

ДРУГО БЛАГОВЕСТИЕ

ИСТОРИЧЕСКИ И БИБЛЕЙСКИ АНАЛИЗ НА СЪВРЕМЕННОТО ДВИЖЕНИЕ НА ВЯРАТА

от Д. Р. Макконъл

Грешките никога не се представят като уродливи, та да не би по този начин да бъдат веднага открити, а са умело представени в привлекателна форма, за да могат да изглеждат на неопитните (колкото и нелепи да са) по-истинни дори и от самата истина

(Иринеи, „Против ересите” 1:2)

СЪДЪРЖАНИЕ Предговор Въведение

Част 1: ИСТОРИЧЕСКИ АНАЛИЗ НА СЪВРЕМЕННОТО ДВИЖЕНИЕ НА ВЯРАТА

1. Истинският баща на съвременното Движение на Вярата
2. Култовият произход на Движение на Вярата
3. Връзката Кениън
4. Ролята на Кенет Хегин в Движение на Вярата
5. Полемии относно Вярата и начало на деноминация на Вярата

Част 2: БИБЛЕЙСКИ АНАЛИЗ НА СЪВРЕМЕННОТО ДВИЖЕНИЕ НА ВЯРАТА

6. Доктрината за Познанието по откровение: свръххристияните и новият гностицизъм
7. Доктрината за Отъждествяването: новороденият Исус и изкуплението на дявола
8. Доктрината за Вярата: вяра в Бога и вяра във Вярата
9. Доктрината за Изцелението: болест, симптоми и сатана
10. Доктрината за Просперитета: успехът и устременият християнин

Обобщение и заключение

ПРЕДГОВОР,,

(от издателя)

ДУХОВЕН ПОПУЛИЗЪМ, ТРАГИЧНА ГРЕШКА ИЛИ ОБИКНОВЕНА ЗЛОУПОТРЕБА?

Един от най-нечестните удари под пояса в политиката е популизмът – водачът обещава на масите, че ако той има властта, ще им даде всичко, което те искат. А истината е, че той не може да им го даде, защото проблемите не се решават така лесно. Това проличава, когато водачът наистина получи властта – но вече е късно. Предпоставка за популизма е от една страна липсата на морал у политиците и от друга – наивността и простодушието на масите, които се вълнуват единствено от това, което имат в хладилниците си.

Ако в общественения живот популизмът е обясним с жаждата за власт, не знам как да го обясним в християнството. Може би пак така.

Ученията, които са обект на критика в предлаганата книга, спадат към една от трите категории. Те са:

- или духовен популизъм, т.е. стремеж на духовните водачи да обещаят на масите здраве, щастие и просперитет от името на Бога, използвайки едностранчиво Неговото Слово. Библията обаче е книга далеч по-реалистична от книгите на Кениън и Хегин, защото е писана от сериозни хора, движени от Светия Дух. Тя ни уведомява честно, че страданието е неизбежна част от живота на човека, в това число и на християнина.

- или трагична грешка на хора, които са се заблудили в стремежа си към по-тясна връзка с Бога и по-резултатно служение. Трагична, защото едно такова лековато, екзалтирано учение неизбежно се сблъсква с жестоките реалности на живота, с болестта, бедността и смъртта, и последствията наистина са трагични.

- или обикновена злоупотреба на хора с прегоряла съвест, които съвсем ясно съзнават какво правят, но не могат да не се отдадат на жаждата си за известност и лидерство.

Не се наемам да съдя коя от тия възможности е причината за появата на модните течения, описани по-долу. Но която и да е, тя ще е достатъчна, за да ни убеди, че трябва да се пазим от тях. А те хлопат на вратата ни.

Човекът от края на XX век в силната любов към себе си и в стремежа си към щастие и благоденствие е нетърпелив. Той иска хубавия живот сега, днес. Нищо не ми обещавай за утре – казва една популярна българска политическа песен. Този материалистичен подход днешният човек прилага и в християнството си. Той разсъждава, че щом вярва, трябва да има полза от вярата си. И то полза незабавна. Рядкост е безкористната вяра, която може да търпи и да чака, която може да се примири с Божия отговор: „Доволно ти е Моята благодат, защото силата Ми в немощ се проявява” [2Кор.12:9]. Това, че сме спасени, че ще живеем с Христа във вечността и блаженство, „каквото око не е видяло и ухо не е чуло”, малко ни вълнува. Ние искаме сега, днес. Ето благодатната почва. Щом тя е налице, лъжеучителите сами ще се явят. Всеки народ си има такива водачи, каквито заслужава. Всяка християнска маса, която има определени желания и копнежи, си ражда и отглежда водачите и учителите.

Не искам да ставам пропагандатор на болестите и страданието. Библията ни дава достатъчно обещания за намесата на Бог със сила в нашите беди. Но всичко това е вторично. Първостепенно е “Царството Божие и неговата правда”. Останалото, в това число здравето и

успехът, са прибавки. Не бива изцелението и благополучието да се поставят в центъра. Нито пък бива невярващите да бъдат привлечани към християнството с обещанието за изцеление и уреждане на проблемите. Най-доброто, което можем да направим, е да предадем живота и сърцето си на Бога с пълно доверие. Оттам нататък – нашите болести, нужди, съдба стават Негов проблем и Той ще ни освободи тогава, когато дойде времето, или ще ни даде сила и благодат, за да устоим.

Всичко друго е от лукавия.

Книгата, която предлагаме на българския читател, не е забавно четиво. Тя изисква съсредоточено вникване. Но си струва да се положи усилие. Защото става дума за едно опасно учение. Опасно именно за това, че е добре подкрепено с библейски цитати и добре имитира истината.

Но най-вече с това, че тласка християнина в един път на неспокойствие, че измества тежестта от водителството и грижата на Бога за нас към нашата вяра и решителност – неща, които така не ни достигат. Доказателството за нашата принадлежност на Бога не е изцеление от болестта или житейският успех, а детската вяра и любовта – ценности, които никакво изпитание не може да унищожи.

п-р Данаил Налбантски

ПРЕДГОВОР (от автора)

Тази книга представлява разширена и осъвременена версия на дисертацията „Връзката Кениън: богословски и исторически анализ на култовия произход на Движение на Вярата” [The Kenyon Connection: A Theological and Historical Analysis of the Cultic Origins of the Faith Movement", 1982], разработена през 1982 г. в богословския факултет към университета „Орал Робърт”. След разработването на тази дисертация се появиха нови исторически данни относно произхода на Движение на Вярата, като повечето от тях потвърдиха първоначалната ми теза за „връзката” на движението с метафизичните култове. В настоящата книга е даден по-разширен богословски анализ, включително и култов паралел между теология на Вярата и метафизиката. Опитвах се да пиша за църквата, както за духовенството, така и за миряните, като целта ми бе да постигна по-скоро простота и яснота, отколкото дълбочина.

С някои и друго изключение, Движение на Вярата не е било обект на научно-историческо проучване. Д-р Чарлз Фара и д-р Гордън Фий са написали Библейски и богословски критики, но в областта на тяхното проучване не е включен историческият произход на движението. Някои други критики, независимо от добрите намерения, съдържат и себе си повече жар, отколкото светлина. Книгата на Брус Баран „Благовестие на здравето и богатството” [Bruce Barron, The Health and Wealth Gospel" (IVP, 1987)] съдържа подходящи биографични данни за някои ключови фигури на движението, но дава прекалено малка информация за неговите исторически източници. Очевидна е необходимостта да се опише ясно историята на Движение на Вярата.

Ето защо човек би помислил, че написаното тук представлява един опит за задоволяване на тази нужда. Обаче, случаят не е такъв. Наистина, в книгата съм включил много исторически данни относно Движение на Вярата, но тя в никакъв случай не разглежда в исторически аспект въпроса неутрално. Въпреки убеждението ми, че честно съм представил историческите доказателства и откритията, които съм направил, ще издържат проверката на историческия анализ, трябва да призная, че желанието ми е не просто да представя тази информация като професионален историк. Използвал съм историческите си открития като основа за богословска полемика, насочена срещу богословието на Вярата – нещо, което истинският историк не би сторил. Реших да постъпя така, защото вярвам, че поради своя култов произход богословието

на Вярата представлява сериозна заплаха спрямо ортодоксалното богословие и духовната същност на независимото харизматично движение. Ето защо, не искам да претендирам, че съм написал историята на Движение на Вярата.

Бих искал да благодаря на мнозина за помощта им по време на проучванията и написването на книгата. Отправяйки, обаче, своята благодарност към тях, ни най-малко не намеквам, че те обезателно биха одобрили цялото съдържание, за което единствен аз нося отговорност, или пък дори само на част от него.

Помощта, която, няколко колектива в университета и членове на факултета ми оказаха, надхвърляше техните задължения. В това отношение бих искал да спомена Карън Робинсън, бивша директорка на Изследователския център на Светия Дух (Holy Spirit Research Center) към университета „Орал Робъртс“. Колективът на библиотеката и архива в Барингтонския колеж [Barrington College], понастоящем слял се с колежа Гордън [Gordon College] помогнаха да намеря материал за Кениън, който се намира единствено при тях. Хауърд Ферин, бивш ректор в Барингтонския колеж, сподели с мен своето виждане относно Кениън, основал „Барингтон“ под името Библейски институт „Бетел“. С това той ми оказва безценна помощ. Специална благодарност отправям към Джон Кофи и Ричард Уентуърт за съдържащата се в тяхната книга „Век на красноречието: историята на колежа

„Емерсон“, 1880-1980 г.“ („A Century of Eloquence: The History of Emerson College, 1880-1980“) информация относно колежа „Емерсон“ – тази Алма Матер на Кениън.

От съществено значение за проучването бяха и няколко интервюта. Дъщерята на Кениън, Рут Кениън Хаузуърт, винаги отговаряше на безмилостните въпроси относно нейния баща с яснота, точност и най-вече с търпение.

Джон Остин, Фред Прайс и Чарлз Капс отделиха част от скъпоценното си време, за да отговорят на някои доста трудни въпроси относно тяхното движение. Джон Кенингтън и Ърн Бакстър ми дадоха безценна информация от своите лични спомени за Кениън и особено за връзката му в миналото с метафизиката.

Бих искал да благодаря и на редакторския колектив на издателството „Хенриксън Паблишърс“ [Henrickson Publishers] за тяхното търпение и помощ. И по-специално на Патрик Александър, който бе доста обременен като помощник на един начинаещ писател. Надявам се да не бъде разочарован от тази своя работа. Накрая, искам да благодаря и на съпругата си Денди, която вместо мен се нагърби с двойното задължение по отглеждането на нашите 4 деца и милостиво изслушваше непрестанно разпокъсаните ми мисли относно книгата.

Д. Р. Макконъл, Тулса, щата Оклахома, Октомври, 1987 г.

ВЪВЕДЕНИЕ

ХАРИЗМАТИЦИТЕ НА КРЪСТОПЪТ

„Чудя се как вие оставяте Онзи, който ви призова чрез Христовата благодат, и така скоро преминавате към друго благовестие, което не е друго благовестие, но е дело на неколцината, които ви смуцават и искат да изопачат Христовото благовестие. Но и ако сами ние, или ангел от небето ви проповядва друго благовестие освен онова, което ви проповядвахме, нека бъде проклет. Както ей сега казахме, така пак го казвам: ако някой ви проповядва друго благовестие освен онова, което приехте, нека бъде проклет” (Апостол Павел, Гал. 1:6-9)

„Грешките никога не се представят като уродливи, та да не би по този начин да бъдат веднага открити, а са умело представени в привлекателна форма, за да могат да изглеждат на неопитните (колкото и нелепи да са) по-истинни дори и от самата истина” (Иринеи, „Против ересите” 1:2)

Скоро след като Господ Исус се възнесе на небето, благовестието, което Той бе предал на църквата, много бързо се изопачи. Приблизително около 55 г. сл. Хр. апостол Павел предупреждава за „друго благовестие” (това е около 20 до 25 години след възкресението на Исус. В Посланието към Галатяните, Павел изразява своето учудване, че благовестието толкова „бързо” е било изопачено¹ Освен това той е разгневен и от факта, че лъжливите учители „пречат” и „смуцават” църквата с лъжливи доктрини (Гал.5:7-12). За галатяните изникваше опасността „да се отлъчат от Христа” и „да отпаднат от благодатта” тъй като слушаха тези „учители” (Гал.5:4).

Ако църквата в Галатия бе единствената, поддала се на такива извращения, то може би биха я отстранили като един единствен изолиран случай. В Новия Завет, обаче, има много примери на горчив сблъсък с лъжливи доктрини. Павел предупреждава Ефеската църква, че скоро след като ги напусне „свирепи вълци ще навлязат между вас, които няма да жалят стадото; и от самите вас ще се надигнат човеци, които ще говорят извратно, та ще увличат учениците след себе си” (Деян.20:29, 30). Тези грабителни са много по-опасни, тъй като са проникнали в християнските общества и нанасят своя удар отвътре. Посредством лъжливото си учение те се опитват да примамят овце от стадото, така че да ги хванат една по една. Църквите в Рим, Коринт, Колос, Солун, Филипи, Крит и Диаспора също са се борили с лъжливи доктрини. Ние често идеализираме ранната църква. Обаче, ако не бяха тези „други благовестия”, Новият Завет нямаше да бъде такъв, какъвто ние го познаваме. За съжаление, борбата с лъжливите доктрини не се прекрати с написването на Новия Завет. Историята е свидетелка на многобройни „други благовестия” и от 1-ви век насам тези благовестия са намерили готова почва в църквата. Истинското и правдиво благовестие на Исуса Христа е трябвало винаги да се състезава с лъжливите доктрини, за да спечели сърцата и умовете на вярващите. Всъщност, често се казва, че „историята на богословието до голяма степен е история на ересите”². С други думи, през всеки век от църковната история е имало борба между ересите и правдивото благовестие. Всяко ново поколение църковни ръководители трябвало „да държи вярното слово и да опровергава ония, които противоречат” (Кит 1:9). Трябва да благодарим на Бог, че в тази борба можем да разполагаме с многовековна, исторически правдива доктрина, но самата борба продължава.

¹В този контекст „бързо” може да означава „толкова скоро след тяхното обръщение” или много вероятно „през глава” след като е предоставена първата възможност за дезертьорство. J.B.Lightfoot, “St. Paul” s Epistle to the Galatians” (Peabodyq Mass.: Hendrickson, 1981), стр.75.

²Harold OJ.Brownq „Heresies: The Image in (The Mirror of Heresy and Orthodoxy from the Apostles to the Present” (New York: Doubleday, 1984), стр. xxiii.

И днес това е така. Християнинът от XX век е изправен пред цял „легион“ от благовестия. Всички те са облечени в най-привлекателната премяна и призовават вярващия с най-изкусителен шепот. Както цитирахме по-горе, великият защитник на вярата от II век срещу една от ересите, гностицизма, Ириней, предупреждава, че грешките никога не се представят по начин, разкриващ техните гротески деформации. Напротив, те са обвити в такава привлекателна украса, че изглеждат „по-истинни и от самата истина“. Огромната привлекателност на ереста се крие в това, че тя изглежда и звучи като самата истина! Следователно, границата между ереста и правдивото благовестие е трудно забележима. Най-опасните ереси лежат в сивата област, намираща се в сянката както на светлината, така и на тъмнината. Тези „други благовестия“ могат да се различават в конкретните доктринални грешки, които разпространяват, обаче имат едно общо нещо: опасността от тях за църквата е право пропорционална на това в каква степен изглеждат правдиви. Голата лъжа не е най-опасната, защото лесно може да бъде открита и отхвърлена. Половинчатата истина винаги нанася по-големи поражения от голата лъжа.

Другите благовестия не само, че изглеждат, но и звучат като истинското. Друг един голям защитник на вярата, Уолтър Мартин, превъзходен „разрушител на култове“, казва следното относно способността на култовете да се предreshават като Исусовото благовестие:

„Този, който изучава култовете, трябва да може да определя езиковата граница в терминологията. На първо място, трябва да осъзнае, че тя съществува, и на второ място, да признае, че докато термините не бъдат дефинирани, семантичната джунгла, създадена от култовете, ще го обвие като прави трудно, ако не и невъзможно, разграничаването на учението на култовете от това на ортодоксалното християнство“³.

Най-успешните днес в САЩ култове използват същата терминология и същите текстове като доказателство както и евангелските християни. Не е възможно да се разговорят с хора, вкарани в капана на тези култове, тъй като и двете страни използват една и съща терминология, но със съвършено различно съдържание. Докато термините не бъдат дефинирани, напълно безсмислено е всякакво разграничаване между ученията на култовете и на ортодоксалното християнство. Именно към това се стремят и самите последователи на култовете. Тези, които проповядват друго благовестие искат тяхната доктрина да звучи като съвършено предаване на правдивото благовестие и вярващият започва учудено да се почесва по главата: „Истина ли е или не?“

Предупреждението на Уолтър Мартин за „семантичната джунгла“, чрез която култовете се опитват да обгърнат и объркат вярващия с терминологията, не трябва да се възприема като предупреждение за явните култове, „намиращи се някъде си там“. Твърде любопитно е, че християните, най-твърдо убедени, че именно нашето поколение ще види второто идване на Господа (и измамата на последните дни, свързани с Неговото идване) търсят белези за тази измама *извън* църквата, като например движението Ню ейдж и в култове като Мормонството, Йеховистите и Християнската наука (Christian Science). Разбира се, тези движения представляват голяма опасност за църквата, но може би по-добре ще бъде, ако търсим измамата на последните дни, която, както бе предсказано от Исус и от Новия Завет, ще се появи вътре в църквата, в групите, нарекли себе си „християни“ и проповядващи друго благовестие.

Когато говорим за възможността искрените вярващи да бъдат подмамани да вярват друго благовестие, нямаме предвид допустимите доктринални различия, съществуващи между християните. В Гал.1:6-9 Павел имаше предвид нещо друго. Това друго благовестие не бе просто „друга“ разновидност на същото благовестие; смисълът на гръцките думи показва, че

³Walter R.Martin, „The Kingdom of the Cults: An Analysis of the Major Cult Systems in the Present Christian Era“ (Minneapolis, Minn.: Bethany Fellowship, 1977), стр. 18.

става дума за чуждо благовестие със съвсем различен характер ⁴. Напълно достатъчно доказателство за абсолютната разлика между Павловото благовестие и това, с което бяха подмамани галатяните, е фактът, че Павел анатемосва и призовава Божието проклятие над всяко същество, било то човек или ангел, което проповядва друго благовестие, различно от това, което му е предадено от Господ Исус ⁵. Съвършено ясно е колко сериозно нещо е да се проповядва или вярва друго благовестие.

Ние, които считаме себе си за „харизматици“ сме на кръстопът. Харизматичното съживление е достигнало едно духовно кръстовище в своята история и вярвам, че решенията, които харизматичните водачи ще вземат през следващите 5 години, завинаги ще определят нашето място в анализите на църковната история. Залогът за това е доктриналната правота на нашето движение. Отговорните ръководители вътре в харизматичното съживление трябва сериозно да претеглят представените в тази книга (както и в други, подобни на нея, които съм убеден, че ще се появят) доказателства и независимо от цената, която трябва да платят, да поведат съживлението към ортодоксалната вяра на християнската църква.

Пиша тази книга като утвърден, неапологетичен защитник и участник в харизматичното съживление. Освен това, вярвам, че след като не съм петдесетен богослов, мога да приведа стабилни библейски доказателства в подкрепа на много от практиките и опитностите в харизматичното съживление. Тези, които биха изтъквали книгата като отрицание на харизматичното движение, не са я разбрали. Ако отхвърля харизматичното съживление, то значи отхвърлям и Светия Дух, който го е дал.

Въпреки това, в харизматичното движение е имало, и все още има, много неща, минаващи за „истина“ и вярвам, че те наскърбяват Светия Дух, Който е „Духът на истината“. Бих казал, че мнозина съвременни харизматици проповядват и практикуват друго благовестие. Това е много сериозно обвинение, което не е отправено лекомислено. Още по-сериозно е именно поради факта, че именно едни от най-видните фигури в харизматичното движение проповядват тези рамки. Имам предвид Кенет Хегин, Кенет Коупланд и всички онези служители и църкви, които представляват част от така нареченото в книгата „Движение на Вярата“ ⁶. Със своите „формули на вярата“ за здраве, богатство и просперитет Движение на Вярата помете като ураган харизматичното съживление. Успехът на това движение не може да бъде поставен под съмнение. Етикет за този успех, обаче, е била правотата на харизматичното съживление. Последователите на Движение на Вярата години наред са проповядвали и продължават да проповядват друго благовестие.

⁴На гръцки ефектът се постига чрез използването на две думи, с които се подчертава „друг“. **Alios** означава „друго от съвсем различен тип“ (т.е. „хетеросексуален“). Независимо, че учените са забелязали взаимозаменяемостта на думите **heteros** и **alios**, в този контекст тяхната разлика е очевидна. Виж „Amplified Bible“.

⁵Според мнозина тълкуватели думата **anathema** загатва идеята за отлъчване от църквата, обаче, тя се е отнасяла за предмети, било то добри или лоши, осветени за целите на Бога. **Anathema** може да се използва както в Лука 21:5 като „обречени дарове“ за Божия слава или както в Деян. 23:14; Рим. 9:3; I Кор. 12:3, 16:22 като призоваване на Божието проклятие. Разрушителният елемент на *anathema* в Галатяните се потвърждава и от факта, че в Гал5:12 Павел се моли: „Дано се отсечаха ония, които ви разколебават“. Думата, преведена тук като „отсечаха“, означава буквално „кастрирам“.

⁶Движение на вярата“ е известно още и като “Движение на Словото” и “Движение на Словото на Вярата” или както го наричат неговите хулители “Движение на Формула – Вярa” или “Движение на Хипервярата”. Освен Хегин и Коупланд, ето още някои от най-големите проповедници и автори от Движението на Вярa: Кенет Хегин, младши, Глория Коупланд, Фред Прайс, Джон Сейвъл, Чарлз Капс, Норвъл Хайс, Джон Остин, Робърт Тилтън, Лестър Самроул, Ед Дафърсън, Чарлз Кауън, Мерилин Хайки, Кей Споърд, Рой Хикс, Дон Госет и Бали Харисън. До смъртта си на 8 декември 1984 г. Хоубърт Фрийман бе смятан за проповедник – ренегат на Движението на Вярa, който бе отлъчен заради своята радикална вяра относно изцерението. По-късно ще спрем по-подробно вниманието си върху Фрийдман

Човек би попитал как е възможно това друго благовестие на Движение на Вярата да убегне от вниманието на църквата. Отговорът е, че не е успял да убегне; поне не изцяло. През последното десетилетие богословието на Движение на Вярата е описвана в различни публикации като „ерес“, „култ“, „гностицизъм“ и „дело на Сатана“. Тази книга е последната от една дълга поредица от публикации, отправящи предизвикателство към правотата на това движение; тя не е нито първата, нито ще бъде последната ⁷.

Въпреки това, трябва да признаем, че с някои изключения Движение на Вярата се е радвало на растящ прием от страна на харизматиците, а издигнатите срещу него гласове са много по-малко и по-тихи. Причината за това нарастващо премълчаване е двояка. Първо, църквата не е успяла да види същността на това благовестие поради така наречената от Уолтър Мартин „езикова бариера на терминологията“. Движение на Вярата използва толкова много евангелска и петдесетна терминология и толкова много текстове за доказателство, че повечето от вярващите са приспани с лъжливото чувство за сигурност относно неговата правдивост.

На второ място, както признава дори и един от неговите най-големи критици, благовестието на това движение е „несъмнено най-привлекателната вест, проповядвана днес или пък дори и в цялата църковна история ⁸“. Много рядко или почти никога не е имало друго благовестие, което да обещава толкова много и толкова малко да изисква. Благовестието на Вярата подхожда идеално на християните от XX век в Америка. В една епоха, характеризираща се в Америка със своята сложност, благовестието на това движение дава прости отговори, ако не и откровения. В една икономика, пропита от материализма и подпалена от амбициите на „придвижващите се бързо нагоре“, благовестието на Вярата проповядва богатство и просперитет. То обещава здраве и дълъг живот на един свят, в който смъртта може да дойде по десетки хиляди различни начини. Накрая, в едно обкръжение, характеризиращо се с анархия от международен мащаб, където терористите своеволно нанасят удари и всеки момент с писък от небето може да се стовари ядреното унищожение, благовестието на Вярата дава на вярващия власт, с която той по общо мнение би могъл да упражнява пълен контрол над своето собствено обкръжение. Не е чудно, че въоръжено с такова благовестие, Движение на Вярата се е разраствало до такава степен, че в умовете на мнозина то не представлява част, а самото харизматично движение.

Какво толкова лошо има в тази асоциация? Кое е „различното“ в благовестието на Движение на Вярата? Защо мнозина, които са извън това движение, се опълчват срещу него? Защо тези опоненти използват, за да опишат Движение на Вярата, думи като „култ“ и „ерес“? Целта на книгата е да отговори на тези въпроси. Ще се опитаме да докажем, че „корените“ и „плодовете“ на това движение са корени и плодове на друго благовестие, а не това на Господа Исуса Христа. **Обвиненията за култ и ерес, насочени в миналото срещу Движение на Вярата, не са безпочвени. Това движение е култ поради корените му (неговият исторически произход) и е ерес поради плодовете му (неговите доктрини и практики).** Независимо, че повечето хора приемат, че богословието на Вярата е продукт на петдесетното и харизматичното движение, това предположение не е точно от исторически аспект. Историческият произход на Движение на Вярата в основата си не е петдесетен или харизматичен. Това движение може да бъде проследено назад в историята до източниците на култовете. В резултат, доктринално и на практика, то притежава еретични елементи. Първата част на книгата ще разгледа историческите източници на Движение на Вярата, а втората част ще представи критика на неговите доктрини. Нашият анализ на историческите източници на движението ще започне с това кой е авторът на ученията, залегнали в движението.

⁷ През последните две години има три по-големи публикации, критикуващи Движение на Вярата. Две от тях са от Дейв Хант: (с Т.А.Макмахън) *The Seduction of Christianity* (Eugene, Ore.: Harvest House, 1985) и *“Beyond Seduction”* (Eugene Ore. Harvest House, 1987). Третата критика е Bruce Barron, *“The Health and Wealth Gospel”* (Downers Grove IL.: Inter – Varsity, 1987).

⁸ Charles Farahq, *This Cancer Kills: A Critical Analysis of the Roots & Fruits of „Faith-Formula Theology”* (Portland: Charis Ufe, 1982), стр.15.

ЧАСТ I:

ИСТОРИЧЕСКИ АНАЛИЗ

НА СЪВРЕМЕННОТО ДВИЖЕНИЕ НА ВЯРАТА

ГЛАВА 1

ИСТИНСКИЯТ БАЩА НА СЪВРЕМЕННОТО ДВИЖЕНИЕ НА ВЯРАТА

„Хората често определят моя баща, Кенет Ъ. Хегин, като „баща” на така нареченото Движение на Вярата. Обаче, както сам изтъква, това не е нищо ново, а представлява просто проповядване на неостаряващото благовестие. Но той е оказал голямо влияние върху много от известните днес служители на Вярата. Почти всяко от главните служения на вяра в Съединените щати е било повлияно от неговото служение” (Кенет Хегин, младши, „Насоки към Движение на Вярата”, сп. „Харизма” (Авг. 1985), стр.67)

„Всичките [учителите на Вярата] са копирали от моя баща [Е.У.Кениън]. Изменили са го малко и са прибавили свои собствени изрази, но не са могли да променят формулировката. Бог му даде думи и изрази и той [Кениън] ги свърза. Те не могат да ги заменят с други думи... Много е трудно за някои да бъдат достатъчно велики, за да дадат предимство и на други” (Рут Кениън Хаузуърт, записано интервю, Линууд, Вашингтон, 19 февруари 1982 г.)

ВЗАИМООТНОШЕНИЯТА МЕЖДУ КЕНЕТ ХЕГИН И Е.У.КЕНИЪН

За основоположник на Движение на Вярата обикновено се счита Кенет Ъруин Хегин, човекът, определен от списание „Харизма” [„Charisma”] като „дядо на учителите на Вярата”⁹ и „баща на Движението на Вярата”¹⁰. Със своя тексаски акцент и подкупващо обаяние Хегин, с ученията си върху вярата, изцерението и просперитета, е оказал влияние почти върху всеки от по-значителните служители на Движение на Вярата¹¹. Даже някои влиятелни хора от Движението с готовност признават, че Хегиновото учение и водителство са ключът както за собствения им успех, така и за този на Движението.

Например, прекият наследник на Хегин, Кенет Коупланд, често признава Хегин за свой духовен баща. Въпреки че за кратко време с посещавал университета „Орал Робъртс [Oral Roberts University], Коупланд посочва за свой наставник Хегин, а не Робъртс. Кен Хегин, младши, разказва за началото на взаимоотношенията между Коупланд и неговия баща по следния начин:

„Един поразително беден студент от университета „Орал Робъртс” присъствал в средата на 60-те години на семинарите на моя баща в Тулса и се обърнал към Словото на Бога. Студентът бил силно задлъжнял, но отчаяно искал да се сдобие със записките на баща ми. Той предложил да замени колата си срещу тях. По това време канцеларията се ръководела от моя зет Бъди Харисън. Той хвърлил един поглед към старата кола и му казал: „Хайде, вземи записките. Ще донесееш парите когато можеш.” Така младият Кенет Коупланд

⁹Shery Andrews, „Kenneth Hagin: Keeping the Faith”, „Charisma” (Oct., 1981), стр.24.

¹⁰ E.S.Caldwell, „Kenneth Hagin, Sr.: Acknowledged as Father of the Faith Movement”, „Charisma” (Aug., 1985), стр. 116. Интересно е да се отбележи, че в едно проучване сред читателите на списание „Харизма” относно това, кой или какво оказва най-голямо влияние върху тях, Кенет Хегин заема едва трето място след телевизионната звезда и кандидат за президент Пат Робъртсън и несъмненият наследник на трона на Движение на Вярата Кенет Коупланд. Проповедиите на Вярата Мерилин Хайки и Фред Прайс заемат съответно трето и девето място, а Робърт Тилгън, Джон Остин и Норвъл Хейс се оказали сред първите 24. Движение на Вярата се счита като едно от десетте „течения” на харизматичното движение. Виж Kenneth Hagin, Jr., „Trend toward the Faith Movement”, „Charisma” (Aug., 1985), стр.67- 70).

¹¹Hagin, Jr., „Trend toward the Faith Movement”, стр. 67.

запометил тези записки и положил началото на още едно голямо служение¹²”.

Според едно неотдавнашно проучване и според печата сега Коупланд е неофициалният водач на Движение на Вярата. Въпреки това, поне в духовните неща, когато Хегин говори, Коупланд все още слуша.

Фредерик К. Прайс, виден проповедник на Вярата и основател на Християнския център Креншоу [Crenshaw Christian Center of Iglewood] в Ингълвуд, Калифорния, с 14 хиляди члена, прави невероятно изявление, че „К. Хегин е оказал по-голямо влияние върху моя живот от който и да било друг¹³”. В ранните дни на своето служение на Вярата Прайс е получил голяма помощ от Хегин, който все още е чест говорител в неговата църква в Калифорния.

Много други служители на Движение на Вярата са също признават Хегин за свой духовен баща. Чарлз Капс, който обявява себе си по афишите като „изпълнен с Духа земеделец от Англия, Арканзас” и говори на много общонационални и местни конференции на Вярата, твърди, че „по-голяма част от моето учение идва от брат Кенет Хегин” и че „най-голямо влияние в моя живот е оказал Хегин¹⁴”. Дори такъв виден проповедник на обновеното харизматично съживление като Джон Остин, пастор на Лейкууд аутрийч център [Lakewood Outreach Center] и Хюстън, Тексас, с признателност отбелязва, че Хегин го е въвел в Движение на Вярата и заявява: „Мисля, че брат Хегин е избран от Бога и стои на предната линия на благовестието на Вярата¹⁵”.

Наистина Кенет Хегин не само, че стои на предна линия, но за някои хора от движението той е също така и „пророк”: човек, който има откровение за благовестието на вяра, здраве и богатство. Както ще видим в глава 4, Хегин заявява, че той е първият човек, получил „откровението,” върху което е основано Движение на Вярата. Въпреки че по популярност и сила по-младият Коупланд е надминал по-възрастния Хегин, в очите на неговите ученици човекът, когото наричат в Библейския институт „Рема” [Rhema Bible Institute] „Татко Хегин”, си остава великият старей на Вярата.

Не всеки от Движението на Вярата, обаче, иска да приеме ролята на Хегин като патриарх и основател. Рут Кениън Хаузуърт, президент на Евангелско издателство „Кениън” [Kenyon's Gospel Publishing Society, т.е. „Кениънс гопъл паблишинг съсайъти”] в Линууд, Вашингтон, твърди, че нейният баща, Е.У. Кениън, умрял през 1948 г., е човекът, който наистина заслужава да бъде наречен „баща на Движение на Вярата”. Госпожа Хаузуърт обвинява, че 18-те книги, написани от баща ѝ и публикувани от нейното издателство, са били ограбени от останалите проповедници на Движението, както по отношение на идеята, така в по отношение на думите¹⁶.

Хаузуърт казва следното за липсата на признание към нейния баща от страна на Движение на Вярата:

„Неговата първа книга беше отпечатана през 1916, а той получи откровение няколко години преди това. Тези, които работят сега и са само от няколко години в служението, а претендират, че това е нещо, на което сега те поставят началото, биха те накарали да се усмихнеш. Много е трудно за някои хора да бъдат достатъчно велики, за да дадат

¹²Пак там. Използван е различен шрифт, за да се постави по-голямо ударение върху изречението.

¹³Фред Прайс, кореспонденция, Ингълвуд, Калифорния, 18 февруари 1982 г.

¹⁴Чарлз Капс, кореспонденция, Англия, Арканзас, 17 февруари 1982

¹⁵Джон Остин, записани интервюта по телефона, пастор на Лейкууд аутрийдж център и Хюстън, Тексас, 24 февруари 1982 г.

¹⁶Рут Кениън Хаузуърт, записани интервюта по телефона, Линууд, Вашингтон, 19 февруари 1982 г.

предимство и на други ¹⁷”.

Въпреки че госпожа Хаузуърт е крайно снизходителна, когато става дума, че баща ѝ не е бил достатъчно признат, дори не се „усмива”, когато говори за това. Тя се чувства наранена от факта, че учителите на Вярата пропускат да отдадат дължимото уважение на този, който го заслужава. Нещо повече, издателството „Кениънс гопъл паблишинг съсайъти” е било експлоатирано финансово от голямата популярност на Хегин (чиято първа книга не е била публикувана до 1960 г.), Коупланд и другите. Хаузуърт не може повече да си позволява да публикува седмичници, защото вижда несправедливостта, извършена спрямо нейния баща.

Несправедливостта, извършена спрямо Кениън, не е останала незабелязана и от други, които са го познавали. Например, Джон Кенингтън, пастор на църквата „Емануел Темпъл” [Emmanuel Temple] в Портланд, Орегон, познавал и понякога служил с Кениън, казва за неговата роля в Движение на Вярата следното:

„Днес идеите на Кениън са във възход. Чрез електронната църква или върху печатната страница, аз лесно разпознавам не само концепции на Кениън, но понякога попадам на чисто плагиатство и мога да посоча дори книгата, главата и страницата, от където е взет материалът. Кениън е баща на така нареченото Движение на вярата ¹⁸”.

Кенингтън твърди, че плагиатството от съчиненията на Кениън е доста характерно за харизматичното движение.

„Всъщност, казва той, един изтъкнат петдесятен служител е наел един или няколко писатели да препишат книгите на Кениън и е поставил своето име върху тези книги ¹⁹”. Поради големия брой случаи на плагиатство Кенингтън е съгласен с Хаузуърт, че нейният баща е също баща на Движение на Вярата. Хегин може да има репутацията на „дядо на учителите на Вярата”, но в очите на госпожа Хаузуърт той е само един млад проповедник, който е „заимствал” съчиненията на нейния покоен баща.

Кениън е на 70 години, когато през 1937 г. на двадесет годишна възраст Хегин бива назначен за пастор на Божията Асамблея [Assemblies of God]. Самият Хегин, обаче, продължава да пише, твърдейки, че проповядва за Вярата и изцелението много преди да е чувал за Кениън.

„Господин Кениън отмина от тази земя и отиде при Господа през 1948 г. С неговите книги се запознах едва през 1950 година. Един брат в Господа ме попита: „Чели ли сте нещо от д-р Кениън?” Отговорих: „Не съм чувал за него.” Той каза: „Вие проповядвате за Вярата и изцелението точно като него!” И ми даде няколко книги на Кениън. Наистина се оказа, че той проповядва за Вярата и изцелението точно както мен. В края на краищата, ако някой проповядва за новороденото и някой друг проповядва за новороденото, то те трябва да проповядват едно и също нещо. Аналогично, ако аз проповядвам за Вярата и изцелението – имам предвид Библейската вяра и Библейското изцеление – то трябва да е същото. Ние може да се изразяваме с различни думи, но ако е според Божието Слово, истината трябва да е една и съща ²⁰”.

Хегин твърди, че до 1950 г. не е имал връзка с Кениън и то 17 години след като е получил „откровението”, сложило начало неговото служение. Той каза, че някои сходства между него самия и Кениън се дължат на факта, че и двамата чисто и просто „използваме различни думи,

¹⁷ Пак там.

¹⁸ John Kennington, „E.W.Kenyon and the Metaphysics of Christian Science”, непубликувано писмено изявление, Portland, Ore., July 8, 1986.

¹⁹ Пак там.

²⁰ Kenneth Hagin, „The Name of Jesus” (Tulsa: Faith Library, 1981), предговор

за да изразим това, което Библията казва за една и съща истина²¹”.

На пръв поглед това изявление може да изглежда като разумно обяснение, но отчитат ли се удивителните сходства между съчиненията на Хегин и Кениън? За нещастие, не, което ще разкрие и тази глава, запознавайки читателя с безспорни доказателства, че Е.У.Кениън е истинският баща на Движение на Вярата, положение несправедливо узурпирано от Кенет Хегин. И както госпожа Хаузузрт свидетелства, Движение на Вярата като цяло и Кенет Хегин в частност са използвали много от книгите и брошурите на Кениън като не признават, че той е авторът на тяхното учение и основоположникът на тяхното движение.

ПЛАГИАТСТВОТО НА ХЕГИН

Разбира се, Хегин ще отрече, че е плагиатствал от Кениън. Той твърди, че се е запознал с неговите съчинения едва *след* като е направил своето откритие относно истините на благовестието на Вярата.

Има причина, обаче, да вярваме, че той се е запознал с Кениън преди 1950 г. и то може би много по-рано. Например, Хегин си спомня, че през 1949 г. е чел една книга със следния цитат: „Изглежда, че Бог с ограничен от нашия молитвен живот и не може да направи нищо за човечеството докато някой не Го помоли. Защо това е така, не знам²²”. Този цитат е от книгата на Кениън „Двата вида Вярa” [E.W.Kenyon. The Two Kinds of Faith²³]. Дори „откровението”, което уж било дадено на Хегин на смъртното му ложе е описано с недокументиран и заимстван цитат от „Двата вида Вярa²⁴”.

Когато Хегин чете различни материали на Кениън, такова объркване възниква доста често. Например, Кенет Хегин посочва, че през февруари 1978 г. Бог му е казал да подготви учебен семинар на тема „Исусовото име”. Едва след като започнал своето проучване той признава, че е открил книгата на Кениън „Чудното име Исус” [E.W.Kenyon, The Wonderful Name of Jesus]. По негова молба госпожа Хаузузрт му позволила да цитира тази книга. Хеговата книга „Името Исус” [Kenneth Hagin, The Name of Jesus] е публикувана за пръв път през 1979 г. Относно това колко е задължен на Кениън, Хегин пише:

„По това време [1978 г.] изнесох проповед върху тази чудесна тема, но никога не се бях замислял по- задълбочено върху нея. Започнах да търся нещо, написано по този въпрос. По други теми знаете, че има откровения от Бога. Изненадан бях колко малко е писано по този проблем. Единствената хубава книга, която намерих, бе “Чудното име Исус” от Е.У. Кениън. Препоръчвам ви да се снабдите с нея. Това е една чудесна книга - познание по откровение; тя е Словото на Бога²⁵”.

Това е едно от малкото искрени преки признания за появата на Кениън в някои от съчиненията на Хегин. Проблемът е в това, че през 1976 г., две години преди датата, посочена от Хегин за неговото запознаване с книгата на Кениън „Чудното име Исус”, той вече доста е преписвал от нея за една статия, публикувана в неговото списание през 1976 г. В тази статия изобщо не се споменават имената на Е.У.Кениън.

Кениън не се споменава и тогава, когато негови думи и мисли се появяват в многобройни

²¹Kenneth Hagin, „The Art of Intercession” (Tulsa: Faith Library, 1980), стр.1.

²²E.W.Kenyon, „The Two Kinds of Faith” (Seattle: Kenyon’s Gospel Publishing Society, 1969), стр.76.

²³Съпоставяне между Kenneth Hagin, „Six Hindrances to Faith” (Tulsa: Faith Library, [n.d.J]) и E.W.Kenyon, „Two Kinds of Faith”, стр.67.

²⁴Hagin, „The Name of Jesus”, предговор.

²⁵Съпоставяне между E.W.Kenyon, „The Wonderful Name of Jesus”, стр.8-11 и Kenneth Hagin, „The Name of Jesus: The More Excellent Name”, „The Word of Faith” (Apr., 1976), стр. 4-6

други книги и статии от Хегин. Докато Хегин рядко преписва от други източници ²⁶, то плагиатството от книгите на Кениън се повтаря и разраства. Действително, няма да преувеличим, ако кажем, че всички доктрини, направили Кенет Хегин и Движение на Вярата такава изключителна и мощна сила вътре в независимото харизматично движение, са откраднати от Е.У. Кениън. Това е твърде сериозно обвинение и може да се докаже с достатъчно много примери. Част 2 на тази книга ще разгледа факта, че болшинството мисли и идеи на Движение на Вярата са взети от Кениън. На това място от нашето проучване е достатъчно да кажем, че съчиненията на Кенет Хегин са буквално заимствани от Кениън. Обвиненията на Хаузуърт и Кенингтън в плагиатство са обосновани. В много случаи Хегин наистина е преписвал дума по дума от съчиненията на Кениън, без да документира това. Следващите извадки на плагиатство от най-малко осем книги на Кениън са представени като доказателство на това обвинение. Това е само един пример за плагиатство. Могат да бъдат цитирани и много повече.

Кенет Хегин	Е.У. Кениън
1.22-ри Псалом ни дава една жива картина на Исусовото разпятие – много по-ярка от тази на Йоан, Матей или Марко, които са свидетели на това. Той изговаря странните думи: „Но Ти си свят”. Какво означава това? Той става грях... Засъхналите Му устни викат: „Аз съм червей, а не човек.” Той е духовно мъртъв – червеят Исус умря от разрыв на сърцето. Когато това стана, кръвта от всички части на Неговото тяло се изля през пукнатината в торбичката, която държи сърцето. След като тялото изстина червените корпускули коагулираха и се издигнаха нагоре, а белият серум се утаи. Когато римското копие прониза торбичката, първо изтече водата, а след това изтече и кръвта, стичайки се на земята. Йоан бе свидетел на това. (“Christ our Substitute”, “The Word of Faith” Mar, 1975, стр. 1,4,5,7).	Двадесет и втори псалом ни дава жива картина на Исусовото разпятие. Тя е много по-ярка от тази на Йоан, Матей или Марко, които са свидетели на това. Но той казва най-странните думи: „Но Ти си свят”. Какво означава това? Той става грях. Чувате ли тези засъхнали устни как викат: „Аз съм червей, а не човек”? Той е духовно мъртъв. Червеят Исус умря от разрыв на сърцето. Когато това стана, кръвта от всички части на Неговото тяло се изля през пукнатината в торбичката, която държи сърцето. След това, след като тялото изстина червените корпускули коагулираха и се издигнаха нагоре. Белият серум се утаи. Когато римското копие прониза торбичката, първо изтече водата. След това изтече и кръвта, стичайки се на земята и Йоан бе свидетел на това. (What Happened from the Kenyon’s Gospel Publishing Society, 1969, стр.44,45).
2. Какво означава идентификацията? Тя означава свършеното ни единство с Христа. Това ни дава ключа, който отключва великите учения за идентификацията. Христос стана едно с нас в греха, за да можем да станем едно с Него в правдата. Стана като нас до край, за да станем ние такива, какъвто е Той сега. Умря, за да живеем ние. Стана слаб, за да станем ние силни. Понесе срама, за да ни даде слава. Отиде в ада, за да ни заведе в рая. Той беше осъден, за да ни оправдае. Разболя се, за да оздравеем ние (“The Resurrection!. What is Gives Us...”, “The Word is Faith”, Apr. 1977, стр. 5).	Вие веднага ще попитате: „Какво означава идентификацията?” Тя означава свършеното ни единство с Него и Неговата изкупителна жертва. Това ни дава ключа, който отключи великите учения за идентификацията. Христос стана едно с нас в греха, за да можем да станем едно с Него в правдата. Стана като нас до край, за да станем ние такива, какъвто е Той сега... Умря, за да живеем ние... Стана слаб, за да станем ние силни. Понесе срама, за да ни даде слава. Отиде в ада, за да ни заведе в рая. Той беше осъден, за да ни оправдае. Разболя се, за да оздравеем ние. (“Identifikation: A Romance in Redemption” [Seattle: Kenyon’s Gospel Publishing Socceity, 1968], стр. 6,7).

²⁶ Други двама автори, от които Хегин е плагиатствал са Джон А. Макмилън и Финис Дженингс Дейк, виж глава 4.

3. Ето една картина на ужасната борба на Христа със силите на тъмнината. Чрез нея Той извоюва огромната победа, която Той извоюва, преди да възкръсне от смъртта. В Библията се казва: „Той отхвърли от Себе Си крепостите и силите”. Съвсем явно и очевидно е, че всички демонични сили, виждайки, че Исус е в тяхната власт възнамеряваха да Го погълнат, да Го смажат и да Го държат в ужасно робство. Но дойде вик от Божия престол, че Исус е удовлетворил изискванията за справедливост, че проблемът на греха е разрешен, че изкуплението на човека е факт. И когато викът достигна до тъмните места, Исус възкръсна, отблъсна тълпата демони и срещна сатана в ужасна битка. Бог направи този влог за църквата. И тя имаше право да тегли от него за всяка своя нужда. О, да можеха да ни се отворят очите; душите ни да биха се издигнали до царството на Всемогъщия, където това име ще означава за нас всичко, което Бог Отец е вложил в него! С една дума, това е практически неизследвана област от християнската опитност. (“The Name of Jesus: The More Exellent Name”, The Word of Faith”, Apr., 1976, стр.4-6).	Това е картината на ужасната борба на Христа със силите на тъмнината. Чрез нея ние виждаме огромната битка и победа, която Исус извоюва преди да възкръсне от смъртта. В Библията се казва: „Отхвърлил от Себе Си крепостите и силите”. Очевидно е, че всички демонични сили, виждайки, че Исус е в тяхната власт, възнамеряваха просто да Го погълнат, да Го смажат, да Го държат в ужасно робство докато не дойде вик от Божия престол, че Исус е удовлетворил изискванията за справедливост; че проблемът на греха е разрешен и че изкуплението на човека е факт. Когато викът достигна до тъмните места, Исус възкръсна, отхвърли силите на тъмнината и срещна сатана в ужасна битка. Бог направи този влог в полза на Църквата: И тя имаше право да тегли от него за всяка своя нужда. О, да биха се отворили очите ни! Душите ни да биха се издигнали до царството на Всемогъществото, където Името ще означава за нас всичко, което Отец с вложил в него... Това на практика е неизследвана област от християнската опитност. (“The Wonderful Name of Jesus”, [Seattle: Kenyon’s Gospel Publishing Socety, 1927], стр. 8,9,11),
4. Божият метод на физическо изцеление е духовен. Той не е психически, както твърдят Единство, Християнска наука и други метафизични учители. Нито пък е физически както учи медицинският свят. Когато човек лекува, той трябва да прави това чрез ума или чрез физическото тяло. Когато Бог лекува, Той лекува чрез човешкия дух, защото Бог е Дух. Най-мощните сили в живота са духовните... Любов и омраза, вяра и страх, радост и мир – всички те произлизат от духа. (“Spirit, Soul, & Body; Part 3: God Heals through the Spirit of Man”, Word of Faith”, Dec., 1977, стр.5).	Четейки книгата, трябва да сте разбрали, че изцелението е духовно. То не е психическо, както твърдят Единство, Християнска наука и други метафизични учители. Нито пък е физическо както учи медицинският свят. Когато човек лекува, той трябва да прави това чрез ума или пък го прави чрез физическото тяло. Когато Бог лекува, Той лекува чрез духа. Можем да разберем, че най-мощните сили в живота са духовните. Любов и омраза, вяра и страх, радост и мир – всички те произлизат от духа. (“Jesus The healer” [Seattle: Kenyon’s Gospel Publishing Society, 1940], стр. 90).
5. Фактът, че съществува вражда между сатана и жената, може да се види в историята на жената. Тя е била купувана и продавана като вещ. Само в страните, в които християнството е достигнало до сърцата, жената била издигната над това низко положение. Семето на жената е Христос. Още от люлката Христос бе преследван от семето на сатана докато накрая бе прикован на кръста. От възкресението на Исуса църквата е била обект на най-жестоки гонения и враждебност от страна на света. „и то... ще ти смаже главата” (главата на сатана). В ориенталските езици „да смажа главата” означава да отхвърля господството на владетеля. „Петата” това е църквата в нейния земен път... Дългите векове на гонение на църквата от семето на сатана са вписани в историята. (Incarnation”, “Word of Faith”, Dec. 1978, стр. 4).	Т.е. съществува вражда между сатана и жената. Това е доказано от историята на жената. Тя е била купувана и продавана като вещ. Само в страните, в които християнството е достигнало до сърцата, жената била издигната над това низко понижение. ...а семето на жената е Христос. Още от люлката Христос бе преследван от семето на сатана, докато накрая Го приковаха на кръста; и гонения и враждебност от страна на света. "Той ще ти смаже главата" – т.е. главата на сатана. Във всички господството на владетеля. „Петата” това е църквата в нейния земен път. Дългите векове на гонение на църквата от семето на сатана са вписани в историята. (“The Bible in the Light of Our Redemption” [Seattle: Kenyon’s Gospel Publishing Society, 1969], стр. 58)

6. Тук, в Битие Бог се отказа да разруши Содом и най-внушителните и блестящи молитви в Стария Завет. Авраам зае своето място в завета. Чрез него той получи права и привилегии, които малко разбираме. Заветът, който Авраам тържествено сключи с Йеова, му даваше право да стои пред Бога.... Ние го чуваме да говори толкова ясно... „Съдията на цялата земя няма ли да върши правда?“ Навсякъде в Стария Завет намираме хора, които разбираха и заемаха своето място в завета. Исус Навиев можа да раздели Йордан. Можеше да заповяда на слънцето, луната и звездите да останат по-дълго на небето. Илия можеше да запали огън от небето и да пояде с него, както олтара, така и жертвата. Силните Давидови мъже бяха напълно защитени от смъртта по време на война, докато си спомняха за завета. (Plead Your Case” [Tulsa: Faith Library, 1979] стр. 4-9; cf. стр. 2332).	...В Бит.18, когато Бог се откажа да разруши Содом и Гомора преди да е говорил за това с Авраам, с когото бе сключил кръвен завет. Молитвата на Авраам е една от най-блестящите и внушителни молитви в Стария Завет... Авраам зае своето място в завета. Чрез него той получи права и привилегии, които малко разбираме. Заветът, който Авраам тържествено сключи с Йеова, му даваше право да стои пред Бога. Ние го чуваме да говори толкова ясно: „Съдията на цялата земя няма ли да върши правда?“ Навсякъде в Стария Завет намираме хора, които разбираха и заемаха своето място в Завета. Исус Навиев можа да раздели Йордан. Можеше да заповяда на слънцето, луната и звездите да останат по-дълго на небето. Илия можеше да запали огън от небето и да пояде с него както жертвата, така и олтара. Силните Давидови мъже бяха напълно защитени от смъртта по време на техните войни. Докато си спомняха за завета, те се превръщаха в истински супермени, (“The Two Kinds of Faith” [Seattle: Kenyon’s Gospel Publishing Society, 1969], стр. 76-84).
7. В Йоан 1:14 ние получаваме първото указание за това какво този живот ще стори за нас: „В Него бе животът; и животът бе светлина на човеците.” В Новия Завет има четири гръцки думи, преведени като „живот”. Първо, <i>zoe</i>. След това <i>psuhe</i>. Това означава естествен или човешки живот. <i>Bios</i> означава начин на живот. И <i>anastrophee</i> означава объркано поведение. Изглежда странно, че църквата е поставила на преден план „начина на живот” или „поведението”, а не вечния живот, който до голяма степен определя начина на живот. Получаването на вечен живот е най-чудесното събитие в живота. Често го наричат обръщение или новородение. Някои го наричат „религиозност”. В действителност, Бог предава Своята същност и характер на нашия човешки дух. (The God Kind of Life” [Tulsa: Faith Library, 1981], стр. 1,2,9).	Исус ни дава първото указание за това какво този живот ще стори за човека. „В Него бе животът; и животът бе светлина на човеците” В Новия Завет... има четири гръцки думи, преведени като „живот”. Първата е <i>psuhe</i>, която означава естествен, човешки живот. Втората е <i>bios</i> и означава начин на живот....Третата е <i>anastrophee</i>, което означава „объркано поведение”. Странно е, че църквата е поставила преден план „начина на живот” или „поведението”, а не Вечния Живот, който до голяма степен определя „начина на живот”. Получаването на Вечен Живот е най-чудесното събитие в живота. Наричат го обръщение, Новородение или Ново Създание. Някои го наричат „религиозност”. В действителност, Бог предава Своята Същност и Характер на нашия човешки дух. (“Two Kinds of Life” [Seattle: Kenyon’s Gospel Publishing Society, 1971], стр. 2,3).
8. Човекът е дух, който притежава душа и живее в тяло. Той е равен на Бога... Знаем, че Бог е Дух И все пак (Той) прие човешко тяло... когато Бог прие човешки образ. Той не бе по-малко Бог отколкото когато нямаше тяло. При физическата смърт човек напуска своето тяло. И все пак не става по-малко човек отколкото когато е имал тяло. (“Man of Three Dimensions” [Tulsa: Faith Library, 1973] няма страница).	Човекът е духовно създание, има душа и живее... в тяло. Той е равен на Бога. Знаем, че Бог е дух, стана човек и прие човешко тяло. И когато стори това Той не бе по-малко бог отколкото преди да приеме физическо тяло . При физическата смърт човек напуска физическото тяло, но не става по-малко човек отколкото когато е имал... тяло. (“The Hidden Man” [Seattle: Kenyon’s Gospel Publishing Society, 1970], стр. 40; “Two Kinds of Faith”, стр. 3).

ИСТИНСКИЯТ БАЩА НА ДВИЖЕНИЕ НА ВЯРАТА

Истинската цел за разкриване на плагиатството на Хегин е да докаже неговата словесна и доктринална зависимост от Кениън. Тази книга няма да предложи теореми за това защо Хегин е плагиатствал от Кениън, нито пък обвинения за това, че го е правил. Веднъж обвинен от друг автор в плагиатство, Хегин твърдял, че документацията посочваща авторските права, била пропусната в книгата му „по погрешка”²⁷. Поради степента на големия брой примери на плагиатство от страна на Хегин невероятно би било всички те да се дължат на недоглеждане. С готовност бихме допуснали една такава възможност, особено ако Хегин бе признал до каква степен е зависим от Кениън. В такъв случай твърдението, че плагиатството е дело на случайността би било по-приемливо. А също така щеше да поправи една несправедливост, извършена спрямо издателството на Кениън „Кениънс госпъл публишинг съсайъти”.

Признавайки, че е взел своето богословие от съчиненията на Кениън, Хегин би трябвало да признае също така, че учението му произлиза от човеци. А както ще видим, той твърди, че по-голямата част от благовестието на вярата е получил чрез божествено посещение, видения и откровения. Репутацията му на „пророк” в Движение на Вярата почива до голяма степен на тези именно опитности. Но да оставим настрана неговата репутация и откровение. Тук трябва да отбележим, че богословието на Хегин има исторически корени и те отвеждат директно до Кениън, чийто съчинения са писани 30 години по-рано. Това, че съчиненията на Хегин и на Кениън съвпадат дума по дума не може да се припише на случайността, нито пък на чудодейно вдъхновение от Светия Дух. Не е възможно Светият Дух да вдъхнови Хегин да използва думите на някой друг, без да го информира кой пръв ги е написал. А това бе именно Е.У.Кениън.

В заключение трябва да признаем, че Хегин бе именно човекът, взел самолично ученията на Кениън и създал на тяхна база цяло движение – Движение на Вярата. Навсякъде в средищата на Вярата се чувства неговото влияние. Неговият печат незалично е поставен върху многобройните му ученици, като например Коупланд, Прайс и Капс. Синът му Кен младши е свършено прав, казвайки (както отбелязахме в началото), че „почти всяко от главните служения на Вярата в Съединените щати е било повлияно от неговото служение”. Това, което синът на Хегин пропуска да каже, е че по-голямата част от ученията си баща му е заимствал от Е.У.Кениън. Ако това е вярно, то чрез личността на Кенет Хегин ученията на Е.У.Кениън изцяло са залегнали в основата на Движение на Вярата. Хегин е ключовата фигура в първите години от съществуването на движението. Но автор на по-голяма част от доктрините е Кениън.

Следователно, не можем да се съгласим, че заслугите, които Хегин има като ръководна фигура, му дават правото да бъде наречен „баща на Движение на Вярата”. Владимир Илич Ленин и Йосиф Висарионович Сталин застанаха начело на разгръщането на комунизма като интернационално движение, но първите учители на доктрините, залегнали в комунизма, са Карл Маркс и Фридрих Енгелс. И затова днес те са считани за основоположници на Комунистическото движение. Подобно на тях, Хегин бе първият ръководител на Движение на Вярата, но не бе първият, изградил доктрините на движението, и очевидно не е негов основоположник. Следователно трябва да се съгласим с Рут Кениън Хаузуърт, че след като пръв автор на учението е нейният баща, то именно той е „Бащата на Движение на Вярата”.

²⁷ Виж глава 4

ГЛАВА 2

КУЛТОВИЯТ ПРОИЗХОД НА ДВИЖЕНИЕ НА ВЯРАТА

“Когато проповедта ми е насочена към разума, това плаши някои вярващи и те правят връзка с Християнска наука“ (Кенет Хегин, „Правилно и погрешно мислене“, (Тулса: Библиотека на Вярата, 1966?.), стр. 18,19)

“Проницателни мъже и жени са търсели нов вид християнство. Те не искали нова философия или нова метафизична концепция за Христа, но действителността да бъде предадена такава, каквато я видя Исус, когато беше на тази земя” (Е.У.Кениън, “Двата начина на живот”, (Сиатъл: Кениън госпъл паблишинг съсaiъти, 1971 г.), стр. 143)

“По едно време бях съпруг последовател на Е.У.Кениън...Сега, с течение на времето и с малко повече разбиране, видях, че Е.У.Кениън просто е “прекръстил” много от концепциите на Християнска наука. По този начин той стана източник на една форма на “Петдесятна Християнска наука”, независимо че сам не бе петдесятен” (Джон Кенингтън, “ЕУ.Кениън и метафизиката на Християнска наука”, непубликувано писмено твърдение, Портланд, Орегон, 8 юли 1986 г.)

Предходната глава предложи значителни литературни доказателства за това, че Кенет Хегин е преписвал изключително от съчиненията на Е.У.Кениън. Целта на това бе да докажем, че Кениън, а не Хегин, е истинският баща на Движение на Вярата. Той е автор на ученията, залегнали в движението. Следователно Кениън е историческият корен, от който израства Движение на Вярата.

Но кои са корените на Кениън? Този въпрос е най-важният, защото това, което е оказало влияние върху Кениън, е повлияло и съвременното Движение на Вярата. Цитираните в началото на главата мисли показват, че корените на Кениън водят към култови източници, особено Християнската наука. Даже Хегин признава, че понякога неговите слушатели се страхуват от асоциация с такъв един култ. Техните страхове не са неоправдани. Тази глава ще предостави доказателства от първа ръка, че животът на Кениън и неговото служение са били силно повлияни от връзката му в миналото с метафизичните култове. Противно на общото мнение, той не е бил петдесятен, нито пък благовестие на Вярата е просто едно друго петдесятно извращение ²⁸. Благовестието на Движение на Вярата е всъщност култова инфилтрация на петдесятното и харизматичното движение. Преди да представим доказателства, потвърждаващи това обвинение, трябва да дефинираме връзката между термина “култ” и Движение на Вярата.

БОГОСЛОВИЕТО НА ВЯРАТА: НОВО ОТКРОВЕНИЕ ИЛИ ЕРЕТИЧЕН КУЛТ

Неотдавна един учен се оплака, че “да се дефинира култа е далеч по-трудно, отколкото си мислим ²⁹“. Поради тази трудност и поради мощната пропагандна стойност на термина “култ”, същият учен ни убеждава да заменим “култ” с по-академичната фраза “нови религиозни движения ³⁰“. Думите “култ” и “култов” предизвикват силни реакции сред консервативните

²⁸ Последната книга, която приема, че Движение на Вярата има петдесятен произход, е Bruce Barron, “The Health and Wealth Gospels” (Downers Grove, Ill.: Inter-Varsity, 1987), стр.35-63. Богословската критика на Барън относно богословието на Вярата е конструктивна; историческата му критика, обаче, е повърхностна и невярна. Класическото петдесятно движение е извършило много повече от допустимите доктринални грешки. Но Движение на Вярата не е една от тях.

²⁹ Irving Hexham, “Cults”, “Evangelical Dictionary of Theology”, ed., Walter A. Elwell (Grand Rapids: Baker, 1984), стр. 289.

³⁰ . Пак там

християни, които почти автоматично асоциират култовете с индийските учители “гуру”, с “промиване на ума”, отвличания, комуни и странни хора, продаващи цветя по кръстовищата и аерогарите. Може би това е приемливо съдържание на думата “култ”, но то не е основното ѝ значение и разбира се, не в този смисъл е употребена в заглавието на тази глава. Следователно, необходимо е да се изясни в какъв смисъл трябва да се разбира твърдението, че *произходът на Движение на Вярата е “култов”*.

Роналд Енрот, социолог и специалист по култовете посочва три начина на дефиниране на термина “култ”: (1) сетивен, (2) социологичен и (3) богословски³¹ Сетивният подход поставя ударение върху странното и опасно поведение на по-крайните култове като тези, споменати по-горе. Той често си служи с пейоративен език и преценява строго качествата, които могат да бъдат или да не бъдат базирани на факти. Стремехът е да се наблегне повече върху отделните случаи, отколкото върху култа като цяло. За нещастие, въпреки че проучването на култовете от дълго време се радва на популярност сред консервативните християни, то до голяма степен остава сетивно. Изследването на култовете може често да дегенерира в лов на вещици и на това се дължи отхвърлянето на този метод³². Сетивното изследване продава книги, но често погазва истината.

Социологичният подход, от друга страна, набляга върху широките културни, психологически и организационни аспекти на култовете. Той се опитва обективно да опише култа, без да прави преценка за качествата му. Социологичният подход често си служи с културните критерии, за да определи дали дадена група е култ. Например, Чарлз Брейдън определя “култа” по следния начин: *“Под термина “култ” аз нямам предвид нещо унижително за която и да била група, класифицирана като такава. Според мен култ е всяка религиозна група, която значително се различава по отношение на своите вярвания или практики от онези религиозни групи, считани като нормативен израз на религията в нашата цялостна култура”*³³.

Предимството на социологичния подход е в това, че неговите чисто описателни методи са много по-научни от сетивните книги относно култовете. Много по-ценна информация за култовете може да се събере чрез социологичния подход.

Обаче, за целите на християнството този подход не е достатъчен. Енрот е прав, когато заявява, че за християните най-значителният компонент на дефиницията на култа е богословският³⁴. Богословският подход поставя ударение върху действителните доктрини и практики на култовете, сравнявайки ги с тези на библейското и историческо християнство. За разлика от социологичния подход той използва по-скоро библейски, отколкото културни критерии. Например, Уолтър Мартин твърди, че *“култът може да се дефинира като група от хора, събрани около специфично лично интерпретиране на Библията....От богословска гледна точка, култовете не съдържат само няколко главни отклонения от историческото християнство. Още по-парадоксално е, че те продължават да настояват за правото си да бъдат класифицирани като християни”*³⁵.

Богословският подход се различава от социологичния по това, че не е само описателен, а е

³¹Roland Enroth, “What is a Cult?” в “A Guide to Cult & New Religions”, (Downers Grove, Ill.: Inter-Varsity, 1983), стр. 12-15.

³²Дори консервативните учени се боят от нарастващата склонност към правителствено регулиране, създадена отчасти от сензационните култови книги. В някои щати са приели антиконверсиални закони, насочени вероятно единствено към култовете, но “поради липса на дефиниране... на практика са насочени към всяка форма на промяна на начина на живот, породен от религиозното обръщение.” (Hexham, стр.289). Такива закони биха могли да попречат на всички евангелски книги на всички религиозни групи, в това число и евангелските и харизматичните

³³C.Bradcn. “These Also Believe”⁴ (New York: Macmillan, 1960), preface [т.е. предговор], стр.xii.

³⁴Enroth, “What is a Cult?”, стр.15.

³⁵Martin, “Kingdom”, стр.11

също така сравнителен и оценъчен. Той сравнява ученията на култовете с тези на библията и преценява дали, както Мартин посочва, те “са заслужили да бъдат класифицирани като християнски”. Това включва също така и качествени оценки. Но надяваме се те не са пейоративните оценки на сетивния подход. Качествените оценки на богословския подход се отличават от тези на сетивния по два аспекта. **Първо**, това е оценка не на хората, а на доктрините в култовете. **Второ**, те са направени по-скоро въз основа на обективни, а не на субективни критерии. Тези критерии са библията и историческата ортодоксалност. И така, богословският подход определя като култ всяка група, неотговаряща на тези два критерия ³⁶.

Според мен, освен сетивният, социологическият и богословският подход, споменати от Енрот, съществува и четвърти, пропуснат от него, който е много ценен при определянето на дадена група като култ. Това е историческият подход. Той разглежда историята на религиозното движение и особено нейния основоположник. Този подход се използва често заедно с богословският.

При оценката на култа историческият подход има две основни цели. Първо, той изследва валидността на историческите претенции на култа или неговите писания. Например, мормоните твърдят, че на 22 септември 1827 г. Джоузеф Смит получил златни плочки от ангела Морони, от които той превел “Книгата на Мормон” ³⁷. (Прилагайки историческия подход, много такива исторически твърдения се оказват сапунени мехури – включително и това на Джоузеф Смит ³⁸) Второ, историческият метод прави опит да установи дали дадена нова религиозна група или нейният основоположник имат някаква пряка историческа връзка с по-рано съществуващ култ, особено с онези, наречени от Енрот култове-институции ³⁹. В едно плуралистично общество като нашето почти всеки ден като че ли възникват “нови религиозни движения”. Прилагайки богословския подход, можем да определим, че богословието на дадена група е полубиблейска, дори еретична. Но често това не може да бъде обяснено, докато не се изясни историческият произход на новата религия, а особено на нейния основоположник. С историческия подход човек често открива, че основоположникът на новата религия е заимствал идеи от различни нехристиянски източници, за да формулира своите богословски възгледи. Например, проучвайки от исторически аспект основоположника на “най-най-” семинарите Вернер Ерхард, откриваме, че той е заимствал много от Сайентологията, Зенбудизма и окултизма, за да формира своята предполагаемо “нерелигиозна” организация ⁴⁰.

В тази книга ние ще използваме два подхода за доказване на култовата същност на Движение на Вярата. Ще използваме, първо, историческия подход, за да докажем, че основателят на това движение Е.У.Кениън е имал пряка историческа връзка с култовете-институции, особено с метафизичните Християнска наука и Нова мисъл. След това ще приложим богословския

³⁶Един от най-добрите съвременни примери на богословския подход е James W. Sire, “Scripture Twisting: 21 Ways the Culls Misread the Bible” (Downers Grove, Ill.: Inter-Varsity, 1980). Сайър дефинира термина “култ” като “всяко религиозно движение с организационна структура, което има доктрини и (или) практики, противоречащи на тези от писанието, практикувани от традиционното християнство, представено от повечето католически и протестантски деноминации, и изразени в Апостолския символ” (стр.20). Милард Ериксън дефинира култа, използвайки богословски и социологични термини: култовете са “групи, които са еретични в един или друг аспект и често практикуват силен социален контрол над своите членове”. “Concise Dictionary of Christian Theology” (Grand Rapids: Baker, 1986), стр.40.

³⁷„The Book of Mormon” (Salt Lake City, Utah: Church of Jesus Christ of Later-day Saints. 1976), въведение

³⁸Harry L. Ropp, “The Mormon Papers” (Downers Grove, Ill.: Inter-Varsity, 1978); cf. Ed Decker и Dave Hunt. “The God Makers” (Eugene, Ore.: Harvest House, 1984).

³⁹Култове-институции са такива култове, които отдавна са основани и вероятно са вече приети в американското общество, но са отхвърлени поради библейски доводи от евангелските общества. Те включват такива групи като йеховистите, мормоните и Християнската наука. Тъй като тези култове съществуват отдавна, времето е било достатъчно за да могат техните идеи да проникнат в религиозното съзнание на американското общество. В последствие те са повлияли на мнозина, намиращи се извън техните тесни граници. Ronald Enroth, “What is a Cult?”, стр.23.

⁴⁰John Weldon, “est”, “A Guide to Cults & New Religions” (Downers Grove, 111.: Inter-Varsity, 1983), стр.77, 86.

подход, за да докажем, че поради историческата връзка на Кенигън с метафизичните култове, съвременното Движение на Вярата прокарва доктрини, които не са нито библейски, нито ортодоксални. **Казано с други думи, тъй като историческият корен е култов, то и богословския плод е култов.**

Описвайки произхода на Движение на Вярата като “култов”, ние не казваме, че самото движение е култ или че всички негови последователи са поклонници на култ. Не казваме също, че и всяка доктрина на богословието на Вярата е култова. Напротив, неимоверен брой членове на Движение на Вярата са искрени, вярващи в Библията християни. Много от техните доктрини са евангелски и са безспорно в границите на ортодоксалното християнство. Движение на Вярата не е култ в смисъла и степента на мормонството, йеховизма или Християнска наука. Не, то не е култ, но е култово, т.е. определени доктрини и практики са култови по замисъл и исторически произход. Фактът, че в по-голямата си част движението е евангелско, показва от какво голямо значение, макар и до известна степен болезнено, е разобличаването и отхвърлянето на неговите култови елементи.

Преди да преминем по-нататък, необходимо е да дефинираме още една спорна дума, използвана в тази книга. Това е думата “**ерес**”. Ерес произхожда от гръцката дума *hairesis*, която е използвана в Новия Завет по три различни начина. **Първо**, тя се използва в неутрален смисъл за обозначаване на ясно определена религиозна секта или партия, като садукееите, фарисеите или дори ранните християни (Деян. 5:17; 15:5; 24:14; 28:22). **Второ**, *hairesis* се отнася за фракция или разкол вътре в християнското общество (I Кор.11:19; Гал.5:20). **Трето**, използвана е за доктринални грешки, въведени в християнското общество от лъжливи учители и пророци. Това приложение може да се види във II Петр. 2:1-3.

“Но имало е лъжливи пророци между хората, както и между вас ще има лъжливи учители, които ще въведат тайно гибелни ереси, като се отричат даже от Господаря, който ги е купил, та ще навлекат на себе си бърза погибел. И мнозина ще последват техните похотливи дела, поради които човеци пътят на истината ще се похули. От лакомство те ще ви мамят с престорени думи; но тяхната присъда, отдавна приготвена, не се забавя и тяхното погубление не дреме” (2 Пет. 2:1 – 3)

Когато в книгата използваме думите “ерес” и “еретичен”, имаме предвид точно тази тяхна употреба, широко разпространена в църковната история ⁴¹.

Това, че няколко доктрини на богословието на Вярата са еретични, не означава, обаче, че последователите на движението неизбежно са еретици. Римокатолическата църква прави едно полезно разграничение между “формална” и “материална” ерес. Формалната ерес се определя като “умишлено упорито придържане към обективната ерес”, докато материалната е “придържане към това, което е обективна ерес, без да се осъзнава, че е такава” ⁴². Формалната ерес е предумишлена и съзнателна и представлява подходяща почва за отлъчване от църквата.

“От друга страна, “материалната ерес” означава поддържане на еретични доктрини без самият човек да допусне грешка, “искрено”, както е в случая, например, с повечето хора, възпитани в еретична среда. Това не е нито престъпление, нито грях, нито пък такъв човек говори нещо еретично, тъй като не приемайки никога определени доктрини, той не е в състояние да ги отхвърли или пък да се усъмни в тях” ⁴³.

Тъй като болшинството от хората в Движение на Вярата са неосведомени за неговите култови

⁴¹ M.R.W. Fararr, “Heresy”, “Evangelical Dictionary of Theology”, стр. 508.

⁴² Karl Rahner and Herbert Vorgrimler, “Dictionary of Theology”, 2nd ed. (New York: Crossroad, 1981), стр.206.

⁴³ The Oxford Dictionary of the Christian Church”, 2nd ed., ed. F.L.Cross and E.A.Livingstone (New York: Oxford Univ. Press, 1983), стр.639

източници, то повечето от тях са неосведомени и относно еретическата същност на богословието на Вярата. Тяхната ерес е само в материален, а не във формален смисъл. Мнозина от последователите на Движение на Вярата не са познавали нищо друго от християнството, освен богословието на Вярата. След като никога не са се запознавали с истинската ортодоксална вяра, те се придържат към определени еретични вярвания, “искрено”, без да осъзнават, че доста са се отклонили от библийски и исторически правилната вяра.

Спорен е дори въпросът дали основоположникът на Движение на Вярата е разбрал, че е проповядвал култови и еретични доктрини. Наистина, Кениън е доловил необходимостта църквата да бъде “нов вид християнство”. Той е виждал също така и своите учения като подходящи за удовлетворяване на тази нужда. За нещастие “новият вид християнство”, пропагандирано от Кениън не е нито ново, нито пък християнско. В по-голямата си част благовестието на Кениън, както го определя неговият приятел Джон Кенингтън, е “петдесятна Християнска наука”, “покръстен” вариант на метафизиката.

Кениън признава, че неговото богословие представлява радикален отказ от съвременното християнство. Но по всяка вероятност, той е вярвал, че и неговото богословие ще бъде една реставрация на ранното библийско християнство. Не вярвам, че Кениън преднамерено е проповядвал еретични доктрини. В старанието си да помогне на църквата в борбата ѝ с метафизичните култове, той използва култови идеи и практики. Подбудите му са чисти, но богословието е еретично. Както много ереси в съвременното Движение на Вярата, така и неговата вероятно е само материална, а не формална ерес. Въпреки това, тя си остава ерес.

Някои харизматици биха попитали не е ли възможно Кениън да е получил ново откровение. Не мога да приема това по две причини. На първо място, неговото благовестие не само, че не е “нов вид християнство”, но даже не е и “нов вид метафизика”. Той проповядва същите учения за изцерение, позитивна изповед и просперитет, които Нова мисъл [New Thought] и Християнска наука проповядват от десетилетия. На второ място, не вярвам, че могат да се срещнат нови откровения в доктринален смисъл. Въпреки общото обаяние на независимите харизматици с “нови откровения” (колкото по-нови, толкова по-добре), когато стане дума за доктрини, трябва да се съглася с един мой бивш преподавател, който казваше: “Не всичко, което е старо, е злато, но ако е ново, не може да бъде истинско!”

ПРОИЗХОД НА БЛАГОВЕСТИЕТО НА КЕНИЪН

Обаче, Кениън си е мислел, че проповядва едно ново откровение на християнството. За разлика от Хегин, той никога не е твърдял, че е виждал Исуса или че е посетил ада или рая. Въпреки това Кениън използва думите “откровение” и “разбулване”, за да опише своето учение. Някои от подзаглавията на неговите книги илюстрират, че е долавял тяхното значение за църквата и света. Например, подзаглавието на книгата “Двата вида праведност” [E.W.Kenyon, The Two Kinds of Righteousness] е “най-важното послание, отправяно някога към църквата”; а подзаглавията в книгата “Двата начина на живот” [E.W.Kenyon, The Two Kinds of Life] са “биологичното чудо на века” и “решаването на социалните и икономически проблеми, пред които е изправена нацията”. В определени моменти Кениън създава впечатлението, че неговото послание ще постави началото на последното съживление, в резултат на пришествието на Господа ⁴⁴.

Кениън си мислел, че неговото учение ще създаде възвишена група от християни:

⁴⁴Да се вярва, че Второто идване на Господа зависи по някакъв начин от тяхното служение и учение, не е рядко срещано явление сред изцерителите от Движение на Вярата. Кениън пише: “Убеден съм, че това е благовестието от единадесетия час и че се отнася за Църквата днес.” (“The Blood Covenant” [Seattle: Kenyon's Gospel Publishing Society, 1969], стр.70). В друга книга Кениън заявява: “Мнозина вярват, че тази вест предшества едно голямо изливане на Светия Дух и такова съживление, невиджано никога до тогава. Би било хубаво, ако то предшества последните дни.” (“What Happened from the Cross to the Throne” [Seattle: Kenyon's Gospel Publishing Society, 1969], стр.9,10).

„Когато тези истини успеят да вземат надмощие в нас, те ще ни направят духовни свръхчовеци, господари на демоните и болестите... Това ще бъде краят на слабостта и неуспеха. Няма да има повече борба за вяра, защото всичко ще бъде наше. Няма да има повече молитви за сила и власт, защото Той е в нас... Всред тази реалност ние възкръсваме и заемаме своето място. Излизаме и живеем като свръхчовеци, в които обитава Бог⁴⁵“.

Чрез своето “Познание по откровение” Кениън се надяваше да създаде свръхчовеци, господстваща раса християни, които да не бъдат вече оковани чрез “сетивното познание” нито от демоните, болестите и бедността. Тази надежда е основната, която всички съчинения на Кениън внушават.

Е.У.КЕНИЪН И ПЕТДЕСЯТНОТО ДВИЖЕНИЕ

Преди да проучим произхода на идеята за „свръхчовека“ може би трябва да отговорим първо на въпроса откъде не е възможно тя да произлиза. Така както, изследвайки историческите корени на богословието на Хегин, стигнахме до Кениън, много е важно да насочим поглед към хората, идеите и влиянията, които формират богословието на Кениън.

На пръв поглед е лесно да допуснем, че доктрините на Кениън за господство на вярващите над всички обстоятелства в живота са просто радикално петдесетничество: така да се каже развилнял се супернатурализъм. В книгата си “Благовестие на здраве и богатство” [Bruce Barron, "The Health and Wealth Gospel"] Брус Барън свързва доктрините за изцеление, положителна изповед и просперитет директно с петдесетното движение. Той допуска, че “божественото изцеление може да се проповядва отделно от петдесетничеството, и че всъщност, много от неговите най-убедени представители не са имали нищо общо с говоренето на език или с другите дарби, които сега отнасяме към харизматичното движение⁴⁶“. Въпреки това, когато човек чете главата “Корените на благовестието на изцеление и богатство”, става очевидно, че Барън недвусмислено поставя богословието на Вярата в класическата петдесетна традиция. Повечето от хората, цитирани в тази глава като предшественици на учителите на Вярата, са или петдесетни или харизматици.

Историческият анализ на Барън е слаб в няколко главни пункта. Първо, той сериозно подценява ролята на Кениън като баща на Движение на Вярата. Богословието на Вярата, както твърди той, няма многобройни източници вътре в петдесетното движение. Всички основни доктрини на Хегин, Коупланд и другите са взети напрано от съчиненията на Кениън. Второ, Барън не обяснява защо богословието на Кениън се различава основно от тази на Движението Уеслиън-Хоулинес [Wesleyan-Holiness], от което произлиза петдесетното и харизматичното движение⁴⁷. Нито една от доктрините на Уеслиън-Хоулинес не присъстват в богословието на Кениън, а много от тях са и в пълно противоречие с него. Трето, Барън не успява да разграничи напълно класическото петдесетничество от харизматичните и изцерителните съживления, появили се след Втората световна война. Той е склонен да обвини първите за ексцесиите на войната. Класическото петдесетничество отхвърля много от доктрините и практиките на евангелизаторите-изцерители. И накрая най-същественото е това, че Барън пренебрегва едно друго движение на изцеление, появило се повече от 50 години преди петдесетничеството – метафизичните култове. Той допуска, че петдесетното течение и това на Уеслиън-Хоулинес са единствените възможни източници на ученията на Движение на Вярата относно изцелението, положителната изповед и просперитета. Възгледите на

⁴⁵ E.W.Kenyon, “Identification” (Seattle: Kenyon’s Gospel Publishing Society, 1968), стр.68.

⁴⁶ Barron, The Health and Wealth Gospel”, стр.59.

⁴⁷ За информация относно Уеслиън-Хоулинес произхода на петдесетното движение виж Vinson Synan, The Holiness Pentecostal Movement in the United States” (Grant Rapids Eerdmans, 1971), стр.13-54; cf. Donald Dayton, “From Christian Perfection to the „Baptism of the Holy Ghost” ” (стр.39-54) и Melvin E.Dieter, “Wesleyan-Holiness Aspects of Penticostal Origins” (стр.55-80), “Aspects of Penticostal Charismatic Origins”, ed. Vinson Synan (Plainfield, N.J.: Logos, 1975).

учителите на Вярата са много по-близки по съдържание до метафизичните култове, отколкото до петдесатно-Хоулинес традицията.

Барън като че ли допуска, че и самият Кениън е бил петдесатен. Отчитайки факта, че той е оказал силно влияние върху петдесатните изцерители след Втората световна война, излиза, че това предположение не е неоснователно. Въпреки това, то не е вярно. Противно на широко разпространения в Движение на Вярата възглед, че Кениън е бил петдесатен проповедник, неговата дъщеря настоява, че той никога не е говорил на език и не е бил петдесатен ⁴⁸ По повод на това ще кажем, че Кениън дори открито е проявявал враждебно отношение към петдесатното движение:

“Така нареченото петдесатно движение, разпространяващо се из страната, е благословило много души, но след като го изучавах внимателно през последните три години, трябва да призная, че в него има повече разрушения, отколкото вдъхновение и обучение⁴⁹“.

В ранните си години Кениън вярвал, че “разрушението”, причинено от петдесатното движение, се дължи на неговата същност, ориентирана към опитностите. В по-късното си служение изглежда се е помирил с петдесатните, тъй като често е посещавал големите изцерителни събрания на такива петдесатни водачи, като Ф.Боусуърт и Ейми Семъл Макфърсън. След Втората световна война неговите съчинения са четени от много евангелизатори-изцерители, като Уйлям Брахам, Т.Л.Осборн и очевидно от Кенет Хегин. Влиянието на Кениън върху изцерителното съживление е било огромно и все пак никога не е било напълно одобрено от историците ⁵⁰.

И дори в края на живота си Кениън все още отхвърля двете отличителни петдесатни доктрини: за последствието и за основното доказателство. Той вярвал, че последствието – петдесатната доктрина за Духовното кръщение като второ проявление на благодатта – е “смешно учение, относно кръщението със Светия Дух ⁵¹“. Кениън учи, че кръщението със Светия Дух се осъществява при “новорождението” и че всички следващи опитности в Духа са “Изпълване с Духа ⁵²“. Още повече, че той отхвърля и петдесатното учение, че единственото доказателство за духовното кръщение са езиците: *“Не само че Писанията не учат, че езиците са доказателство за това, че Светият Дух обитава в човека, но да правим от езиците доказателство за обитаването на Светия Дух ще бъде в противоречие със закона за отношенията между Бога и Новото създание ⁵³“.*

Според дъщеря му, Кениън не насърчавал по време на своите богослужения петдесатните

⁴⁸Интервю с Хаузуърт. Един от по-късните последователи на Кениън, Джон Кенингтън, заявява догматично, че “самият Кениън не е петдесатен”. Обаче, друг един проповедник, познавал Кениън, Ърн Бакстър, твърди, че Кениън му е признал, че някога е говорил на езици. Той смята, че в следствие Кениън се е отказал от опитността си с езиците, защото “тя го увличала към областта на субективната опитност, която чувствал, че не отговаряла на неговата философия” (Ърл Бакстър, записана кореспонденция, Ел Кайон, Калифорния, 15 май 1987 г.). Въпреки това, всички, които познавали Кениън, са единодушни по въпроса, че той не е бил петдесатен по философия и през по-голямата част от своя живот и по опитност. Ако някога е говорил на езици, то отричането в следствие от тази опитност доказва още веднъж, че не е правилно да го сочат като петдесатен.

⁴⁹ E.W.Kenyon, “False Voices”, “Reality 5” (8,1908) [n.p.].

⁵⁰ През 1982 г. авторът е имал привилегията лично да разговаря с Джоузеф Д.Матсън-Боуз – журналист и дългогодишен ръководител в петдесатното движение. Матсън-Боуз потвърдил, че Кениън, независимо че не бил така популярен, е оказал значително влияние върху богословието на мнозина от евангелизаторите в изцерителното съживление. Друг един ръководител в изцерителното съживление, Ърн Бакстър, казва, че “рядко са изписвали името на Кениън в забележките под чертата, но за това пък често е бил цитиран” от евангелизаторите. “Той имаше широко влияние”, твърди Бакстър. “Мнозина от благовестителите след Втората световна война са заимствали от него” (Бакстър, записана кореспонденция).

⁵¹ E.W.Kenyon, The Bible in the Light of Our Redemption” (Seattle: Kenyon’s Gospel Publishing Society, 1969), стр.257.

⁵² Пак там, стр.259-261

⁵³ Пак там, стр.262,263

дарби и те рядко са се проявявали. Той може и да е проповядвал и практикувал божественото изцеление, но го е правил не като петдесятен последовател.

Възниква въпросът къде е мястото на Кениън в историята на движение за божественото изцеление в Америка. Неговата практика и учение за божествено изцеление предшества петдесятното движение. Дори по-късно в своето служение, подобно на отхвърлянето на петдесятната доктрина за духовното кръщение, той отрича и петдесятното учение за изцелението. Кениън чувства, че петдесятната концепция за изцелението е твърде силно ориентирана към “сетивното познание”⁵⁴.

Естествено, той може да бъде исторически причислен към такива непетдесятни изцерители като Джон Александър Доуи, Чарлз Кулис и цяла плеяда участници в движението за божествено изцеление, произлязло от традициите на Уеслиън-Хоулинес, много от които по-късно стават петдесятни. Да причислим Кениън към тези Уеслиън-Хоулинес изцерители би било, обаче, неточно поради същата причина, заради която не можем да го класифицираме и като петдесятен. Той никога не е проповядвал доктрини, характерни за движението Уеслиън-Хоулинес: за второто действие на благодатта, моменталното осветяване и безгрешното съвършенство⁵⁵. Да отнесем Кениън към Уеслиън-Хоулинес традицията е еднакво погрешно, както и ако го свържем с петдесятната традиция.

Е.У.КЕНИЪН И МЕТАФИЗИЧНИТЕ КУЛТОВЕ

Остава въпросът къде се вмести Кениън в движението за божествено изцеление в Америка. А що се отнася до Хегин, недопустимо е да се твърди, че така изглеждащите неповторими доктрини на Кениън в неговото богословие за изцеление, идват направо от Бога. И Кениън е човек на своето време, чиито идеи и вярвания са силно повлияни от неговата собствена личност, култура, образование и от наставниците му.

Въпреки че неговото богословие не намира място нито в Уеслиън-Хоулинес, нито в петдесятните изцерителни течения, в тази страна има още едно изцерително течение, съвместимо с богословието на Кениън. Това движение на божествено изцеление е познато като “метафизика” и обхваща такива религиозни групи като Християнска наука, Нова мисъл, Християнско училище “Единство” [Unity School of Christianity] и Наука за разума [Science of the Mind]⁵⁶. В книгата си “Съблазната на християнството” [Dave Hunt and T.A.McMahon, „The Seduction of Christianity”] Хант и Макмахън отнасят Движение на Вярата към “възраждането на Нова мисъл”⁵⁷. Те долавят явното съответствие в мислите и идеите на Движение на Вярата и метафизичната Нова мисъл. Обаче, тук има нещо повече от съответствие на идеи. Чрез основоположника на Движение на Вярата Е.У.Кениън съществува пряка историческа връзка между това движение и метафизичната Нова мисъл; връзка, която ще назовем “Връзката Кениън”. Като баща на Движение на Вярата Кениън въвежда в богословието на Вярата култови, метафизични идеи. Като популяризатор на това богословие Хегин несъзнателно включва тези култови, метафизични идеи в съвременното Движение на Вярата. Връзката Кениън е историческият документ за това, как е станало всичко.

Независимо дали става дума за присъда в съда или тази на човешката история, най-

⁵⁴ Пак там.

⁵⁵ Относно корените на Уеслиън-Хоулинес в изцерителното движение в Америка, виж Paul G.Chappell, “The Divine Healing Movement in America”, (Ph.D. Dissertation, Drew University, 1983).

⁵⁶ Използваният в книгата термин “метафизика” не отговаря на философската категория метафизика. По-скоро ще го използваме за онези системи на религиозната мисъл, които казват, че всичко реално и случайно в живота е “над физическото”; духовната област е единствената истинска реалност и е причина за всичко, намиращо се във физическата област. Въпреки че значително се различават една от друга в убежденията, повечето от метафизичните системи учат още, че човек трябва да използва духовните си способности (своя ум), за да контролира и създава своята собствена реалност.

⁵⁷ Hunt and McMahon, “The Seduction of Christianity”, стр.150- 154; сравни с Hunt, “Beyond Seduction”, стр.65,66.

важното доказателство винаги е това от първа ръка. При изясняването на фактите в даден случай доказателството от първостепенен източник, какъвто е писменото признание, се счита за най-достоверно. Второто най-добро нещо след писменото признание са очевидците – тези, които са видели обвиняемият да извършва престъплението или са го чули да признава извършването на това деяние. Последна форма на доказателство е тази, която можем да наречем “косвено”. Косвено доказателство е онова доказателство, което няма пряко отношение към обсъждания факт, но разкрива обстоятелствата, средата или мотивите, които могат да подсказват на съда или съдебните заседатели съществуването на обсъждания факт.

Преценявайки доказателството за Връзката Кениън, трябва да отбележим, че липсва всякакво писмено признание от страна на Кениън, в което той да признава, че е формулирал своето богословие, използвайки култови източници. Имаме, обаче свидетел, който го е чул да прави словесно признание за това. Джон Кенингтън, който като млад проповедник лично се познавал с Кениън и го считал за свой наставник, постепенно осъзнал, че той проповядва култови доктрини. Кенингтън си спомня разговора, в който изложил своите подозрения пред Кениън:

“Едно от нещата, озадачили ме в онези дни бе сходството между това, което той [Кениън] учеше, и това, което учеше Християнската наука. Тогава ние обсъдихме това сходство и той го потвърди. Спомням си го да казва: “Единственото нещо, което липсва на Християнската наука, е кръвта на Исуса Христа”

Кениън бе добре запознат не само с концепциите на Християнската наука, но и с подробностите около техния произход. Чух го да говори и за философските корени на Християнската наука и Хегелианската мисъл, или пък за някой си международен адвокат, който по време на едно презокеанско пътешествие оказал влияние върху Мери Бейкър Еди. Той призна, че свободно черпи вода от този кладенец за своето мислене⁵⁸.

Въз основа на разговори като този, Кенингтън заключава, че богословието на Кениън и това на съвременното Движение на Вярата не е нищо друго освен една “Петдесетна Християнска наука”.

Но Джон Кенингтън не е единственият човек, чул Кениън да признава, че е бил повлиян от Християнската наука. Ърн Бакстър, който през последните години от живота на Кениън е прекарал значително време с него, вярва, че той е заимствал до голяма степен от култови метафизични източници. Бакстър твърди, че Кениън “несъмнено е бил повлиян от Мери Бейкър Еди”:

„Главната причина да кажа това не се дължи толкова на факта, че съм го чул да говори метафизични неща от името на християнството, а посещението му веднъж в моя дом (каквито случаи имаше много), когато почти целият следобед бяхме свободни. Той бе седнал в кабинета ми, където на лавицата бяха подредени най-различни книги, между които бе и “Ключ към духовното” от Мери Бейкър Еди. Държах там тази книга само за евентуални справки, тъй като съм заклет противник на нейната позиция, от която и страна да я погледнем. Видях, обаче, че той се бе зачел и понеже не исках да го прекъсвам, само се усмихнах, минавайки покрай него. Когато след 30-40 минути се върнах, той продължаваше да чете. Тогава го закачих и той реагира много положително, казвайки че много неща могат да се вземат от Мери Бейкър Еди. Това ме накара да се стресна. Не мога да кажа, че бях изненадан, но наистина ме накара да се стресна, че вероятно той не е формулирал своята позиция изцяло въз основа на Светото Писание и че е бил повлиян от метафизиците⁵⁹”

Бакстър вярва, че Кениън е “доста начетен” в трансцеденталната философия в Нова Англия и

⁵⁸ Kennington, “E.W.Kenyon and the Metaphysics of Christian Science”. Използван е различен шрифт, за да се наблегне на твърдението.

⁵⁹ Бакстър, записана кореспонденция. Използван е различен шрифт, за да се подсили твърдението.

Ралф Уолдо Емерсън, главните предшественици на метафизиката на Нова мисъл. Това трансцендентално и метафизично обкръжение е било основата на философията на Кениън, която според Бакстър е контролирала начина му на тълкуване на Библията. Бакстър смята, че „Корените на Кениън не са положени в истината. В основата на неговата вяра не бе залегло библиейско твърдение⁶⁰“.

Връзката Кениън, обаче, не почива само на свидетелството на тези двама негови приятели. Колкото и да е важно това доказателство от първа ръка, то не е достатъчно, за да потвърди такова сериозно обвинение, каквото е обвинението в култ. Трябва да се докаже, че познаването на култовете от Кениън е повлияло неговото учение. Би трябвало да съществува и косвено доказателство в подкрепа на въвличането на Кениън в култовете, както и приемлив мотив за това. Сега ще спрем вниманието си именно върху тези доказателства.

ГЛАВА 3

ВРЪЗКАТА КЕНИЪН

“Ние не можем да пренебрегнем удивителното разрастване на Християнска наука, “Единство”, Нова мисъл и на спиритизма... Това е клевета срещу съвременната църква – не само клевета, но и предизвикателство” (Е.У.Кениън, „Чудесното име Исус” (Сиатъл: Кениън гостъл павлишинг съсайъти, 1927 г.), стр.69,70)

“Тук трябва да се постави един изключително важен въпрос: доктрините за правилно мислене и вяра, придружени от положителна изповед, в резултат на която болестта се нарича симптом (отричане на реалността, поддържано от гностичен дуализъм) не се откриват в християнските съчинения преди Нова мисъл и нейните приемници да започнат да ги развиват. Ето защо, не без основание можем да твърдим, че това учение произлиза и се развива в тези култове и по-късно било възприето от християните в желанието им да развият изцерително служение” (Х. Терис Нюман, “Анализ на източниците на харизматичното учение за “Положителна изповед”” (Непубликувано произведение) стр.43)

В тази глава ще разгледаме косвените доказателства за влиянието, което метафизичните култове са оказали върху Кениън. По-точно, ще разгледаме подробно неговия живот, образование и съчиненията му като доказателство за наличие на култ с цел да установим обстоятелствата и мотивите, поради които е използвал култови доктрини. Той очевидно ясно е съзнавал, че Нова мисъл и Християнска наука са метафизични. Нашата теза е, че в опита си да помогне на църквата да отговори на „предизвикателството” на култовете, Кениън „абсорбира” метафизичните концепции, за да възстанови за църквата служението на изцеление. Но преди да спрем вниманието си на тази теза, ще разкажем накратко за живота и служението на Кениън.

БИОГРАФИЧНА СПРАВКА ЗА РАННИТЕ ГОДИНИ ОТ ЖИВОТА И СЛУЖЕНИЕТО НА КЕНИЪН

Никога не е била писана биография на Кениън, а и неговите съчинения почти не съдържат автобиографична информация. Есек Уйлям Кениън с роден на 24 април 1867 г. в Саратога, щата Ню Йорк, и е бил четвърти син в десетчленното семейство. Баща му бил работник в един лагер, а майка му била учителка. Като юноша семейството му се премества в Амстердам, щата Ню Йорк – малък град до канадската граница. На 15-годишна възраст Кениън започва да

⁶⁰ Пак там

работи като тъкач в заводите за килими в Амстердам. Между 15 и 19-годишна възраст той става християнин, очевидно благодарение на благотворното влияние на набожната му майка. През 1886 г., на 19-годишна възраст, Кениън изнася първата си проповед в методистката църква в Амстердам, където е и ръкоположен за дякон. През тези дейни години той успява да намери време да завърши Амстердамската академия⁶¹. Въпреки че никога официално не е завършвал нито един институт, за разлика от Хегин, всички степени на Кениън, включително и доктората му, са почетни. Той е бил усърден, самоук студент, страстен читател и дългогодишен защитник на по-високото образование.

В края на 80-те и началото на 90-те години Кениън посещава няколко учебни заведения в Ню Хемпшир. През 1882 г. той се премества в Бостън, където посещава още няколко училища. В края на века Бостън е истинско огнище на религиозни спорове и култова активност. При самото присъствие на Кениън в Бостън му гарантира една широка верига от религиозни разобличения. Върху това ще спрем вниманието си малко по-късно.

В началото на XX век Кениън е въввлечен в едно мощно евангелизационно движение из провинцията на цяла Нова Англия и южните провинции на Канада. Тази евангелизаторска работа е сравнително успешна и в резултат на нея са основани няколко Баптистки църкви. По някое време Кениън изоставя методистката църква и става свободен баптист. Оженва се за една вдовица, по-възрастна от него, която не след дълго почива⁶². Скоро след това той се заселва около Снепсър, щата Масачузетс., където използва къщата си като база за своята евангелизаторска дейност из провинциите. Вероятно в нея разполага и своето училище⁶³.

Пътувайки и вършейки своята евангелизаторска дейност, той започва да получава все повече и повече молби от млади хора, които изявяват желание да изучават Библията. В началото той приел толкова студенти, колкото можел да побере в своя дом. Но скоро това се оказало неподходящо, тъй като Кениън не разполагал нито с необходимите удобства, нито пък с време, за да удовлетвори нуждите на своите студенти. Някъде около 1900 г. неговите приятели Джон и Сюзън Марбъл му подаряват своята ферма и съществуващите в нея сгради, за да основе Библейския институт „Бетел” [Bethel Bible Institute]⁶⁴. Училището било отворено, но не се развивало много успешно и след това отново било отворено някъде през 1904 г.

От 1900 до 1923 г. Библейският институт „Бетел” бил финансиран единствено от евангелизаторската дейност на Кениън, прихода от фермата и с молитва. Кениън изградил „Бетел” по примера на „делата на вяра” на сиропиталището на Джордж Мюлер и на приюта на Чарлз Кулис. Той настоявал, че Бетел „винаги ще бъде запазено като Дете на Вярата” и че „никой, било то учител или декан или пък който и да било работник в института, никога няма да получи заплата”⁶⁵. В седмичника на „Бетел”, „Риалити” [\"Reality\", в превод от английски \"действителност\"], са описани многобройните финансови борби на училището, за да просъществува чрез молитва, а също така и даренията на неговите поддръжници. Подобно на Мюлер, и Кениън си поставя задачата никога да не прави достояние до хората своите нужди, а да ги казва единствено на Бога⁶⁶, въпреки че понякога седмичникът „Риалити” публикува нуждите на училището. Движеща сила за института „Бетел” и негов единствен суперинтендент от 1900 до 1923 г. е Кениън. През 1907 г. като президент на училището е посочен Ф.С.Бернауер, за да може Кениън свободно да преследва своята разрастваща се евангелизаторска активност. В „Риалити” пише, че по това време евангелизаторското служение на Кениън от чисто провинциално прераства в общонационално. През първото десетилетие на XX век той действа в областта на Чикаго и понякога пътува до Западния

⁶¹ Ruth A.Kenyon [Houseworth], „He is at Rest”, „Kenyon” s Herald Life”, 13 (Apr., 1948), стр.1.

⁶² Хаузуърт, лично интервю

⁶³ Хауърд Ферин, ректор на Барингтонския колеж, интервю по телефона, 13 февруари 1982 г.

⁶⁴ Francis S.Bernauer, „Bethel Bible Institute: Us Aim, Method, and Outlook”, „Reality 4” (June, 1907), 14.

⁶⁵ Статия 9, „Constitution of Bethel Bible Institute”, „Reality” (Apr., 1907), стр.209.

⁶⁶ Bernauer, „Bethel Bible Institute”, стр.17.

бряг. През 1914 г. Кениън се оженва за втори път за по-млада от него жена – Алис Уитни ⁶⁷.

През 1923 г. се появяват първите признаци на сериозен конфликт между института и неговият основател. След Първата световна война броят на студентите и факултетните работници силно намалял. Списъците на студентите показват, че в най-добрия случай броят им стигал до 100, докато по време на войната той паднал до 40. В управителния съвет на “Бетел” влезли още неколцина и в резултат на това се взело решение за изместване на училището в Дъдли, щата Масачузетс. Това преместване довело до сливането на “Бетел” с Академията Николс [Nichols Academy] - училище за свободните изкуства, затворено по време на войната. По време на преговорите около тези промени възникнал неопределен по характер диспут. В резултат на това през 1923 г. Кениън подал останката си и напуснал “Бетел”. Според Хауърд Ферин, станал през 1925 г. втори суперинтендент на училището, “когато Кениън напуснал, институтът веднага се разграничил от своя създател” ⁶⁸. Кениън никога повече, след като напуска “Бетел” през 1923 г., не е писал писма, нито го посещавал, нито пък се е интересувал от него. След напускането на Кениън “Бетел” окончателно се премества от Спенсър в Дъдли и се преименува в „Библейски институт Дъдли и академия Николс” [“Dudley Bible Institute and Nichols Academy”]. Под ръководството на Хауард Ферин, който остава президент за около 40 години, училището накрая се премества в Провидънс, остров Роуд, където се преименува в Библейски институт Провидънс Роуд Айлънд [“Providence Rhode Island Bible Institute”]. Впоследствие училището се премества в Барингтън, остров Роуд, където се превръща в най-добрия евангелски институт за изкуствата в Нова Англия под името “Барингтон Колеж”. (Наскоро коледжите Барингтон и Гордън се сляха – Гордън е елитно престижен евангелски колеж на свободните изкуства.) Независимо, че Ферин е казвал на всеки, който го слушал, че основател на този много известен евангелски институт е не той, а Кениън, малцина са осъзнавали това. По този начин може би най-благородното от всички начинания на Кениън завършило след една полемика и не му донесло заслуженото от него признание.

През 1923 г. Кениън напуска “Бетел” и се отправя за Калифорния. Ръководи евангелизационни събирания в Сан Жозе, Оукланд, Бъркли и в много други градове по Западния бряг. Тези събирания му донесли репутацията на динамичен говорител, който по завладяващ начин разяснява писанията. Служението му било надденоминационно, независимо че често се движел из петдесатни среди. Ейми Семпъл Макферсън неколkokратно го е канила да говори в нейната църква “Анжелъс Темпъл” [Angelus Temple]. През 1926 г. Кениън става пастир на независимата баптистка църква в Пасадена, Калифорния. По-късно се премества в Лос Анджелис и основава нова църква, която при него преуспява и скоро наброявала повече от хиляда души. През 1931 г. той отново се премества, този път в Сиатъл, където основава Новозаветната баптистка църква. През същата година започва и една от първите религиозни радиопрограми по Тихоокеанското крайбрежие “Църквата на Кениън в ефир” [“Kenyon's Church of the Air”] ⁶⁹. Тази радиопрограма станала основното служение в последните години от живота на Кениън. Много от книгите му представляват редактиран запис на тези радиопредавания.

Кениън продължил да работи до 19 март 1948 г., когато починал на 80-годишна възраст. По повод на смъртта му седмичникът на неговата дъщеря Рут Кениън Хаузуърт, “Известието на Кениън за Живота” [“Kenyon's Herald of Life”], пише следното: *“Малко преди да умре, той предчувстваше, че няма да остане за дълго сред нас и ме повика да ми каже, че чувства, че аз съм тази, която трябва да продължи делото му. Той каза: “Скъпа Рут, чувствам, че няма да останем дълго време заедно. Това дело трябва да продължи. Всичко вече ще зависи от теб. Толкова години си се грижила за него и знаей, че с Божията помощ ще можеш да го*

⁶⁷ Хаузуърт, лично интервю

⁶⁸ Ферин, интервю по телефона.

⁶⁹ Хаузуърт, лично интервю.

продължиш. Обещах му, че ще продължа това дело"⁷⁰.

Когато той умира седмичникът "Известието на Кениън за Живота" достигнало 20 хиляден тираж и имало събран материал за още 12 книги. Наистина Хаузуърт "продължила" делото на своя баща, издавайки посмъртно седмичника и още две негови книги. Издателството "Кениънс гопъл паблишинг съсайъти" продължава да действа и днес. Но както отбелязахме по-рано, то не получава такава солидна финансова поддръжка както издателството на Хегин "Кенет Хегин министрис инкорпорейшъл" [Kenneth Hagin Ministries Inc.] и останалите по-големи служения в Движение на Вратата.

ОБРАЗОВАНИЕ И РЕЛИГИОЗНОТО МИНАЛО НА КЕНИЪН

Една от мистериите на Е.У.Кениън е как да се обясни противоречието между неговото богословие и служение. В началото на своето служение, той се движил сред методистки среди, а по-късно сред петдесятни, но в богословието му не са отразени нито една от тях. Всъщност, неговото богословие противоречи както на методизма, така и на петдесятничеството. Дори онези, които знаели за култовите връзки на Кениън, намират за трудно да определят неговото богословие. Брн Бакстър казва:

*"Мисленето му коренно се различаваше от това на петдесетните и по този начин от безкомпромисното евангелско. Той бе много особен човек. Не бих могъл изобщо да определя какво е неговото богословие. За всекиго би било трудно да даде някаква богословска определеност"*⁷¹.

И Бакстър, и Кенингтън са озадачени от странната смесица на култови и библейски мисли, залегнали в богословието на Кениън. Едва когато човек изследва миналото и произхода на Кениън, едва тогава неговото еkleктичното богословие придобива смисъл.

Кениън е човек с богато образователно и религиозно минало. Решаващият период от неговото религиозно и образователно развитие като че ли е по време на престоя му в Бостън в началото на 90-те години на миналия век. И както отбелязахме вече самото присъствие на Кениън в Бостън дава възможност да му повлияят най-различни метафизични, унитариянски и трансцендентални религиозни групи. Съществува категорично доказателство, че той не само е бил изложен на влиянието на тези религиозни групи, но дори и че е участвал в някои от тях.

Първото указание за такова участие може да се открие в една от статиите му в списанието "Риалити", където Кениън признава, че редовно посещава службите на Майнът Дж.Савидж, един от видните служители на Унитариянската църква⁷². Савидж е авторът на Унитариянския катехизис и президент на Националната Унитариянска конференция от 1895 до 1899 г., точно тогава, когато Кениън се намира в Бостън⁷³. Слушайки проповедите на Савидж, той всъщност е слушал един от най-силните строители и оратори, излагащи унитариянската мисъл.

Флиртът на Кениън с Унитариянството е от съществено значение поради две причини. Първо, според Чарлз Брейдън трансценденталното и метафизичното движение са възникнали като реакция срещу Унитариянството⁷⁴. Доста представители на Унитариянството са преминали по-късно към някоя форма на Нова мисъл. Посещавайки Унитариянската църква, Кениън може би е направил първите си стъпки по добре утъпканата пътека от Унитариянството към трансценденталното и от там тъй Нова мисъл. Второ, според евангелските

⁷⁰ Houscworth, „He is at Rest“, стр.1.

⁷¹ Бакстър, записана кореспонденция.

⁷² E.W.Kenyon, „Reality 2“ (Oct., 1904), стр.4

⁷³ За повече информация относно Савидж виж George Willis Cooke, „Unitarianism in America“ (Boston: American Unitarian Assoc.,1902), op .196,274.

⁷⁴ Charles Braden, „Spirits in Rebellion“ (Dalas: Southern Methodist Univ. Press, 1966), стр.27-30.

стандарти Унитариянството е ерес. То отхвърля основните доктрини на ортодоксалното християнство: за триединството, за божествеността на Исус Христос, за Неговата изкупителна жертва, за падението и греха на човечеството и за вечното наказание. Не знаем дали през този период Кениън съзнателно е отхвърлял тези доктрини или пък е бил изцяло унитариец. Единственото, което твърдим на този етап е, че бащата на Движение на Вратата се е свързал с една религиозна група, отхвърляща основните доктрини на християнската вяра. Ако това бе единствената еретическа група, с която се е свързал Кениън по време на престоя си в Бостън, то тогава тази негова унитариянска авантюра може да бъде считана като безсмислен експеримент, породен от религиозно любопитство. Обаче, нещата не стоят така, тъй като през 1882 г. той се записва в колежа по риторика “Емерсон” [Emerson College of Oratory] – институт изцяло завладян от метафизични, култови идеи и практики⁷⁵. Записването му в Емерсон разкрива едно продължаващо замесване с метафизиката на Нова мисъл и Християнска наука. За да можем да схванем от какво голямо значение е записването на Кениън в това училище, нека спрем сега вниманието си върху Чарлз Уесли Емерсон, основателят на колежа по риторика “Емерсон”.

ЧАРЛЗ УЕСЛИ ЕМЕРСОН И КОЛЕЖЪТ ПО РИТОРИКА „ЕМЕРСОН”

Чарлз Уесли Емерсон започва религиозната си кариера през 1860 г. като служител в конгреганска църква в Уест Халифакс, щата Върмонт. По-късно между 1866 и 1871 г. той е пастир на Всемирната църква в Нортфийлд, щата Върмонт. През 1871 г. Емерсон е регистриран като служител в една Унитариянска църква във Фитчбърг, щата Масачузетс, която напуска през 1875 г., за да учи право в Бостънския университет. Докато следвал право, той бил призован през май 1877 г. от Унитариянската църква в Челси, Масачузетс. Бидейки пастир в Челси, Емерсон завършва своето образование като се записва и в училището по ораторско майсторство Монро (Monroe School of Oratory) към Бостънския университет⁷⁶. През март 1878 г. под тежестта на неговата отговорност и обучение, здравето му бива нарушено и той е принуден да се оттегли⁷⁷.

След няколкомесечна почивка Емерсон изнесъл няколко лекции по ораторско майсторство във Вайнланд, Ню Джърси. Тези лекции му спечелили известна слава и поставили началото на неговата кариера на оратор⁷⁸. Кариерата му на оратор била подпомогната до голяма степен от фалшива медицинска диплома, придобита от Еклектичния медицински институт в Пенсилвания (Eclectic Medical College of Pennsylvania), “което поначало не било медицинско училище, а фабрика за дипломи, продаващо ги масово на всички желаещи”⁷⁹. С допълнителния престиж, получен от новите препоръки, “д-р Емерсон” получава покана да преподава в Училището по риторика Монро.

Училището по риторика Монро е основано през 1872 г. от професор Люис Б.Монро “една от видните фигури в образованието в Бостън”⁸⁰. Монро умира през 1879 година. Тъй като той бил движещата сила в училището, администрацията на Бостънския университет решава да го

⁷⁵ Участието на Кениън в колежа “Емерсон” през 1892 г. е документирано и е потвърдено от Боб Флеминг, архивар в колежа (интервю по телефона, 1 Май 1986 г.). Участието му в “Емерсон” е отбелязано и в мемориалния брой на неговия седмичник (Houseworth, “He is at Rest”, стр.1).

⁷⁶ John M.Coffee, Jr. and Richard L.Wentworth, “A Century of Eloquence: The History of Emerson College, 1880-1980” (Boston: Alternative Publications, 1982), стр.10. Повечето от информацията относно колежа “Емерсон” е извлечена от тази книга и от личното интервю със съавтора Ричард Уентуърт.

⁷⁷ Църквата в Челси е последното място, където Емерсон е пастир. Интересно е да отбележим, че той е заместен в Челси от Джеймс Хенри Уигинс, който е личен съветник на Мери Бейкър, основоположничката на Християнска наука.

⁷⁸ Пак там, стр.16,17

⁷⁹ Пак там, стр.17,18. Човекът, отговорен за тази фабрика за дипломи, се нарича Джон Бакънан – шарлатанин и крадец на гробове, както сам си признава. Накрая той е затворен за своето мошеничество.

⁸⁰ Пак там, стр.11-13

затвори още през същата година. С помощта на някои от колегите на Монро, Емерсон реорганизира училището независимо от Бостънския университет и го отваря под името Бостънска консерватория за ораторско майсторство и драматично изкуство (Boston Conservatory of Elocution and Dramatic Art). По-късно го преименували с одобрението на вдовицата на Монро – Консерватория Монро по риторика. Накрая, в чест на новата движеща фигура в училището – Чарлз Емерсон, то било преименувано на Колеж по риторика “Емерсон”⁸¹.

Ако колежът “Емерсон” е просто едно училище по риторика, основано от унитариянски служител, то записването на Кениън в него не би било от такова голямо значение. И естествено не би оправдало интригуващият ни термин “Връзката Кениън”. Историческите данни, обаче, сочат, че колежът “Емерсон” е представлявал нещо повече от училище по риторика и че Емерсон не е бил просто един типичен унитариянски служител. Всъщност, за времето, когато е президент на колежа, изобщо не е бил унитариянец. Започвайки служението си като конгрешанин, той скоро възприема унитариянското богословие (както сторили и мнозина конгрешански служители в началото на XIX век.) Все пак, твърде скоро, дори догмата и рационализмът на унитариянството се оказват твърде ограничени за един толкова плодовит религиозен ум като този на Емерсон.

Чарлз Емерсон събира религии и е еkleктик в истинския смисъл на думата. Той дълго време се възхищава от трансцендентализма на Ралф Уолдо Емерсон, с когото нямал роднински връзки. Придържа се също така и към основните принципи на социалния дарвинизъм на Спенсър. Религията му представлява истинска сбирщина от метафизичните източници на Нова мисъл: платонизъм, шведски боргоанизъм, унитариянство от Нова Англия и трансцендентализмът на Емерсон. Всички тези елементи са обединени от силни текстове в Библията за доказателство на квази-дарвиновия възглед за религиозната еволюция на човечеството, която завършва с превръщането на човека в бог.

Най-добре важната роля на еволюцията за Емерсон си проличава от неговите религиозни пътувания. През 40-те години от неговото служение богословието на Емерсон преминава от конгрешанство към универсализъм, от там към унитариянство, а след това към трансцендентализъм, Нова мисъл, докато стигне накрая до най-безкомпромисния и догматичен култ – Християнска наука. Емерсон се присъединява към Християнска наука през 1903 г. и остава свързан с този култ до смъртта си през 1908 г.⁸². Обръщението му към Християнска наука е последната логическа крачка на неговото метафизично развитие от истинското християнство към култа.

Това, че сме доказали въвличането на Емерсон в метафизическия култ, не е достатъчно, за да твърдим, че самият колеж на Емерсон е култов. А точно това трябва да докажем. Религиозната среда, алма матер на Кениън е от съществено значение за Връзката Кениън, тъй като несъмнено интелектуалната среда на колежа “Емерсон” е повлияла върху Кениън в по-голяма степен отколкото личността на самия Емерсон. Теоретично погледнато, Кениън може да е посещавал колежа без да е разговарял лично с Чарлз Емерсон – въпреки че това е малко вероятно, имайки предвид колко малко е училището. Фактически е невъзможно, обаче, той да посещава някакъв институт без въобще да разговаря, да обменя идеи и да не попадне под влиянието на някого там. Ако колежът “Емерсон” е бил типичен висш институт, то Кениън е попаднал под въздействието на много от своите преподаватели и състуденти, както в

⁸¹ Пак там, стр.19. Според Ричард Уентуърт, апелът на Емерсон е насочен предимно към жените. Накрая, колежът “Емерсон” си спечелва славата на девическо училище, въпреки че от самото си създаване с смесен – за момчета и момичета. В добавка, Уентуърт твърди, че има причини да вярва, че Емерсон е получавал много пари от колежа, независимо че последният винаги е бил неуспяваща организация.

⁸² Обръщението на Емерсон към Християнска наука е публично достойствие и може да бъде потвърдено от Църквата-майка на Християнска наука в Бостън, щата Масачузетс [Christian Science mother Church]

аудиторията, така и във нея⁸³. По този начин, съществен компонент на Връзката Кениън е религиозната среда в колежа “Емерсон”.

РЕЛИГИОЗНАТА СРЕДА В КОЛЕЖА “ЕМЕРСОН”

Всяка институция има своя мисия. Понякога тази мисия е изложена в писмена форма, а в други случаи не е записана. Мисията на една институция е нейното саморазбиране. Естествено, с течение на времето тази мисия може, а при религиозните институции обикновено със сигурност, да се промени и институцията да се разрасне. Това е вярно и за колежа “Емерсон”, който днес в общи линии се различава от малкия колеж по риторика и метафизика, който Емерсон основава, а Кениън завършва. За нашите цели, обаче, ще насочим вниманието си към първоначалната мисия на колежа “Емерсон”. Тази мисия, с която е основан колежът, е от съществено значение, заради формиращото ѝ влияние върху Кениън и от там косвено върху тогавашното Движение на Вярата.

От съществено значение за разбирането на мисията на колежа “Емерсон” е фактът, че неговият основател счита самото съществуване на колежа за Божие дело. Емерсон вярва, че действителният основател на училището е Бог и че ако в учението си не включи религията, това би означавало да прави компромиси по отношение на целите, поради които е било основано. Той често говорел за мисията на колежа по следния начин: *“Аз не съм построил това училище... Бог го построи... Ако се изправя на тази платформа, уповавайки на Чарлз Уесли Емерсон, за да ви уча, то значи да се проваля. Но всеки път, когато влизам тук, аз отправям мислите си към Бога и казвам: „Божее, говори чрез мен, така че да бъда проводник на Теб.” ... Нека се парализира езикът на този учител, който не води учениците си към Бога.”*⁸⁴

Такива призови към факултета са нещо нормално. Първоначалната задача на факултета на колежа “Емерсон” не била да учи студентите само на ораторско майсторство, а да ги учи на религия. В една от лекциите си Емерсон заявява: “Приятелю, нека влезем у дома: нека почувстваме, че Божието царство се намира тук, в този колеж. То е тук и ако не е тук, то колежът нищо не представлява. Тъй като сме изградили своя технически похват върху него”⁸⁵. “Техническият похват” на Емерсон за преподаване на риторика, независимо че по онова време не било лишено от научна теория, изцяло почива на религиозна основа⁸⁶.

Той не само че вярвал, че учителите трябва да водят учениците си към Бога, но вярвал още, че след като завършат, учениците му трябва да правят абсолютно същото. И ето как ги поучава: “Не забравяйте, че трябва да бъдете мисионери, независимо къде ще отидете.” Тези “мисионери” не трябва да разпространяват традиционното, ортодоксално благовестие, а

⁸³ Едно от местата, където Кениън със сигурност е получавал религиозни напътствия, е поредицата утринни съботни лекции на Чарлз Емерсон, посветени на неговата странна смесица от библийско изложение и метафизиката на Нова мисъл.

⁸⁴ Кофи и Уентуърт, стр.39; цитат от Emerson, “The Human Brain: Its Friend and Foes”, “Lectures” (Apr. 28, 1894), стр.18,19.

⁸⁵ Кофи и Уентуърт, стр.39; цитат от Emerson, “The Suggestive period in Art”, “Lectures” (Jan. 30, 1892), стр.74. Шрифтът е променен за по-голямо ударение.

⁸⁶ Техниката на Емерсон за преподаване на ораторско майсторство включва гласовата култура, жестовите, еволюцията на изразите, свършените закони на изкуството, драматичното интерпретиране, английска литература, риторика, пеене, анатомия, психология, философия, педагогика, изкуство, естетика и физкултура. Физкултурата е от съществено значение в системата на Емерсон и има религиозна същност: “тренирай тялото, за да изрази полученото от обитаващия свише Дух чувство”. Той твърди също така, че неговата система за физкултура лекува “всички форми на хронични заболявания”. Един служител разграничава системата на Емерсон от ритмичната гимнастика по това, че тя работи от духовна и физична гледна точка, а не от животинска” (Кофи и Уентуърт, стр.49,52).

благовестието според Чарлз Емерсон. “Ние”, заявява той пред студентите си, “не се опитваме да ви направим деноминационни мисионери на благовестието, а навсякъде да бъдете служители на добрата вест, или на истинското благовестие”⁸⁷. Както ще покажем по-нататък, “истинското благовестие” на колежа “Емерсон” не е това на исторически ортодоксалното християнство, а по-скоро на метафизичната Нова мисъл.

Опитите на Емерсон да пропагандира своята метафизична религия не останали незабелязани от неговите студенти и колеги извън колежа. Например, в прослава на факултета, след дипломирането си през 1896 г. един студент казва следното: *“Вие ни научихте не само да мислим, а и какво да мислим. Научихте ни не само как да живеем, но и какво да живеем. Разширихте нашия хоризонт и направихте от нас по-големи и по-добри мъже и жени, така че когато излезем от тук да бъдем по-добре въоръжени да водим един Христоподобен живот... И мисля, че това е най-доброто, което може да се каже за този институт. Той ни учи как да бъдем християни. Д-р Емерсон проповядва благовестието под маската на преподаване на ораторско майсторство”*⁸⁸.

Най-доброто изказване, разкриващо силната религиозна среда в колежа “Емерсон”, е това на Чарлз Малъри, близък приятел на Ралф Уалдо Емерсон и чест гост-лектор в колежа:

*“Защо наричате това училище Колеж по риторика? Всички трябва да идват тук, независимо дали смятат да се занимават с ораторско майсторство или не. В това училище се преподава философията на живота. Би трябвало да се нарече Първата църква на Емерсон”*⁸⁹.

Следователно, записвайки се в колежа “Емерсон”, Кениън посещава не просто едно училище по риторика, а по-скоро “църква”, която “проповядва благовестието под маската на преподаване на ораторско майсторство.”

КОЛЕЖЪТ “ЕМЕРСОН” И НОВА МИСЪЛ

Благовестието, проповядвано в “Първата църква на Емерсон” може спокойно да се класифицира в това обширно метафизично учение, известно като Нова мисъл. Движението се е зародило в главата на Файниъс П.Куимби (1802-1866), както са го наричали пациентите и приятелите му. Той считал, че притежава обикновено образование. Отначало лекувал чрез обикновена хипноза, по по-късно разработил по-религиозно-психичен метод. Тъй като не представлява скована система от вярвания, Нова мисъл се явява знамето, обединяващо многобройни метафизични групи. Най-значимите от тях са Християнско училище “Единство”, Божествена наука (“Divine Science”), Църква на религиозната наука (“Church of Religious Science”), Дом на истината (Home of Truth), Църква на истината [„Church of Truth”], Христова църковна Лига [“Christ Church League”], Общество на Изцеляващия Христос (“Society of the Healing Christ”) и Християнска Асамблея [“Christian Assembly”]. В добавка, независимо че никога не го е признавала, но всички изследователи на метафизичните култове са единодушни, че основателката на Християнска наука Мери Бейкър Еди е била под силното въздействие на съчиненията на Ф.Куимби, чрез когото получила изцеление и по-късно го е изучавала.

Тези формални религиозни групи, обаче, разкриват степента на влияние на Нова мисъл върху църквата и света. Идеите на Нова мисъл лежат в основата на най-различни много четени книги за мотивиране на успеха. Болшинството от читателите не са наясно, че в основата на тези книги са залегнали метафизични идеи. Ето няколко такива книги: Лойд Дъглас, “Чудесната мания” [Lloyd Douglas, The Magnificent Obsession]; Клод Бристъл, „Магията на вярването” [Claude Bristol, „The Magic of Believing”]; Орисън Мардън, „Който мисли, той може” [Orison Marden, "He Who Thinks He Can"]; Дейл Карнеги, „Как да спечелим приятели и да повлияем на

⁸⁷ Пак там, стр.68; цитира Емерсон, “Emerson College Magazine” (May, 1897), стр.191.

⁸⁸ Пак там, стр.64; цитира Албърт Армстронг, “Emerson College Magazine” (May, 1896), стр.162.

⁸⁹ Пак там, стр.68; цитира Чарлз Малъри, “Emerson College Magazine” (Dec., 1910), стр.108.

хората” [Dale Carnegie, "How to Win Friends and Influence People"]; Нормън Пийл, “Мощта на положителното мислене” [Norman Pcale, "The Power of Positive Thinking") и Напоулиън Хил, "Мисли и забогатей" [Napolean Hill,,Think and Grow Rich”).

Но в какво точно вярват в Движение Нова мисъл? Тези вярвания могат да бъдат формулирани с по-общии термини, но трябва да отбележим, че не всяка група в Нова мисъл се придържа към всички изброени по-долу вярвания. Нова мисъл се характеризира с най-разнообразни мнения, либералност по отношение на различията и, за разлика от Християнска мисъл, отказва да систематизира вярванията си в един "Символ на вярата". Дадените по-долу твърдения, на Бостънския метафизичен клуб разкриват какви точно са били вярванията на Нова мисъл по времето на следването на Кениън в колежа "Емерсон"⁹⁰.

Всички първоначални причини са вътрешни сили. Умът е първичен и причинен... Лекът за всички дефекти и безредие е метафизичен, отвъд физическото, в областта на умствените и духовните причини... Бог е иманентен, Дух, обитаващ в човека, Всемъдър, Всеблаг, вездесъщ във вселената. Ето защо злото не съществува постоянно в света; то представлява липса на добро... Тя [Нова мисъл] проповядва на хората, че са свободни и не е нужно да вярват, че болестите, бедността и злото са част от Божия план... отстоява практиката, че Божие присъствие трябва да се сведе до един научен метод; да се живее безгрешен живот посредством единството на мисълта и силата, която представлява Любов на дело. Тя отнема на смъртта жилото, без да отрича нейното съществуване; отнема на болестта терора; увенчава живота с радост, здраве и охолство, които по право са наследство на всяко едно Божие чадо.

Един учен характеризира вярванията на Нова мисъл по следния начин:

*“Тази цел и тези принципи характеризират същността на Бога, божествената природа на човека, моменталното предаване на Божията сила на човека, духовния характер на вселената и факта, че в основата на греха, човешкия безпорядък и човешките болести е залегнало неправилното мислене... Много групи на Нова мисъл наблягат на Исус като учител и изцерител и проповядват, че Неговото царство се намира вътре в човека... **Водачите на Нова мисъл все повече и повече наблягат на материалния просперитет като резултат от Нова мисъл.** Нова мисъл включва някакъв вид монизъм, т.е. възглед за единството на света, но той има също така и силно гностичен оттенък (т.е. дуалистичен, материята се противопоставя на духа). С други думи, независимо че са отворени за всички, духовното изцерение и сила на ума и тялото са достъпни само за онези, които имат прозрение и по някое време са се присъединили към някое от нейните движения”⁹¹.*

Да обобщим. Нова мисъл е система от култови вярвания и учи, че истинската реалност е духовна, че духовното е причина за всички физически резултати и че човешкият ум чрез положително отношение и положителна изповед има властта да създава своята собствена реалност: било то здраве и богатство, или пък болест и бедност.

Тъй като Нова мисъл е до такава степен еkleктична и разнообразна по характер, толерантна към всички религиозни вярвания, то напълно е възможно под нейната маска най-разнообразни метафизически мисли и идеи да са проникнали и избуяли в колежа “Емерсон”. Независимо от това, не можем да отречем факта, че именно това е преподавано в “Емерсон” като “философията на живота”. Кофи и Уентуърт пишат следното:

“Това, че д-р Емерсон е преподавал Нова мисъл, не може да се постави под съмнение. Очевидно това е така и студенти като Мери Ан Грийли, випуск 1893, лично го е намирала за много ценно и няколко години по-късно пише в списанието на колежа Емерсон:

⁹⁰ Така както е цитирано в книгата на Braden, “Spirits in Rebellion”, стр.14-18

⁹¹ “New Thought”, “Encyclopedia Britannica” (15th ed., 1983), vol.13, стр.15.

“Отблизо се запознахме с великите истини, станали днес популярни под името “Нова мисъл”⁹².

Като цяло не е ясно дали, докато е бил студент в колежа “Емерсон”, самият Кениън е приемал или отхвърлял Нова мисъл, но това, че постоянно е бил учен на нея и е бил изложен на изцерителните ѝ практики, е исторически факт. Мисията на колежа е била да подготви хора, които ще вярват, практикуват и проповядват благовестието на Нова мисъл, изявено от Чарлз Емерсон.

Например, един от състудентите (а може би и учител) на Кениън стана всъщност един от най-блестящите изразители и автори на метафизиката на Нова мисъл. Това е несравнимият Ралф Уалдо Трайн (1866-1958), характеризирани от американските църковни историци като “патриарх на съвременната традиция за здраве и хармония”⁹³ и “най-почитаният писател на Нова мисъл”⁹⁴. През 1892 г., годината на записване на Кениън в колежа “Емерсон”, Трайн е едновременно и студент, и преподавател по риторика в колежа.

Не се знае точната година на обръщението на Трайн към Нова мисъл, но Кофи и Уентуърт сочат, че “той за пръв път е научил доктрините ѝ от Чарлз Уесли Емерсон”⁹⁵. Фактът, че Трайн се записва като студент, независимо че вече е преподавател в колежа “Емерсон”, като че ли показва, че негов настойник по ораторско майсторство е Емерсон. Ако той се е обърнал към Нова мисъл докато е бил в колежа, това показва до каква степен Кениън, като негов състудент, е бил подложен на влиянието на вярванията на Нова мисъл, чиято цел е била да обръща неповерявалите.

Присъствието на Трайн в колежа “Емерсон” сочи също така, че факелът на Нова мисъл там е доста силен и чист. Това твърдение се потвърждава от факта, че три години след като е напуснал колежа “Емерсон”, той написва през 1907 г. книгата “В съзвучие с безграничното” [R.W.Trine, "In Tune with the Infinite"] – “едно почти съвършено и най-добро представяне на Нова мисъл”⁹⁶. Тази книга е разпродадена на много повече хора (на повече от милион и половина), отколкото която и да е книга на някой друг автор на Нова мисъл. Преведена е на 20 езика и читателският интерес надхвърля кръговете на Нова мисъл, като мнозина от тях не знаят, че книгата е публикувана от Нова мисъл. Подзаглавието на книгата, “Пълнота и мир, сила и изобилие”, представлява “съвършено описание на основните черти на Нова мисъл”, известна на мнозина като “религия на мира, силата и изобилието”⁹⁷. От някои от останалите книги на Трайн са разпродадени по повече от половин милион екземпляра. Ако Кениън е общувал със своя състудент Трайн, то той се е свързал с най-блестящият по него време, а може би и до днес, разяснител на метафизиката на Нова мисъл.

Да обобщим. Кениън е посещавал не просто едно училище по риторика, а училище, в което и преподавателите и студентите са вълечени в метафизичните култове. Самият Чарлз Уесли Емерсон е деен участник в движението Нова мисъл и основава училището, за да пропагандира това култово учение. Целта на колежа по риторика “Емерсон”, според неговия създател и мнозина от завършилите колежа, не е само да учи студентите на ораторско майсторство, нито пък от там да излязат обикновени оратори, а да преподава религия – философия, начин на

⁹² Пак там, стр.61; цитира Мери Ан Грийли, “Emerson College Magazine” (Dec., 1910), стр.108.

⁹³ Sydney E.Ahlstrom, “A Religious History of the American People (New Haven: Yale Univ. Press,1972), стр.1030.

⁹⁴ Charles W.Ferguson, The New Books of Revelation: The Inside Story of America’s Astounding Religious Cults” (New York: Doubleday Doran and Co., 1928), стр.158.

⁹⁵ Coffee and Wenlworth, стр.59.

⁹⁶ Braden, “Spirits in Rebellion”, стр.165. Независимо от успеха на съчиненията си, Трайн никога не е ръководил Нова мисъл в организационен смисъл. Той е заемал само някои почетни длъжности и е бил по-скоро фигурант. Освен това Брейдън твърди, че “не е сигурно дали лично и професионално е практикувал изцереение. Човек остава с впечатлението, че неговият принос към движението е главно в книгите и лекциите му.”

⁹⁷ Пак там.

живот; не само да обучи оратори, а да подготви мисионери, разпространяващи тази метафизична религия. Освен Емерсон, във факултета на колежа влизали и някои от най-известните и най-изразителни защитници на Нова мисъл⁹⁸. Доказателството предполага също така и евентуалната възможност някои от студентите и преподавателите, включително Емерсон и жена му, да са се обърнали към Християнска наука, добра предпоставка за което е пристрастието им към Нова мисъл⁹⁹.

Дали изобщо някога Кениън се е обърнал, макар и формално, към Нова мисъл или Християнска наука? Ние не знаем това. Според приятелите му той свободно си е признавал, че е повлиян от метафизичните идеи. Историческото доказателство предполага също така, че по времето на престоя си в Бостън е бил изложен на въздействието, а и е участвал в унитариянството, Нова мисъл и Християнска наука. Обаче, по-задълбоченият анализ на влиянието на колежа “Емерсон” върху Кениън се затруднява от липсата на биографични данни за младежките му години, а също така и от факта, че той никога не е включвал автобиографични елементи в своите съчинения. Следователно всяко следващо доказателство, че учението му е извлечено от метафизичните култове, трябвала се потърси в анализа на неговото богословие като цяло и като се изследват отбелязаните в съчиненията му източници на тези култове.

ЦИТИРАНИ ИЗТОЧНИЦИ ОТ МЕТАФИЗИЧНИТЕ КУЛТОВЕ В СЪЧИНЕНИЯТА НА КЕНИЪН

Всички директни твърдения на Кениън относно метафизичните култове не предполагат съзнателно приемане от негова страна на тези идеи. Всъщност, в някои от по-ранните си произведения той е направо враждебно настроен към тези култове, описвайки ги като “адови” и “дяволски”¹⁰⁰. През 1907 г. Кениън пише: “Движение Нова мисъл не може да задоволи зова на човешкото сърце, а сега се е обърнало и се храни от себе си”¹⁰¹. При друг един случай той по-мекото критикува култовете. Коментирайки идеята на Нова мисъл, че човек може да развие в себе си “божествен елемент” до такава степен, че да е в състояние да живее вечно с Бога”, Кениън пише просто, че такъв възглед “меко казано е неверен”¹⁰² (Последната критична забележка по отношение на Нова мисъл е до известна степен иронична, като се има предвид факта, че по-късно той учи, че точно такъв “божествен елемент съществува в човека и наистина може да се развие до такава степен, че човек да стане бог”¹⁰³).

⁹⁸ Освен Трайн, друг представител на Нова мисъл, свързан с Емерсон, е Хорацио Дж. Дресър. Той е един от неговите първи ученици и накрая става историк на движението Нова мисъл. Бащата на Дресър, Юлиус, е излекуван от основоположника на Нова мисъл Ф. Куимби и така Юлиус и Хорацио започват да разпространяват съчиненията на Куимби, който накрая ги публикува в книгата P.P.Quimby, “The Quimby Manuscripts” (1921).

⁹⁹ Освен, че Чарлз и Сюзи Емерсон се обръщат към Християнска наука, още някои известни практики на Християнска наука са свързани с колежа „Емерсон” по времето, когато Кениън учи там. Лаура Кари учи там от 1890 до 1893 г. и след това става четец на библията в Църквата-майка на Християнска наука в Бостън [Christian Science Mother Church]. Този факт може да бъде открит в събраната проза на Еди. Кари се омъжва за свой състудент, Албърт Конант, който също завършва колежа през 1893 г. и по-късно става органист в Църквата-майка. Той съставя също така и конкорданс на съчиненията на Мери Бейкър Еди [Albert Connant, The Complete Concordance of the Writings of Mary Baker Eddy]. Друг виден представител на Християнска наука, учил в колежа “Емерсон” в периода 1893-1895 г., е Ървинг К.Томлинсън, който се обръща към религията на Еди през 1895 г. Томлинсън е първият лектор в ръководството на Християнска наука и живее в къщата на Еди през последните две години от нейния живот. Неговата автобиография е озаглавена “Дванадесет години с Мери Бейкър Еди” [“Twelve Years with Mary Baker Eddy” (Coffee and Wentworth, стр.63,64)].

¹⁰⁰ E.W.Kenyon, “Rural Evangelism”, “Reality 1” (Mar., 1904), стр.124.

¹⁰¹ E.W.Kenyon, “Reality 3” (Feb.-Mar., 1907), стр.184.

¹⁰² E.W.Kenyon, “Reality 2” (Oct., 1904), стр.4.

¹⁰³ E.W.Kenyon, The Hidden Man (Seattle: Kenyon’s Gospel Publishing Society, 1970), стр.25-27; сравни с книгата Kenyon, The Two Kinds of Life (Seattle: Kenyon’s Gospel Publishing Society, 1971), стр.82

От съществено значение е да отбележим, че при всички свои изобличения на култовете, Кениън критикува само определен вид култ: този, който е извлечен от метафизичните съчинения на Куимби Нова мисъл, Християнска наука, Християнско училище “Единство” – и сатанизма, култова и окултна група, занимаваща се с магии (т.е. общуване с мъртвите). Той пропуска да съобщи някои други големи култове, включително и два, започнали своето развитие от североизточната част на страната (там, където е роден). А именно – мормонството и свидетелите на Йехова. Очевидно интересът му към култовете се ограничавал само върху онези групи, които претендирали, че са “наука”, предназначена да разкрие тайните, метафизични дела на духовния свят.

Интересът на Кениън към метафизичните култове е не само откъслечен, но той добре познава произхода и учението на тези групи. Според един от неговите близки приятели той “не само че е запознат с концепциите на Християнска наука, но също и с много детайли относно нейния произход”¹⁰⁴. Например, бил е достатъчно добре запознат с нейния произход, за да знае, че е “изникнала от [погрешната] философия на Хегел” и че госпожа Еди е „преписвала” от Хегел¹⁰⁵. Въпреки че историческият му анализ може би е доста преувеличен, насоченото към Еди обвинение за плагиатство от немския философ Фридрих Хегел отразява едно твърде добро техническо познание за произхода на Християнска наука, което надхвърля любителското познание¹⁰⁶. Това познание показва неслучаен интерес към вярванията и изцерителната практика на Еди, която е единствената последователка на култ, спомената поименно от него.

В много случаи Кениън показва задълбочено познание относно това какво учат и какво не учат метафизичните култове.

“Учителите на Християнска наука, Единство и на другите метафизични и философски течения не вярват, че Бог е личност. Те биха ни казали, че Той е съвършен разум, но не обитава никъде. По-скоро Той е един велик и универсален разум, който обитава във всеки човек. Няма друго обиталище. Това е разум без мозък и не е личност. Те не вярват в греха така, както Павел учи, съгласно откровението, което е получил. Не вярват, че Исус е умрял за нашите грехове, а че е умрял като мъченик. Не вярват в Неговото възкресение, физическо възкресение, а, както казват някои, че е “възкръснал метафизически” (каквото и да означава това)... Един Го [Исус] нарича “пътепоказател. Той не е пътепоказател. ТОЙ Е ПЪТЯТ! Тяхната (на метафизическите култове) вяра в Исус и в Бога е, в края на краищата, вяра в самите тях и в това, което имат в себе си по наследство”¹⁰⁷.

В този пасаж Кениън като че ли дебатира с някои неназовани метафизични учители. Твърди, че не е съгласен с тях, но на този етап от нашия анализ единственото ни намерение е да посочим, че Кениън отлично е познавал метафизиката на Нова мисъл. Трябва да признаем, обаче, че на моменти, въз основа на това познание, той се опитва да поправи техните вярвания. Независимо че някои последователи на Движение на Вярата могат да твърдят, че опитите на Кениън да опровергае някои от вярванията на култовете, е доказателство, че ги отхвърля, това твърдение е твърде елементарно и не взема под внимание някои други сериозни съображения.

Например, какво да кажем за учудващото сходство между неговото учение и метафизическите култове? Има доказателство, че самият Кениън е бил наясно за съществуването на такива сходства и искал да се разграничи от култовете. Той имал навика, както и мнозина от Движение на Вярата, да отрича очевидното сходство между своето учение и култовете.

¹⁰⁴ John Kennington, “E.W.Kenyon and the Metaphysics of Christian Science”, стр.1.

¹⁰⁵ Kenyon, The Two Kinds of Righteousness”, стр.5,9.

¹⁰⁶ Източникът за твърдението на Кениън може да е бил научната, но спорна книга на Уолтър М.Хаулшалтър Walter M. Haulshaltcr, “Mrs. Eddy Purloins from Hegel” (Boston: A.A.Beauchamp, 1936). За по-пълнен анализ на връзката между Еди и Хегел, виж Charles Braden, “Christian Science Today” (Dallas: Southern Methodist Univ. Press, 1958), стр.32,33.

¹⁰⁷ Kenyon, “The Two Kinds of Faith”, стр.17,18.

Типичен пример за това е да се отрече всякакво сходство с учението на култовете върху конкретна тема и след това да се продължи абсолютно със същото каквото учи култът. Ето няколко такива примери за отричане от страна на Кениън: *“Ние не се занимаваме с мистика, философия или метафизика. Занимаваме се с действителността... занимаваме се с основните закони на човешкото съществуване, с великите духовни закони, които управляват невидимите сили на живота”*¹⁰⁸.

*“Това не е нова метафизика или философия. Това е действителност. Бог навлиза в сетивната област и предава Своята природа на човешкия дух”*¹⁰⁹.

*“Това не е психология или метафизика. Това е абсолютен факт. Бог става част от нашето съзнание”*¹¹⁰.

Във всеки един от тези примери Кениън твърди, че учението му не е метафизично и веднага следва отричане, в основата на което лежи централна метафизична догма. Например, когато говори за “великите духовни закони, които управляват невидимите сили на живота”, той прегръща деизма, който всъщност представлява метафизичния възглед за света – че вселената е управлявана от безлични, духовни закони, а не от един върховен Бог, който е личност. Когато Кениън говори за това, че “Бог навлиза в сетивната област”, той прегръща дуализма, който е метафизичният възглед за реалността – че духовната и физическата област взаимно се изключват и дори се опълчват една срещу друга. Накрая, когато Кениън казва, че Бог предава Своята природа на човешкия дух” и че “Бог става част от нашето съзнание”, той прегръща обожествяването, което е метафизичният възглед, че спасението води до това човек да стане бог (за което в цитирания по-горе текст, критикува Нова мисъл). Въпреки че изобщо не е ясно, дали Кениън върши това напълно съзнателно, подобни отричания са класическите номера на съвременните привърженици на култовете, използвани, за да бъде объркана и обезоръжена интелектуалната защита на онези, които биват въвлечени в техния култ.

Въпреки тези отричания, съчиненията на Кениън (а чрез него и Движение на Вярата) са пропити от метафизични идеи и вярвания. Понякога на повърхността избиват и метафизични термини. Например, Кениън твърди: *„Може да има учени както в областта на духа, така и в сетивната област. Винаги за хората на сетивното познание е било трудно да приемат духовните неща... Сетивното познание не може да открие Бога и ако Го открие, няма да Го познае... Духовният учен не се занимава с теории, а с факти... Духовният учен е доказал, че има Бог... Открил е, че човек е духовно същество, равно на Бога, той е Вечен и още от самото начало е имал вечно тяло”*¹¹¹.

Терминът “духовен учен”, използван от Кениън, представлява чудесен пример за това, че в богословието си той е възприел метафизиката на Нова мисъл. Създаването на “духовна наука”, чрез която човешкият ум може да изследва и експлоатира “областта на духа” по начина, по който физическите науки изследват и експлоатират физическия свят, представлява основната цел на Ф.Куимби и Мери Бейкър Еди. Доста преди Кениън, Куимби пише, че “съществуват две науки: едната се отнася за този свят, а другата – за духовния”¹¹². Документирано е, че пръв

¹⁰⁸ Kenyon, “The Hidden Man”, стр.35

¹⁰⁹ Пак там, стр.74.

¹¹⁰ Пак там, стр.137.

¹¹¹ Kenyon, The Two Types of Knowledge”, стр.34,35

¹¹² Dresser, The Quimby Manuscripts”, стр.195. В опита си да установи същата “наука” на изцеление, описана от Исус, Куимби си въобразява, че е войн, сражаващ се с допуснатите поради невежество “грешки” от страна на метафизичната наука. Именно това невежество е причина за болестите. Той пише: “Сега аз стоя съвсем сам на тази скала [неговата метафизична наука], борейки се с грешките на света и установявайки с творбите си науката на Живота. Каква е моята война? Забивам брадвата на истината в корените на всяка грешка и я отсичам, за да няма нито една грешка, която да се проявява в човека във вид на болест. Моето познание е моята мъдрост и не е нито материя, нито възглед. То парализира мислите... и се получава идея, чиста от грешката, която прави човека нещастен или е причина за болестта му. Ето, вие виждате, че има нещо, за което да разсъждавам, и това е

Куимби използва термина “Християнска наука” и продължава да го използва дълго след като Мери Бейкър Еди го включва в името на своята собствена метафизична система. Описвайки богословието си като “Духовна наука” (а на друго място като “Спиритология”¹¹³), Кениън прегръща типичната метафизична линия, че принципите му представляват наука от духовната област, а не просто една друга религия.

В заключение ще теоретизираме защо и как Кениън е възприел в своето богословие елементи от метафизичните култове. Относно това защо той е така уязвим за влиянието на култовете, необходимо е да разберем какъв е възгледът му за църквата по това време. Кениън вярва, че възходът на метафизичните култове се дължи на неплатените дългове на църквата; че тя представлява църква, разкъсвана от фундаменталистско-модернистки спорове и бързо даваща път на либералното богословие и антисупернатурализма в служението. Бидейки свидетел в колежа Емерсон на целта и силата на метафизиците по отношение на това как да служат на практическите нужди на хората, Кениън отправя обвинение към църквата, че не е успяла да изпълни своето свръхестествено изцерително служение. Някъде около 1927 г. той пише: „*Не можем да пренебрегнем удивителният растеж на Християнска наука, Единство, Нова мисъл и на спиритуализма. Хората, които се придържат към тях, не са невежите маси, а най-културните и най-богати в страната и най-силната им страна представлява свръхестественият елемент на техните тъй наречени религии – най-голямата ценност при тях са свидетелствата за изцеление. Не можем да затворим очите си за факта, че в много наши градове по тихоокеанското крайбрежие хората следват най-много госпожа Еди и посещават нейните църкви в много по-голяма степен, отколкото са посещавани църквите от старите деноминации. По-голямата част от нейните последователи са излезли от някои от тези деноминации, защото вярват, че учението на госпожа Еди им помага много повече отколкото техните проповедници. Те ще ви кажат как са били изцелени и как този странен култ им е помогнал в духовния живот. Това е клевета към съвременната църква – не само клевета, но и предизвикателство*”¹¹⁴.

Мнозина независими харизматици биха се съгласили с критичната оценка на Кениън за деноминационните църкви, тъй като именно поради това, че деноминациите не са могли да се обърнат към нуждите на хората на една свръхестествена основа, много от техните членове са ги напуснали и са се влили на първо място към независимото харизматично движение. Според Кениън, способността на Християнска наука да приложи свръхестествени средства към изцерителните нужди на масите е причината за голямата степен на износване в деноминационните църкви. “Удивителният растеж” на метафизичните култове е “клевета” по отношение на репутацията на една импотентна църква и “предизвикателство” към църквата да изпълни своето изцерително служение – служение, което култовете са узурпирали като опортюнисти.

Според преценката на Кениън, причината, поради която църквата не е успяла да изпълни своето изцерително служение, представлява опасен антисупернатурализъм, проникнал в църквата и ограничил благовестието до една благочестива баналност и нравствени изисквания, лишен от силата да избавя и изцелява¹¹⁵. Той вярва, че антисупернатурализмът на църквата е пряко свързан с нейния принизен възглед за Исус Христос, т.е. невъзможността да се оцени божествения и свръхестествен аспект на Неговото изцерително служение. Кениън

вечният живот, намиращ се в Науката и който Исус се опита да установи” (Пак там, стр. 242,243).

¹¹³ Kenyon, The Hidden Man”, стр.94; Кениън твърди, че неговата “Спиритология” ще стане “новата психология”, която ще позволи на човека “да изучава психологията и действително да опознае себе си”. (Трябва да отбележим, че използваната от Кениън дума “действително” представлява термин, често използван от Нова мисъл и Християнска за указване на духовната област и истини, скрити за чувствата във физическата действителност, която изобщо не е действителност, а е считана за “грешка”, противоположна на метафизическата действителност. Кениън озаглавява своя пръв седмичник “Действителност” (на английски “Reality”).

¹¹⁴ Kenyon, The Wonderful Name of Jesus”, стр.69,70.

¹¹⁵ E.W.Kenyon, The Crisis”, “Reality T (May, 1904), стр.133,134.

казва, че “не можем да обвиним... неконформистките култове, които възникват навсякъде”; той като че ли почти оправдава “екстравагантността” и “фанатизма” на такива групи, като Християнска наука. Растежът на такива култове се явява просто “протест” на хората срещу църквата, отказала да им даде това, от което се нуждаят и което желаят, а именно “една свръхестествена религия”. Кениън чувства, че хората с готовност възприемат екстремизма на култовете, “за да могат да се докоснат за малко до свръхестествения Бог”¹¹⁶. Деноминационните църкви притежават единствено “вяра, дължаща се на сетивното познание” – една вяра, която, за разлика от тази при култовете, никога няма да погледне отвъд сетивното към изцеренията или чудесата. “Ето защо”, пише Кениън, “някои от съвременните движения (култовете), при които има толкова много физически проявления, са предизвикателство за вярата на множествата”¹¹⁷.

Отправеното от метафизическите култове “предизвикателство” към църквата трябвало да снабди хората със свръхестественото, за което се молели. Въз основа на вярата си, че “прозорливите мъже и жени търсят нов вид християнство”, Кениън се опитва да осигури една междинна, спрямо екстремизма на култовете и мъртвия либерализъм на деноминациите, алтернатива. Според него, човешкият дух копнее за свръхестественото, но не може да задоволи този свой копнеж докато не се освободи от “сетивното познание” (т.е. емпиричното познание, основаващо се на петте физически сетива), което сковава хората в неверие.

*“Този нов начин на живот, този нов вид християнство, разбулило пред нас истината за сетивното познание и в името на Исус направило ни господари над силите, сковавали ни цял живот, е вече жива реалност. Сега знаем какво прави атеиста атеист, а модерниста – модернист. Можем да отговорим на въпроса “защо” по отношение на метафизиката. Разбираме защо хората са станали философи. Това всъщност е сетивното познание, стремящо се да намери нещо, с което да задоволи гладния човешки дух, просещ от Бога. Всички тези хора влизат в една и съща категория. Всички те са поклонници на сетивното познание”*¹¹⁸.

Не само тези, които практикуват метафизика, са оковани от сетивното познание, но също така и атеистите, модернистите и философите (всички други учени Кениън причислява към “класата” на поклонниците на сетивното познание”). За разлика от тях тези, които са надхвърлили областта на сетивното познание и са се прехвърлили в областта на знанието по откровение (т.е. свръхестествено познание за духовната област и нейните дела, така както са разкрити от Кениън при тълкуването му на Библията), се причисляват към “една нова класа”, тази на “свръхчовеците”, великите умове на “новия вид християнство” на Кениън¹¹⁹. Той (Кениън) разбира, че църквата отчаяно се нуждае от неговото откровение, за да може да устои на предизвикателството на свръхестествените проявления на метафизичните култове.

Възгледът на Кениън за църквата ни помага да отговорим на въпроса защо е включил метафизични елементи в своето богословие, но не и на въпроса как. Съзнателно или несъзнателно е сторил той това. Неколцина от неговите приятели потвърждават, че Кениън съзнателно е черпил от култови източници, независимо че самият той е отхвърлял много от техните вярвания. От цитираните в неговите съчинения книги, можем да направим извода, че Кениън е сторил това с цел да помогне на църквата да устои на предизвикателството на култовете. Той е желаел да възстанови свръхестественото в една църква, която дълго време го е отхвърляла.

¹¹⁶ Kenyon, The Wonderful Name of Jesus”, стр.70

¹¹⁷ Kenyon, The Two Kinds of Righteousness”, стр. 15.

¹¹⁸ Kenyon, The Hidden Man”, стр.214.

¹¹⁹ Пак там, стр.193,201.

Но как би могъл да оправдае използването на култови източници с цел да помогне на църквата? Макар и несигурен, следващият сценарий вероятно дава най-добрия отговор. Посещавайки училище, което от религиозна гледна точка черпи своето вдъхновение от Нова мисъл и Християнска наука, на Кениън е втъплен култовият възглед за свръхестественото. Тъй като нямаме доказателства, че той открито се е обърнал към Нова мисъл, безнаказано бихме могли да приемем, че е напуснал колежа Емерсон като по-голямата част от евангелските му вярвания са останали непокътнати. По отношение на това колежът е оказал по-съществено влияние, по-скоро добавяйки нещо към неговото богословие, отколкото отнемайки нещо от него.

След като напуска “Емерсон”, Кениън започва своето евангелско служение, резултат от което е Библейският институт “Бетел”. Обаче, той е нещо повече от баптистки евангелизатор. В първия му седмичник, “Риалити”, са записани многобройни учения и свидетелства от “Бетел” относно божественото изцеление, една чисто небаптистка практика. Независимо от това, повечето учения в “Риалити” са доста консервативни и до голяма степен в границите на евангелската ортодоксална практика. Но с течение на времето и с разрастването на неговото служение, Кениън във все по-голяма и по-голяма степен започва да се интересува от разрастването на метафизичните култове, поради техните свръхестествени проявления и практики и поради това, че те липсват в деноминационните църкви. Чрез своите съчинения и радио-проповеди той започва да формулира едно по-радикално богословие на изцеление, което вярвал, че е напълно християнско, но все пак включвало метафизичните практики на божествено изцеление и просперитет; практики, за които бил убеден, че има достатъчно много библейски примери.

Тъй като нямал богословската основа в по-библейско звучащите изцерителни движения, изникнали от петдесетно-хоулинес традицията, за да формулира своя “нов вид християнство” на изцеление и просперитет, той черпел от единствените източници в тази област, с които разполагал: метафизичните. Той не правел това, защото одобрявала всичко, което култовете учат и практикуват, тъй като очевидно това не е така. Обаче, опитвайки се да отговори на култовете и да предложи на християните алтернатива по отношение на техните вярвания и практики, Кениън въвел в своето богословие метафизични елементи.

Той представлява един добър пример за учебниците на един често срещан в историята на църквата процес, известен като “синкретизъм” – комбинация от две или повече различни, дори противоречащи си едно на друго, религиозни вярвания с цел да се формулира една система от вярвания. Синкретизмът може да бъде както съзнателен, така и несъзнателен. Може да бъде извършен със зла умисъл или, както е в случая с Кениън, в желанието да се помогне. Независимо, че желанието му е да помогне на църквата, в резултат от неговия синкретизъм от култови идеи се получава странна смесица от евангелски фундаментализъм и метафизиката на Нова мисъл. В опита си да поправи една грешка, той допуска друга.

Това не означава, че в съчиненията на Кениън няма библейски текстове за потвърждение и християнски жаргон. Напротив, те представляват една непрекъсната последователност от доказващи текстове, последвани от кратки параграфи, съставени от едно или две изречения, представляващи силни, сбити твърдения относно въпросния текст. Учениците на Кениън от Движение на Вярата са били скандализирани от обвинението, че съчинения, изпълнени до такава степен с цитати от писанието, могат да съдържат култови идеи. Това, което те пропускат да вземат под внимание, е фактът, че по подобен начин всички съчинения на Нова мисъл и Християнска наука са пълни с доказващи библейски текстове и християнски жаргон. Култови писатели като Куимби, Еди и Трайн постоянно цитират Библията. Както и Кениън, те твърдят, че техните метафизични интерпретации са почти същата “духовна наука”, проповядвала и практикувана от самия Исус.

Всъщност, именно това прави синкретизма на Кениън, на различни метафизични култове, такава голяма заплаха за църквата. Най-успешните култове в американската църковна история,

включително Нова мисъл и всички нейни изяви, са именно тези, които най-много използват Библията и като че ли най-много се доближават до евангелското християнство. Това важи и за Кениън и за Движение на Вярата. Култовите елементи в богословието на Кениън са много по-опасни, поради големия брой доказващи текстове и близостта до евангелизма. Фасадата на ортодоксалност, изградена от библейските доказващи текстове и евангелския жаргон, правят култовите елементи в Движение на Вярата дори много по-опасни от явно еретичните култове, които много по-рано са били открити от харизматиците. Тези култови елементи може би не съставляват цялостното богословие на Кениън, но пак ще кажем, че това не е нужно, за да могат те да нанесат своите поражения. Или както казва Павел: “Малко квас заквасва цялото тесто” (Гал.5:9).

Въздействието на култовите идеи на Кениън върху Движение на вярата дава класическа илюстрация на прогресиращата същност на синкретизма. Както малкото квас, култовите елементи в ранните съчинения на Кениън са доста малко, но значително се увеличават в по-късните произведения. Тази прогресия продължава и при Хегин, който не само че поддържа култовите идеи на Кениън, но и преумножава тяхното значение в богословието на Вярата. Помладите проповедници в Движение на Вярата, като Коупланд, Прайс и Тилтън, дори още повече са радикализирали ученията на Кениън и особено учението за просперитета. Растящата еволюция на култовата мисъл в Движение на Вярата е постоянна така, както е и същността на синкретизма. Жак Елул казва:

“При последвалата еволюция [на синкретизма] доминираща роля има погрешният аспект. Когато в богословското мислене има погрешен елемент... остатък от неточност или синкретизъм, именно това завладява вниманието и насочва върху себе си интереса. Именно това са нещата, които християните са запомнили и високо оценили. Те именно са оцелели, изненадващо са се разраснали, разрушавайки всичко останало и са спечелили верността на вярващите, които ги ценят като че ли представляват Божията истина”¹²⁰.

Завещанието на Кениън за Движение на Вярата не е гениалността на неговото тълкуване на Библията, а по-скоро неговият синкретизъм от култови идеи. Именно на тези идеи (концепцията, представляваща синкретизъм от метафизика, изцерение, положително мислене и просперитет) се дължи успехът на движението. Тъжната истина е, че не библейските, а култовите елементи на богословието на Вярата са тези, които я отличават, допринесли за нейния удивителен растеж и заели централно място в Движение на Вярата. Тези култови идеи са широко приети от независимото харизматично движение и дори се считат за ключ към продължаващото да се излива Божие откровение в последните дни. Все още остава да видим до къде ще се разпространи синкретизмът на Кениън.

Тогава можем ли да кажем, че “Кениънизмът” е култ в същата степен и характер както Нова мисъл или Християнска наука? Много трудно бихме могли да отговорим на този въпрос. От една страна трябва да признаем, че Кениън не одобрява много от култовите доктрини, особено ударението, което поставят на допълнителните библейски съчинения на техните основоположници (т.е. равенството, което в Християнска наука поставят между Библията и книгата на Еди “Наука и здраве” (M.B.Eddy, “Science and Health”). За него, книгите от Новия завет, и особено посланията на Павел, са единствените допустими източници за познание по откровение. От друга страна, когато човек чете многобройните му книги и брошури, става ясно, че той е считал собствените си съчинения за едно чудесно ново тълкуване на Писанията; един “нов вид християнство”, което ще донесе на всички, приели неговото знание по откровение относно Библията, здраве и просперитет. Проблемът на знанието по откровение на Кениън относно изцерението и просперитета се крие в силното, но добре прикрито сходство с метафизиката¹²¹. Така че, докато не вярваме, че неговото Движение на Вярата е

¹²⁰ Jacques Ellul, “The Subversion of Christianity” (Grand Rapids: Eerdmans, 1986), стр.20.

¹²¹ Във втората част на книгата ще представим подробен анализ на култовите елементи на богословието на Вярата. На този етап е достатъчно да се каже, че култовият паралел между метафизиката и богословието на Вярата се

култ като цяло, ние твърдим, че много от най-отличителните му и популярни доктрини са култови по исторически произход.

Обаче, историческият произход на Движение на Вярата не е достатъчно доказателство за обвинението в култ. Това би било пример на богословска вина поради проста историческа асоциация. За да се докаже наличието на култ трябва да се посочи с конкретни термини, че вярванията и практиките на съвременното Движение на Вярата (а не само това на Кениън), са едновременно култови и еретични. Това ще направим в Част 2 от книгата. Ще докажем не само, че много от доктрините на Движение на Вярата са култови по исторически произход, но и че са еретични в богословски смисъл¹²². Това движение е култ не само по произход, но и поради това, на което учи.

Много харизматици биха възразили, че движение, при което стават толкова много изцерения и чудеса не може да бъде еретично. Наистина благовестието на Движение на Вярата дава резултати, но това се отнася и за благовестието на метафизиците. **Резултатите никога не трябва да бъдат критерий за доказване истинността на дадена идея.** Ако това бе така, то харизматиците ще трябва да признаят, че Мери Бейкър Еди е пророчица, а Християнска наука – истинското благовестие. Аналогично, многобройните изцерения и чудеса, станали в Движение на Вярата, не са задължително белези от Бога, че благовестие на Вярата е Новозаветното благовестие. **Харизматиците, които наивно приемат, че изцеренията са доказателство за истинност, пренебрегват факта, че почти всяка по-значима религия и култ в света са вършили изцерения. За всеки бог има религия и във всяка религия има изцерения.**

Наистина, Движение на Вярата твърди, че изцерява “в името на Исус”, но това нищо не доказва, защото същото твърди и Нова мисъл. И Движение на Вярата, и метафизичните култове постоянно използват името на Исус. **Поради историческата връзка между тях, обаче, трябва да се зададе въпроса дали Исус от Движение на Вярата е новозаветният Исус. Отговорът на този въпрос, който ще дадем в книгата, е категорично НЕ. Исус от Движение на Вярата е “друг Исус” (II Кор.11:4) и благовестието на Движение на Вярата е “друго благовестие” (Гал. 1:6).**

състои в следното: положително умствено отношение, положителна изповед, просперитет, обожествяване, деизъм, пантеизъм и отричане от физическите симптоми.

¹²² От историческа гледна точка титлата “ерес” може да се свърже с някоя груба грешка, отнасяща се да Бога или до личността и делото на Христа. Въпреки че Движение на Вярата се занимава с много изцерителни практики, които според мен са полубиблейски и са дори опасни, аз не ги третирам като еретични. Ерес в Движение на Вярата е отказът им от върховното ръководство и личността на Бога, неприемането на пълната божественост на Исус Христос и абсолютното отхвърляне на изкупителната цена на Христовата кръв. Доктрината за обожествяването и деизмът също са под въпрос.

ГЛАВА 4

РОЛЯТА НА КЕНЕТ ХЕГИН В ДВИЖЕНИЕ НА ВЯРАТА

„Някои от нас, също както и Павел, имат няколко служения и ние често се включваме в тях или ги избягваме. Благодаря на Бога, че първо получих помазание да проповядвам, а след това – да бъда учител. Говорех на езици и пророкувах, но до 1952 г. не бях навлязъл в служението си на пророк. Спомням си точно мига, в който започнах това служение” (Кенет Хегин, “Да разберем помазанието”, Библиотека Вярa, 1985, стр.65)

“Независимо че е способен проповедник със силен и смешен тексаски акцент, Хегин винаги си е оставал повече ученик и учител, колкото и да се е изявявал на платформата. Той рано е почувствал, че да бъде учител е по-благоприятно за неговото служение... Макар и да признавал, че дарбите си имат своето място, той можел да види приближаващият се ден на учителите пророци” (Дейвид Харел, „Всичко е възможно”, (Индиана юнивърсити прес, 1975), стр. 185,186)

Независимо, че почти няма съмнение, че баща на Движение на Вярата е Кениън, не би било възможно да разберем съвременното движение без да обясним каква роля играе в него Кенет Хегин. Кениън може да е авторът на учението, залегнало в това движение, но Хегин е човекът, който го оформя в най-бързо разрастващото се в харизматичния християнски свят движение. Всички по-видни служители на Движение на Вярата с готовност признават за свой настойник Хегин. Той е всепризнат в движението като учител и като пророк. В тази глава ще разгледаме неговата роля като учител/пророк/, особено в светлината на неговото плагиатство от съчиненията на Кениън. Обаче, преди да започнем това изследване, нека си припомним накратко по-важните събития от младежките години на неговия живот и служението му.

БИОГРАФИЧНА СПРАВКА ЗА РАННИТЕ ГОДИНИ ОТ ЖИВОТА И СЛУЖЕНИЕТО НА ХЕГИН

Никога не е писана официална биография на Кенет Хегин, но младежките години от неговия живот и служението му могат да бъдат възстановени от многобройните данни, разпръснати из съчиненията му¹²³. Кенет Ъруин Хегин е роден в Маккини, щата Тексас, на 20 август 1917 г. Тъй като се ражда преждевременно с тегло по-малко от 900 грама и с вроден порок на сърцето, лекарите го били отписали. През цялото си детство той е слаб и твърде болнав и поначало не бил психически или емоционално здраво дете. Нещастieto му се задълбочило още повече, когато на 6-годишна възраст баща му напуска неговата майка. В следствие тя претърпява нервна криза и в резултат от това през по-голямата част от ранните години на живота му прави опити за самоубийство. Хегин рядко говори положително или с носталгия за своето детство.

През младежките му години нещата вървят от зле към по-зле. Четири месеца преди да навърши 16 години, състоянието му се влошава и той е прикован на легло. През следващите 16 месеца Хегин е изваден от строя и често изпада в умствен делириум и физическа парализа. По време на болестта му се случват две събития, които завинаги променят неговия живот и служение. Първо, той твърди, че (буквално) не веднъж, а три пъти е “посещавал ада”, “неговият вътрешен човек излязъл от (неговото) тялото”, оставяйки го “да лежи мъртво, с

¹²³ Най-добрата неофициална информация относно биографията на Хегин е дисертацията на Дейл Х. Симънс “Богословски и исторически анализ на твърдението на Кенет Ъ. Хегин, че е пророк” [Dale H. Simmons, "A Theological and Historical Analysis of Kenneth E. Hagin's Claim to be a Prophet", Oral Roberts University, Tulsa, Oklahoma, May, 1985]. В своята дисертация, в добавка към компетентната биография, Симънс предлага критика на Хеговото богословие. Всички сериозни студенти на Хегин и Движение на Вярата не могат да пренебрегнат дисертацията на Симънс.

отворени очи и студена плът”¹²⁴. Ето как Хегин описва първото си слизание в ада:

“Слизах все по-надолу и по-надолу докато светлините на земята изчезнаха съвсем... Колкото по-надолу слизах, толкова по-тъмно ставаше, докато бях обгърнат от абсолютна тъмнина. Не бих могъл да видя ръката си, дори да бе на 2 см. от очите ми. Колкото по-надолу слизах, толкова по-горещо и задушно ставаше. Накрая, видях някъде под мен да проблясват светлини по стените на прокълнатата пещера. Те бяха предизвикани от адските огньове. Голямото бяло огнено кълбо ме дръпна надолу, привличайки ме така, както магнитът привлича метала. Не исках да отида! Не вървах, но така както металът пада върху магнита, духът ми бе привлечен към това място. Не можех да откъсна очите си от него. Горещината ме лъхна в лицето. Много години минаха от тогава, а все още го виждам ясно пред очите си, така както го видях тогава. Така ярко се е запечатало в съзнанието ми, като че ли е станало предната нощ”¹²⁵.

Тази опитност се повтаря още два пъти. След третото слизание в ада Хегин предава сърцето си на Христос и чувства, че е готов да умре в мир.

Втората опитност, променила живота му, е на смъртното му ложе, когато получава “откровение” от писанието, станало отличителен белег на неговото служение – Марк.11:23,24 *“Истина ви казвам: Който рече на тази планина: „Вдигни се и хвърли се в морето”, и не се усъмни в сърцето си, но повярва, че онова, което казва, се сбъдва, ще му стане. Затова ви казвам: Всичко, каквото поискате в молитва, вярвайте, че сте го получили, и ще ви се сбъдне.”*

Откровението на този пасаж идва на две части до Хегин. Първата идва на 1-ви Януари 1934 г. и представлява дълбоко емоционално изживяване. Обаче, доктриналната същност на тази опитност не е така дълбока и той го изразява с едно стегнато, сбито изречение: “Ето принципа на вярата: повярвай в сърцето си, изповядай с устните си и “каквото си поискал ще го получиш”¹²⁶. Поразен от този нов “принцип на вярата”, Хегин започва всеки ден да изповядва своето изцеление. Независимо от това, изцелението се забавя цели 8 месеца.

През втората седмица на август 1934 г. Хегин получава втората част на откровението върху Марк.11:23,24.

“В този момент разбрах какъв е истинският смисъл на Марко 11:24. Дотогава бях готов да чакам, докато наистина бъда изцелен. Гледах тялото си и проверявах биенето на сърцето, за да разбера дали съм изцелен. Но видях, че стихът казва да повярваш, когато се молиш. Получаването идва след повярването. А аз правех точно обратното. Опитвах се първо да получа, а след това да повярвам...” Виждам, виждам, казах с радост. “Виждам какво трябва да сторя, Господи. Трябва да повярвам, че парализата ми е изчезнала, докато все още лежа на това легло и сърцето ми не бие както трябва. Трябва да повярвам, че парализата ме е напуснала, докато лежа тук безпомощен”¹²⁷.

Хегин започва да благодари на Бога за своето изцеление, независимо че изглеждаше все още парализиран. Десет минути след тази изповед, както твърди той, Святият Дух му казал: “Вярваш, че си изцелен. Ако си изцелен, то ти не трябва да си в леглото, а да си станал.” Тогава Хегин се надигнал и, придържайки се към най-различни застопорени предмети, успял да обиколи стаята. Повторил това упражнение няколко дена и след това помолил да му дадат

¹²⁴ За по-пълно описание на Хегиновото слизание в ада, виж неговата брошура “Отидох в ада” [Hagin, “I Went to Hell” (Tulsa: Faith Library, 1982)].

¹²⁵ Kenneth Hagin, “I Believe in Visions” (Old Tappan, NJ.: Fleming H. Revell, 1972), стр.13.

¹²⁶ Hagin, “I Believe”, стр.26.

¹²⁷ Пак там, стр.27,28.

дрехите, за да седне да закусва заедно със семейството си¹²⁸. Въпреки че години наред периодически чувствал симптоми, очевидно Хегин бил излекуван от своята болест¹²⁹.

След завършване на средното си образование, той започва служението си като млад проповедник в една местна църква в Роуланд, Тексас – на около 8 мили от Маккини. Независимо че произлизал от баптистко семейство, не можем да кажем, че служението му в тази църква е баптистко: често то е придружавано от божественото посещение на “облака на славата”, под който лицето на Хегин сияело като на ангел и дарбите му напълно го напускали докато проповядвал¹³⁰.

През 1937 г. той започнал да посещава петдесетни общества, не защото желал да говори на езици – практика, която до този момент не била по вкуса му – а по-скоро защото единствено църквите на Пълното Евангелие проповядвали доктрината за божественото изцерение, което бил преживял и в което толкова ревностно вярвал. През същата година Хегин получава “кръщението със Светия Дух” и започва да говори на езици.

През 1937 г. той започва да работи като служител в Асамблеи на Бога и е пастир на няколко малки църкви на Асамблеите в Тексас. Като петдесетен, служението му става, дори в много по-голяма степен, открито свръхестествено. Освен облака на славата и проповядването в състояние на летаргия, Хегин описва събирания, на които една жена се издигнала във въздуха докато танцувала, а друга една получила каталептичен припадък цели 8 часа и 40 минути¹³¹. Често явление на неговите служби са изцеренията и дори се претендира за “възкресение на мъртвите”¹³².

Въпреки подобни страхотни събития днес той има отрицателно отношение към първоначалното си пастирско служение, считайки го за провал, за който трябва да потърси Божията прошка. Основната причина за това негово отношение, е констатацията, че не е бил нито призван, нито пък имал “помазанието” да бъде пастир¹³³. Хегин прекарва 3 години като баптистки евангелизатор (1934-1937) и 12 години като пастир в Асамблеи на Бога (1937-1949). Последната си проповед като пастир изнася във Ван, щата Тексас, през втората седмица на февруари 1949.

¹²⁸ Пак там, стр. 28-30. Решението на Хегин да върви в продиктувано от вярата действие, доказано чрез изповедта, е известно като “свързано действие”.

¹²⁹ Точният характер на “терминалната” болест на Хегин е неизвестен. Вероятно тя се дължи на сърдечния порок, но точна диагноза никога не е поставяна

¹³⁰ Kenneth Hagin, “Understanding the Anointing” (Tulsa: Faith Library, 1985), стр.45,49; Хегин пише: “Облакът на славата продължава често да се появява по време на нашите събирания и по времето на някои други служби. Хората са го виждали. Той идва и изпълва стаята. Понякога, когато проповядвам или уча хората, облакът изпълва салона и напълно скрива аудиторията от погледа ми. Повечето време той просто виси над техните глави.” Появата на “облак на славата” е едно доста често срещащо се сред проповедниците на Изцерителното съживление твърдение. Божественото преустановяване на умствените и гласови способности на Хегин многократно се е проявявало по време на неговото служение, но доста рядко се е случвало с другите последователи на Изцерителното съживление.

¹³¹ Kenneth Hagin, “Why Do People Fall Under the Power?” (Tulsa: Faith Library, 1980), стр.9,10. По отношение на жената, изпаднала в левитация по време на неговата служба, Хегин заявява: „Бог ми е свидетел, жена ми и всеки присъстващ също са свидетели – тя започна да танцува точно на ръба на олтара. Танцуваше във въздуха! Краката й не докосваха пода.”

¹³² Съгласно един разказ за възкресение, виден член на църквата на Хегин умира и отива на небето. Тъй като не искал да остави да си отиде един такъв човек, който бил суперинтendent на Неделното училище и давал 20% от дохода си, Хегин искрено се помолил Бог да ги възкреси. По-късно този човек разказва, че при пристигането си на небето бил посрещнат лично от Исус, Който му казал: „Трябва да се върнеш”. На неговите протести и нежелание да се върне, Христос отговорил: „Брат Хегин все още не те пуска да дойдеш тук”. Хегин твърди, че това е един пример за силата и властта, която неговата застъпническа милитва има (виж Kenneth Hagin, “Plead Your Case” [Tulsa: Faith Library, 1999], стр. 16-18.

¹³³ Hagin, “Understanding”, стр. 58,59.

На този етап той навлиза в силно конкуриращия се и понякога странен свят на Изцерителното съживление след Втората световна война (1947-1958). Въпреки че връща разрешителното си за пастир към Асамблеи на Бога и до 1962 г. не сформира своя собствена евангелска асоциация, Хегин започва служение в кръговете на такива независими евангелизатори-изцерители като Уилям Бранхам, Орал Робъртс, А.А.Алън, Джек Коу и Т.Л. Осборн. Свързва се, така както и повечето евангелизатори изцерители от него време, с Гордън Линдси, чието списание “Войс ъв хийлинг” (“Voice of Healing”, в превод от английски “Гласът на изцелението”) е официалното периодично издание на Изцерителното съживление. Тази стъпка към по-странстваща, сектантска методология, според дадено от Исус видение на Хегин, трябва да е “първата фаза” на неговото служение, за което Бог го е призвал на първо място: служението на пророк и учител. Както отбелязахме вече, той не взема участие в Изцерителното съживление като изцерител или проповедник (защото очевидно не бил от класата на хора като Бранхам, Робъртс и Алън), а по-скоро в ролята си на пророкуващ учител, или по-скоро като преподаващ пророк.

КЕНЕТ ХЕГИН: ПРОРОК И УЧИТЕЛ НА ВЯРАТА

Хегин твърди, че служението му на учител започнало един четвъртък през 1943 г. в 3 часа след обед. Да знае това с такава удивителна точност се дължи на това, че учението му е основано не само върху неговата опитност върху писанията (той твърди, че е прочел Новия Завет 150 пъти преди да изнесе първата си проповед), но и на помазание, което получил същия ден. До получаването на това помазание Хегин признава, че за него е било насилие дори да бъде учител в неделното училище, а какво остава да състави богословие, която да промени облика на цялото харизматично движение. Ето как той описва тази своя опитност: *„Бях си легнал. Пресякох всекидневната на пастирския дом и влязох в кухнята да пия вода. Когато се връщах, точно по средата на всекидневната нещо падна върху мене и вътре в мен. То просто тракна навътре в мен, също както монета пада в телефонния автомат. Вцепених се. Знаех какво бе това. То бе дар учителство. Помазанието да бъда учител бе паднало вътре в мен и аз казах: „Сега вече мога да бъда учител”“*¹³⁴.

Въпреки, че никой не може да обвини Хегин, че в ученията си не цитира достатъчно доказващи библиейски текстове, трябва да се отбележи, че помазанието му като учител, така както и помазанието му като пророк, ни най-малко не зависи от неговото образование или богословска подготовка, и двете от които са минимални. Той твърди, че учи, черпейки от източник свише: едно мистично “помазание” и принцип на тълкуване, известно в Движение на Вярата като “знание по откровение”.

Призоваването на Хегин в служението на пророк става 9 години по-късно през 1952 г. и в него той е така убеден, както и в призоваването да стане учител. Според неговото определение пророкът е човек, който “между другото има видения и откровения”¹³⁵. Въпреки, че никога не определя какво има предвид с “другото”, няма съмнение, че Хегин е преизпълнил своя собствен критерий. Той твърди, че е имал многобройни видения и откровения, и за да бъдем точни, 8 пъти е бил посетен лично от Исус и е имал толкова много опитности във видения, че не биха се побрали в цял том.

Първото посещение на Исус е по-скоро едно небесно пътуване извън тялото, отколкото просто посещение. На едно евангелизаторско събиране в Рокуол, щата Тексас, на 2 Септември 1950 г. Хегин чува глас от небето, който му казва: “Ела тук горе.” Също както на апостол Йоан на остров Патмос и на него било позволено да види, и да се движи в “духовната област”, където бил издигнат на една планина в небето, точно пред небесния град. След относително кратка среща с Исус (някои от разговорите му с Господа продължават с часове) Хегин бил отведен от Исус в ада (четвъртото му отиване там) за още инструкции. След като бил върнат от Исус на мястото на тяхната среща, отново го хванали и го отвели в една изоставена пустинна област,

¹³⁴ Пак там, стр. 52,53.

¹³⁵ Пак там, стр. 65

където неочаквано срещнал един апокалиптичен конник, който Му дал един свитък с надпис “Война и унищожение”. Получавайки заповед да “чете в името на Исус Христос”, той взел свитъка от ангела и прочел за идващото унищожение на градовете в Америка и за идващото последно голямо съживление. Хегин твърди, че присъствалите на това събрание хора го чули да чете свитъка. След като прочел всичко, той отново бил върнат на събранието.

Но видението не било приключило. Исус отново взел Хегин на небето, за да му говори за неговото служение. Обяснявайки, че му е позволил да проповядва през първите 15 години от служението му като пастир и евангелизатор, Исус му казва, че е навлязъл в “първата фаза” на своето служение, когато напуска пастируването си и се присъединява към изцерителното служение. Независимо от това, по време на тази първа фаза, както казва Исус “ти не правеше това, което ти казвах да сториш. Причината за това бе съмнението, че Моят Дух ти е говорил.” Покаявайки се за своето неверие, Хегин започва “втората фаза” на своето служение, продължила само 8 месеца (от януари до август 1950 г.), но за първи път служението му изцяло удовлетворило Исус. (Интересно е да отбележим, че както Хегин настоява, именно през 1950 г. той за първи път чете книга на Кениън.) Хегин продължава да твърди, че по време на видението от Септември 1950 г. Исус му казва, че навлиза в “третата фаза” на своето служение. И ако се покаже верен, то Исус отново ще му се яви, за да го поведе към “четвъртата и последна фаза на неговото служение”¹³⁶. Времето от 1950 до 1959 г. са години на оцеляване за служението на Хегин. Независимо от факта, че през този период Исус му се явява още 7 пъти, изцерителното му служение в най-добрия случай е с минимален успех. Както сам признава, това са оскъдни години на нарастващ дълг и смаляване па тълпите¹³⁷. При шестото видение на Исус, което получава през февруари 1959 г., той отчасти открива каква е причината за това. Тогава Хегин е в болницата, възстановявайки се след фрактура и дислокация на лакътя след падане в Ел Пасо, щата Тексас. Исус му се явява в болничната стая и обяснява, че той отново е вървял само “благодарение на Божието разрешение”. В резултат на това Исус е “позволил на Сатана” да повреди ръката му, за да “привлече вниманието му” на факта, че поставя служението си на учител пред това на пророк. Служението на пророк, обяснил Исус, е по-велико от служението на учител и именно то е основното призвание за Хегин. За да го накара да преоцени своето служение, Бог е допуснал божественото здраве, на което се е радвал цели 25 години, да му бъде отнето¹³⁸.

За да можем да разберем ролята и влиянието на Хегин върху Движение на Вярата, от съществено значение е неговото двойно служение като пророк и учител. Както сам признава, той “се включва в тях или ги избягва”: талант, на който се дължи голяма част от настоящия успех на неговото служение. Като пророк, Хегин предава откровения, които получава чрез божествен глас, видение или посещение. Като учител, той излага писанието по прост и често с чувство на хумор начин. Когато двете служения се преплетат, в резултат на това преплитане се получава едно напълно свръхестествено и все пак библийско служение. Тук лежи гения на Хегин. Неговите последователи го смятат едновременно за мистичен пророк и библийски учен. Тези, които отправят предизвикателство към пророчествата на Хегин на мистична основа, биват порицани, че “отхвърлят Словото на Бога”; а онези, които отправят предизвикателство към неговите учения на рационална основа, биват предупреждавани “да не докосват Господния помазаник”. Ето защо сред привържениците на Движение на Вярата ученията на Хегин не подлежат на критика нито на мистична, нито на рационална основа.

¹³⁶ Hagin, “I Believe”, стр. 45-51. В това видение Исус заповядва на Хегин да полага ръце върху болни и да ги изцелява. Дадена му била също така способността да разпознава дали дадена болест има демоничен произход посредством огън, прескачащ от едната ръка към другата. Когато този огън или помазание го напусне и влезе в тялото на някой човек, едва тогава той изгонва болестта. Поради критиките, които понасят хората с изцерително служение, Хегин умолява Исус „да изпрати някой друг”, казвайки Му: „Искам просто едно обикновено служение като, например, да бъда пастир на някоя малка църквичка” (стр. 51).

¹³⁷ Kenneth Hagin, “Godliness is Profitable (Tulsa: Faith Library, 1982), стр. 15,16: „Слава на Бога, че проповядвах вярата с дързост без пуктана пара в джоба си. Проповядвах Вярата и просперитет с дързост, целият окичен с неизплатени сметки.”

¹³⁸ Hagin, “I Believe”, стр. 93-97.

ТВЪРДЕНИЯТА НА ХЕГИН ЗА БОЖЕСТВЕНИТЕ ПОСЕЩЕНИЯ

Богословието на Кенет Хегин не може да бъде обяснено извън личните посещения от Исус, за които той твърди, че са станали. Поне три от неговите книги (“Вярвам във видения” [Kenneth Hagin, "1 Believe in Visions"], "Служението на пророка" [Kenneth Hagin, The Ministry of the Prophet] и “Как можеш да бъдеш воден от Божия Дух” [Kenneth Hagin, "How You Can Be Led by the Spirit of God"]) са частично или изцяло основани на божествените посещения, при които той лице в лице е разговарял с Исус и заедно с Него е тълкувал библията. Ето как Хегин описва едно такова посещение:

„Нека се върна... на това, което Исус ми каза през Февруари 1959 г. в Ел Пасо, Тексас. Това стана в 6:30 ч. след обед. Очите ми бяха широко отворени... чух стъпки. Вратата на стаята се откряна 20-30 см. Повдигнах глава, за да видя кой идва. Очаквах да видя някоя действително физическа личност, но когато погледнах, видях Исус. Косата ми се изправи и ме побиха студени тръпки. Видях Го. Той бе облечен в бяла роба и обут с римски сандали. (Исус ми се бе явявал 8 пъти. И всеки път до сега краката Му бяха боси. А този път бе обут със сандали; точно това бях чул.) Висок бе 175-180 см и като че ли тежеше около 82 кг. Той мина през вратата и я притвори. Заобиколи леглото, а аз го проследих с поглед като омагьосан. Взе един стол и го постави близо до леглото ми. След това седна, скръсти ръце и започна с думите: „Казах ти чрез Духа Си онази вечер в автомобила...””¹³⁹.

Хегин продължава да описва как Исус го учил как да бъде “воден от Духа” посредством “вътрешно свидетелство”, така че да не са необходими вече „явни видения” на Исус (тогава, когато Исус се явява видимо), за да го упътва¹⁴⁰/18/. Независимо от това, “явните видения” продължават в служението на Хегин.

Посещенията на Исус при Хегин не са само за него. Обикновено Хегин получава заръката да научи църквата на това, което Исус го е учил. Например, в описаното по-горе явяване на Исус, Хегин разказва:

“Тогава Господ ми каза следното, което не се отнасяше само за мене, а и за вас: “Ако се научиш да следваш това вътрешно свидетелство, ще те направя богат... Нямам нищо против Моите чада да бъдат богати, но да не бъдат алчни.” Аз [Хегин] последвах това вътрешно свидетелство и Той стори това, което обеща. Направи ме богат”¹⁴¹/.

Това е един много типичен пример за това по какъв начин Хегин твърди, че е изградил своето богословие. Доктриналната “долна линия” на тази опитност е, че сам Исус го е научил как да стане богат като се подчинява на “вътрешното свидетелство” и на свой ред той трябвало да научи на това църквата.

Хегин твърди, че има божествено разрешение да учи църквата на всички свои концепции на Вярата.

„Преди години Господ ми каза: “Искам да идеш и да научиш людето Ми на Вярата. Аз те научих на Вярата чрез Моето Слово и ти дадох някои опитности. Ти научи Вярата, както чрез Моето Слово, така и чрез опитностите. А сега иди и научи хората Ми на Вярата. Научи ги на това, на което Аз те учих.” Чух глас от небето да ми казва тези думи”¹⁴².

Във всичките си съчинения Хегин постоянно приписва учението си на видения или на Исусовия глас, който му заръчва да учи последователите си. Тези опитности са здравата

¹³⁹ Kenneth Hagin, “How You Can Be Led by the Spirit of God” (Tulsa: Faith Library, 1978), стр. 29,30.

¹⁴⁰ Пак там, стр. 32,33.

¹⁴¹ Пак там, стр. 33

¹⁴² Kenneth Hagin, “Understanding Our Confession” (Tulsa: Faith Library, [n.d.]), стр. 23.

основа на неговия авторитет като пророк и учител.

Хегин претендира, че е получавал не само общи откровения от Исус, а и точни тълкувания на конкретни стихове от библията. Често дори той спори с Исус относно тълкуванията. Например, веднъж се оплакал, че това, на което го учи Исус е “наистина съвсем различно от това, което някога съм чул да бъде проповядвано или пък, което самият аз съм проповядвал” и че такова едно учение “наистина изправя моето богословие”. Вероятно Господ му е казал: “Понякога богословието ти има нужда от изправяне”¹⁴³.

Понякога Хегин се опитва да изправи Исусовото богословие. Когато Исус му се явява и му дава формулата за успеха, с който “сам можеш да напишеш своя билет с Бога”, той поискал доказателство от библията. Вероятно “Исус се е усмихнал” и с радост се отзовал¹⁴⁴. При друг един случай, когато Христос се е опитвал да го убеди, че има власт да заповядва на ангелите, Хегин отново поискал доказателство от писанието, обяснявайки на Господа: “Знаеш, че педантично съм привързан към Словото.” Ето, как той оправдава това свое искане на библейско потвърждение: “Преди всичко исках да бъда в съзвучие с писанието”¹⁴⁵. Това негово желание водело до някои разгорещени спорове с Исус. При едно видение Господ му казал една конкретна доктринална концепция поне 4 пъти и той все още не я възприемал, докато Исус му дал не един, а няколко потвърждаващи текстове от библията. Ето какво разказва Хегин:

“Казах на Господа, че не ме е грижа колко пъти съм Го видял във видения – Той трябва да ми докаже това поне с три пасажа от Новия Завет... Исус се усмихна сладко и каза, че ще ми даде четири. Аз казах: „Чел съм Новия Завет 150 пъти, а някои части и повече. Ако това е там, то аз не го знам””¹⁴⁶./

Въпреки, че в съчиненията му много пъти се споменава за спорове относно тълкуването на библията, той никога не е твърдял, че е успял да промени мнението на Исус относно смисъла на даден конкретен стих.

От описаните вече случаи можем да обобщим откровението на Хегин както следва: (1) Исус се явява на Хегин обикновено в момент на особена нужда в живота му; (2) Исус дава на Хегин някои нови доктрини; (3) скептично настроен, отначало Хегин спори с Исус относно новата доктрина и иска доказателства от библията; (4) Исус дава доказателства от библията и Хегин е убеден; (5) Исус заповядва на Хегин да научи църквата на новата доктрина. С малки различия, този модел на откровение се случва 8 пъти в служението на Хегин, когато Исус му се явява в “явно видение” и безброй много пъти, когато Исус го е учил посредством “вътрешното свидетелство”.

ЗАПЛАХИТЕ НА ХЕГИН ЗА БОЖЕСТВЕНО ОСЪЖДЕНИЕ

След като видяхме божествения произход на неговото богословие, не бихме се изненадали от твърдението на Хегин, че божествено осъждение ще падне над всеки един, който отхвърля пророческото му учение. Първият пример за това осъждение се появява още в началото на неговото служение. След левитация по време на една от службите му, неговата съпруга, както съпругата и братът на пастира, в чиято църква служел, попитали дали това явление е от Бога. Докато се молел на другия ден “словото на Господа” дошло над него, инструктирайки го да докосне и тримата по челата с малкия си пръст. Когато сторил това с жена си, “като че ли някой я удари с бухалка и я събори по гръб на земята”¹⁴⁷. По подобен начин и останалите

¹⁴³ Hagin, “I Believe”, стр. 81.

¹⁴⁴ Kenneth Hagin, “How to Write Your Own Ticket with God” (Tulsa: Faith Library, 1979), стр. 5,20,21,32

¹⁴⁵ Hagin, “I Believe”, стр. 124.

¹⁴⁶ Kenneth Hagin, “The Believer” s Authority” (Tulsa: Faith Library, 1984), стр. 30,31.

¹⁴⁷ Hagin, “Who Do People Fall”, стр. 11,12.

двама били “покосени от Духа”¹⁴⁸. Трите парализирани жертви били “залепени за пода”. Когато основателно загриженият пастир се опитал да помогне на жена си да стане, той “не можел да повдигне ръката ѝ, а какво остава за тялото ѝ”. Тогава един глас заповядал на Хегин: “иди и коленичи до всеки един от тях. Кажи им да се опитат да станат и след това ги попитай дали признават, че това, което им се случи е под въздействието на Божията сила.” Когато и тримата се опитали да помръднат и разбрали, че са напълно неподвижни, разбира се, с готовност признали, че силата и служението на Хегин са от Бога. След това гласът му заповядал “да ги освободи” като ги докосне отново с пръст¹⁴⁹. И така те били убедени.

Ако, вслушвайки се във “вътрешния глас”, Хегин е можел да постигне толкова много само с малкия си пръст, то неизбежно това пророческо осъждение ще расте с растенето на неговото служение. При шестото видение на Исуса през 1959 г. Господ му казал: “Осъждението трябвало започне от Божия дом и ако праведните едва биват спасени, то тогава къде ли ще отидат грешните и безбожниците. Ако църквата не приеме това служение, то тогава те няма да приемат Неговото Слово и Той няма да може да им помогне.” Още повече, ако някоя църква откаже да приеме служението на Хегин, Бог “ще премести техния светилник”¹⁵⁰.

Колкото и сериозни да са последиците за църквата те изобщо не могат да се сравнят с присъдата, произнесена спрямо един служител, отправил предизвикателство срещу пророческото служение на Хегин. Твърдейки, че “ако някой пастир не приеме тази вест, тогава на него ще падне осъждение”, той пише:

“Господ ми каза: “Ако ти дам вест за някой човек, църква или пастир и те не я приемат, отговорността няма да бъде твоя. Те ще отговорят. Ще има служители, които няма да приемат, и ще паднат мъртви на амвона”¹⁵¹.

Ако някой си мисли, че такива твърдения са празни заплахи или пророческа хипербола, чуйте по-нататък “пророка”:

“Казвам това с неохота, но то наистина се случи на едно място, където проповядвах. Две седмици след събирането, пастирът падна мъртъв на амвона. Напуснах църквата и се разплаках. В следващата църква, където имах събрание, казах на пастира: “Този човек ще падне мъртъв на амвона ” И наистина, не след дълго това стана. Защо? Защото той не прие вестта, която Бог ми даде за него от Святия Дух ¹⁵².

Ако такава съдба е постигнала един служител, то какво би станало с някой обикновен човек, който би се осмелил да се усъмни във вестта на Хегин? В първото издание на тази книга Хегин предупреждава също така, че “в последните дни ще има обикновени богомолци,

¹⁴⁸ На пръв поглед, дадената на Хегин сила да парализира своята съмняваща се съпруга и други усъмнили се, прилича много на харизматичната практика да бъдеш „поражен от Духа” (т.е. „да паднеш под въздействие на сила”; „падам” и по-нежно казано „почиваш в Духа”). Обаче, в тази случка със съпругата на Хегин и останалите, съществува насилствен и наказателен елемент, който не присъства в общата практика по време на харизматичните събрания. Рядко или почти никога (доколкото на автора е известно) участващите в тези събрания хора биват на практика физически парализирани. Те не биват събаряни против волята си, нито пък са оставали неподвижни. Нито пък само един човек е разполагал с властта да ги „освободи”. В добавка, авторът не може да каже, че е видял или чел тази опитност на „поразяване в Духа” да е използвана, за да бъдат участниците накарани насила да признаят служението на някого. Очевидно тези прерогативи са упражнявани само в служението на Хегин, благодарение на служението му на пророк.

¹⁴⁹ Пак там

¹⁵⁰ Kenneth Hagin, “The Ministry of Prophet” (Tulsa: Faith Library, 1984), стр. 19

¹⁵¹ Hagin, “I Believe”, стр. 114,115.

¹⁵² Пак там, стр. 115. Използван е различен шрифт за по-голямо ударение.

които ще падат мъртви в църква, както Анания и Сапфира, които излъгаха Бога”¹⁵³.

По този начин Кенет Хегин продължава да твърди, че неговото богословие идва директно от Исуса и че божественият гняв е насочен срещу онези, които се противопоставят на пророческото му служение. Неговото учение има както божествен произход, така и божествена санкция. Преди да разкритикуваме пророческото служение на Хегин, ще си припомним по-подробно чисто човешкият произход на неговото богословие:

ЧОВЕШКИЯТ ПРОИЗХОД НА БОГОСЛОВИЕТО НА ХЕГИН

Разбира се, най-важният исторически корен на Движение на Вярата е Е.У.Кениън. Поради успеха на служението на Хегин, ученията на Кениън са се превърнали в основоположни принципи на Движение на Вярата. Още повече, поради големия успех на Движение на Вярата, и ученията на Кениън са широко приети всред по-голямата част на независимото харизматично движение. Това означава, че коренът на най-големия клон на харизматичното движение има култов характер. И ако коренът е култов, то тогава и плодът е такъв. Няма съмнение, че много харизматици са извлекли полза от плода, като са взели участие в Движение на Вярата. Въпросът, обаче, е в корена, от който е произлязъл плодът. Съгласно ап. Павел, “ако коренът е свят, то и клоните са святи” (Рим. 11:16). Обратно, ако корените не са свети, то какво бихме казали за плода на Движение на Вярата? Лошият корен не може да произведе добър плод.

Така както Хегин едва ли би признал, че богословието му е човешко (че не идва направо от Бога), то едва ли би си признал какви са историческите корени на неговото богословие. Той многократно отрича да е плагиатствал по-голямата част от своето богословие от Кениън. Отказът да признае зависимостта си от Кениън се подчертава с откритото оповестяване на имената на служители, които имат съвсем нищожно влияние върху неговия живот и служение. Обикновено той е откровен относно второстепенните влияния върху учението му. По-голямата част от хората, които цитира са активисти в ранното петдесетно движение или в Изцерителното съживление след Втората световна война. Повечето от тях в една или друга степен са взели пряко участие в Изцерителното служение¹⁵⁴. Обикновено цитатите от тези изцерители на Вярата са ограничени до някакъв разказ относно техния живот и служение, или пък кратък цитат от една от книгите им или пък от някоя проповед. Това, което ще ви дадем, не е изчерпателен списък, а по-скоро обобщение.

Ф. Ф. БОСУЪРТ

От време на време в книгите и радио-програмите си Хегин се обръща към Ф.Ф.Босуърт. Израснал в град Сион – градът на Джон Александър Доуи, Босуърт започва изцерително служение обхванало и двете световни войни. Той е също така и пионер в евангелизациите по радиото. Не добре образован или пък литератор по природа, неговите проповеди са събрани в една книга, „Христос-Изцерителят” [F.J.F.Bosworlh, "Christ the Healer", (Fleming H.Revell, 1973)], която е задължителна в Библейския учебен център на Хегин “Рема” [Rhema Bible Training Center). Също както Хегин, и Босуърт взема по-голямата част от своята доктрина от Е.У.Кениън¹⁵⁵. Той учи хората, че в центъра на извличане на придобивки от помазанието (като изцеление и просперитет) лежи вярата и изповедта, а именно върху това Кениън поставя

¹⁵³ Kenneth Hagin, “God Called Me to the Ministry of a Prophet”, “The Voice of Healing” (Apr., 1963), стр. 9

¹⁵⁴ Фактът, че Хегин е петдесетен и че тези, които са оказали май-голямо влияние върху него, са петдесетни, е вероятната причина, довела Брус Барън до неправилния извод, че Движение на Вярата е издънка на Петдесетното движение (виж “The Health and Wealth Gospel”, глава 3). Без съмнение петдесетното минало на Хегин е повлияло на съвременното Движение на Вярата, но все пак доминиращата роля продължава да играе връзката на Кениън с култовете

¹⁵⁵ Балстър, публикувана кореспонденция. Според него, веднага щом Босуърт „попада на Кениън”, той взема Т.Л. Озборн под своето крило и „веднага го представя на Кениън”.

ударение.

СМИТ УИГЪЛСУЪРТ

Уигълсуърт постоянно е цитиран от Хегин като олицетворение на действена вяра. Тъй, подобно на Уигълсуърт, остава необразован през по-голямата част от своя живот (и дори след като се научил да чете, единствената книга, която прочел била библията), неговият принос в Движение на Вярата се състои изключително във вдъхновението, което неговата биография и останалите му проповеди - многобройни кратки изречения, давали на служителите в движението.

ВЛИЯНИЕТО НА ПЕТДЕСЯТНОТО ДВИЖЕНИЕ И ИЗЦЕРИТЕЛНОТО СЪЖИВЛЕНИЕ

Очевидно Хегин добре е познавал биографиите и ученията на известните имена на ранното Петдесятно движение и Изцерителното съживление от следвоенния период (след Втората световна война). Тъй като те са негови съвременници и конкуренти в Изцерителното съживление, Хегин е силно повлиян от равните на себе си, много от които са свързани посредством списанието на Гордън Линдси "Войс ъв хийлинг": Уилям Бранхам, Орал Робъртс, А.А. Алън, Джак Коу, Т.Л. Осборн и други. В добавка, независимо че не ги познава лично, той от време на време, несистемно цитира такива видни петдесятни личности като Етън Алън, Кари Джуд Монтомери, Джон Г. Лейк, Андрю Мъри, Ейми Семпъл Макферсън, П.К. Нелсън, Чарлз Прайс и Лилиън Б. Йоманс. При всички тези цитирания той демонстрира възможност да дава предимство, там където е нужно, що се отнася до източниците, от които е черпил, за да разработи конкретна идея.

Обаче, съвсем друго е положението с писателите, оказали по-съществено влияние върху Хегин. Любопитен е фактът, че той отдава най-голямо признание на онези, които най-малко са му повлияли, и изобщо не признава онези, които най-много са му повлияли (поне не признава, че са му повлияли докато е формирал своето богословие). Какво влияние са имали тези основни източници върху него той би признал само след като това стане вече факт. Изобщо не бихме постъпили нечестно, ако кажем, че доктрините, направили от Хегин един изключително важен човек и за които той твърди, че сам е създал, са всъщност доктрините, които е взел от други автори. Най-поразяващ пример за такива действия от страна на Хегин е случаят с Кениън, но има и други не толкова значителни примери.

ДЖОН А. МАКМИЛЪН

Например, Дейл Симънс, дипломат по това време и университета "Орал Робъртс", открил през 1967 г., че около 75% от една от най-продаваните брошури на Хегин ("Властта на вярващия" [J.A.MacMillan, "The Authority of the Believer], публикувана за първи път през 1967 г. и претърпяла 21 издания) е взета дума по дума от поредица статии на Джон А. Макмилън, публикувани през 1932 г. под същото заглавие "Властта на вярващия". Тези статии са публикувани в "Дъ ълайънс уикли" [The Alliance Weekly], в превод от английски "Съюзът седмично"], едно издание на църквата на Християнския и мисионерски съюз [Christian and Missionary Alliance (CMA)], и по-късно са издадени като брошури.

Веднага след като разбрал, че Хегин е плагиатствал съчинения на Макмилън, Симънс се свързва с Х. Робърт Каулс, вицепрезидент на издателския клон на СМА, Кристчиън пабликейшънс. От своя страна господин Каулс пише на Кенет Хегин и го обвинява в плагиатство. В отговора си към Каулс на 28 февруари 1984 г. Хегин твърди, че книгата му "Властта на вярващия" е разработена изцяло върху негови проповеди под същото заглавие. В тези свои проповеди, както твърди той, "аз признавам, че моето учение частично (тази дума е подчертана от него) е основано върху книгата на Дж. Макмилън. Този факт очевидно е пропуснат по погрешка при редактирането на книгата." По-нататък Хегин твърди, че

някаква статия от “Дъ пентикостъл Еванджел” (“The Pentecostal Evangel”, в превод от английски “Петдесятното Евангелие”) го е вдъхновила да изследва думите “сила” и “власт” и че “това изследване и откритията са направени преди да прочета книгата на господин Макмилън.”

Обаче доказателствата сочат точно противното на твърденията на Хегин, че проучването му е завършено преди да е прочел книгата на Макмилън. Първо, Макмилън пише статиите си през 1932 г., една година преди Кенет Хегин да бъде спасен, 16 години преди да признае, че е чел книгата през 1948 г., и 35 години преди да публикува първото издание на “Властта на вярващия” през 1967 г. Второ, така както посочва в своя анализ Симънс, Хегин е взел по-голямата част от материала за книгата си от Макмилън. Неговото плагиатство във “Властта на вярващия” е дума по дума, а там, където не е дума по дума, е мисъл по мисъл¹⁵⁶. В писмото си до Каулс той предлага следното обяснение за поразителното сходство между своята книга и тази на Макмилън:

“През годините съм разбрал, че когато хората говорят върху едно и също нещо, те казват почти едно и също. Това се дължи на факта, че един и същ Дух ги ръководи и напътства. Той ще ти покаже нещата по същия начин и ще има същите мисли, независимо че никога не сте се срещали или пък чели книги от другия човек”¹⁵⁷.

Читателят ще забележи, че Хегин предлага същото обяснение както и при буквалното сходство (дума по дума) между неговите съчинения и тези на Кениън. Това е един чудесен пример за отказа на Хегин да признае, че богословието му има исторически корени. Той признава, че е изучавал Макмилън, но твърди, че е сторил това едва след като е завършил своето собствено проучване. По-нататък твърди, че отправеното от СМА обвинение в плагиатство изобщо не е плагиатство, а свръхестествено доказателство, че е получил своето богословие от същия Свети Дух, вдъхновил 35 години преди това Макмилън да напише своето съчинение. Така, както е обещал на Каулс, Хегин „преиздава” през 1984 г. “Властта на вярващия”. Обаче, дори и при повърхностен прочит на Новото издание, не е променено нищо друго освен някоя и друга фраза. (Заглавието също е перефразирано – “The Believer’s Authority”.) Наистина, в новото издание той е включил предговор, в който само на думи признава, че е прочел книгата на Макмилън, но както си личи и в писмото към СМА продължава да твърди, че в книгата е представено неговото (а не на някой друг) учение, дадено му от Светия Дух. В отговор на аргумента на Хегин, че Светият Дух е вдъхновил и него и Макмилън да напишат книгите си „Властта на вярващия”, независимо че са раздалечени 35 години във времето, Симънс прави следното заключение:

*“Докато Макмилън може да се чувства поласкан, че Светият Дух го намира до такава степен достоен за цитиране... извиненията [на Хегин] в най-добрия случай са слаби. Наистина човек би бил в правото си да запита защо Хегин чувства необходимост да чете каквато и да било книга, след като Светия Дух ще го вдъхнови и „ще му даде същите мисли” като на даден автор, дори „да не го е срещал или пък да не е чел негови книги”. Каквото и да е случаят, едно е сигурно: когато Хегин получава своето “вдъхновение” да напише своята версия на книгата „Властта на вярващия” гласът, който го е вдъхновил, е този на Джон А. Макмилън”*¹⁵⁸.

Следователно, по отношение на книгата „Властта на вярващия” не можем да приемем обяснението на Хегин, че непризнатото от него използване на думите и идеите на Макмилън

¹⁵⁶ Dale H. Simmons, “Mimicking MacMillan”, Oral Roberts University, Tulsa, Oklahoma, April 23, 1984, непубликувани записки.

¹⁵⁷ Кенет Хегин, лична кореспонденция до Х. Робъртс Каулс, административен вицепрезидент на издателството „Крисчиън пабליкейшънс” [Christian Publications], 28-ми Февруари, 1984 г.

¹⁵⁸ Simmons, “Mimicking MacMillan”, стр. 14.

може да се обясни единствено със сходството на техните предмети или пък че Светият Дух го е вдъхновил да използва, без неговото знание, същите думи, които Макмилън е използвал 35 години преди това. Без да предлагаме обяснение или пък морално обвинение за това, защо той е сторил така, единственото разумно заключение, което може да се извлече от непризнатото използване от страна на Хегин на думи и идеи от Макмилън е същото, което направихме и в случая с Кениън – става дума за плагиатство.

КРИТИКА НА ПРОРОЧЕСКОТО СЛУЖЕНИЕ НА ХЕГИН

На този етап много лесно бихме могли да се впуснем в безплодна дискусия за това дали наистина Исус се е явявал на Хегин. Истината е, че никога няма да знаем конкретния отговор на този въпрос. Неговите опитности с явяванията на Исус и посещенията на рая и ада ще си останат въпрос на съвест между него и Бога. Единственото, което можем да кажем в потвърждение на такива опитности е следното: (1) в Библията и църковната история са записани случаи на явяване на Исус на различни исторически личности и (2) тези опитности са от личностен, субективен характер и никога не биха могли да се потвърдят или отхвърлят с помощта на обективни средства. Не може да се докаже, че Исус не се е явявал на Хегин, така както и той не може да докаже обратното. Ние сме изправени не толкова пред легитимността на тези опитности, а пред: (1) твърденията по отношение на доктриналното съдържание на тези опитности; (2) впечатлението, което оставят по отношение на това, как Хегин създава своето богословие; (3) страха, внушен на последователите му от неговите пророчески заплахи и (4) цялостното отричане на Хегин, че богословие му може да бъде проследена назад в историята до Е.У. Кениън.

По отношение на доктриналното съдържание, съвсем отделен въпрос е, ако Исус само предаваше информация за лично обучение и полза на Хегин. Съвсем друго нещо е на базата на такива опитности да се започне едно публично учителско служение и те да бъдат използвали като божествен печат, доказващ верността на нечия доктрина. Очевидно всеки проповедник е убеден, че до известна степен говори вместо Бога, но използването на вероятното посещение на Исуса или пък заплашването с божествен гняв, за да принуди аудиторията да захване “не само кукичката, но и цялата въдица”, не може да остане неоспорвано. По този начин, дори ако с цел да избегнем спора, приемем за достоверни всички осем явявания на Исус пред Хегин, ученията, които твърди, че е получил при тези божествени посещения трябва да устоят и да преминат през проверката на библията и историческата правота, преди да бъдат приети от църквата. Спомнете си какво казва апостол Павел: “Било то ние или дори ангел да слезе от небето *и да ви проповядва*“, това, което се проповядва, трябва да мине през проверката на сравнение с апостолските писания дали идва от небето или не. Ако Павел е готов заедно с ангелските вестители да се подложи на една такава проверка, то тогава и Хегин трябва да мине през нея¹⁵⁹. Фундаменталната грешка на Хегин и Движение на Вярата по отношение на вдъхновението на тяхното учение от Светия Дух е неспособността да се прецени, че дори и в най-възвишените ни и свити мигове не можем изобщо да твърдим, че всичко, което вярваме и учим другите е изцяло от Бога, а не от нас самите. Светият Дух не представлява някаква “гореща телефонна линия до небето”, чрез която вярващите могат да надхвърлят своята човешка природа, така както змията се измъква от своята кожа. Такава една концепция е съвършено чужда на библейската и традиционна доктрина за божествено вдъхновение. Тази концепция за вдъхновение наистина е много по-близка до демоничните оракули в езическите религии, които са говорили в неконтролируем изблик на екстаз, отколкото до старозаветните пророци.

Едно от нещата, по които старозаветните пророци са се отличавали от тези оракули, е че в

¹⁵⁹ Често сам Хегин предлага на читателите си да сравняват виденията и ученията му със светото писание, но поради свръхестествените си срещи с Исус и поради възприетото от нас правило „не докосвай Господния помазаник“ малцина са желаещите в Движение на Вярата, готови да преценят критично ученията на Хегин.

повечето случаи те са изговаряли своето пророчество, напълно контролирайки своите способности, с повишена чувствителност за собствените си човешки слабости и с патос, разкривайки това, което Бог иска да каже на Своите хора. Само най-догматичните групи в църковната история са считали пророка за “секретар и писар” (машина за записване) на Бога. Дори вдъхновението на Светия Дух, което е толкова очевидно в написването на библията, не е принизило библейските писатели до обикновени работи или “божествени диктофони,” освободени от своите мисли, чувства и желания. Такъв един възглед пропуска да отчете правилно човешката природа на библейските писатели, така очевидна навсякъде в писанието. Следователно, когато Хегин твърди, че говори под такова силно помазание, че умствените и гласовите му възможности се намират в състояние на летаргия, това поражда много повече въпроси, отколкото той може да удостои с отговор, относно произхода на неговото учение и не може да докаже, че е истина.

Още повече, че обявявайки божията присъда над онези, които не приемат неговото учение, Хегин насажда страх сред последователите си. Човек не трябва да подценява ефекта на такива твърдения над миряните на Движение на Вярата. Веднъж след като виденията на Исус, дадени на Хегин, се приемат като истински и достоверен източник за доктрината, то и обявената божествена присъда над онези, които отхвърлят неговото учение, изглежда напълно разумна. В края на краищата, не е ли естествено ако Бог е дал на пророка Хегин откровението, Той да се погрижи и за онези, които отхвърлят Неговия пророк? Хегин не отправя често тези пророчески заплахи, но имайки предвид тяхната същност, той изобщо не трябва да ги отправя. Те си остават написани и често са цитирани от поддръжниците му спрямо съмняващите се и неодобряващите.

Въпреки, че малцина в Движение на Вярата се нуждаят от такива силни предупреждения, за да прегърнат с ентузиазъм Хегиновото богословие, не може да се отрече силата на една такава заплашителна тактика, за да се предотврати разкриването на същността на това богословие. Общият ефект на неговите заплахи е, че той издига своето богословие до степен на тълкувателно посредничество между вярващия и Божието Слово. Изправени пред заплахите на Хегин за божествено осъждение на неодобряващите, последователите му четат библията през очилата на неговото богословие. Те виждат в него единствено това, кое то ги учат да видят, и почти нищо повече.

За да обобщим тогава, трябва да кажем следното:

Първо- Хегин притежава богословие, независимо дали го нарича така или не. Учението му не е божествено, нито пък е „простата и чиста библейска истина”, както сам твърди.

Второ - той изгражда богословието си така, както и всички ние: точно тук, на планетата Земя, не в някакво свръхчовешко състояние, нито пък посредством някаква гореща линия към небето. Той, както и ние, когато се приближаваме до Божието Слово, е предмет на лично, социално и културно влияние и греховно отклонение.

Трето - неговото твърдение, че е получил своето богословие направо от Исус трябва да бъде доказано чрез изпитване посредством библията, а не чрез обявяване на божествения гняв, който заплашва всеки един, отхвърлил твърденията му.

Четвърто - богословието на Хегин има корени, исторически корени, които могат да бъдат проследени от всеки компетентен историк. Хората, които са го учили; проповедите, които е слушал; книгите, които е чел – всички те са оказали въздействие и са оставили своя отпечатък както върху “пророка”, така и върху неговото богословие. Не би било престъпление, ако Хегин признае всичко написано до тук, защото ако стори това, той само ще признае, че е като всички нас; с други думи, че е просто човек.

ГЛАВА 5

ПОЛЕМИКИ ОТНОСНО ВЯРАТА И

НАЧАЛО НА ДЕНОМИНАЦИЯ НА ВЯРАТА

“Благовестието на Вярата е било толкова критикувано, че е заприличало на корабно платно, на което са отнели вятъра. Ученията на Вярата са били преследвани от плътскомислещи вярващи. Те не разбират какво означава да бъдеш син на Бога, воден не от сетивата или чувствата, а от Святия Дух” (Робърт Тилтън, цитиран от Стийвън Странг, „Робърт Тилтън желае да имате успех в живота!”, сп. „Харизма”, Юли, 1985, 27

„Обществото би простило на човека всичко, освен казването на истината. Но често наказанието на разтърсената съвест, че не се свидетелства за истината, надхвърля очевидната опасност от отплата за този отказ от истината. В такъв случай, човек трябва да говори като свидетел на истината, ясно схващайки каква лудост е това при евентуалната загуба на спокойствие, сигурност и репутация. Обаче, той бива принуден, доста неохотно, да изпълнява тази задача едва когато разбере, че има работа с Живия Бог” (Чарлз Фара, “Този рак убива”, стр. 3)

Въпреки че Е.У. Кениън без съмнение е авторът на благовестие на Вярата, Кенет Хегин е човекът, чието водителство закали движението, разпръснало навред по света доктрините на Кениън. Харизматиците не гледат на Хегин само като на изцерител или човек, вършещ чудеса, а по-скоро като на учител и “пророк”, на чието служение могат да се доверят поради личните му срещи с Исус и привежданите от него доказателства от библията¹⁶⁰. Обаче, мнозина от последователите на харизматичното движение чувстват, че благовестието на Кениън/Хегин е грубо извращение на писанието и още от самото начало са се обявили против него.

ВЛИЯНИЕТО НА КЕНЕТ ХЕГИН ВЪРХУ ДВИЖЕНИЕ НА ВЯРАТА

Въпреки дългогодишното си служение и участието в следвоенното петдесетно изцерително движение от 1950 г., служението му не процъфтява до 1967 г.¹⁶¹. През 1973 г., когато все още на мода е учението Пастир-Ученик [Shepherding-Discipleship], неговата асоциация наброява едва 19 постоянни служители. До мига, в който модата на това учение си отива, екипът на Хегин почти се утроява и е приблизително 60 души. Изведнъж, като мимолетна младежка лудост, авторитета и ученичеството “излизат” от харизматичното движение, а “влизат” вярата и просперитета. С изключение на първите телевизионни евангелизатори, като Орал Робъртс, Пат Робъртсън и Джим Бейкър, трудно бихме могли да назовем някой друг кръг от служители, чиято дейност да се е разраснала в края на 70-те години по-бързо, освен групата на Кенет Хегин.

Служението на Хегин преминава през безброй много промени. През 1966 г. той премества седалището на своята асоциация в град Тулса, щата Оклахома и започва 15-минутната

¹⁶⁰ Според Дейвид Харел, Хегин винаги е наблягал върху това, че за разлика от своите конкуренти в Изцерителното съживление, неговото служение е основано върху писанието. Например, през 1950 г. по време на една изцерителна конференция, той съобщава на група свои колеги: “Когато всички тези други неща изчезнат, аз ще бъда там, защото словото никога не се променя и не си противоречи. Аз градя върху словото, а те градят върху някакъв дар.” (“All Things Are Possible”, стр.186).

¹⁶¹ Пак там. Въпреки че ще бъде трудно да се докаже, вероятно е чисто съвпадение, че служението на Хегин не започва до средата на 70-те години, когато се разгарят полемиките относно движението Пастир-Ученик. Хегин почти не е въввлечен в полемиката, но решително можем да кажем, че той най-много е извлякъл полза от нея. След грубата авторитарност и сурова дисциплина в движението Пастир-Ученик, нарастващата ориентация на Движение на Вярата към ненамеса е една добре дошла промяна за много харизматици. Очевидно, Хегин е човекът, дошъл точно навреме, точно на място и с “правилното” учение.

радиопрограма “Семинар на Вярата в ефир” [“Faith Seminar of the Air”], излъчвана едновременно от около 180 радиостанции в САЩ и Канада. Чувствайки нужда да даде на своите радио-слушатели практически упражнения и план за изучаване на Библията, той сформира кореспондентското Библейско училище “Рема” [Rhema Correspondence Bible School], в което до 1974 година са учили 15 929 студента, а сега се учат 4 935. През 1974 г. Хегин основава Библейския учебен център

„Рема” в Тулса, който през 1976 г. премества в Броукън Ароу – малко градче югоизточно от Тулса. Първият випуск дипломанти бил само от 58 души, а до академичната 1984-1985 г. вече са записани 1800 студента, от които дипломиращите се са около 800. От основаването си до сега, 6 600 души са завършили “Рема”. Всеки месец списанието на Хегин “Уърд ъв фейт” [“Word of Faith”, в превод от английски “Слово на Вярата”] се изпраща на около 190 хиляди семейства и приблизително 20 хиляди касети с уроци се разнасят месечно от Хегин и Кен Хегин – младши¹⁶². Служителите му наброяват 229 души. Притежава имение, оценено на 20 милиона долара, и се гордее с 200 хилядна кореспонденция, като само през 1986 г. са изпратени 4 217 000 писма. Неговите 126 книги и брошури са продадени в 33 милионен тираж¹⁶³.

Обаче, влиянието, което той има върху независимото харизматично движение, не може да се измери чрез неговото собствено служение, нито пък чрез това на Библейския учебен център “Рема”. Наистина една истинска армия от хора, завършили “Рема”, започва да основава така наречените църкви на Словото или църкви на Вярата, или пък полагат основите на едно успешно евангелизаторско служение¹⁶⁴. Независимо че тези бивши възпитаници на “Рема” са относително незначителни в сравнение с все по-разширяващия се кръг от имитатори на Хегин (и имитатори на имитаторите, и така до безкрайност), те превърнаха Движение на Вярата в предприятие с оборот от милиарди долари. Най-динамичен и амбициозен от тях е Кенет Коупланд, чието служение започва във Форд Уърт, Тексас и все пак бихме могли да кажем, че е от международен мащаб. Считан за наследник на трона на Хегин¹⁶⁵, Коупланд се явява класически пример на почти апостолската приемственост в Движение на Вярата. Например, Хегин пророчески посочва и помазва Коупланд, който пък от своя страна издига дългогодишния си сътрудник и съсед от Форд Уърт Джери Савел. Влиянието на тези двама мъже (както и на цяла плеада от протежета на Хегин, като Фред Прайс, Чарлз Капс и Робърт Тилтън) и десетки хиляди други служители на Вярата, е разпространило благовестието на Хегин по начин, напълно аналогичен на самовъзпламеняване.

¹⁶² Андрюс, стр.26; виж и Hagin Jr., “Trend toward the faith Movement”, стр.67-70

¹⁶³ Tom Carter, “Religion Without Hype: Kenneth Hagin’s Ministry Doesn’t Need the Spotlight”, Tulsa World: OK Magazine” (July 19,1987), стр.5

¹⁶⁴ Например, завършилите през 1979 г. “Рема” Рей и Линда Маккоули се завръщат в родния си град Йоханесбург, Южна Африка, за да открият “Мисия Рема в Южна Африка” [“Rhema Ministries South Africa”], където има църкви от по 5 000 души; Подготвителен център, който всяка година завършват 300 студента, и Отдел за разпространение, пускащ в продажба ежесмесно 10 000 учебни касети в повече. Целта на “Рема” е по този начин да бъде пропагандирана доктрината на Хегин. Един студент от института “Рема” каза в интервю, че инструкторите постоянно повтарят на студентите, че се намират на границата на харизматичното съживление и че Бог им е заповядал да разпространяват “Словото на Вярата” (т.е. доктрината на Хегин) навред по света. Целта на института е “да подготви хора (мъже и жени) за постоянно служение”, а също така и “хора, готови да понесат и поведат великото харизматично съживление, което Бог ни е дал за последните дни” (“Rhema Bible Training Center Catalogue, стр.3).

¹⁶⁵ Мнозина вече са коронясали Коупланд за новия цар на Движение на Вярата. В една публикувана наскоро статия дори сп. “Таим” [“Time”] се обръща към него като към “главен изразител” на Движение на Вярата и изобщо не споменава името на Кенет Хегин, нито пък на сина му – Кенет Хегин, младши (виж Richard N.Ostling, “Religion: Power, Glory and Politics”, Time 127” [Feb. 17,1986, 7], 69).

ПОЛЕМИКИ ОТНОСНО ВЯРАТА

Така както при движението Пастир-Ученик и тук никой не е имал смелостта да се противопостави на Движение на вярата докато многобройните злоупотреби и трагедии не са дали мотив за това. През 1979 г. Чарлз Фара, професор в университета Орал Робъртс, който зад кулисите атакува и се противопоставя на движението Пастир- Ученик, излиза в центъра на сцената, когато атакува Движение на Вярата. Неговата книга “От върха на храма” [Charles Farah, „From the Pinnacle of the Temple”], въпреки своя миролюбив тон и дидактична насоченост, характеризира доктрината на Движение на Вярата като „формула на Вярата”, злоупотребяваща с благодатта и върховната власт на Бога, и която е пряко отговорна за многобройни трагедии и смъртни случаи¹⁶⁶. В книгата на Фара не се споменават никакви имена и въпреки това е обявена за твърде спорна, а много харизматични книжарници отказват да я продават. Характеризирайки я като “негативна изповед”, малцина от учителите на Вярата са си направили труда да прочетат книгата, но въпреки това двусмислено критикуват Фара за написването ѝ. Например, Чарлз Капс твърди:

“Не съм чел книгата и за това не бих могъл да я коментирам. Не бих могъл да кажа нищо друго, освен това, което съм чул... Ето ви един добър пример за умствено познание. Ето ви един много образован човек, много учен... Не се съмнявам, че е християнин. В сърцето си е прав, но не и в ума си. Той е получил повече образование, отколкото интелекта му може да понесе и заради това не знае как да контролира познанията си... Той отхвърля цялото познание по откровение... Ето какво става с хората, получили високо образование... Обаче, аз няма да го критикувам... Той е наш брат в Христа, но наистина върви в доста опасна територия. Едно мога да кажа, без да съм чел книгата, и само от това, което съм чул, че този човек богохуства”¹⁶⁷.

Фара получава многобройни благодарствени писма от онези, “на които формулата на Вярата не подействала” (продадени са 40 хиляди екземпляра от книгата), но от учителите на Вярата получава само най-голямата обида: пренебрежение¹⁶⁸.

Фара не е единственият пренебрегнат от Движение на Вярата учен. През пролетта на 1979 г. д-р Гордън Фий, професор по това време в колежа Гордън-Конуел и сам член на “Асембли ъв Год”, публикува поредица статии в списание “Агора” [„Agora”], озаглавени “Размисли върху една съвременна зараза” (“Some Reflections on a Current Decease”)¹⁶⁹. Въпреки че в част от поредицата статии, озаглавени “Култът на просперитета” [„The Cult of Prosperity”], той се позовава на Орал Робъртс, Робърт Шулер, Кенет Хегин, Кенси и Глория Коупланд като пропагандатори на благовестие на просперитета, съвършено ясно е, че първоначално на мушка е взел семейство Коупланд. Той развенчава тяхното твърдение, че учението им за просперитета е “основано на Словото, но не каквото си мислим, че е записано в него, а на действителния му смисъл”. Оборвайки ги, Фий обвинява, че те дават всичко друго, но не и явния смисъл на текста. Проверявайки техните тълкувания на някои пасажки, Фий заявява понататък, че “култът на просперитета се сблъсква с целия Нов Завет. Той изобщо не е библейски”¹⁷⁰. Твърде разгневен за един учен, той препоръчва книгата на Роналд Сайдър “Богатите християни във века на глад” [Ronald Sider, "Rich Christians in an Age of Hunger",

¹⁶⁶ Например, посвещението в книгата на Фара гласи следното: “Да насърчи онези, на които “формулата на Вярата” не е помогнала и да освободи попадналите под несправедливо осъждане, или още по-лошо, онези, които напълно са изгубили вярата си.” Публикувана за първи път от издателството “Логос”, книгата “От върха на храма” е издадена по-късно от издателството “Бридж павликейшънс” в Саут Плейнфийлд, щата Ню Джърси (“From the Pinnacle of the Temple” (Bridge Publications, South Plainfield, N J.)).

¹⁶⁷ Чарлз Капс, записана кореспонденция, 17 февруари 1982 г.

¹⁶⁸ Независимо от неколkokратните опити след публикуването на книгата му, Фара не успява да въвлече Хегин или останалите от Движение на Вярата в смислен диалог.

¹⁶⁹ Gordon Fee, “Some Reflections on a Current Disease”, “Agora 2” (Spring, 1979), стр. 12-16.

¹⁷⁰ Пак там, стр.15

(Inter-Varsity, 1977)] като “лек” за “гнусната зараза” на просперитета и в заключение, бидейки “много смел като пророк” заявява, че “единствената алтернатива за този “лек” е ужасното Божие осъждане, което трябва да започне първо от Божия дом”¹⁷¹.

Втората статия от поредицата на Фий е озаглавена „Благовестие на съвършеното здраве”¹⁷². Признавайки, че му е много по-трудно да пише за изцерението, отколкото, когато е писал статиите си за просперитета, той разкрива своя страх, че може да разтълкуват статиите му като отхвърлящи божественото изцерение изцяло. А той очевидно няма намерение да прави това. **Обаче, това, което отхвърля, е идеята, че изцерението, също както и спасението се съдържа в опрощението на греховете. По-нататък той изтъква, че доктрината за изцерението в Движение на Вярата представлява сериозно разминаване с есхатологията на изкуплението. Бог осигури първите плодове на нашето изцерение и изкупление, но крайното и окончателно изцерение е преобразяването на тленните ни тела – едно събитие, което предстои да стане. Той завършва втората си статия, отричайки, че изцерението автоматично се дава от Бога като пряк отговор на изповедта на вярващия и се определя от помазанието. В противовес на ударението, което Движение на Вярата поставя на това, че Бог е длъжен винаги да изцери въз основа на изповядваната вяра, Фий заявява догматично: “Бог нищо не трябва да прави!”**

Полемиката относно вярата се задълбочава през 1980 г. с още няколко публикации срещу Вярата. Една от многото трагедии, илюстрираща потенциалната опасност, която се крие в концепцията за изцерение, е случаят с Уесли Паркър. Баща му Лари разказва тази история в смразяващата си книга “Оставихме сина си да умре” [Larry Parker, "We Let Our Son Die", (Harvest House, 1980)]. След като един евангелизатор на вярата се молил над Уесли, Лари и неговата съпруга Лаки решили да не дават повече инсулин на болния си от диабет син. Когато състоянието на Уесли се влошило и той изпаднал в диабетна кома, семейство Паркър решило (така както били научени), че сатана се опитва да ги измами с лъжливи симптоми. Те продължили да изповядват изцерението на своя син до момента, в който на 23 август 1973 г. той умира без да излезе от кома.

Вярвайки че Бог ще възкреси от мъртвите техния Уесли, вместо погребение те отслужили “възкресенска служба”. Когато никакво възкресение не станало, Лари освободил от службата всички, които нямали вяра в това чудо. Учудващо е, че Лари Паркър продължил цяла година след смъртта на сина си да вярва в неговото възкресение. И бащата и майката били обвинени в злоупотреба с детето и непреднамерено убийство. Всеки един от тях получил по 5 години лишаване от свобода (присъдата би могла да бъде 25 години във федерален исправителен дом). Благодарение на примерния им живот както преди, така и след смъртта на техния син, и тъй като съдът счел семейство Паркър за добри хора (просто подлъгани), накрая отменил и двете присъди. Уесли Паркър е една от най-известните жертви на доктрината за изцерение, прокламирана от Движение на Вярата. Но има и мнозина други, чиято история е също така трагична и чиято смърт е също толкова безсмислена, както и на Уесли.

По брой на смъртните случаи и тяхната трагичност никой не може да се сравни с Хобард Фрийман, пастир в Асамблея на Вярата [Faith Assembly] в Уилмот, щата Индиана. Приблизителният брой на предотвратимите смъртни случаи, свързани с Асамблея на Вярата, е 90¹⁷³. Броят на смъртните случаи в национален мащаб, причинени от учението на Фрийман за изцерението, не ни е известен¹⁷⁴. Въпреки че е защитил докторат върху Стария Завет в

¹⁷¹ Пак там, стр.16; за допълнителна критика на доктрината за просперитет, виж Joe Magliato, “The Wall Street Gospel” (Harvest House, 1981) и John White, The Golden Cow: Materialism in the Twentieth-Century Church (Downers Grove, Ill.: Inter-Varsity, 1979).

¹⁷² Fee, “Agora 3” (Summer/Fall, 1979), стр. 12-18

¹⁷³ .Jimm Quin and Bill Zlatos, “Assembly” s Message Ominous”, “Fort Wayne” [Ind.] “News-Sentinel”, June 2,1984, стр. 1

¹⁷⁴ .Освен в Асамблея на Вярата, Фрийман служи на юг в редица партньорски църкви, основани на неговото учение. В тези църкви също има доста смъртни случаи поради отказ от лечение, макар и не в такава степен.

богословската семинария на Благодатта (Уинона Лейк) и е автор на голям труд върху еврейските пророци, той е “силно повлиян от евангелизаторите-изцерители като Кенет Хегин, Джон Остин, Кенет Коупланд и Т.Л. Осборн, а също така и от съчиненията на Е.У. Кениън”¹⁷⁵. Накрая Фрийман скъсва с останалите учители на Вярата заради своите все по-радикални възгледи върху медицината, която той изцяло отхвърлял. Верен на собствените си убеждения, той отказал лекарска помощ за наранения си крак, който през няколко седмици до смъртта му го принудил да проповядва седнал. Настъпили усложнения и накрая Фрийман развил бронхопневмония, от която също отказал да бъде лекуван. На 8 Декември 1984 г., ставайки жертва на собственото си учение, той умира от сърдечна недостатъчност¹⁷⁶. Заради злоупотребите и трагедиите, свързани с Движение на Вярата на 19 август 1980 г. главните презвитери на Асамблеи на Бога публикуват официално изявление относно това движение, озаглавено “Вярващият и положителната изповед”¹⁷⁷. Това умерено и внимателно формулирано изявление прави опит “да привлече вниманието върху тези ексцесии (от страна на Движение на Вярата) и да покаже по какъв начин те противоречат на Божието Слово”. Опитвайки се да запазят своето дълготрайно вярване относно изцерението и живот на вяра, авторите на това изявление цитират Библейски пасаж, опровергаващи основните догми на благовестие на Вярата. Това изявление продължава да е в сила и днес за всички църкви и служители на Асамблеи на Бога.

По всяка вероятност, ако не бяха събитията от 1980 г., Чарлз Фара би бил със сигурност уверен, че е изпълнил своите пастирски задължения. Обаче, бидейки миролюбив човек, обременен относно единството на Христовото тяло, той не би могъл да пренебрегне разразилата се в “Орал Робъртс” голяма полемика с пристигането през следващия семестър на Кенет Коупланд и Фред Прайс, които донасят в университета своето благовестие на вяра, изцерение и просперитет. През ноември 1980 година Фара използва годишната конференция на Обществото за петдесетни изследвания, която тогава се провежда в университета “Орал Робъртс”, като платформа за оповестяване на своя труд “Критичен анализ: Корените и плодовете на богословието на формула на Вярата”. Говорейки пред препълнената с учени и студенти зала, той наелектризира аудиторията като нарича **учение на Вярата “харизматичен хуманизъм”, “новият гностицизъм” и “напъпила ерес”**. Съобщението за неговия доклад като пожар се разпространило из християнската преса. Най-голямото евангелско списание “Кристичианити тудей” [“Christianity Today”, в превод от английски “Християнството днес”] съобщава, че “докладът на Фара представлява направо обявяване на война на учението формула на Вярата. Несъмнено той ще послужи като манифест за тези, които се обявяват против учението на Хегин-Коупланд-Прайс”.

“Обявяването война на учението на формула на Вярата” от страна на Фара бързо прераства в напълно въоръжен конфликт, когато през декември 1980 г. световно известният бивш евангелизатор от Асамблеи на Бога Джими Суагърт публикува първата от поредица статии, озаглавена “Уравновесеният живот на Вяра” [“The Balanced Faith Life”]. В тази своя първа статия той признава следното: “Аз също имам вина, че съм проповядвал някои от грешките” на Движение на Вярата. Но в същото време твърди, че Бог му е дал нова насока, далеко от

Авторът знае за един трагичен смъртен случай чак в щата Алабама – в една църква, практикуваща учението на Фрийман.

¹⁷⁵ John Davis, “Freeman: Mystic, Monk, or Minister?” “Times-Union [Warsaw, Ind.], Sept. 27, 1983.

¹⁷⁶ Steven Lawson, “Faith Preacher Hobart Freeman Dies” Charisma” (Feb., 1985), стр. 110. Спорен момент относно смъртта на Фрийман е, че длъжностното лице, установяващо настъпилата смърт, било извикано едва след 13 часа, поради както казват продължилата цяла поч в бдение молитва за неговото възкресение. Фрийман е погребан в „чамов ковчег“ без публично огласяване и без погребална церемония (Kathy Muckle, “Faith Assembly Mourns Death of Leader”, “Warsaw [Ind.] Times-Union”, Dec. 10, 1984, стр. 1). Най-добрата информация, която имаме за Хобарт Фрийман, е поредицата от 4 статии на Джон Дейвис в “Уорсоу таймс юниън” (“Warsaw Times-Union”, Sept. 27-30, 1984); чудесно в това отношение е главата, посветена на Фрийман, в книгата на Барън „Благовестие на здравето и богатството” (Barron, „The Health and Wealth Gospel”).

¹⁷⁷ Виж The Believer and Positive Confession”, “Pentecostal Evangel” (Nov. 16, 1980), стр. 8-11, 18-20.

възприетите от него "утопични" твърдения, относно силата на положителната изповед. Във втората си статия той повтаря: "благовестието за живот на Вярата преобрази моя живот и моето служение в мига, в който чух тази вест", но „винаги когато Църквата (или част от Църквата) намери след дълго търсене конкретен елемент от цялото Божие учение (дори и това учение само по себе си да е истина), изниква опасността той да се превърне в ерес. Хората днес разполагат с куп определения за ереста. Вероятно мнозина ще кажат, че ерес представлява огромно отклонение от християнската вяра. Но всъщност, ерес може да бъде и една истина, която е изолирана и леко изместена. Боя се, че има области от популярното съвременно християнско учение, които се приближават до този вид ерес”.

И в двете статии Суагърт описва колко трудно му е било да признае, че това, което е учил от благовестие на Вярата е било погрешно. Въпреки че в действителност е прегърнал една сравнително умерена форма на това благовестие, той описва своята напълно искрена борба, в молитва, с Бога относно многото злоупотреби и трагедии, на които е бил свидетел в Движение на Вярата. Полученият в молитва отговор бил: „Върни се при кръста” - това е вестта, все още съответстваща за всичко в харизматичното движение. При внимателен прочит на "Уравновесеният живот на Вярата" ще видим Суагърт като един променящ се в богословско отношение човек. Той все още не е скъсал окончателно с благовестие на Вярата, но вече има сериозни опасения относно неговото съдържание и практика.

За пълната промяна не е било нужно много време. В началото на 1982 г. Суагърт публикува брошура, озаглавена "Свърхвярата: Нов гностицизъм ли е?" [Jimmy Swaggart, „Hyper - Faith: A New Gnosticism?"]. Въпреки че все още не споменава имена, езикът и наименованията, които използва са много по-конфронтиращи и провокиращи. Той нарича учение на Вярата “супер вяра” (стр.2), “доктринална грешка” (стр.4), “дело на сатана” (стр.5), “псевдонаука” (стр.10), “господстваща раса” (стр.19), “буквоедство” (стр.24), “паразитно” (стр.31) и “нов гностицизъм” (стр.11,42). Последното име, “нов гностицизъм”, е централната нападка в брошурата, изградена върху предпоставката, че **gnosis** (*тайно познание, изградено от формули, аналогично на разпространената в древността ерес гностицизъм*), а не библейското познание е залегнало в Движение на Вярата. Суагърт завършва брошурата си с изповед относно своята грешка и предупреждава, че “всички грешки (т.е. тези на учение на Вярата) ще доведат до трудности и отклонения”.

От 1982 г. до сега полемиката относно Вярата значително е замряла. Постепенно харизматиците се научиха да възприемат учение на Вярата и в много случаи са включили част или всички негови доктрини. През 1985 г., точно когато като че ли в харизматичния лагер се установи мир, друга една попристъпена критика на харизматичното богословие въввлече движението в яростен спор. Става дума за книгата на Дейв Хант и Т.А. Макмахън “Съблазънта на християнството” [Dave Hunt and T.A. McMahan, "The Seduction of Christianity, (Harvest House, 1985)]. Тази книга предизвика големи полемки, тъй като надали има някой харизматичен служител или служение, които да не са засегнати от нея, включително и тези от Движение на Вярата. Наскоро Дейв Хант повтори и разшири тези свои обвинения в книгата “Отвъд съблазънта” [Dave Hunt, "Beyond Seduction, (Harvest House, 1987)].

Хант и Макмахън са написали трактат, който не те оставя безразличен. Всред харизматиците те са или почитани като пророци, или бичувани като магьосници. Основната теза в “Съблазънта на християнството” е, че *религиозно-психичните практики в харизматичното движение на положително умствено отношение, положителна изповед, ясна зрителна представа и вътрешно изцеление са култови и окултни по отношение на идеята и произхода си. Авторите обвиняват, че тези практики представляват “съживление на Нова мисъл и “една нова наука за ума”, като и двете са метафизични култове подобни на Християнска наука и християнското училище “Единство”*. Въпреки че мнозина критикуват съдържанието и методологията на „Съблазънта на християнството” по отношение на Движение на Вярата, тезата на Хант и Макмахън, че много харизматични практики са култови по идейно съдържание и произход, гарантира едно задълбочено изследване.

ДЕНОМИНАЦИЯ НА ВЯРАТА

Движение на Вярата е прераснало във втората най-голяма деноминация, появила се в резултат на независимото харизматично движение. Първата деноминация е Движението Пастир-Учител. Също като водачите на движението Пастир-Учител и учителите на Вярата яростно отхвърлят твърденията за деноминационна принадлежност. Независимо от това, доказателствата сочат точно обратното и са много по-силни от тези, отнасящи се за Пастирското движение като деноминация. Независимо че на местно ниво църквите на Вярата са пламенни независими общества, дори и сега се наблюдава стремеж да се създаде организация на Движение на Вярата в национален мащаб. През 1979 г. зетът на Хегин, преподобният Дойл “Бади” Харисън, пастир в Международното християнско братство на Вярата и президент на “Харисън Хауз”, най-голямото издателство на книга на Движение на Вярата, основава Международната конвенция на църквите и служителите на Вярата (International Convention of Faith Churches and Ministers (ICFCM)). По-късно ICFCM търпи провал, но можем да кажем, че нейното начало е доста внушително.

“Божият Дух говори през лятото на 1978 г. и заповяда съществуващите тогава мисии да се обединят. На 13 Май 1979 г. в Тулса, щата Оклахома, се обединиха първите мисии, които щяха да разпространят Божието Слово навред в страната и по целия свят. Към това историческо решение за единство и сила се присъединиха няколко световно известни и утвърдени в Божието Слово мисии”.

Кои са съществуващите при това “историческо решение” мисии не се знае със сигурност. Вероятно това са първоначалните служители и попечители, известни в Движение на Вярата като „Кой е той?": Кенет Хегин – баща, Кенет Хегин – младши, Кенет Коупланд, Фред Прайс, Джон Остин, Норвъл Хейс, Джери Савел, Чарлз Кауън и др. От съществено значение е самият факт, че всички тези мъже са седели в една и съща стая по едно и също време. Но когато започват да използват термини като “присъединяване” и “обединено служение”, стана ясно, че всъщност те са започнали да формират деноминация, независимо дали я наричат така или не.

Обаче, ICFCM категорично отрича това и твърди, че не представлява нищо друго, освен “обслужващо бюро”, предназначено да осигурява комуникацията и координацията в дейността на църквите и служителите на Вярата. Въпреки това, формулираните цели и организацията на ICFCM сочат точно обратното. Дори за да може една църква или даден служител да бъде приет в ICFCM, тя трябва да бъде спонсорирана от някой настоящ член на организацията. Понастоящем, в ICFCM членуват около 100 църкви и над 700 служители с най-разнообразно парацърковно служение, някои от които са сравнително важни. Уставът разкрива една организация, която има структурата на която и да било друга деноминация, мандатни годишни събрания на попечителите, административна комисия и най-различни комитети.

Една от основните цели на ICFCM е да организира конференции на Вярата навсякъде из Съединените щати в международен, регионален или местен мащаб. Основното предназначение на тези конференции е да се обучават служителите на Вярата, но събиранията са открити и за миряните. Събиранията на служителите на ICFCM, както и “Събранието на вярващите”, се провеждат ежегодно не за каквито и да са служители и вярващи, а за тези, които принадлежат към Движение на Вярата. Разбира се, всеки може да дойде, но те трябва да бъдат наясно, че ще се сблъскат с доктринални и еклесиологични възгледи безкомпромисни и добре формулирани както тези на баптистите, методистите, презвитерианците или пък дори на Движението Пастир-Ученик.

В Движение на Вярата се намират повечето от характерните черти на една деноминация. ICFCM осигурява: (1) една централна национална организация, отговаряща за комуникацията и координирането; (2) регионални и национални събирания; (3) продължителна образователна система за своите служители; (4) обучаваща мисионерска комисия и (5) организационен апарат

за изпращане на свещеници в армията. Освен всичко това Движение на Вярата се гордее и с многобройни основни и средни църковни училища, полувисши институти (като „Рема” и други, подобни на него), издателство (“Harrison House”, Тулса, щата Оклахома) и много повече парацърковни евангелизаторски асоциации, отколкото може да си представите. Независимо че в ICFCM легално не се ръкополагат служители, то това се извършва в Библейския подготвителен център “Рема”. Има извънредно много основни деноминации, които не притежават такава бюрократична институция и толкова много функции, както Движение на Вярата.

Въпреки че водачите на движението решително се противопоставят на концепцията за деноминация, някои от тях допускат, че наблюдателите биха възприели организации като ICFCM за деноминация. Един от видните членове, на първия комитет от попечители, пожелал да остане анонимен и по-късно напуснал комитета, казва относно организацията следното: “Никога не съм мислил, че тя (ICFCM) е най-добрата организация, защото изключваше всички... Аз излязох от една структурна организация и съм резервиран към подобни неща.” Общочърковната загриженост на този човек е достойна за възхищение, но за съжаление изключително рядко се среща в Движение на Вярата. Както ще се види по-късно, концепцията за “познание по откровение” и Вярата води или до “изключване на всички” или до превръщане на всички извън движението в обект за евангелизация и духовно покровителство.

До днес ICFCM не е успяло напълно да организира и мобилизира Движение на Вярата под своето покровителство. Поради самата същност на учение на Вярата и това, че проповедниците на Вярата в своята демонстрация надхвърлят собствените си амбиции, за ICFCM ще бъде много трудно да привлече към себе си хилядите църкви и служители на Вярата. Обаче, ако Хегин, Копланд и другите предани членове на движението биха дали своята неквалифицирана поддръжка, то ICFCM би се превърнала в обществена конфедерация от църкви и служители, организирани и координирани от една централна, национална организация. С други думи, въпреки всички твърдения за противното и отвращението от термина, тя би станала деноминация.

ОПИТИ ЗА ПРЕКРАТЯВАНЕ НА ПОЛЕМИКАТА ОТНОСНО ВЯРАТА

Първите опити за възстановяване на единството с Движение на Вярата започва през 1983 и 1984 г. По ирония на съдбата, първите преговори са предприети от страна на водачите на Движението Пастир-Ученик, сами оказали се в центъра на значителни полемики през 70-те години на този век. През януари 1984 г. списание „Ню уайн” [“New Wine”, в превод от английски “Ново вино”) дава характеристика на Кенет Коупланд, водач до тогава в Движение на Вярата, и го описва като “персона нонграте” в средите на движението Пастир-Ученик. Водачите в това движение защитават Коупланд, твърдейки, че неговата доктрина, както и техните, неправилно се разбира и погрешно се прилага от последователите. Боб Мамфърд прави следната забележка:

„Чрез опозицията, на която сме свидетели, научихме едно нещо и то е, че когато ни се разкрива библейска истина, не можем да престанем да я проповядваме, защото някой не я бил приложил правилно. Ние се чувстваме едно с Кенет и останалите братя поради преживяното от нас. Това, през което те преминават, разнасяйки вестта на Вярата, е аналогично на това, което ние самите сме преживявали, и събужда в нас известно другарско чувство”.

Идентифицирането на водачите от Движението Пастир-Ученик с Коупланд е спорна стъпка от голям мащаб, както това показва последвалата реакция на читателите.

Повече формални опити за помиряване с Движение на Вярата са направени през месец юли 1985 г. по време на първата национална конференция на “Мрежата на християнските служения” (“Network of Christian Ministries” (NCM)). Мрежата започва да функционира две години преди това, през месец юли 1983 г., благодарение на положените от Чарлз Грийн,

Емануеле Канистраци и Джон Гименец усилия. И тримата са пастири на необвързани дотогава с Движението Пастир-Ученик и Движение на Вярата църкви. Мрежата е основана, „за да бъде глас към това поколение на многото потоци на Божието движение и за да помага, да обменя идеи и информация, много необходима днес за църквата. Независимо че не е деноминация, НСМ дава сила, духовни напътствия и общение, така нужни на независимите служения. Тя приобщава към общение много по-голямо от местната църква или служение.”

По-специфичната цел на Мрежата е да осигури етични правила за своите членове, обединявайки ги в служение, което да доведе до „евангелизиране на света; преустройство на обществото под водителството на Исус Христос; възстановяване на Църквата в сила, единство и слава; пълно освобождаване на служението в Тялото – Църквата; съзряването на всеки вярващ съразмерно ръста на Христа и изявяване на практика на Христовата любов в Църквата, посредством нашите връзки в целия свят”.

Първата национална конференция на Мрежата в Денвър привлича много пастири и ръководители от най-различни “потоци на служение”, в това число водачът на Движение на Вярата Кенет Коупланд и водачите на Движението Пастир -Ученик Чарлз Симпсън и Боб Мамфърд. Присъствието на Симпсън и Мамфърд на конференцията предполага, че е постигнато търсеното от тях помирение с останалите харизматици и че Мрежата напълно им е простила. Във възбудата след тази първа конференция Кенет Коупланд отново се появява в “Ню уайн” заедно с Чарлз Симпсън, Джон Уимбър и Джон Гименец като форум на единството в харизматичното движение. В този форум Коупланд и Симпсън участват след като са си простили взаимно отправяните в миналото нападки. Те приветстват доктрината на техните две движения като валидна и важна част от даденото на независимото харизматично движение многостранно откровение.

Коупланд дори призовава за сливане на дадените на двете движения откровения. На въпроса: “Съвместими ли са истините на отделните потоци на служение?” той отговаря: “Със сигурност можем да кажем да. Докато аз изучавах принципите на просперитета, Чарлз Симпсън, Боб Мамфърд, Дон Башъм и Ърл Бакстър схванаха голямото значение на Божиите завети.” Коупланд призовава двете движения да спрат да се критикуват едно друго и всяко да приеме откровението на другото, за да може църквата да получи по-задълбочено откровение.

“Има такова съживление и откровение в Бога, недостъпно за нас, докато не се обединим. Ние имаме откровение на различни истини, които Бог е възстановил в Христовото тяло, но предстои да бъде дадено по-задълбочено откровение, защото никой не Го е виждал в пълнотата на Неговия ръст. Всеки от нас е получил своето откровение и можем да получим допълнително откровение само, когато се обединим и всеки приеме откровението на другия. Ще ми бъде нужна помощта на вашата вяра, за да получа това, което Бог има още да ми даде. Вие ще се нуждаете от помощта на моята вяра, за да получите това, което Бог има още да ви даде”.

В отговор на първите стъпки към помиряване, направени от Коупланд, Симпсън заявява: “Винаги съм мислил, че тези хора [от Движение на Вярата] имат нещо, което църквата се нуждае да чуе. Трогнат съм от това колко открити са мнозина от тях. Например, Кен [Коупланд] предприе доста смели стъпки, за да се присъедини към нас и нашите водачи. И с това той спечели моето възхищение”.

Относно единството на харизматиците, Симпсън твърди, че “основният проблем е във водачите” и ако всеки от тях признае нуждата от откровението на другия, то тогава “и хората ще имат същото отношение”. По-нататък той предлага водачите да обединят хората, като се въздържат от критикуване на другата доктрина.

Въпреки че Симпсън и Коупланд не са говорители, пропагандиращи Мрежата, техните изявления са в унисон с нейните етически принципи. Тези принципи представляват

крайтъгълния камък на самата Мрежа и свързват всички нейни членове. Категорично се забранява публичната критика на служението и доктрината на което и да било друго движение, влизащо в състава на Мрежата. По-точно етическите принципи гласят, към всеки член: (1) “уважавайте доктриналните различия на другите”; (2) “поддържайте дух, податлив на обучение, спрямо другите водачи в Мрежата”; (3) “говорете само за назидание на другите служители и служения в Христовото тяло” и (4) “когато се сблъскате с пренебрегване на тези етични правила от страна на брат или сестра, следвайте процесите и процедурите така, както е заповядано в писанието”. Основната библейска процедура в Мрежата, отнасяща се за поправление при престъпване на доктрината и на етиката, изисква обвинителят да се изправи на четири очи с нарушителя. Това в общи линии се основава на Мат.18:15-18.

Етичните изисквания в Мрежата към нейните членове да се прекрати всякаква публична критика на етиката, морала и доктрината на другите служители не е нещо ново за независимото харизматично движение. От историческа гледна точка, тенденцията на подтискане на публичните спорове относно доктрините може да се проследи до поредица от 5 събирания на харизматичното ръководство относно единството, започнала в Сиатъл през 1971 г. и завършила в Оклахома сити през 1976 г. Целта на тези конференции е да се прекрати полемиката с Движението Пастир-Ученик. По време на събирането в Оклахома сити присъстващите подписват споразумение “никаква критика, нито пък оплакване да не се отравя публично срещу брата служител” в областта на “етиката, морала и доктрината”, докато първо не се изправят лично пред въпросния служител, след това в присъствието на двама други служители и накрая, пред по-голяма група от служители. Това също се основава на тяхното тълкуване на Мат.18:15-18, възплъщавайки характера на харизматичното съживление.

КРИТИКА НА НОВИЯ ХАРИЗМАТИЧЕН ЕКУМЕНИЗЪМ

Ако погледнем повърхностно целите на Мрежата, те изглеждат доста благородни и включват в себе си благотворителността и екуменизма, които някога харизматичното съживление отстояваше. Кой би спорил с една организация, която събира заедно християни с различни убеждения, да общуват, да се обичат и да се молят заедно? Ако погледнем, обаче, от друг ъгъл, Мрежата възплъщава един дух, който е съблязнил много екуменически (т.е. общоцърковни) движения; един дух, който в името на любовта, жертва на олтара на църковното единство библейските истини. Библейското единство включва и любовта, и истината; и всеки опит да се постигне единство без солидна, правилна доктрина, е обречен да се превърне в ерес. От тази гледна точка, Мрежата почти не се различава от Световния съвет на църквите – една организация, чиято концепция за екуменизма харизматиците дълго време са критикували и която по неизвестни причини е намерила ревностни подражатели.

Тълкуването на Мат.18:15-18 от страна на Мрежата може да бъде отнесено до етиката и морала на служителите, но пасажът няма нищо общо с доктрината, особено пък с лъжливата доктрина. В Новия Завет никога поправянето на някоя лъжлива доктрина не е ставало насаме, а е било публично достояние. Например, Павел публично се “възпротивява в очите” на Петър, когато неговото лицемерие заплашва да унищожи свободата на благовестието (Гал.2:11-14). Павел не извиква настрана Петър, за да поправи доктрината му насаме. По отношение на това неспазване на предписанията в Мат.18:15-18 от страна на Павел, Ф.Ф. Брус заявява, че “след като обидата е публична, то и осъждането ѝ трябва да стане публично”. Апостол Павел изобщо не се смущава публично да поправи някого (I Тим. 1:20; II Тим 4:14), нито пък апостол Йоан, който публично заклеява Диотреф като разпространител на лъжлива доктрина и че разделя църквата (III Йоан 9,10). Лъжливата или еретичната доктрина винаги трябва да бъде осъдена публично в църквата. Ако бъде потискан този процес, то ние можем да го оприличим, както д-р Хауърд Ървин, на “правилото на тапата”. Това правило на тапата е в сила още от конференцията на ръководството в Оклахома сити през 1976 г. и явно ще остане като стандарт в Мрежата на християнските служители (NCM) за това, което в харизматичното движение минава за “единство в Тялото”.

Библейското единство не се основава, както смятат представителите на Мрежата, само върху любовта и одобрението, а се гради върху любовта и истината (Ефес.4:13-15). Стремещт към единство не се припокрива със сляпото приемане на “всеки доктринален полъх”, появил се в харизматичното движение. Още повече, че потискането на доктриналната критика, посредством “съвършеното умение да се мами” (или пък който и да било друг способ, дори взаимното съгласие), не подпомага постигането на това единство. Точно обратното, Павловата формула за единство и зрялост в Христовото тяло е “да се говори истината с любов”. Въпреки че е съществен елемент, любовта не е единствения критерий за християнското единство. Единство, основаващо се само върху любовта не е нито единство, нито любов. Да се пренебрегне или рационализира изопачаването на истината, довело до разбиването на живота на мнозина и до измама на още повече хора, и тази нечестива сантименталност да се нарече “любов” е направо обида за концепцията относно християнското единство. **Единство, което не може да устои на истината, няма нищо общо с любовта.**

Следователно, независимо от благородните намерения и искрените призови на основоположниците на Мрежата, да почетем невероятното “правило на тапата” относно публичната критика на еретическите и опасни доктрини би било компромис по отношение на църквата, описана от Апостол Павел като “стълб и подпорка на истината” (I Тим.3:15). А освен това пренебрегва и заповедта на апостол Юда църквата “да се подвизава за вярата, която веднъж за винаги бе предадена на светиите” (Юда 3), както и заръката на апостол Йоан “да не вярват на всеки дух, но да изпитват духовете дали са от Бога, защото много лъжепророци излязоха по света” (I Йоан 4:1). Желаното от Мрежата единство в харизматичното движение не може да бъде предпочетено за сметка на библейската доктрина. Църквата не може да пренебрегне задължението си да изпитва доктрината на всеки, който твърди, че е част от нея. В случая с движенията на Вярата и Пастир-Ученик, от съществено значение за църквата е да стори това, поради две причини: доктринална и пастирска. По отношение на доктрината, установеното в двете движения взаимно опрощение не може да отговори на хвърлените върху тях обвинения от страна на някои разумни църковни водачи. Нито едно от двете движения не е отхвърлило доктрините, навлекли им тези обвинения. Докато не бъде отговорено на обвиненията и тези спорни доктрини не бъдат отхвърлени, не може да се говори за истинско единство в Мрежата или пък в харизматичното движение.

По отношение на пастирите, има още една причина, поради която и на двете движения не може да бъде простено миналото. Това, което Мрежата пропуска да спомене, са хилядите вярващи, чиято вяра е била унищожена от тях. Къде са сега тези вярващи? Кой се грижи за душите им? Кой представя техните интереси в Мрежата? Ето и още един въпрос, на който най-трудно би могло да се отговори: Кой в Мрежата би гарантирал, че в бъдеще няма да има повече вярващи, наранени от доктрината на движенията на Вярата и Пастир-Ученик? Миналото на тези движения може да бъде простено, само ако покажат, че в бъдеще доктрината им няма да оказва такова пагубно въздействие. Тежестта на доказателството лежи в това, да покажат, че са поправили своите грешки. Докато не сторят това, всяко обвързване с тях, било то в Мрежата или някоя друга организация, би означавало да се простят техните злоупотреби. Това би било безотговорно от страна на пастирите.

Основните водачи на двете движения отговарят на всичко това, че те не носят отговорност за неправилното прилагане на техните учения от “имитаторите” им. Проблемът е не в самото учение, а в техните последователи. Например, неотдавна Кенет Коупланд заяви, че много от *“проблемите са причинени не от различните водачи, а от нашите имитатори. Някой взема нещо, което съм казал, и върху него гради въздушен замък, а накрая аз обирам лаврите за това. Същото се е случило и с други водачи”*.

По подобен начин и Боб Мамфърд прехвърля вината за свързаните с неговото учение злоупотреби върху своите имитатори. Въпреки че формално се разграничи от Чарлз Симпсън, който понастоящем е душата и главата на деноминацията Пастир-Ученик, той продължава да твърди, че доктрината на тази деноминация е библейски издържана: “Днес аз вярвам на

принципите [на движението Пастир-Ученик] така, както винаги съм вярвал, и понастоящем вървя в плодовете на тези принципи.” Мамфърд се извинява за неправилното прилагане на неговото учение от последователите му, но не и за самото учение.

Подобни отговори са напълно недостатъчни и подвеждащи. Ако Мрежата желае да бъде достойна за доверие, тя не може да извърща поглед, когато някой от членовете ѝ извършва доктринално извращение. Например, мнозина, чийто живот е бил опропастен от Движение на Вярата, изобщо не са “прилагали погрешно” учението. Проблемът при тях е, че прекалено добре са го прилагали и скъпо са заплатили за това. Докато доктрините, причинили тези рани, не бъдат отхвърлени, трагедиите не ще престанат. Ако това стане, как би отговорила Мрежата? Дали нейният собствен етически кодекс би забранил коригиращите действия? Или пък, подобно на водачите на движенията на Вярата и Пастир-Ученик, ще прехвърли обвинението за извращение върху своите последователи? Би било безсъвестно при такива обстоятелства Мрежата да запази мълчание, но би било почти невъзможно да постъпи по друг начин. NCM не притежава механизъм, който да отговаря за дисциплината. А етическият ѝ кодекс диктува възприемане на доктрината на всеки член, колкото и очевидно лоша да е тя. Ако някога Мрежата се обяви против някоя доктринална злоупотреба, то тази постъпка по-скоро ще е грубо погазване на нейните етични принципи.

Някои хора са на мнение, че учителите на Вярата са станали по-умерени в своите доста екстремистки вярвания и практики и вероятността за бъдещи трагедии е нищожно малка. Аз не съм от тези хора. Учителите на Вярата са посмекчили малко своята риторика и повърхностно са се понагодили. Обаче, основната им богословска система е останала непокътната. Това е същата система, породила полемиката относно Вярата. Изобщо не са се отказали от своите главни доктрини и не са ревизирали отпечатаните вече материали. Ето защо умереността на учителите на Вярата е по-скоро показна, отколкото действителна. Не може да съществува умереност без отричане, а това просто не е станало. Не отдавна Брус Барън изказа мнение, че учителите на Вярата „се придвижват към основния поток” на независимото харизматично движение. Ако това е вярно, то те го правят при собствените си условия, тъй като богословието им е все същото. Както в случая с движението Пастир-Ученик, и полемиката относно Вярата не е разрешена от доктринална гледна точка. Организации, подобни на Мрежата, са излекували някои от пораженията, предизвикани от полемиката относно Вярата, но не са засегнали нейната същност: доктрината.

Според мен, учителите на Вярата не се придвижват към основния поток на харизматичното движение. Точно обратното, основният поток на харизматичното движение се придвижва към тях. Така както наскоро петдесетният историк Винсън Синън каза, че учителите на Вярата се радват на все по-широк прием и престиж извън своя кръг. Свидетелство за това е избирането на Кенет Коупланд за един от основните говорители на Североамериканския конгрес относно Светия Дух и световната евангелизация, проведена през 1987 г. Предполагамата умереност на учителите на Вярата само ще разшири тяхното приемане сред харизматичните кръгове. Ако “пророчествата” на Коупланд и Хегин са верни, то в резултат на опитите на организации като Мрежата, ще се получи сливане на доктрините на движенията на Вярата и Пастир-Ученик. Ако се получи такъв синтез, блуждаещите и опасни елементи на двете учения ще се превърнат (ако не са се превърнали още) в постоянна характерна черта в независимото харизматично движение.

ОБОБЩЕНИЕ НА ИСТОРИЧЕСКИЯ АНАЛИЗ НА ДВИЖЕНИЕ НА ВЯРАТА

Започнахме тази книга с обвинението, че Движение на Вярата вярва и практикува “друго благовестие”. До тук представихме историческите доказателства за това обвинение и можем да ги обобщим както следва: (1) Кенет Хегин не е автор на учението, носещо неговото име, и следователно не е (както сам твърди и както го наричат последователите му) “баща” на Движение на Вярата. (2) Тази титла принадлежи на Е.У. Кениън, който е автор на повечето учения, залегнали в движението. (3) Кениън открито признава, че при формулирането на учението си е черпил от култови, метафизични източници. (4) По време на престоя си в Бостън и особено в колежа “Емерсон” Кениън попада под влиянието на унитариянството и метафизиката на Нова мисъл. (5) Кениън вярва, че съвременната църква е основана по-скоро върху “сетивното познание”, отколкото върху “познанието по откровение”, в резултат от което тя е невежа и неспособна в областта на божественото изцерение и свръхестествените прояви. (6) Поради бързото разрастване на метафизичните култове, които проповядват и практикуват божествено изцерение и свръхестествени прояви, Кениън се опитва да формулира “нов вид християнство”, включващо тези практики, като по този начин дава възможност на църквата да се конкурира с култа Нова мисъл. (7) В резултат на това, основаното от Кениън Движение на Вярата представлява синкретизъм на метафизиката на Нова мисъл и радикалния фундаментализъм; всъщност то е “друго благовестие”. (8) Поради своя култов произход, “другото благовестие” на Движение на Вярата е причина за много полемки, предизвикани с разкритията на неговия опасен възглед за изцеренията и материалистичната мания за просперитет.

Имайки предвид сегашното положение и отношението като цяло към харизматичното движение, в историческия си анализ достигнахме до следните заключения: (9) Движение на Вярата е втората деноминация, произлязла от харизматичното движение (първата е Пастир-Ученик). (10) Въпреки многократно отправяната критика, че разбиват живота на хората, и двете групи твърдят, че ученията им не са разбрани правилно и неправилно се прилагат, нито пък публично са се отказали и са поправили тези спорни учения. (11) Въпреки че е малко вероятно те да се слеят в някакъв организационен смисъл, понастоящем движенията на Вярата и Пастир-Ученик се опитват да обединят независимото харизматично движение. За съжаление тези опити се характеризират със сляпа сантименталност и подтискане на истината. Такова едно “единство” отказва да застане лице в лице с доктриналните грешки и наивно игнорират както злоупотребите в миналото, така и опасността от продължаващите и в бъдеще злоупотреби.

ЧАСТ II:

БИБЛЕЙСКИ АНАЛИЗ НА СЪВРЕМЕННОТО ДВИЖЕНИЕ НА ВЯРАТА

ГЛАВА 6

ДОКТРИНАТА ЗА ПОЗНАНИЕ ПО ОТКРОВЕНИЕ: СВРЪХХРИСТИЯНИТЕ И НОВИЯТ ГНОСТИЦИЗЪМ

„Сега преминаваме към по-големите неща... Казах нежно, потопен в молитвено общение, че ние достигахме духовни дълбочини. Ние ще видим духовни гиганти, супермени (свръххристияни). Те имат Божие обиталище в себе си... Те не се обхождат повече като плътски човече. Те принадлежат на избрания клас, класът на чудото. Те са в Исусовия клас. Те са завършили началния клас” (Е.У. Кениън, Отъждествяване, стр. 60-1)

„Има и друго сходство между формулата на Вярата и гностицизма. Въпреки, че нейната привлекателност се отнася предимно до материални придобивки, има дял от дуализма, в който материалният свят е омаловажен и противопоставен на духовния... Материалният свят изглежда заблуждаващ, по-нисш и точно противоположен, противопоставящ се на духовния свят” (Джон Фикет, Признай я, Притежавай я: Формулата на вярата, стр. 12)

Тази глава ще изследва как култовият произход на Движение на Вярата е повлиял на неговата доктрина. Ако е вярна библейската аксиома, че корените определят плода, тогава можем да очакваме, че плодовете на Движение на Вярата (неговите доктрини, практики и резултати) ще докажат и култово влияние. Тъй като Движение на Вярата, по исторически произход идва от метафизичните култове, то притежава много от същите доктрини и практики. Естествено, по-голямата част от богословието на Вярата е евангелска или петдесатна, но в основните пунктове нейните култови корени са лесно забележими.

КУЛТОВО ЕСТЕСТВО НА ДОКТРИНАТА

ЗА ПОЗНАНИЕ ПО ОТКРОВЕНИЕ

От всички главни доктрини на Кениън, най-доминираща и най-разпространяващата се, е “Познание по откровение”. Кениън е първият, който въвежда този термин. Той постоянно разграничава Познание по откровение от противоположното “Сетивно знание”. Книгата на Кениън “Двата вида познание” е посветена на тази разлика, която е ръководен принцип в неговото богословие.

Сетивното знание е знанието, което идва чрез петте физически сетива и е изворът на всяко научно и логично знание. Или както пише Кениън, физическите сетива са “родителите на всяко знание”¹⁷⁸.

Сетивното знание е също така отговорно за модерната технология и огромния напредък в стандарта на живот, причинен от него. Но то има строги ограничения.

Въпреки материалните придобивки, произхождащи от Сетивното знание, то не успява да отговори на най-дълбоките и най-стари въпроси за човешкото съществуване. Тъй като науката също е основана върху Сетивното знание, тя е ограничена по най-нисшия въпрос за

¹⁷⁸ Кениън, Два вида познание, стр. 11.

произхода на живота.¹⁷⁹ Най-сериозното ограничение на Сетивното знание е неговата неспособност да задоволи “глада по Бога”, който е във всеки един човек¹⁸⁰. Тези, които притежават само Сетивно знание са изцяло неспособни да познаят Бога: “Сетивното знание не може да намери Бога, а ако би Го намерило, не е в състояние да Го познае”¹⁸¹. Кениън вярва, че за да познаеш Бога, трябва да се издигнеш над Сетивното и научно знание и да придобиеш Библейско знание.

За да се отговори на най-решителните въпроси на живота е необходимо друг тип знание и това е “Познание по откровение”. Само то може да задоволи човешкия глад по Бога. Познание по откровение е извисено по-горе от Сетивното знание, “в царството над Сетивното знание”¹⁸². То разкрива “действителността” (любимата дума на Кениън) на духовното царство така добре, както илюзорния характер на физическото царство. Кениън никъде не предлага цялостна дефиниция за Познание по откровение. Срещащата се дефиниция на понятието е: Познанието по откровение е свръхестествено знание за Бога и духовното царство, разкрито в библията, особено в павловите послания, което позволява човек да надмине ограниченията на Сетивното знание и да действа чрез вяра.

Доктрината на Познание по откровение е особено решаваща, защото тя е “епистемологията” на богословието на Движението на Вярата. “Епистемологията” е теория за същността на знанието: как някой може да достигне знанието и колко много може да знае. Епистемологията е важна, защото определя как човек опитва да познае Бога и света. Епистемологията на Кениън се определя чрез неговото радикално разграничение между Познание по откровение и Сетивно знание. Това разграничение произвежда два резултата. Първо, то произвежда дуализъм. Дуализмът е вярата, че цялата действителност се свежда до два съвсем противоположни принципа, които нямат нищо общо помежду си: светлина срещу тъмнина, дух срещу материя, добро срещу зло. И второ, то произвежда фидеизъм. Фидеизмът е вярата, че религиозната истина е основана единствено и само на вяра, а не на аргументи или сетивни доказателства. Крайните форми на Фидеизма отхвърлят науката и здравия разум. Ако продължим ще стане ясно, че аспектите на дуалисти и фидеисти за Познание по откровение идват от метафизичните култове.

Има пет ясни сходства между епистемологията на Кениън и тази на метафизичните култове.

1) И двете епистемологии са изцяло дуалистични. 2) И двете учат, че за да притежаваш единия вид знание, това изисква отричане на другия вид. 3) И двете учат, че съвършеното познание на Бога е достижимо в този живот. 4) И двете изискват обучение и път на познание, който позволява надмогване на физическите ограничения. 5) И двете предават начин на познаване, който създава два вида християни: имащи и нямащи. Нека да изследваме по задълбочено всяка от тези прилики между богословието на Движение на вярата и метафизичните култове.

¹⁷⁹ Пак там, стр.23.

¹⁸⁰ Пак там, стр. 25

¹⁸¹ Пак там, стр. 34.

¹⁸² Пак там, стр. 19.

ДУАЛИЗЪМ: ДУХОВНОТО ЦАРСТВО СРЕЩУ ФИЗИЧЕСКОТО

Доктрината за Познание по откровение показва радикалният дуализъм на метафизичните култове. За Кениън, всяко познание е от два взаимно изключващи се източника: 1) Сетивното знание е от физическото царство долу, а 2) Познанието по откровение е от духовното царство горе. Познанието от едното царство няма стойност в другото. Основателят на всички метафизични култове, Куимби, също говори за цялостен, радикален дуализъм между физическото и духовно познание. “Има две неща: дух и материя”, казва Куимби. “Когато говориш за човека, ти говориш за материята. Когато говориш за духа, ти говориш за познанието, което ще живее и след като материята бъде унищожена или умре¹⁸³. Това (духовно знание) е християнската мъдрост” Подобно на Кениън, Куимби смята, че човешкият дух е “истинският човек” и познанието, което идва чрез духовните сетива, “независимо от мозъка”, е по-голямо от това, което идва чрез физическите сетива.

Главната последователка на Куимби, Мери Бейкър Еди, основателка на Християнска наука, поучава една крайна форма на духовно-материален дуализъм. Тя даже отрича реалността на физическата материя, твърдейки, че знанието от материята, получено чрез физическите сетива, е “заблуда” и “погрешна вяра” на ума¹⁸⁴. В речника си от християнски научни термини, Еди дефинира знанието като “доказателство, придобито от петте физически сетива”, което “не е божествено и е начало на грях, болест и смърт”. То е “противоположно на духовната Истина и разбиране”¹⁸⁵. Дуалистичното разбиране на Еди за знанието е почти същото като това на Кениън.

ОТРИЧАНЕ НА СЕТИВНАТА РЕАЛНОСТ

Основавайки се на своята дуалистична епистемология, Кениън учи, че за да навлезе в Познание по откровение, вярващият често трябва да отрича сетивното знание. Така както знанието от физическото царство идва до ума чрез сетивата, така също знанието от духовния свят е открито само на “човешкия дух.” В антропологията на Вярата, човекът е разделен на три радикално различаващи се и взаимно изключващи се части: дух, душа и тяло. Човешкият дух е човешката фундаментална идентичност, а неговата душа определя получаването и възприемането на знания чрез откровение. Човешкият дух няма почти нищо общо с интелекта, който може да възбуди само Сетивното знание. Кениън твърди, че “Винаги ще има конфликт между нашите сетива и света”¹⁸⁶. Само когато човешкият дух “спечели надмощие над твоите мисловни способности”, “сетивата заемат тяхното подходящо място” и “духът става господар на твоето съществуване”¹⁸⁷. Човешкият дух трябва да покорява физическите сетива, защото “Бог не може да общува с теб чрез сетивата”, но Той общува само с твоя дух”¹⁸⁸. Силното анти-интелектуално отклонение на Кениън е ясно забележимо при Хегин, който учи че “човек трябва да заобикаля разума и да се управлява от вътрешния човек (сърцето на духа), свиквайки с Божествените неща”¹⁸⁹. Практиката на сетивното отричане е същността на възгледа на Кениън за вярата. Кениън настоява, че “реалната вяра е действие в света, независимо от всяко сетивно доказателство”¹⁹⁰. Често вярата изисква, вярващият да се основава единствено на Познанието по откровение чрез пълно изключване на Сетивното знание¹⁹¹.

¹⁸³ Куимби, Quimby Manuscripts, стр.177.

¹⁸⁴ Мери Бейкър Еди, Науката и здравето – ключ към Писанията, стр.274.

¹⁸⁵ Пак там, стр. 590

¹⁸⁶ Двата вида познание, стр.50.

¹⁸⁷ Пак там, стр.39.

¹⁸⁸ Пак там, стр. 18

¹⁸⁹ Хегин, Правилно и погрешно мислене, стр.27.

¹⁹⁰ Двата вида познание, стр.34.

¹⁹¹ Пак там, стр.48.

Един конкретен пример за отричане на практика на сетивното, в Движение на Вярата, е неговата доктрина за изцелението. “Изповедта (на вярата) винаги предхожда изцелението”, съветва Кениън. “Не гледайте симптомите – гледайте Словото... Не слушайте сетивата. Дайте на Словото неговото място”¹⁹². Хора със сетивно знание не вярват, че са изцелени, докато болката не напусне тялото им¹⁹³. Реалната вяра би отрекла “физическите доказателства” на болката и би слушала единствено само Словото. Тази практика на отричане физическите симптоми е била извор на много спорове в Движение на Вярата. Много са ония, които са практикували такова отричане във връзка със смъртта.

Практиката на сетивното отричане също характеризира метафизичните култури. Християнска наука, например, учи също, че знанията от сетивата лъжат и опровергават откровението. Мери Бейкър Еди пише, че *физическите сетива не могат да приемат никакво знание от духовната реалност и безсмъртие... Физическите сетива мамят... Физическите сетива са единственият извор на зло и заблудата. Християнска наука ги характеризира като фалшиви*¹⁹⁴.

Следователно, знанието от сетивата трябва да бъде отречено, за да може да се възприеме учението на Християнска наука: “Всяко доказателство и всяко знание от физическите сетива трябва да отстъпи пред Християнска наука, пред безсмъртната истина на всички неща”¹⁹⁵. Всички други култове свързани с Нова Мисъл също учат, че за да бъдеш изцелен трябва да отречеш знанието от сетивата¹⁹⁶.

СЪВЪРШЕНО ЗНАНИЕ ЗА БОГА

Друго сходство между култовете и доктрината на Кениън за Познание по откровение е, че и двете учат, че съвършено познание за Бога е достижимо в този живот. “Това не е нужно да се доказва”, проповядва Кениън, “Бог има способността да ни даде точно знание за духовните неща”¹⁹⁷.

Противно на ограниченията и недостатъците на Сетивното знание, Познанието по откровение е “цялостно”, “пълно” и “съвършено” знание за Бога¹⁹⁸. Тази идея не произхожда от Кениън. Един от неговите съученици и главен тълкувател на движение Нова мисъл, Ралф Уалдо Трайн говори за “вътрешно духовно сетиво, чрез което човек е отворен за директното откровение и знание за Бога”¹⁹⁹. Така човешкият дух се отваря за откровението и става “непогрешим, абсолютно непогрешим в неговото ръководство”²⁰⁰.

¹⁹² Кениън, Исус Изцелителят, стр.26.

¹⁹³ Кениън, Двата вида вяра, стр.23

¹⁹⁴ Еди, Науката и здравето, стр. 488-89.

¹⁹⁵ Пак там, стр.493.

¹⁹⁶ Например, един от най-известните автори на ранната Нова Мисъл, Уорън Евънс пише: „Това, от което най-много се нуждаем е необходимостта да развием в съзнанието си нашият вътрешен и по-възвишен живот и да отдадем полагащата му се абсолютна власт над всичко, което е под него. Целта ни е да се издигне принципът на мислене над сетивата и да ни освободи от разрушителното им въздействие.” (Евънс, The Primitive Mind Cure, стр. 14).

¹⁹⁷ Кениън, Вътрешният човек, стр. 167

¹⁹⁸ Кениън, Отъждествяване, стр. 52. Кениън отделя особено внимание на гръцката дума за познание, epignosis (в контраст на gnosis) като библийско доказателство за твърдението му относно съвършеното познание. Това разграничение между двете думи е нещо нормално и в съвременното Движение на Вярата.

¹⁹⁹ Трайн, In Tune, стр. 35.

²⁰⁰ Пак там, стр.35-36.

ПОЗНАНИЕ ПО ОТКРОВЕНИЕ

В двете богословия – тази на Кениън и тази на Трайн, щом вярващият достигне “съвършено знание” и се научи да отрича физическите сетива, той надмогва физическите ограничения и навлиза в следващо откровение. Кениън твърди, че “аз повече не съм затворен в границите, защото съм свързан с безграничността на Единия Бог!”²⁰¹. Подобно учи и Трайн: “Когато духовното сетиво е отворено, тогава то превъзмогва ограничението на физическите сетива и на интелекта”²⁰². Трайн учи своите последователи, че “не трябва да живеем под властта на която и да е действаща физическа сила”²⁰³ и че ние сме родени, за да имаме “абсолютен контрол” над нашето собствено обкръжение. Идеята на Трайн би могла да бъде изворът на твърдението на Кениън, че посредством Познанието по откровение, вярващият може да се издигне и да победи всяко зло и недостатък в своя живот.

ЗНАНИЕТО КЛАСИФИЦИРА ХРИСТИЯНИТЕ

Един от най-смушаващите аспекти на доктрината на Кениън Познание по откровение е тенденцията да създава класове от християни. Между класовете има строга граница, която разделя хората на такива, които притежават Познанието по откровение и такива, които го нямат. В цитата, посочен в началото на тази глава, Кениън говори за “сврѣххристияни”, “класът на чудото” и такива, които са “завършили първоначалния клас”. Някои могат да станат даже “богочовеци”. Тези класификации са повтаряни многократно в писанията на Кениън. Следващият цитат е показателен в това отношение: *Ние не сме обикновени хорица. Това Познание чрез откровение ни издига от обикновено положение в супер- царство. Вие действително сте сврѣхмъже и сврѣхжени. Вие сте излезли от царството на сетивата, от царството на Сетивното знание и сте преминали в царството на Бога, в духовното царство.*²⁰⁴

В същата книга, от която е взет този цитат, има глава наречена “Нов клас хора” и “Някои характеристики на сврѣхчовеците”. По този начин не може да се избегне създаването на категории или нива от християни, някои от които притежават знанието да станат “сврѣххристияни”, а други не го притежават.

Трайн също би могъл да бъде изворът на твърдението на Кениън, че Познанието по откровение създава класове от християни. Той учи, че онези, които получават откровение с Нова Мисъл, могат да станат “спасители” за останалите хора²⁰⁵. Чрез метафизичното откровение, личността получава “непосредствено вдъхновение от Божественото Всезнание и съчетава силата си с Божественото Всеомогъщество, вследствие на което се превръща в пророк и господар”²⁰⁶. Както в богословието на Трайн, така и в това на Кениън, тези, които притежават метафизично знание основават по-висок клас християни, за разлика от онези, които просто имат сетивно знание.

Те могат да станат дори богове чрез това знание. Според Трайн, ако човек разработва своето „вътрешно духовно сетиво“, той “е отворен за директно откровение и знание за Бога, за тайните на природата и живота... той осъзнава своята собствена божествена природа и превъзходство на съществуването си като син на Бога”²⁰⁷. Действително една от оригиналните цели на Интернационалния Съюз на Нова Мисъл е “да учи божествеността на човека и неговите неограничени възможности чрез творческата сила на позитивното мислене

²⁰¹ Кениън, Двата вида живот, стр. 58.

²⁰² Трайн, In Tune, стр.93

²⁰³ Пак там, стр.53.

²⁰⁴ Кениън, Вътрешният човек, стр. 158

²⁰⁵ Трайн, In Tune, стр. 152.

²⁰⁶ Пак там, стр. 36.

²⁰⁷ Пак там, стр. 35

и подчинение на Изпълващото Присъствие, което е нашият извор на Вдъхновение, Сила, Изцеление и Просперитет”²⁰⁸. Крайната цел на метафизичното откровение е превръщането на човека в бог. В следващата глава ще видим, че това също е целта на Кениън чрез Познание по откровение.

БИБЛЕЙСКИ АНАЛИЗ НА ДОКТРИНАТА ЗА ПОЗНАНИЕ ПО ОТКРОВЕНИЕ

Главната епистемологична заблуда на метафизичните култове, включена в доктрината на Кениън Познание чрез откровение, е част от гностицизма. Терминът “гностицизъм” е произлязъл от гръцката дума “гносис”, което означава “знание”. Това е името, дадено на много комплицирани религиозни ереси, което достига своя връх в християнската форма през второто столетие. “Гносис” е “предполагаемо откровение за Бога и за произхода на човешката съдба, посредством което духовният елемент в човека може да получи спасение”²⁰⁹. Познанието по откровение е гностично, но от това не следва, че има директна историческа връзка между богословието на Вярата и древния гностицизъм. Гностичната концепция на Познанието има ярко изразени сходства с метафизичните култове. Чрез Кениън, тези сходства намират своя път в богословието на Вярата.

Рудолф Бултман посочва три главни аспекта в гностичната концепция на Познанието. И трите, вече са демонстрирани и в метафизичните култове и в богословието на Вярата. 1. Дуализъм. Гностиците учат, че знанието за Бога е напълно отделено и изключващо другите видове знания. Само чрез отхвърляне на Сетивното знание някой може да познае Бог. 2. Антирационализъм. Гностиците са вярвали, че знанието за Бога е “напълно различно от рационалното мислене”. Това е много трудно за разбиране, в сравнение с обективното, историческо откровение. 3. Класификация. Гностичната концепция за Познанието подрежда вярващите в класове или категории, най-висшата от които е божествената. Познанието “изпълва гностицизма с божествена същност”, посредством който “човек се преобразува в Бог”²¹⁰. От тези три пункта ще развием по нататък някои аналогии между гностицизма и доктрината на Кениън за Познание чрез откровение.

²⁰⁸ Constitution and By-Laws, цитирана в книгата на Чарлз Фергюсън, Новата книга на откровението стр. 168

²⁰⁹ Крос, Оксфордски речник на Християнската църква, стр. 573.

²¹⁰ Гностичните вярващи са били класифицирани според степента на познание, което притежавали. Съществуват три групи гностици: (1) the pneumatikoi – „духовните”, които притежават съвършено познание; (2) the psychikoi – „психическите”, които притежават частично познание; (3) the sarkikoi – „плътските”, които изобщо не притежават духовно познание, а са изцяло плътски човечи

ГНОСТИЧЕН ДУАЛИЗЪМ СРЕЩУ БИБЛЕЙСКОТО ОТКРОВЕНИЕ

Най-явната гностична идея от богословието на Вярата учи, че дуалистичната дефиниция на Познанието по откровение е изцяло духовна по произход. Понеже то е духовно, физическите сетива нямат стойност в разбирането и прилагането му. **Богословието на Вярата проповядва гностичната позиция, че “човек е духовно същество”, което случайно има тяло.** Само „духовният човек” има способността да получи директно откровение чрез Светия Дух.

Понеже петте човешки сетива са физически, те нямат способността да познаят Бога или Неговото откровение. Тази позиция за откровението отразява гностично духовно-материален дуализъм, който Кениън е изучавал от метафизичните култове.

Библията не оправдава дуалистичната позиция за откровението. Библейското откровение и спасение са както физически, така и духовни. Най-доброто доказателство за това е Самият Исус Христос, Който е “Словото, станало плът” (Йоан.1:14). В Исус “обитава телесно цялата пълнота на Божеството” (Кол.2:9). Ние сме спасени “чрез кръвта, пролята на Неговия кръст” (Кол.1:20) и помирили с Бога “чрез Неговата смърт в плътското Му тяло” (Кол.1:22). В разработката на доктрината за спасението, позната като “Отъждествяване”, гностичното одухотворяване на Евангелието ще ни даде едно по-нататъшно доказателство. Библията не допуска такова одухотворяване. Въплъщението и смъртта на Христос са най-висшата форма на откровение, като и двете имат физическа природа. Освен това, библейското откровение не беше само с физическа същност, но то беше възприето и разбрано чрез физически средства. Апостолите използваха физическите си сетива, за да разберат въплъщението на Словото: “и видяхме славата Му” (Йоан.1:14), пише Йоан. “Ние бяхме очевидци на Неговото величие” (2 Петр.1:16), пише Петър. “Тоя глас чухме сами ние, че дойде от небето, когато бяхме с Него на святата планина” (2 Петр.1:18). Апостолите носеха свидетелството, че те са “видяли и чули” и техните ръце “попипаха за Словото на Живота” (1 Йоан 1:1). Най-висшата форма на Словото на Живота – въплъщението и смъртта на Исус – имаше физическа същност и беше възприета по физически начин. Този факт достатъчно силно отрича гностичния духовно-материален дуализъм на Познанието по откровение.

ГНОСТИЧЕН АНТИРАЦИОНАЛИЗЪМ

По-рано описахме богословието на Вярата като фидеизъм. Богословието на Вярата, както и гностицизма, отхвърля разума; и двете теории вярват, че откровението е духовно и може да бъде възприето само по духовен път. Човек трябва, според Хегин, “да мине покрай мозъка, за да навлезе в Божествените неща”. Библията изобщо не оправдава фидеизма. Човешкият ум е точно толкова инструмент на откровението, колкото и човешкият дух. В Закона, Бог заповяда на израилтяните “да възлюбят Господа, своя Бог с цялото си сърце, с цялата си душа и с всичката си сила” (Втор.6:5). Цитирайки Закона, Исус заповяда на учениците Си „да обичат Бога с цялата си душа и с целия си ум” (Марк 12:30). Павел увещава вярващите “да мислят за горното, а не за земното” (Кол.3:2), а Петър учи последователите си “да се препашат през чреслата на техните помисли” (1 Петр.1:13). След като умът е точно толкова необходим в познаването на Бога, както и човешкият дух, това очевидно говори нещо за ползата от човешкия разум. Разумът не е враг на вярата и Бог не е ирационално същество. Той е изворът на всеки разум и Сам поканва човеците да разсъждават с Него: “Дойдете сега та да разискваме, казва Господ” (Ис.1:18). Божествената мъдрост е разумна (Яков 3:17). Това беше и Павловият обичай да “разисква” с юдеите “Писанията” (Деян.17:2; 17:17; 18:4,19). А ирационализмът на богословието на Вярата не може да бъде оправдан с привлекателността на писанието. Християнството възвисява разума, но не го отхвърля.

СЪВЪРШЕНОТО ПОЗНАНИЕ Е НЕВЪЗМОЖНО В ТОЗИ ЖИВОТ

Учителите на Вярата защитават възможността да се притежава “съвършено” и “точно” знание за Бога. Вярването, че съвършеното знание и Взаимното познание между Бог и човек е достижимо в този живот, е гностична, а не библейска идея. Карл Барт обяснява, че „човешкото знание за Бога е несъвършено; Павел си спомня това, когато използва гностичния език... Гностикът основава спасителна връзка с Бога във взаимното познание, което съществува между избора, знанието, човека и Бога. Според Павел, това е невъзможно. Човешкото знание е не само зависимо от Божията милостива инициатива, но и в най-добрия случай то е частично. Следователно то може (даже ако гностичните предпоставки са приемливи) да означава само частична връзка и спасение”²¹¹. Учителите на Движението на Вярата обичат да проповядват, че са открили път за съвършено познание на Бога. Но това, което фактически са открили е гностичната епистемология на метафизичните култове. Колко чудесно и съвършено би било това познание за Бога, ако не го отричаше единственият извор за познаване на Бога, който притежаваме: библията. Библията отрича достигането на съвършено познание на Бога в този живот. Съвършено знание за Бога и за човека, е недостижимо в този материален свят, докато не дойде отново “Съвършеният”. Това ясно личи в учението на Павел:

*“Защото отчасти знаем и отчасти пророкуваме; но когато дойде съвършеното, това, което е частично, ще се прекрати... Защото сега виждаме нещата неясно, като в огледало, а тогава ще ги видим лице с лице; сега познавам отчасти, а тогава ще позная напълно, както и съм бил напълно познат” (1 Кор. 13:9,10,11)*²¹².

Парадоксално, но Бог е и Dens revelatus (“Бог, Който се разкрива”), и Deus absconditus („Бог, Който се крие”). Той е Бог, Който “е разкрит в Неговата завоалираност и скрит в Неговото откровение”²¹³. Даже и в най- великото откровение на скрития Бог – Словото стана плът – се напомня много ясно, че Бог беше скрит. Самият Господ Исус не знаеше времето на Неговото Второ идване (Мат.24:36). Съвсем ясно е, че щом Исус се задоволи да остане в неизвестност за Божията тайна, колко повече трябва да я приемем ние.

ВЯРАТА СЕ ИЗМЕРВА С ЛЮБОВ, А НЕ СЪС ЗНАНИЕ

Богословието на Вярата издига познанието, по същия начин, както и гностицизма. За учителите на Движение на Вярата, вярата е превъзходство, но тя се измерва с вида и количеството знание, което има някой. В библията, знанието не е мярка за вярата, нито за Познание по откровение. Любовта е мярка за вярата. Павел пише:

Знаем, че всички ние уж имаме знание... Но знанието възгордява, а любовта назидава. Ако някой мисли, че знае нещо, той още не е познал както трябва да познава. Но, ако някой люби Бога, той е познат от Него (1 Кор.8:1,2,3).

Всеки, който твърди, че притежава знание за Бога, трябва да го докаже посредством своята любов. Това става както с познание, така и с вяра. “Това, което има някаква сила”, прокламира Павел, е “вярата, която действа чрез любов” (Гал.5:6). В своята известна “глава на Любовта” Павел учи, че без любов, нито вярата, нито знанието имат някаква стойност: “И ако имам пророческа дарба, и зная всички тайни и всяко знание, и ако имам пълна вяра, тъй щото и планини да премествам, а любов нямам, нищо не съм” (1Кор.13:2). Ако Христовата етика на любовта вземеше връх в Движение на Вярата, много от варварските трагични дела, вършени в Негово име (напр. лечението на малки деца), никога не биха се случили.

²¹¹ Барт, Първото послание към Коринтяните, стр. 308.

²¹² Според Барт, “главната тенденция в стиха е ясна; тя показва неадекватността на човешкото настоящо познание за Бога, в контраст на (а) Божието познание за човека сега, и (б) бъдещото познание за Бога, което човек ще има. Тогава, а не сега (както мислят гностиците) ще има пълна съвместимост на познанието”, стр.307.

²¹³ Ричард Мюлер, Речник на латинските и гръцки богословски термини, стр. 90

ЗАБЛУДА ВЪВ ВЪЗВЕЛИЧАВАНЕТО

Прекомерно възвишените твърдения на Познание по откровение са произвели същите грандиозни понятия в Движение на Вярата, както гностицизмът и метафизичните култове. Чрез Познание по откровение „сврѣххристияните“ стават „царе на живота“ и „освобождават от ограниченията останалата част на човешкия род“²¹⁴. Библията никъде не учи за такива вярващи, които могат да достигнат статуса на спасители и изкупители. „Проповедникът-хваление“, при Движение на Вярата е аналог на гностичната концепция за елита пневматикoi, който раздава спасително знание, което се съдържа в неговата собствена личност. Колко различно е това от смирението на апостол Павел! *“Така всеки човек да ни счита за Христови служители и настойници на Божиите тайни”* (1 Кор.4:1). Павел твърди, че *“ние не проповядваме себе си, но Христа Исуса като Господ, а себе си като ваши слуги заради Исуса”* (2 Кор.4:5). Даже когато техните слушатели опитваха да ги възхваляват, апостолите твърдо отказваха да бъдат считани за нещо повече от обикновени мъже, смирени слуги на Господ Исус (Деян.10:26; 14:15). Никога харизматичните проповедници не са постъпвали по подобен начин.

Богословието на Движение на Вярата проповядва, че Познанието по откровение превръща хората в „господари“ и „освободители от човешкото робство“, което е друг пример на месиански комплекс, просмукан от харизматичното движение. Историята на Движение на Вярата е видяла несломима последователност от култове към личността, обещаващи много повече, отколкото могат да извършат и събарящи вярата на хората. Един харизматичен богослов пише: *„С течение на времето, харизматичното обновление е станало все по-зависимо от силните водачи, предлагащи незабавни отговори. Имаме тъжна поредица от обещаващи, универсални лечители, призоваващи хората към каквото и да е, само да е модерно и да може за часове да разреши проблемите им и да изцери болките... И в най-семплата форма учението посочва незрялостта както на учителите, така и на самото учение. От всичко това е ясно, че макар да помага на някои хора, то неизбежно е осъдено да живее съобразно универсалните изисквания за поведение, като има последствия на разочарования и обезверяване, а това понижава нивото на вяра и очакване*²¹⁵.

Движението на Вярата е, обаче, най-късното учение, „обещаващо универсално лекарство“, съблазняващо независимото харизматично движение. И вероятно ще бъде последното.

²¹⁴ Кенет Хегин, Възкресението, Слово на Вярата, стр. 6

²¹⁵ Thomas Smail, Забравеният Баща, стр. 14-15.

ГЛАВА 7

ДОКТРИНАТА ЗА ОТЪЖДЕСТВЯВАНЕТО: НОВОРОДЕНИЯТ ИСУС ИЗКУПЛЕНИЕТО НА ДЯВОЛА

„Тази книга ще осветли една нова пътека в конструктивната интерпретация от откровението на Павел. Тя разкрива много нови жилки от първоначална истина, дълго скривана от сетивното познание, интерпретиращо Словото... Те (апостолите) не знаеха какво се случи на кръста и през трите дни и нощи преди Неговото възкресение, но ние трябва да знаем за тези три дни, понеже това ще изгради вяра вътре в нас. Тайната е скрита в тези три дни” (Кениън, Какво се случи по времето от Кръста до Трона, стр. 9,12)

„Учението на Слово-Вяра е митологично представяне на падението на Исус от свършен човек до сатана и отрича, че изкуплението на човека се случва на Кръста. То премества спасението на човека към времето след предполагаемата двойствена смърт на Исус на Кръста. Те твърдят, че Исус е заместник на всеки един човек в ада... Понякога митът има различни вариации и включва знанието като инструмент, който Исус използва, за да победи сатана в ада... Знанието е начин да бъдем като Бога, а посредством знанието на това, което се случи с Исус на Кръста, вярващият може да установи своето равенство с Исус във всяко едно отношение” (Юдит Мата, Новородението на Исус в учението на Слово-Вяра, стр. 35,37)

През 19 век, концепцията за “отъждествяване” е популяризирана в много форми на учението за от “по-дълбок живот”. Първата от тях се поддържа от Кезуик, Англия (1875). Движението Кезуик учи, че вярващите могат частично да превъзмогнат тяхната наследствена склонност към грях чрез лично “отъждествяване” с отделни аспекти от христовото изкупително дело – особено Неговата смърт, погребение, възкресение, възнесение и прослава. Отъждествяващите форми са нещо като експериментален мост между антропологията и христологията. Движението Кезуик учи, че за да бъдеш отъждествен чрез вяра с Христовото спасително дело, трябва да бъдеш “в Христа”. Тогава Неговото изкупление косвено става човешко изкупление. Отъждествяването е път за получаване в този живот и на полза, и на изискванията на Христовото изкупление.

Докато движението Кезуик започва с библейски ортодоксални доктрини за Христос и човека, за да формира своето учение за Отъждествяването, богословието на Вярата използва култови, метафизични концепции. **Тази еретична доктрина на Отъждествяването, която отрича физическата същност на изкуплението, поддържа, че Христос е станал демон и бил “новороден” в ада; също така учи, че вярващите могат да се станат въплъщения на Бога (т.е. да бъдат обожествени).** В останалата част на тази глава, терминът “отъждествяване” ще приписваме и на Кениън, и на хегиновите странни доктрини за човека, Христос, изкуплението и обожествяването.

Концепцията, че Исус е умрял духовно е така решителна за богословието на Вярата, че някои от учителите на движението произнасят божествен съд над всички, които задават въпроси. Например, описвайки един свещеник, който рязко се противопоставил на Отъждествяването, Кенет Коупланд зловещо казва, че “това, което този приятел прави е равносилно на смърт. Сега го казах, за да те предупредя. Не критикувайте хората, които проповядват (Отъждествяването). Ако не го разбирате, затваряйте си устата и се молете” ²¹⁶. Отъждествяването е много важен момент, понеже той е основата на богословието на Вярата, проповядващо, че вярващият става въплътен бог. Чрез отъждествяване с Исусовото “духовно изкупление” вярващият се обожествява. Коупланд отрича, че Отъждествяването е основано на култови идеи.

²¹⁶ Кенет Коупланд, “Как да получим познание по откровение”.

КУЛТОВАТА СЪЩНОСТ НА ДОКТРИНАТА ЗА ОТЪЖДЕСТВЯВАНЕТО

Според Кениън, изкуплението е истина, която остава непозната за Исусовите ученици, които не разбират нито значението на “духовната смърт”, нито “тайната” на Неговото тридневно пребиваване в ада, след погребението. Само на Павел се дава “откровение” за “тайната” на Христовата смърт ²¹⁷. Кениън написва две книги, свързани с Отъждествяването. Първата е памфлетът „Отъждествяване: романтика в изкуплението”, и втората, която е много по-експанзивна: „Какво се случи от кръста до трона”. Преди да се обърнем към самото Отъждествяване е необходимо да разберем схващането на Кениън за човека.

АНТРОПОЛОГИЯ НА ВЯРАТА: ЧОВЕШКАТА БОЖЕСТВЕННОСТ – САТАНИНСКА СЪЩНОСТ

Кениън учи, че човек, като едно прекрасно създание споделя “Божия начин на съществуване” ²¹⁸. Под това той има предвид, че човек и Бог притежават обща природа: и двамата са духовни същества. Кенет Хегин отива още по-далеч като казва, че “човек не е физическо същество. Човек е дух” ²¹⁹. Единствената разлика в природата на човека и Бога е в положението, а не в естеството. Обикновената антропологична дефиниция, която Движение на Вярата използва навсякъде е тази, че “човек е дух, който притежава душа и живее в тяло” ²²⁰. Според Кениън, “човешкият дух представлява действителния човек” ²²¹. Подобно и Хегин настоява, че “ние живеем в тяло, но сме духовни същества” ²²².

Всеки, дори и смътно запознат с метафизиците, ще установи култовата природа на идеята за човека при Движение на Вярата. Всички метафизични култове учат пантеистичната идея, че щом Бог е във всяко нещо, то всяко нещо е бог (особено човекът)”. Така Ралф Уалдо Трайн говори в Нова Мисъл, където прокламира, че “всъщност животът на Бога и човешкият живот са идентично подобни, и те са едно. Те не се различават по своята същност, по качеството; те се различават по състояние” ²²³. Подобно на Кениън, Трайн също учи, че по силата на своето единство с Бога, човекът е духовно същество, а не физическо ²²⁴. Всички метафизични култове настояват, че “действителният” човек е дух, а не тяло. Мери Бейкър Еди, например пише, че “духът е реален и вечен; материята е нереална и преходна. Духът е Бог, а човекът е Негово подобие и сходство. Човек не е материален, той е духовен” ²²⁵. Това одухотворено становище за човека не е юдео-християнско и не е поддържано от библията.

Възприемчивостта на Кениън към култовата антропология произлиза от вярата му, че човек няма независима природа. Човек винаги е “зависим от по-висша сила в своя духовен живот. Той трябва да сподели или Божествената същност или сатанинската” ²²⁶. Човешката природа е била Божествена преди падението и демонична след него. Човекът бива трансформиран от божество в демон чрез “духовна смърт”. Духовната смърт е много повече от просто отъждествяване с физическата смърт ²²⁷. Позицията на Кениън учи, че “физическата смърт е в

²¹⁷ Кениън, Отъждествяване, стр. 18. Тук Кениън учи, че евангелията са написани от хора, които познавали Исус само посредством Сетивно познание. Само Павел разбира истинската същност на познанието посредством Познанието по откровение.

²¹⁸ Кениън, Вътрешният човек, стр. 7. Хегин, Човешкият дух, стр. 12.

²¹⁹ Хегин, Изкупеният, стр. 27.

²²⁰ Пак там.

²²¹ Кениън, Двата вида познание, стр. 22.

²²² Хегин, Вярата във вашата вяра, стр. 3

²²³ Трайн, In Tune, стр. 16.

²²⁴ Пак там, стр. 46.

²²⁵ Еди, Наука и здраве, стр. 468.

²²⁶ Кениън, Библията в светлината на нашето спасение, стр. 28.

²²⁷ Пак там.

действителност естествена природа”²²⁸. Сатанинската същност е тази, която въвлича човекът в грях, преобразувайки го в “ново сатанинско създание”²²⁹. Подобно и Хегин учи, че „с получаването на вечен живот ние придобиваме Божествена същност”, по същия начин по който “духовната смърт означава наличието на сатанинска природа”²³⁰. Не само че всяка природа беше покорена от сатана, но и човешката инкорпорирана власт над създанието беше прехвърлена на сатана чрез падението. Адам предаде Бога, като даде на сатана онова, което Бог му беше връчил – в богословието на Вярата това е обяснено като “Висша измяна”²³¹. По този начин сатана става бог и управлява създанието посредством “легално право”. За да си възвърне света, Бог трябва да нанесе “справедлив” удар на сатана, като му плати откуп²³²

ХРИСТОЛОГИЯ НА ВЯРАТА: ДУХОВНАТА СМЪРТ И НОВОРОЖДЕНИЕТО НА ИСУС ХРИСТОС

Според Кениън, Исус е умрял 2 пъти на кръста: първо, духовно, и втори път – физически. Било е необходимо Христос да умре духовно, защото болестта и грехът имат духовен, а не физически произход. Кениън твърди, че “грехът и болестта идват от един и същ източник. Сатана е причинителят и на двете”²³³. Подобно “болестта има духовен произход. Това се проявява в нашите физически тела като заболяване”²³⁴. Самото заболяване е физическа проява на един духовен по своя произход проблем. Христовата физическа смърт представляваше съвършено покорство, но не можа да изкорени греха и болестта, защото и двете имат духовна същност²³⁵. Физическата смърт на Христос беше начало на Неговата изкупителна дейност, а не нейният край. Кениън пише, че всичко, което Христос извърши, всъщност беше извършено от Неговия Дух. Неговият Дух беше този, Които понесе греха. Неговият Дух беше този, Които изстрада мъките на наказанието за сметка на човека. Неговият Дух беше този, който провъзгласи справедливост... Неговият Възкръснал Дух беше даден на човечеството за негово Изкупление²³⁶. Човек е така свързан със сетивното знание, че вижда само физическото страдание на Христос на кръста и Неговото физическо възкресение. А всъщност зад това има нещо много по-възвишено²³⁷.

С това Кениън твърди, че истинското изкупително дело на Христос беше не агонията на кръста и победата на Неговото телесно възкресение, а Неговата “духовна смърт” и “духовно възкресение”.

В богословието на Вярата, Христовите физически страдания и пролятата кръв нямат сила да изкупят и да освободят никой. Според Кениън, ако Христовата физическа смърт плати всичко, то тогава всеки човек би могъл да умре за себе си. Грехът е в духовното царство. Неговата физическа смърт означаваше край²³⁸. “Край” представлява Неговата физическа смърт и страдание в ада. Превъзходството на “духовната смърт” се поддържа от много водачи на Движение на Вярата. Например, Фред Прайс пита: “Мислите ли, че наказанието за нашите грехове беше умъртвено на кръста? Ако това беше така, двамата престъпници биха платили цената за греха си. Не, наказанието беше изпратено в ада, отделено от Бога... Сатана и всички

²²⁸ Кениън, Библията, стр. 28.

²²⁹ . Пак там.

²³⁰ . Хегин, Изкупеният, стр. 29.

²³¹ Хегин, Авторитетът, стр. 15.

²³² . Кениън, Библията, стр. 43

²³³ . Кениън, Исус – Изкупителят, стр. 17

²³⁴ Кениън, Отъждествяването, стр. 15.

²³⁵ Кениън, Какво се случи, стр. 50

²³⁶ Според Кениън, викът на Исус “Свърши се” и последвалата физическа смърт изобщо не означават, че е завършено избавлението от греха. С физическата смърт е завършило единствено съвършеното послушание на волята на Отца и изпълнението на сключените с Авраам и Мойсей завети (Какво се случи, стр. 50).

²³⁷ Кениън, Вътрешният човек, стр. 47.

²³⁸ . Кениън, Какво се случи, стр. 47

демони в ада помислиха, че са го пленили и хвърлиха мрежа към Исус, теглейки Го надолу към ада, за да излежи нашата присъда”²³⁹.

Кенет Коупланд още по-директно отрича ефикасността на изкуплението чрез Христовата кръв: “Исус отиде в ада, за да освободи човешкия род от наказанието за адамовото предателство... С проливането на Неговата кръв то (човечеството) не беше изкупено... Исус прекара три ужасни дни и нощи в недрата на тази земя, за да възвърне за теб и мен правата ни с Бога”²⁴⁰. Исусовото страдание плати човешкото наказание и го направи наследник на вечния живот. Или както Кениън ясно определя: “Той отиде в ада, за да ни вземе след това на небето”²⁴¹.

Не е изненадващо, че метафизичните култове също отричат, че Исусовата физическа смърт е изкупила греха. Мери Бейкър Еди твърди, че “материалната кръв на Исус не беше по-ефикасна, за да изчисти греха, когато се проля на “обвинителното дърво”, отколкото когато течеше в Неговите вени”²⁴². Тя обяснява идеята, че Божественият гняв трябваше да бъде умилоостивен чрез физическа жертва, като “езическа концепция”²⁴³.

Популяризирането от Кениън на подобни култови концепции прави невъзможно за него да вярва, че Христовите физически страдания на кръста са достатъчни за човешкото изкупление, без някакво по-знаменателно духовно страдание в духовното царство. Това одухотворяване на Исусовата смърт, дали косвено (както при богословието на Вярата), или категорично (както при метафизиците), разрушава същността на Евангелието. То е култово и еретично.

Същото е и при Христологията на Движението на Вярата. “Трите ужасни дни и нощи” в ада направили много повече отколкото външното, повърхностно страдание на Христос. Кениън учи, че когато Исус умрял духовно, се извършила такава вътрешна трансформация в Неговата природа, подобна на онази, която станала с Адам, когато той съгрешил. На кръста, когато човешкият дух и духовна смърт се приписват на Него, Исус става “ново сатанинско създание”. Като резултат, “Исус става грешен. Неговият Дух се отделя от Бога”²⁴⁴. Това отделяне от Бога е по-голямо, отколкото отчуждението поради човешкия грях. Духовната смърт преобразува Христос от Богочовек, в смъртен (сатанински) човек, чрез строгостта на Бога към Него. В богословието на Вярата Исус не е откуп за греха: Той е преобразуван в демон²⁴⁵.

След като Исус изстрада човешкото наказание и изпълни всички легални човешки задължения към сатана, Бог декларира, че справедливостта е постигната. Понеже е взет от духовната смърт и превърнат в сатанинско творение, “Исус беше новороден преди да възкръсне от смъртта”²⁴⁶. Той отиде в ада като смъртен човек, но се появи оттам, новороден отново като възкръснал човек. Това “новорождение на Исус” победи сатана и неговите сили на тъмнината в ада. “За нас е важно да отбележим, че “новороденият победи сатана”²⁴⁷.

ЛЕГАЛНАТА СТРАНА НА ОТЪЖДЕСТВЯВАНЕТО

Според Кениън, Отъждествяването на Христос цялостно се свързва с нашето падение, демонично състояние и “нашето пълно свързване с Него в заместническа жертва”²⁴⁸.

²³⁹ Прайс, Ever Increasing Faith Messenger, 7.

²⁴⁰ Лично писмо на Кенет Коупланд (1979).

²⁴¹ Кениън, Отъждествяването, стр. 8.

²⁴² Еди, Наука и здраве, стр. 330.

²⁴³ Еди, Наука и здраве, стр. 44-45.

²⁴⁴ Хегин, Името на Исус, стр. 32.

²⁴⁵ Кениън, Какво се случи, стр. 12.

²⁴⁶ Кениън, Какво се случи, стр. 64.

²⁴⁷ Коупланд, “Исус: нашият Господ на славата”, стр. 3.

²⁴⁸ Кениън, Отъждествяването, стр. 6,7

Отъждествяването с Христа има две страни: “легална страна” и “витална страна”. Легалната страна на Отъждествяването “ни разкрива онова, което извърши Христос във времето от отиването на кръста, докато седна отдясно на Отца”. Тя се смята за “легална”, защото изпълнява справедливостта на Бога срещу сатана, който владее създанието по силата на цялостното падение на Адам. **За да изкупи човека от сатанинската легална власт, Исус трябваше да вземе върху Себе Си духовната смърт, сатанинска природа и “проклятието на Закона”, което е грях, болест и нищета.**

ВИТАЛНАТА СТРАНА НА ОТЪЖДЕСТВЯВАНЕТО

От божествена страна, всичко което Бог трябваше да извърши, за да изкупи човека, вече е било извършено от легалната страна на Отъждествяването²⁴⁹. От човешка страна, вярващият трябва да заеме своето “място” в Христа, да упражни “правата”, които Христос му дава, или накратко – да намери своето “отъждествяване”, с Христа. Виталната страна е актуализирането на съвършеното изкупление на Христос, вече възприето от човека в легалната страна на Отъждествяването.

Решителният край на виталната страна на Отъждествяването е обожествяване. “Обожествяването” може да бъде дефинирано като процес, чрез който хората стават богове. Във версията на Кениън за обожествяването, човек е бил сътворен с божествена природа, но след грехопадението се е изпълнил със сатанинска природа; чрез новородението, обаче, той отново придобива божествена същност. “Да се родиш отново”, проповядва Кениън, означава да получиш “Божествена същност и живот”²⁵⁰. Кениън е знаел добре, че обожествяването е учение на метафизическите култове. В един от ранните си бюлетени той пише:

“Християнска наука, теософията, Нова мисъл и модерното унитариянство учат, съзнателно или несъзнателно, че всеки човек притежава Бога в себе си. Ако човек има Бог в себе си, то той и Бог са свързани и въплътени”²⁵¹.

Кениън е знаел за учението на култовете, че човек е въплъщение на Бога и в този пасаж той възразява срещу това, но чрез виталната страна на Отъждествяването учи същите неща.

Днес, Кенет Хегин продължава учението на Кениън за човешкото обожествяване. Хегин казва, че “в новородението се съдържа действително въплъщение!”²⁵². В новородението Бог придава “Своята природа, субстанция и съществуване на човешкия дух”²⁵³. Оттук, поддържа Хегин, “всеки новороден човек е въплъщение” и “вярващият е такова въплъщение, каквото е и Исус от Назарет”²⁵⁴. За да разбере читателят метафоричният език на Хегин, привеждаме следните цитати:

“Ние сме Христос!”²⁵⁵

“Действително, в посланията църквата е наричана Христова. Тя все още не е установила, че ние се идентифицираме с Христос. Когато го направи, ние ще започнем да извършваме работата, за която сме предназначени”²⁵⁶

²⁴⁹ Пак там, стр. 52.

²⁵⁰ Кениън, “Вътрешният човек”, 26.

²⁵¹ Кениън, “Въплъщението”, стр. 49

²⁵² Хегин, Зое, стр. 42.

²⁵³ Хегин, “Движейки се в светлината на живота”, 3.

²⁵⁴ Хегин, “Девственото раждане”, стр. 8

²⁵⁵ Хегин, Зое, стр. 41.

²⁵⁶ Хегин, Името на Исус, стр. 105.

“Христос е главата – ние сме Тялото – и тялото Христово е Христос”²⁵⁷

В последния той като че ли се мъчи да опровергае горните твърдения²⁵⁸. Но в повечето случаи, думите му са ясни: **чрез отъждествяване с Христа в новородението, човек става възплъщение на Бога.**

Както беше споменато, позицията на Кениън за спасението като обожествяване има силни култови аналогии. Нова Мисъл учи, че щом човек установи, че е духовно същество, свързано с Христовия Дух, той се преобразува в Бог. Според Трайн, “след като се отворим за божественото вливане, ние сме се променили от обикновени човеци в богочовеци”²⁵⁹. Подобно на учителите от Движение на Вярата, Трайн учи, че вярващите трябва да осъзнаят действителното си “отъждествяване” като богочовеци²⁶⁰. И двамата – Трайн и Кениън – учат, че вярващите свързани с Бога са Негови възплъщения. И двамата учат също, че вярващите, свързани с Бога, могат да превъзмогнат физическите граници. Кениън твърди, че ако всички вярващи се отъждествяват витално с Христовото новородение в ада, то църквата би се издигнала над всяка болест, болка, обстоятелство и несъвършенство. В църквата, в която съществуват тези неща, вярващите не са успели да реализират Отъждествяване с Христа²⁶¹.

Думите на Трайн са малко по-различни, но и той проповядва, че посредством свързване с Бога, вярващият е в състояние да превъзмогне всяка болест и състояние на физическото тяло. Вярващият, установил че е духовно същество, не гледа на себе си като на тяло, което е предмет на болести и злини; той все повече възприема факта, че е дух, толкова дух сега, колкото ще бъде или може да бъде и затова той е строител и господар на тялото – домът в който живее; моментът, в който той установи силата си на господар – той напълно прекъсва господство на тялото над себе си²⁶².

По този начин и двамата (Трайн и Кениън) твърдят, че както Самия Бог, вярващите би трябвало да бъдат абсолютни господари на всяка болест, грях и обстоятелство.

БИБЛЕЙСКИ АНАЛИЗ НА ДОКТРИНАТА ЗА ОТЪЖДЕСТВЯВАНЕТО АНТРОПОЛОГИЯ: ЧОВЕКЪТ ПРЕБИВАВАНЕ НА ДУХА В ТЯЛО ЛИ Е?

Основната грешка в доктрината на Кениън за Отъждествяването е неговото погрешно разбиране за човека и падението. Човекът не е духовно същество, което притежава душа и случайно живее в тяло, както твърдят учителите на Движението на Вярата; по-скоро човек е интегрирано същество от дух, душа и тяло (1Сол. 5:23). Еврейското разбиране за човека е цялостно; то вижда човека като органична цялост, а не като проста сума от неговите части. В Еврейската антропология, всеки елемент от човека е така важен за идентифицирането на личността, както и духът.²⁶³

Когато Бог сътвори човека, Той го оформи от земния прах, вдъхна в ноздрите му дъха на живота и като резултат човекът стана нефеш, “жива душа” (Бит. 2:7) – фраза, която не се отнася само към душата, но към цялостния човек, като оживотворено същество”²⁶⁴. Човекът не е само “пръст”, нито само “Божествено дихание”. “Истинското ТИ” е всичко от теб: земен прах и дъх, тяло и душа. Противоположно на антропологията на Вярата – „духовният човек”

²⁵⁷ Пак там, стр. 66

²⁵⁸ Хегин, Ключът на духовното изцеление, стр. 25

²⁵⁹ Трайн, In Tune, стр. 21

²⁶⁰ Пак там, стр. 20.

²⁶¹ Кениън, Исус – Изцелителят, стр. 54

²⁶² Трайн, In Tune, стр. 46.

²⁶³ Walter Eichrodt, Богословие на Стария Завет, 2:148-49

²⁶⁴ Трайн, In Tune, стр. 46.

не е нашата реална същност. Крайната трихотомия в антропология на Вярата, която отъждествява човешкото “вътрешно, истинско аз” с фундаментална божественост, е характеристика на поетичната митология, а не на юдео-християнското разбиране за човека²⁶⁵.

ЧРЕЗ ПАДЕНИЕТО ПРИДОБИ ЛИ ЧОВЕК САТАНИНСКА ПРИРОДА?

Доктрината на богословието на Вярата за падението на човека е безнадеждно изопачена от схващането за самия човек. Кениън и Хегин учат, че падналото човечество се е изпълнило със “сатанинска природа” и се е превърнало в “ново сатанинско творение”. На първо място, това приписва на сатана далеч по-голяма сила от тази, която той всъщност притежава; второ – приписва му творческа сила – а той самият е сътворено същество. **Сатана може да притежава човеци на индивидуална основа, но няма причина да вярваме, че той има силата да променя природата на човека.** Само Бог има сила да твори и да разрушава. Освен това, **Бог не сътвори човека с природа изцяло като Неговата. Човешката същност е “подобие на Бога” (imago Dei), но е и различна – човешка природа.** За да бъдеш сътворен по “образ” и “подобие” на Бога означава да отразяваш Божиата слава и, в ограничен смисъл, Неговите способности, но не и да бъдеш бог. Концепцията за imago Dei е свързана с широка гама от интерпретации и мнения²⁶⁶. За целта на нашата разработка imago Dei може да бъде дефинирано като духовно, психологическо и даже физическо дарование, създадено в човека, посредством което той, единствен от всички творения, може да живее във връзка с Бога и другите, и да упражнява ръководна власт над творението в името на Бога. Тази дефиниция се различава от тази на богословието на Вярата по това, че запазва ясна и постоянна отличителна черта между божествената и човешката природа. **Imago Dei прави човека подобен на Бога, но не го прави бог.**

Нито пък падението на Адам го преобразува в творение на сатана. Даже след Битие, говорейки за падението, човек е описан като подобие на Бога. Въз основа на тази постоянна принадлежност към това подобие, убийството е забранено (Бит. 9:6). Imago Dei беше оцетено, но не и изкоренено от адамовия грях. Ако използваме примера на Жан Калвин – след грехопадението, божие подобие беше разбито вътре в човека, но като отражение в счупено огледало изопаченото подобие на Божиата слава може все още да се забележи в падналия човек.

Ако Божието подобие беше цялостно разрушено и притежавано от сатана, тогава не би имало никаква разлика между човека и животните. Човекът би престанал да бъде човек, не би притежавал повече морална отговорност пред Бога или отговорност за спасение. В Исус Христос разбитото огледало на Божието подобие е възстановено, и човек е отново “образ и слава на Бога” (1 Кор. 11:7). Възобновяването на Imago Dei, новото творение на оригиналния образ на Бога в човека, е идентично с Божествения дар в Исус Христос, получен чрез вяра [58] (сравни Римл. 8:29; 2 Кор. 3:18; Еф. 4:24; Кол. 3:10).

ОБОЖЕСТВЯВАНЕ: ВЯРВАЩИЯТ ВЪПЛЪЩЕНИЕ НА БОГА ЛИ Е?

Противно на богословието на Движение на Вярата и метафизичните култове спасението не е обожествяване. В библиейското разбиране за спасението, падналият човек не е демоничен, и възстановеният човек не е бог. В библията, спасението е процес, при който посредством вяра в Исус Христос човекът се възвръща към всичко онова, за което Адам беше сътворен да бъде. Христос е вторият Адам, възстановителят на образа на Бога. И действително, човек е “ново създание в Христа” [2 Кор. 5:17], но ударението в това твърдение е върху Христос: творението остана творение²⁶⁷. “Новият човек”, който е “създаден в Исуса Христа” (Ефес. 2:10) е все още човек. Увещанията на Павел “да съблечете стария човек” (Ефес. 4:22) и да се облечете

²⁶⁵ Рудолф Бултман, Примитивното Християнство в Неговото историческо развитие, стр.163.

²⁶⁶ Милърд Ериксън, Християнско богословие, 2:498-517.

²⁶⁷ Focrsler, TDNT, 3:1034

в новия човек” [Ефес.4:24], обясняват различните човешки природи: падналата предишна и изкупената по-късно ²⁶⁸. Това, което ние “събличаме” не е сатанинска природа, нито това което “обличаме” е божествена природа. Доктрината на Движение на Вярата за обожествяването може да бъде обяснена само с позоваването на метафизичните култове, а не с това на Библията.

ИЗКУПЛЕНИЕ: БЕШЕ ЛИ ХРИСТОС ПОЖЕРТВАН НА САТАНА?

Поради ударението, че сатана, е “богът на този свят”, доктрината на Кениън за Отъждествяването частично ощетява това, което някои богослови виждат като един аспект на изкуплението. Основна предпоставка на Идентификацията е, че сатана притежава човека посредством “легално право” и че откупът трябва да бъде платен на него, за да може човекът да бъде спасен. Така Кениън вижда “сатана като настойник” на изкуплението. Христовата духовна смърт е интерпретирана като цена, платена на сатана за изкуплението. Това не е нова идея и е позната в богословието като “теория на откупа”.

Централният фокус на всяка доктрина на изкуплението трябва да се основава на факта, че Христовата смърт е жертва пред Бога. Праведният и свят Бог е страната, която трябва да бъде задоволена чрез изкуплението, а не сатана. Павел казва на ефесяните, че “Христос ви възлюби и предаде Себе Си за нас принос и жертва на Бога за благоуханна миризма [Ефес. 5:2]. Другаде, пак Павел пише: “Защото има само един Бог и един ходатай между Бога и човеците, човекът Христос Исус, който даде Себе Си откуп за всички” (1Тим 2:5,6). Като Ходатай, Христовият “откуп” беше за Бога, а не за сатана. Тази интерпретация за “Бог – настойник” на изкуплението не отрича, че сатана упражнява реална власт над света, нито, че главната цел на Христовата мисия беше да разруши господството на сатана. Сатана е наречен “богът на този свят” (2 Кор. 4:4) и “князът на този свят” (Йоан 14:30). “Целият свят лежи в лукавия” (1 Йоан 5:19). Христос дойде, за “да съсипе делата на дявола” (1 Йоан 3:8). Това, в което Кениън греша не е реалността на сатанинско господство, а, че той го притежава с “легално право”. Ако това беше вярно, сатана би имал право над изкуплението. Властта на сатана обаче е узурпирана власт. Той я открадна. Той я отстоява посредством клеветничеството (Откр. 12:10), посредством измама (2 Кор. 4:4; Откр.12:9), чрез заробване с греха (2 Тим. 2:26), чрез страха от смъртта (Евр. 2:15) и чрез властта на смъртта (Евр.2:14; Римл. 5:17). Упражнявайки своята открадната власт, сатана използва Божия закон за своите дяволски намерения, но той няма легално право на собственост над света. **Бог не дължи откуп на сатана. Бог не дължи нищо на сатана!** (Нищо освен вечно наказание в ада).

Христос разруши сатанинското господство, не като му плати откуп, а като изпълни Божия закон, който сатана използва, за да осъди човека преди Бога. Той разруши силата на злото, когато ни освободи от “закона на греха и смъртта” (Римл. 8:2; сравни Кол. 2:14, 15). Двамата главни агенти на управлението на сатана – грехът и смъртта, са основани върху закона. Милърд Ериксън пише: *„Не плащане откуп към сатана осигури победата и триумфа на Бога, а заемането от Христос на нашето място, за да ни освободи от обвинението на закона. Чрез понасяне наказанието за нашия грях и задоволявайки по този начин веднъж завинаги изискванията на закона, Христос анулира контрола на сатана върху нас, както и неговия корен – силата, която ни постави над проклятията и осъждението на закона. Христовата смърт наистина беше Божият триумф над силите на злото, но само защото тя беше заместническа жертва.”*

И така доктрината за Отъждествяването лежи върху фалшивата предпоставка, че Христовият откуп е платен на сатана. И ако тази предпоставка е погрешна то такива са и нейните изводи.

²⁶⁸ Markus Barth, Ефесяните, 2:472.

ХРИСТОЛОГИЯ: СТАНА ЛИ ИСУС ГРЕШЕН / САТАНА?

Едно погрешно заключение на богословието на Движение на Вярата е твърдението, че Христос откупвайки човека от греха, сам стана грешен. За да подкрепят тази позиция, учителите на Вярата многократно цитират (и погрешно тълкуват) 2 Кор. 5:21: “Който за нас направи грешен Онзи, Който не е знаел грех, за да станем ние чрез Него праведни пред Бога”. Този библийски тълкуван в смисъл, че Исус откупи човешкия грех не чрез смъртта на кръста, но чрез приемане на човешка природа, която според антропологията на Движение на Вярата е сатанинска. Но това тълкуване игнорира контекста от 2Кор.5:21, в който е ясна Божествената изкупителна активност в телесното разпъване на кръста на Христа (2Кор. 5:14-19), не някое съмнително духовно превръщане на Неговата природа в грех. **Бог беше главното действащо лице в изкуплението, не дявола. Бог направи Христос грешен само в “юридически смисъл на думата”.**

Като откуп за нашия грех, Бог “третира безгрешния Христос като грешен” ²⁶⁹. Според Леон Морис, “цялата буквална измама на света не може да придаде на понятието грешник значението, че Той взема върху Себе Си човешка природа”²⁷⁰. Понятието “грешник” се приписва на легалната същност на Христовата заместническа смърт на кръста и не означава, че Христос стана демон. Това, че учителите на Движение на Вярата вярват, че Исус стана грешен, показва огромното неразбиране на старозаветната концепция за заместническата жертва. **Концепцията на левитите за заместничеството, която е основа за Христовото изкупление, е основана върху съвършенството и святостта на принасяната жертва. Животното избрано да бъде пожертвано като принос за грех трябваше да бъде юнец “без недостатък” (Лев. 4:3), козел “без недостатък” (Лев. 4:23) и агне “без недостатък” (Лев. 4:32). Човекът, който предоставяше тези святи жертви, трябваше да положи ръката си върху животното като символ на прехвърляне на неговия грех и вина (Лев. 4:4, 24, 33). Това предаване на греха беше символично, не буквално. Доктрината на Кениън за Отъждествяването твърди, че в момента на предаването на греха, тези животни ставаха грешни, те се превръщаха в грех. Точно обратното беше вярно. В момента на прехвърлянето, жертвата ставаше свята пред Бога; всеки който докосваше или ядеше от жертвата за грех, ставаше свят [Лев.6:25, 27, 29]. Жертвеното животно не се превръщаше в грех; грехът беше символично вменен на него. То беше заместител за греха! Святата жертва изкупуваше от грех чрез силата на неговото съвършенство и посвещение пред Бога.**

Тази левитска концепция за заместването и вменяването е основа за 2Кор. 5:21. Исус не се превърна буквално в грех; грехът беше символично вложен в Него. **Писанието ясно учи, че Исусовата жертва беше уместно заместническо жертвоприношение, защото беше безгрешен принос. Петър наподобява левитското учение, когато пише, че ние сме изкупени “със скъпоценната кръв на Христа, като на агнец без недостатък и пречист” (1Петр. 1:19) ²⁷¹. Посланието към Евреите прави същото, когато твърди, че Христос “принесе Себе Си без недостатък на Бога” (Евр. 9:14).** Тук отново, както в Петр. 1:19, “без недостатък” (apomos) е отнесено към левитското изискване за външно съвършената жертва (сравни Изход 29:1). Авторът на Послание към Евреите отбелязва, че “онова, което се изискваше спрямо външния вид от левитската жертва, беше абсолютно удовлетворено от Христос” ²⁷²

Доктрината за Отъждествяването отрича факта, че Христос “принесе в жертва Себе Си без недостатък” и това, че като жертва за грех той беше “най-свят пред Бога”. Ако Той не беше, тогава жертвата Му за грех нямаше да бъде приета от Бога.

²⁶⁹ Herman Ridderbos, Paul: An Outline of His Theology, стр. 165.

²⁷⁰ Леон Морис, Кръстът в Новия Завет, стр. 221.

²⁷¹ Кели, Коментар върху Посланията на Петър и Юдар стр. 74-75

²⁷² Westcott, Посланието към Евреите, стр. 262.

ИЗКУПЛЕНИЕ: ТРЯБВАШЕ ЛИ ДА УМРЕ ДУХОВНО ИСУС?

Друг сериозен проблем в позицията на Кениън за изкуплението е идеята, че Исус трябваше да умре духовно, за да извърши изкуплението за греха. Писанията в никакъв случай не изявяват, че Исус е умрял на кръста два пъти: първо духовно и след това физически. **Учителите на Движение на Вярата основават своето твърдение за “двойната смърт” на Исус изключително върху Исаия 53:9: “И определиха гроба Му между злодеите, но по смъртта Му при богатия”. Тълкувайки пасажа месиански, Кениън забелязва, че еврейската дума “смърт” в този стих е в множествено число, откъдето произлиза извода, че Исус е умрял два пъти.**

Проблемите с теорията за двойната смърт са както многобройни, така и сериозни. Нейният най-голям недостатък е, че тя се основава на една единствена дума от единичен текст в писанието. Както отбелязва един учен, всяка доктрина които се потвърждава само с един текст, вероятно не потвърждава нищо. Не е случайно, че няма главна английска версия за библията, която да превежда еврейското множествено число “смърти” в Исаия 53:9 с английското множествено число. Да се постъпва така означава да не се зачитат най-основните правила от еврейската граматика. Съществителните в множествено число са извънредно прости в еврейските писания. Те не са използвани в смисъл на числена множественост, а за да подчертаят значението на съществителното име. В еврейския език с множествено число на съществителните се изразява величественост, ранг, превъзходство, важност и сила²⁷³. В Исаия 53:9, „смърти” е множество от сила, използвано от автора, за да отбележи, че споменатата смърт, беше частично насилствена²⁷⁴.

Добре ако пасажът Исаия 53:9 бъде месиански отнесен към Исус, теорията за двойната смърт просто не може да бъде нагодена към фактите за Неговата смърт, така както са описани в евангелието. Точно преди Своята смърт, Исус “предаде духа Си в ръцете на Своя Баща” (Лука 23:46). В момента на смъртта Той извика силно, наведе глава и “предаде дух” (Йоан 19:30). Моментът на предаването на Неговия дух съвпада със смъртта на физическото тяло; по този начин Исус не е “умрял духовно преди да е умрял физически”. Освен това, ако е вярно, както казват учителите на Вярата, че Исус веднага след смъртта си беше отнесен в ада, защо тогава Той каза на злодееца на кръста: “днес ще бъдеш с Мен в рая” (Лука 23:43). Макар, че не знаем категорично “какво се случи от кръста до трона”, горният пасаж отбелязва нещо, което не се е случило. Исус не беше отнесен в ада от сатана след Неговата смърт. Така картонените кули, конструирани върху двойната смърт на Исус от учителите на Движение на Вярата, се срутва до земята. И с това се срутва най-явните еретически аспекти на Отъждествяването: отричането на изкуплението чрез физическа смърт. Въпреки, че важността на Исусовата кръв е толкова фундаментална за евангелието, в доктрината на Движение на Вярата за изкуплението умело, но ясно се учи, че Христовата физическа смърт не може да изкупва. Писанията обаче, ясно учат противното. **Исус победи на кръста сатана чрез физическа смърт, а не в ада чрез “духовна смърт” (което по никакъв начин не съществува отделно от физическата смърт).** За Павел, Христовият триумф и унижението на демоничните сили става на кръста, когато Той освободи човека от закона: “и като ограби началствата и властите, изведе ги на показ явно, възтържествувайки над тях чрез Него” (Кол. 2:15). Исус не освободи човека от закона, веднъж и от “силите и властите” на дявола – втори път. Човекът беше освободен и от двете на кръста.

Освен това, не Исусовите “духовни страдания”, “духовна смърт” и “духовно възкресение” победиха сатана. **Изкуплението е основано на факта, че Исус пострада в плът и умря в плът. Петър твърди, че “Христос пострада по плът” (1 Петр. 4:1) и “сам понесе в тялото Си нашите грехове на кръста” (1 Петр. 4:24).** Авторът на Послание към евреите учи, че

²⁷³ Kantersch, Gesenins Hebrew Grammar, стр. 396-401.

²⁷⁴ Keil Delitsch, Коментар върху Стария Завет, стр. 329.

“понеже децата са същества от общата плът и кръв то и Той, подобно на тях, взе участие в същото, за да унищожи чрез смъртта този, който има властта, сиреч дявола” (Евр. 2:14). Естеството на поражението на сатана, описано в този пасаж, изглежда съвсем ясно. При възплъщението, Христос участва в “тялото и кръвта” на Божиите деца. При Неговата смърт на кръста, Христос проля Своята кръв, пострада в тялото Си и по този начин победи смъртта и “този, който има властта на смъртта, сиреч дявола”.

Всички библейски писатели приемат, че Исусовата физическа смърт е тази, която изкупва греха и спасява човека от смъртта. “Кръвта” в библията е символ на физически живот, предаден на смърт – жертвена и насилствена смърт ²⁷⁵. Изкуплението на Христос беше физически акт, съдържащ проливането на Неговата кръв и разпъване на кръст. Писателят на послание към евреите, например, учи че цялата левитска система е изразена в твърдението: “всичко с кръв се очиства и без проливането на кръв няма прощение” (Евр. 9:22). Имайки предвид левитската жертва, Петър казва на читателите си, че те са изкупени “със скъпоценната кръв на Христа, като на агнец без недостатък и пречист” (1 Петр. 1:19). По подобен начин Лука нарича вярващите “Църквата на Бога, която Той придоби със Собствената Си кръв” (Деян 20:28). Павел твърди, че “имаме изкуплението Си чрез кръвта Му и прощение на прегрешенията ни” (Ефес. 1:7). Йоан ни казва, че Христос “ни е развързал от греховете ни чрез кръвта Си” (Откр. 1:5). Говорейки за кръвта всички тези библейски свидетели посочват факта, че Христовото изкупление беше изцяло физическо действие.

ГЛАВА 8

ДОКТРИНА ЗА ВЯРАТА – ВЯРАТА В БОГА И ВЯРА ВЪВ ВЯРАТА

“Спирали ли сте някога да мислите за наличието на вяра във вашата собствена вяра? Очевидно Бог е имал вяра в Собствената Си вяра, защото казва думи на вяра, идващи да предадат... С други думи, наличието на вяра в твоите думи е наличие на вяра в своята вяра. Това е нещото, което трябва да научим, за да получим отговор от Бога! Да имаме вяра в нашата собствена вяра” (Кенет Хегин, Наличие на вяра в своята вяра, стр.4-5)

“Това, което вярваш за вярата, ми показва характера на Бога, в Когото вярваш.... Ти не можеш да го избегнеш! Характерът на твоя Бог, на Когото залагаеш всичко, проявява зад това, което ми казваш. Ако вярваш в Бог, Който отговаря на молитви само според количеството вяра, което има личността, ти трябва да се занимаеш с моя въпрос: Колко вяра струва това? 1 литър? 1 галон? 1 унция?... Още веднъж: това, което вярваш за вярата разкрива характера на Бога, в Когото ти вярваш” (Арнолд Пратер, Колко вяра струва това? стр. 15-17)

Ако твърденията на Арнолд Пратер са верни, то що за движение е това, което учи, че вярата разкрива характера на Бога, на Когото то се опитва да служи. И щом като вярата е гордото знаме, под което марширува Движението на Вярата, ние би трябвало да се съгласим с Кенет Хегин, че богът на Движение на Вярата трябва, наистина “да има вяра в своята собствена вяра”. Но хегиновото твърдение поражда въпроси: Защо хегиновият бог се нуждае от вяра? Колко и какъв вид вяра го удовлетворява? И, най-важното, какъв вид бог е този, който се нуждае от вяра в неговата вяра?

КУЛТОВАТА СЪЩНОСТ НА ДОКТРИНАТА ЗА ВЯРАТА

Богословието на Движението на Вярата осигурява ясни, но неприемливи отговори на тези

²⁷⁵ Рудолф Бултман, Примитивното Християнство в Неговото историческо развитие, стр.163.

въпроси. Отговорите са неприемливи, поради бога, който те разкриват. Бог, който трябва да има вяра в своята собствена вяра, не е Бог и Отец на нашия Господ Исус Христос. В действителност той не е бог. Той (или “то”) е безличната “сила” от метафизичните култове. Тази сила е робска марионетка на всеки, който знае “формулите” и “духовните закони”, за да я контролира. Тези формули и закони са наречени “вяра” в Движението на Вярата, но в действителност, те не са нищо повече от преработена метафизика на движението Нова Мисъл.

ВЯРАТА КАТО ФОРМУЛА - ФОРМУЛИРАНА ВЯРА

Много от критиките охарактеризират концепцията на вярата на Движение на Вярата като “формула”. Думите “формула”, “закон”, “стъпка” и “принципи” се появяват твърде често в литературата на Вярата, което потвърждава тази характеристика. Например, Хегин твърди, че Исус му се е явил във видение и казал: “Ако всеки, навсякъде, вземе тези 4 стъпки или приложи тези 4 принципа в действие, той винаги ще получава всичко каквото желае от Мен или от Бог Отец”. С тези “стъпки”, казал Исус на Хегин, “ти можеш да напишеш своя собствен етикет с Бога”. 4-те стъпки, които Исус дал на Хегин са: “(1) Кажу, (2) Направи го, (3) Получи го и (4) Разкажи го”²⁷⁶.

Същността на богословието на Вярата е основана върху неговия мироглед. Светът е бил създаден чрез Божието творческо Слово извикало в съществуване всичко, което ни заобикаля. Богословието на Вярата учи, че “Бог е Бог на вярата”, защото Той е притежавал вяра, за да могат думите Му да извикат природата в съществуване *ex nihilo* (“от нищо”). Като резултат, Словото е преплетено в много от нещата в природата. Наистина, Словото което държи природата и поддържа нейните процеси. Кениън учи, че “вярата представлява изпълнени думи, донесли в съществуване вселената; и вярата – тези изпълнени думи – управляват вселената днес”²⁷⁷. Следвайки водителството на Кениън, Хегин твърди, че чрез разкриването на “духовните закони”, установени от Бога, за да управляват вселената, вярващият може да впрегне тези закони в “работа” за своя собствена полза.

*“В духовното царство Бог е поставил в движение определени закони, така както и в природата. Тези закони в природното царство работят, нали? Ако ти влезеш в контакт с тези природни закони или ги впрегнеш в работа те работят за теб. Същото нещо важи и за духовното царство. Аз съм стигнал до извода, че законът на вярата е духовен закон, че Бог е поставил този закон в движение и ако ти влезеш в контакт с него, той със сигурност ще работи за теб.”*²⁷⁸

“Законът на вярата” за духовното царство е това, което е законът на гравитацията за физическото царство. Всеки път, когато е поставен в движение, той работи. Така всеки християнин или нехристиянин може да се включи в този универсален закон на вярата и да получи “резултати”. “Безпокоя се, обяснява Хегин, когато съм виждал неспасени хора да получават резултати. Тогава ми проблясва какво са направили неспасените грешници: те се бяха съединили с Божествения закон – законът на вярата”²⁷⁹. Законът на вярата е безличен и, подобно на гравитацията, той работи въпреки всичко – коя е личността, или къде той или тя стои с Христос. За да получиш тези “резултати” учителите на Движението на Вярата често препоръчват “малки формули”, които да се следват, за да се получи каквото и да е от Бога. **Фред Прайс например, учи че Римл. 10:10 е “формула” и че всеки “може да постави всяко нещо, което желае в нея – изцеление, посрещане на нужди, нова работа, кола, дом, всичко от което вярващият се нуждае”**²⁸⁰. За всеки, който използва тези формули на разположение биха били богатствата на света, небесата и вселената – веднага.

²⁷⁶ Хегин, How to write Your Own Ticket with God, стр. 5, 20, 21, 32.

²⁷⁷ Кениън, Два вида вяра, стр. 20.

²⁷⁸ Хегин, “Законът на вярата”, Слово на вяра, стр. 2

²⁷⁹ Хегин, Наличие на вяра в своята вяра, стр. 3, 4.

²⁸⁰ Прайс, Как действа Вярата, стр. 110, 111

Представата на богословието на Вярата за духовните закони и формули може да бъде разбрана само в светлината на доктрината за Бога при метафизичните култове. Богът, в който вярват метафизичните култове не е личност, която суверенно управлява вселената. Техният бог е безлична сила: “безкрайна сила”, “духът на безкрайния живот” и “безкрайният интелект”. Тази безкрайна, но безлична сила управлява вселената индиректно чрез “неизменни закони”, а не директно чрез Своята мъдрост. Исторически, тази концепция за Бога може да бъде категоризирана като одухотворена форма на “деизъм”²⁸¹, така разпространен в края на 19-ти век. Засягайки съществуването на духовни закони, управляващи вселената, Нова Мисъл защитава учението на Трайн.

*“Тази безкрайна сила твори, действа, управлява чрез съдействието на неизменни закони и управлява това, което преминава през цялата вселена, това което ни заобикаля от всяка страна. Всяко действие от нашия ежедневен живот е управляван от същите тези велики закони и сили... В този смисъл няма нищо в цялата огромна вселена, освен закон”*²⁸².

Друг култ в Нова Мисъл – Обединеното училище на християните, също учи деистки възглед за вселената. Една от ранните основателки, приеманата за пророчица Кади твърди:

*“Душевният и духовен свят или царства се ръководят от закони, които са така реални и неизчерпаеми както законите, управляващи естествения свят. Сигурно разумно доказателство, че са свързани със сигурни резултати е това, че и двата са неразделни. Ако имаме единия, ние трябва да имаме и другия, така сигурно както нощта следва деня.”*²⁸³.

Кади уверява, че има причинна и ефективна връзка между тези духовни закони и човешкия разум. Всяка мисъл на човешкия ум дава отражение във вселената чрез действието на духовните закони. Затова, човек не трябва да се занимава с личността на Бога, а с безличните закони, които могат да бъдат манипулирани от всеки, независимо от тяхната връзка с Бога чрез Христос.

Когато Кениън се обръща към “великите духовни закони, управляващи невидимата сила на живота”²⁸⁴, той възприема метафизичната версия на деизма: вселена, управлявана от духовни закони, вместо от Бога. Богословието на Вярата принципно учи за личностен Бог. Но на практика богът на Вярата малко се различава от бога на метафизичните култове. Подобно на формулите на метафизичните култове, формулите на Вярата задействат духовните закони и духовните закони контролират бога на Вярата. Това, че този бог е контролиран от духовните закони на богословието на Вярата се доказва от факта, че даже невярващи несъзнателно получават благословения при използването им. Нито богът на Вярата, нито “безкрайната Сила” на метафизиците са свободни да отхвърлят заповедите на тези формули и закони.

ВЯРАТА КАТО ПОЛОЖИТЕЛНА ИЗПОВЕД

Положителната Изповед несъмнено е най-характерната доктрина на Движението на Вярата и произлиза от Кениън, а не от Хегин. Най-популярното твърдение за същността на вярата обаче, е посочено от Хегин: “Това, което признавам, това притежавам”²⁸⁵. Изповедта е дефинирана в богословието на Вярата като “твърдение на нещо, което вярваме... потвърждаване нещо, което знаем... свидетелство за истина, която

²⁸¹ “Деизмът” е естествена богословска система, разработена първо в Англия през XVIII век. Деизмът учи, че вселената се управлява от естествени закони, а не от божественото провидение. Докато деизмът говори единствено за физичните закони, управляващи вселената, метафизичните култове (и Кениън) твърдят, че съществуват и духовни закони.

²⁸² Трайн, Id Tune, стр. 15,16.

²⁸³ Кади, Lessons in Truth, стр. 64,65.

²⁸⁴ Кениън, Вътрешният чоек, стр. 35.

²⁸⁵ Кениън, Вътрешният човек, стр. 98.

приемаме”²⁸⁶. Тайната на изповедта е да знаем същността и степента на свършеното спасение в Христа, да знаем “отъждествяването” и “правата” в Христа, да признаваме дословно снабдяването ни от Христос във всяка нужда и проблем в живота. Действащата хипотеза на положителната изповед е, че едно мислено становище определя какво някой вярва и признава, определя какво той получава от Бога. Или както Хегин казва, „това което вярваме е резултат от нашето мислене. Ако мислим погрешно, ние ще вярваме погрешно... Ако вярваме погрешно, нашата изповед ще бъде погрешна. С други думи, това, което казваме ще бъде погрешно и ще бъде решаващ фактор в нашето мислене”²⁸⁷.

Концепцията за положителната изповед приляга добре на позицията за света, която има богословието на Вярата. Положителната изповед е духовният тласък, който привежда в движение “духовните закони”, които управляват вселената. “Духовният закон, който малко от нас откриват” твърди Кениън, “е, че нашата изповед ни управлява”²⁸⁸. „Правилна” и “погрешна” изповед е определящ фактор в една хармония с тези универсални духовни закони. Изповедта е катализатора, който предизвиква техните благословения или тяхното проклятие. Личността ще притежава само до известна степен вяра да признае тези духовни закони: “Рано или късно ние ставаме това, което признаваме”²⁸⁹. Вярващият ще израсне във вярата до степен, която той практикува в положителната изповед²⁹⁰.

Наблягането на Кениън върху позитивното мисловно становище и положителната изповед като основа на “вярата”, също има своите корени в метафизичните култове. Тези култове учат, че реалността е сбор от всичко онова, което човек мисли, че ще стане. Човек притежава естествена способност да оформя и променя действителността чрез силата на своя ум и слово. Като основател на Unity School of Christianity, Чарлз Филмор, казва, че “това, което мислим, обикновено изразяваме чрез думи; и нашите думи носят в живота и делата ни това, което влагаме в тях”²⁹¹. Подобно на Кениън и Хегин, Ралф Уолдо Трайн учи, че човешкото душевно състояние – това, което той вярва и признава – ще произведе съответната действителност, добро или зло.

Сега започваме да разбираме, че съществува свързан с мисълта закон, който може да бъде определен като “притегателната сила на ума”. Ние постоянно сме привлечени от видимата и невидима страна на живота, влияния и условия в съгласие с начина ни на мислене, който обичайно позволяваме да обсеби ума ни и това, с което обичайно живеем²⁹².

По подобен начин и Трайн дефинира вярата като “притегателна сила на ума”, **която призовава във физическо съществуване богатствата на духовното царство.**

Вярата не е нито повече нито но-малко от действие на мислещата енергия във формата на настойчиво желание, свързано с очакването и осъществяването му. Чрез тази вяра, настойчивото желание, продължително задържано и пропито с непоколебимото очакване, в точно такава степен го притегля към себе си или го променя от невидимо към видимо, от духовното към материалното, за което е изпратено²⁹³.

²⁸⁶ Хегин, New Thresholds, стр.40.

²⁸⁷ Хегин, Правилно и погрешно мислене, стр. 3

²⁸⁸ Кениън, Два вида вяра, стр.67, Същото твърди и Хегин.

²⁸⁹ Кениън, Пак там, стр.65, 66.

²⁹⁰ Кениън учи, че “ти се издигах или падаш до нивото на своята изповед”. Вътрешният човек, стр. 147. Хегин, “Думите”, Слово на вяра: “Вярата никога не може да надхвърли думите ни”, стр. 4,5.

²⁹¹ Чарлз Филмор, Християнското изцеление, стр. 16.

²⁹² Трайн, The Winning of the best, стр. 64.

²⁹³ Трайн, In Tune, стр. 32,33

Подобно на Кениън, Трайн учи своите последователи да очакват Божието изпълнение на изповедта преди да има някакви видими факти в материалното царство. Наистина, най-висшата форма на вярата при метафизичните култове е да вярваме противно на цялото противоречиво “Сетивно познание”. Подобно вярване променя невидимото във видимо. Силата да се трансформира невидимото във видимо, характеризира метафизичните култове и Движението на Вярата.

Учителите на Движението на Вярата, разбира се, биха отрекли, че учат за “притегателната сила на разума”. Те казват, че вярата идва от „пресъздаващия човешки дух”, а не от човешкия разум. Също, че тяхната изповед е основана върху Божието Слово. И двете възражения не намаляват връзката с окултизма. На първо място, култовете се позовават на духа толкова често, колкото и на разума; те са основни синоними в метафизичната литература. На второ място, подобно на Движението на Вярата, тези култове също използват Словото на Бога като основа за тяхното позитивно мисловно становище и положителната изповед. Трето, **и култовете и богословието на Вярата основават своята изповед върху една деистка система от духовни закони, които работят за всеки, независимо от точно определената воля на Бога.**

Във вселена, управлявана от духовен закон, неутралитетът е невъзможен. Негативната изповед може да причини толкова много зло, колкото положителната изповед може да причини добро. В богословието на вярата, “това, което казваш е онова, което получаваш”, добро или зло. Кениън пише: “Това което изповядваме с нашите уста е което реално доминира в нашето вътрешно съществуване. Хората изповядват техния страх и стават още по-страхливи. Те изповядват техния страх от болест и болестта расте след тази изповед. Те изповядват тяхната оскъдица и чувството на недоимък нараства и печели господство в техния живот”²⁹⁴.

Неверието не е просто отсъствие на вяра. Неверието е пагубна вяра, която неизбежно се изразява в негативна изповед. Тогава тази негативна изповед приема форма на разрушение, в която някой вярва.

Това също е култово вярване. Приликата между метафизичните култове и Движението на Вярата, зачитаща позитивното мисловно становище и положителната изповед, става убедителна от факта, че и двете групи потвърждават силата на негативното така добре, както и на позитивното предразположение на ума. Богословието на Вярата учи, че страхът създава реалност по същия начин, като го прави и вярата. Същото правят и метафизичните култове. Подобно на Кениън, **Трайн вярва, че “в момента, в който започваме да се страхуваме от всяко нещо, ние отваряме вратата, за да влезе реално всичко онова, от което се страхуваме”**²⁹⁵. Тогава резултатът, както твърдят учителите на Вярата, не е силата на Божието Слово. Резултатът е силата на мисълта, чистата мисъл – дали добра или лоша – която задвижва невидимата, безлична сила. **В богословието на Вярата не един лично обичан Бог определя онова, което идва в живота на вярващия. Позитивното мисловно становище и положителната изповед го правят. Богът на Движението на Вярата не може нито да попречи на доброто, нито забранява злото да се случи на тези, чиято изповед призовава неговите духовни закони. Това не е суверенният, личен Бог в Новия Завет. Това е богът на метафизиката.**

ВЯРАТА КАТО ТВОРЧЕСКА СИЛА

Основавайки се на възгледа си, че вселената е “управлявана от Словото”, Кениън защитава “творческата вяра”, чрез която вярващият може да използва Божествената формула за

²⁹⁴ Кениън, Двата вида вяра, стр. 72.

²⁹⁵ Трайн, In Tune, стр. 93

творението – “Нека да бъде” – за да сътвори своята собствена реалност ²⁹⁶.

Чарлз Капс разширява концепцията на Кениън за „съзидателна вяра” от гледна точка на това, че човекът, а не Бог, е единственият творец останал във вселената. Капс прокламира, че е получил това откровение за ролята на човека като творец, от самия Бог.

“През август 1973, Словото Господне дойде до мен казвайки, “Ако човеците биха вярвали в Мене, дълги молитви не са необходими. Само изричането на Словото ще донесе онова, за което мечтаеш. Моята творческа сила е дадена на човека в словесна форма.” Аз съм преустановил за известно време моята творческа работа и съм дал книгата за моята творческа сила. Тази сила е все още в моето слово ²⁹⁷.

Чрез “творческата вяра” човек става не само бог. Той става творец.

Подобно на богословието на Вярата, метафизичните култове също учат, че чрез силата на изговорените думи, човек притежава “творческа сила”, точно както и Бог. Трайн пише, че “силата на словото” е буквален, научен факт. Чрез действието на нашите мисловни сили ние притежаваме “творческа сила”²⁹⁸. Съгласявайки се с това водачът Кади учи една концепция, много наподобяваща учението на Вярата за “творческа вяра”:

“Бог твори. Понеже човекът беше сътворен или въведен във видимата вселена в същия образ и подобие на Бога, той духовно притежава подобни сили както Бога: той има силата да твори, да довежда до видима форма онова, което не е съществувало” ²⁹⁹.

Други водачи казват, че “ако Бог създаде всичко чрез силата на Своето Слово, то справедливо е да се приеме, че той даде подобни сили на човека, който притежава в миниатюрен вид всички способности на своя Баша”³⁰⁰. И така, метафизичните култове учат, че човек е “миниатюрен” бог, чиито думи притежават силата да творят неговия собствен малък свят. Това понятие е в сила при Движението на Вярата.

ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ВЯРАТА

Като резултат от своята книга “Въздействието на Вярата”, Кенет Коупланд е популяризирал термина “вяра- въздействие”. Коупланд учи, че “в новородения човешки дух има четири главни сили”: сила на вяра, сила на справедливост, сила на мъдрост и сила на любов ³⁰¹. Уникалният аспект на вяра-въздействие е нейната дефиниция, че **“Вярата е въздействието на силата. Тя е добър проводник на силата. Тя ще задвижи нещата. Тя ще ги промени. Вярата ще промени човешкото тяло. Тя ще промени човешкото сърце. Вярата ще промени обстоятелствата... Въздействието на вярата се реализира чрез думите. Изпълнените с вяра думи оживотворяват закона и задвижват на Духа”³⁰².**

Коупланд учи, че щом “Бог е вярващо същество” и човекът е “вярващо същество”, тогава човекът притежава вярата “да действа по същия начин”, както Бог действа ³⁰³. И тъй като вярващият израства в неговата вяра- въздействие, той получава повече сила и може да придвижи по-големи пречки в духовното царство ³⁰⁴. С вяра и търпение, “силата се удвоява”,

²⁹⁶ Кениън, Двата вида вяра, стр. 20

²⁹⁷ Капс, Божиата творческа сила ще действа за теб, стр. 5,6.

²⁹⁸ Трайн, In Tune, стр. 25,26.

²⁹⁹ Кади, How I used Truth, стр. 64

³⁰⁰ Чарлз и Кора Филмор, Научи ни да се молим, стр. 73.

³⁰¹ Коупланд, Силата на Вярата, стр.6.

³⁰² Пак там, стр. 10,16.

³⁰³ Пак там, стр. 14.

³⁰⁴ Фред Прайс, Вярата, Глупост или Презумпция?, стр. 46-47.

а вярващият може да получи това, за което неговата вяра-въздействие е достатъчно силна и достатъчно търпелива.

БОЖИЯТ ВИД ВЯРА

Друг популярен “кенионизъм” в Движението на Вярата е “Божият вид вяра”. По-точно от обичайния превод в Марк 11:22, “Имайте вяра в Бога”, Кениън предлага превода “Имайте Божествена вяра”. От този превод, Кениън заключава, че “ние имаме божествена вяра, произведена в нас чрез Неговото живо Слово, чрез Неговата същност, която е произведена в нас”³⁰⁵. Хегин развива интерпретацията на Кениън в концепцията за “Божия вид Вяра”. Според Хегин, “видът вяра, който извика в съществуване вселената, е подарен на нашите сърца”³⁰⁶. **Божият вид вяра е, в действителност, комбинация от принципите на позитивната изповед и творческа вяра. Тя е различна от “човешкия вид вяра”, която е зависима от физическите сетива. Божият вид вяра е вярата, която се моли веднъж, чрез думи извиква в съществуване и се придържа към това, което е изповядвала въпреки всички противоречиви факти на физическите сетива. Да се молим повече от веднъж е все едно да се разруши нечия изповед.**

ВЯРА В ИМЕТО

В неговата книга “Чудесното име на Исус”, Кениън твърди, че Бог е дал на църквата Неговата “сила на пълномощие” в името на Исуса: “тя е легално наша”³⁰⁷. Преди да се възнесе, Исус остави Своего име на църквата. **Когато вярващият използва Исусовото име, Бог трябва да отговори благосклонно, защото целият Му авторитет е в това име. Кениън учи, че “когато се молим в Исусовото име, ние заемаме мястото на отсъстващия Христос, ние използваме Неговото име, Неговия авторитет, за да се осъществи Неговата воля на земята”³⁰⁸. Чрез използване името на Исус, църквата заема Неговото място на земята. За каквото и да се моли църквата с вяра, използвайки името, Бог трябва да отговори. В своята книга “Името на Исус”, Хегин изяснява, че в “продължение на 45 години не съм се молил... без да получа отговор. Аз винаги получавам отговор – отговорът е “да”³⁰⁹“.** Името на Исус е карт бланш за вярващия пред Бога. То дава безусловния авторитет на вярващия.

ВЯРА И АВТОРИТЕТ НА ВЯРВАЩИЯ

Понеже целият авторитет е в Исусовото име и това име сега е “легално” притежание на църквата, вярващите имат целия авторитет на Исус. Според богословието на Вярата, “когато Христос се възнесе, Той прехвърли Своя авторитет на църквата”³¹⁰. Христос не може да действа повече на земята отделно от църквата. **Ако църквата не упражнява своя авторитет в дадена ситуация, Божиите ръце са вързани и не могат да извършат нищо повече.**

БИБЛЕЙСКИ АНАЛИЗ НА ДОКТРИНАТА НА ВЯРАТА

Въпреки че има много похвални неща относно наблягането върху вярата, богословието на Движението на Вярата изповядва бог, различен от библийския Бог. **Това, че богът на Движението на Вярата е богът на метафизиката се потвърждава от възгледа, че духовните закони управляват вселената, а не Бог.** Това разбиране на Вярата е одухотворено от деизма. То разрушава или суверенитета на Бога или Неговата личност.

³⁰⁵ Кениън, Два вида вяра, стр. 103. Тук Кениън приема двата превода на Марк 11:22. Това, обаче, не е така в съвременното Движение на Вярата

³⁰⁶ Хегин, New Thresholds, стр. 74.

³⁰⁷ Кениън, Чудесното име Исус, стр. 26.

³⁰⁸ Пак там, стр. 20.

³⁰⁹ Хегин, Името Исус, стр. 16.

³¹⁰ Хегин, Authority, стр. 11.

БОГ НЕЗАВИСИМ ЛИ Е ИЛИ Е ПОДЧИНЕН?

Ако космологията на Движението на Вярата учи, че Бог трябва да се подчинява на тези духовни закони и не може да действа другояче, това нарушава Неговият суверенитет, Неговото право на самоопределение и самоуправление във вселената. Библията ясно учи относно абсолютния суверенитет на Божията воля. “Нашият Бог е на небето; Прави всичко що Му е угодно” (Пс. 115:3). Никой човек не може да задвижи Божията ръка с формули и няма духовни закони, отделени от Неговата воля (вж. Дан. 4:34-35). Във вселената, Бог “действа във всичко по решение на Своята воля” (Ефес. 1:11), а не според формули на човешката воля. Божието царуване във вселената е класически пример за автократия (еднолична власт): управление на самостоятелна личност, притежаваща неограничена сила. Бог е доброжелателен и щедър деспот, това е вярно, но Той е деспот, въпреки всичко. Никой не може да насили ръката Му.

БОГ ЛИЧНОСТ ЛИ Е ИЛИ ПРИНЦИП?

Ако, от друга страна, учителите на Движението на Вярата приемат Божият суверенитет, но вярват, че Неговият разум и воля са неразличими от Неговите духовни закони, то с това се разрушава Неговата личност: Неговото самосъзнание, Неговото самосъществуване и воля – всички атрибути, които правят Бога личност. Концепцията на Движението на Вярата за Божествената личност се проваля с признанието, че Бог може да има воля, отделена от така наречените духовни закони, които управляват вселената. С описанието на вярата като “въздействие”, с което вярващият може да движи “нещата”, богословието на Вярата деперсонализира Бога. Това го прави безлична сила, която трябва да изпълнява човешката заповед, понеже е неспособна да върши нищо друго. “Въздействието на Вярата” е, в действителност, “Вярата във въздействието”. Точно както джедаите от сагата „Междувъзвездни войни” учат как да се манипулира “добрата страна на въздействието” чрез контрола на разума, така и богословието на Вярата учи как да се манипулира бога на Движението на Вярата с положителна изповед. Когато става дума за манипулиране на божества – богове – всеки трябва да помни, че има също “тъмна страна на силата”. “Вярата във въздействието” може да намери място в забавното кино, но нейното становище за бога е небиблейско и нехристиянско.

ИЗПОЛЗВАНЕ НА ИМЕТО ИСУС НАПРАЗНО?

Учението на богословието на Вярата за Исусовото име нарушава една от основните Божии заповеди. В Декалога, Яхве казва на израелския народ, “Не изговаряй напразно името на Господа твоя Бог, защото Господ няма да счита безгрешен онзи, който изговаря напразно името Му” (Изх. 20:7; ср. Лев. 19:12; Втор. 5:11). Целта на третата заповед е далеч по-широка, отколкото обикновена забрана за проклятие или богохулство, **тя също забранява и заплашва да накаже всеки, който използва божие име, за да манипулира или контролира Яхве.** В Египетската митология, да откриеш тайната на божие име означава да контролираш този бог. Митическите изкуства на гадателите и магьосниците са се състояли в непрекъснато повтаряне имената на техните богове. Магьосникът обикновено е имал в ума си собствени цели и съвсем малко е зачитал волята на божеството. **След връщането от робството, страхът от оскверняване името на Яхве бил толкова голям, че евреите преставали да го използват в разговор. Според еврейския учен Ефраим Урбах, спирането на произнасянето на Името било с цел да се предотврати намаляването на дистанцията между Бога и човека и използването му за магически цели.**

Колко много това еврейско благоговение се различава от начина, по който учителите на Движението на Вярата използват това божествено име! Те заключават, че Бог ще отговори на всяка егоцентрична молитва, ако тя е придружена от името Исус. Учението на Движението на Вярата върху Исусовото име е опасно близко до вярванията и практиките на магьосниците. Исус наистина обеща на учениците си: “Искайте в Мое име и ще получите” (Йоан 16:24). Но обещанието му не беше категорично. То изисква вярващите да пребъдват в Него и да позволят на Неговото Слово да пребъдва в тях (Йоан 15:7). То изисква те да

спазват Неговите заповеди (Йоан 3:22). То изисква те да се молят според Неговата воля (Йоан 5:14,15). Мотивите, заради които някой се моли са от жизнено значение: “Просите и не получавате, защото зле просите, за да иждивявате в сладките си” (Яков 4:3). **Вярващи, които използват името на Исус за свои плътски желания, не трябва да очакват нищо от Бога.** Тези които използват името Му, за да манипулират Бога, трябва да вземат под внимание третата заповед. Когато някой извлича от своята “вяра” егоистични (или дори неморални) изгоди, това е доказателство, че някой друг, а не Бог, отговаря на молитвите. Библията учи, че Бог иска Неговата сила да упражнява контрол върху нас; Той иска нашата воля да бъде подчинена на Неговата. Всеки опит да се промени този ред е опит да се контролира или манипулира свръхестествена сила. По този начин, подчинявайки Божията воля на нашата, се приближаваме до магията.

ЧОВЕКЪТ ТВОРЕНИЕ ЛИ Е ИЛИ ТВОРЕЦ?

В богословието съществува следното твърдение: “Омаловажаването на Бога води до възвеличаването на човека”. Никъде няма по-добър пример за омаловажаване на Бога, отколкото в идеята, че човека има “творчески сили”, изговаряйки думи на вяра. Освен че има култов произход, понятието за творческа вяра омаловажава единната Троица: изключителната роля на Отца като извор на творението (Бит. 1:2; Неемия 9:5, 6; Пс. 90:2; Исаия 44:24; Еремия 32:17); изключителната роля на Сина като посредник на Творението (Йоан 1:3; Колос. 1:16; Евр. 1:2) и изключителната роля на Духа като изпълнител на творението (Бит. 1:2; Йов 26:13; 33:4; Пс. 104:30; Исаия 40:12-12). Творението е от Отца чрез Сина и в Духа. Човекът е творение и според библията никое творение не притежава творчески сили: нито човек, нито ангел, нито дявол, нито животно. Най-близката аналогия с творческа сила, която библията използва за човека е Божията заповед да се плоди и умножава. Но ако размножаването е творческа сила, тогава животните също са творци. Освен това, произходът е творение *ex nihilo* (от нищо), а не размножаване. Творението *ex nihilo* е изцяло прерогатив на Бога

БОЖИЕТО СЛОВО И БОЖИЯТА ВОЛЯ

Богословието на Движението на Вяра изопачава общението между Бога и Неговото слово. Вселената е управлявана от самия Бог, не от духовни закони. Библията ясно учи, че Христос “държи всичко чрез Своето могъщо Слово” (Евр. 1:3) и “всичко чрез Него (чрез самата Му личност) се сплотява” (Кол. 1:17). Бог не се нуждеше от вяра, за да сътвори света и Той не се нуждае от вяра, за да сплоти света. Божието Слово няма сила отделено от самия Бог, Неговата воля, Неговото всевластие, Неговата святост и Неговата любов. Неговото Слово е всесилно, защото и Бог е всемогъщ. Наистина човек може да притежава от Божията сила, вярвайки в Неговото Слово, но силата е от Бога, не от положителна изповед. Човешката изповед на Словото има сила, само ако всемогъщия Бог желае да даде сила на изповедта. Божието Слово е подчинено на Божията воля: то не е независима сила, с която Бог трябва да се съобразява. Бог е верен на Словото Си, но Той не му робува.

ВЯРА ПОЛОЖЕНА В ЧОВЕКА

Учението на Движението на Вяра за “божествена вяра” илюстрира много добре концентрираната в човека природа на нейното богословие. Това понятие се основава на погрешното им тълкуване на Марк 11:22: “Имайте вярата на Бога”. Един изтъкнат изследовател на Новия Завет пише, че такова тълкуване “е със сигурност чудовищно тълкуване”. В Новия Завет думата *pistis* (вяра) често е следвана от родителен падеж и винаги се превежда в родителен падеж, свързан с допълнението: “Имайте вяра в Бога”. **Исус не удостои с божественост никой човек, който имаше вяра, Той призоваваше хората да имат вяра в Бога, т.е., в Неговата личност, в характера Му и в спасителните Му дела.** Това е още един пример на обезпокоителната тенденция на богословието на Движението на Вяра, да свежда вярата до абстрактно човешко понятие, като позитивното мисловно становище или положителна изповед, и по този начин да я отдалечава от Бога. Бог е предмет на вярата.

Той е и неин източник, и нейна цел.

ХАРИЗМАТИЧЕН ХУМАНИЗЪМ

Антропоцентричният фокус е основата на твърдението на Чарлз Фара, че теологията на Движението на вярата е “харизматичен хуманизъм”. Хуманистичната натура на Бога на Движението на вяра се открива във фразата на Хегин: “Да имаш вяра в своята вяра”. **Човек, чиято вяра е в собствената му вяра е човек, който вярва в себе си: вярата му е в него, а не в Бога.** Библейската вяра е винаги теоцентрична (основана в Бога), а не антропоцентрична (основана на човека). И все пак тази фраза “харизматичен хуманизъм” може да се окаже противоречива; нейната истинност се базира върху изобразяването на основания върху човека супернатурализъм на позитивното мисловно становище и на положителната изповед. **Позитивното мисловно становище и положителната изповед са хуманистични в смисъл, че те дават на човека неограничената сила да посреща собствените си “нужди”.** Вярата в човека се превръща в негова собствена вяра: оптимизма в неговото мислене и положителността на неговата изповед. **Човекът, който мисли достатъчно позитивно може да манипулира духовните закони, които Бог контролира. По този начин, както и в хуманизма, човек, а не Бог, е на шофьорската седалка.**

ГЛАВА 9

ДОКТРИНАТА ЗА ИЗЦЕЛЕНИЕТО: БОЛЕСТ, СИМПТОМИ И САТАНА

„Аз знам, че съм изцелен, защото Той каза, че съм и няма никакво значение какви симптоми има в тялото. Аз се смея над тях и в името на Исуса аз заповядвам на автора на болестта (сатана) да остави моето тяло” (Е. У. Кенигън)

„Това, от което се нуждаем най-много е насърчаване да вярваме, че Бог лекува хората. Но как след като съберем кураж да започнем да се молим, ние можем да се обезкуражим, когато разберем, че хората не винаги оздравяват чрез нашите молитви. Това е особено объркващо за тези, които са били подложени на доста простоват подход за изцеление: ”всичко, което трябва да направиш е да провъзгласяваш изцелението си.” (Франсис Макнат, Изцелението)

Изцелението е начин на живот за Движението на Вярата. Макар, че е трудно да се документира, поради неизброимите хиляди, които прокламират изцеление “на вяра” (знание по откровение), отколкото като факт (сетивно знание), вероятно в Движението на Вярата има повече обявени изцеления от когато и да е било по-рано в църковната история от апостолско време. Дали всички тези изцеления наистина са станали сред членовете на Движението е непроверимо. Важното е, че тези които ги обявяват вярват, че са изцелени и нищо, нито дори болката или продължаващите симптоми на болестта, не би ги убедило в противното.

Кой е източника на тази догматична настойчивост, че всеки може да бъде изцелен по всяко време щом упражни вярата си. Членовете на Движението на Вярата биха отговорили, че библията е източника на техните вярвания за изцелението. Библията е един от източниците на тези вярвания, но не е източника. Друг възможен източник е изцелителното обновление след II Световна война, което безспорно е повлияло на Кенет Хегин и на другите учители от Движението на Вярата³¹¹. Петдесетното изцелително обновление е произвело повече отколкото трябва радикални доктрини за изцеление чрез вяра, много от които изискват вярващите да отхвърлят медицинската наука. Въпреки това, има някои елементи от доктрината на Движението на Вярата за изцелението, които нямат precedent в Изцелителното обновление. Тези елементи, обаче, имат силен precedent в метафизичните култове.

Доказват ли чудесата истинност? Преди да се обърнем към този въпрос, ние трябва да разгледаме две много важни точки за изцелението и чудесата.

- Първата точка е: *Изцелението и чудесата не доказват истинността на нечия интерпретация на библията.* Американският прагматизъм настоява, че всичко, произвеждащо резултати е истинно. Но със сигурност, прагматичните резултати не могат да бъдат единствената мярка за истинност. Ако изцелението и чудесата са стандарта, по които доктрината за изцелението се определя за истинна, тогава някой би казал, че доктрината и практиката на метафизичните култове също са истинни. Впечатляващ брой изцеления са станали в Християнска наука, Нова мисъл, Единство, Религиозна наука и др.

- Втората точка е: *Изцелението и чудесата не идват от един източник.* Не всички изцеления са божествени и не всички чудеса идват от Бога. Метафизичните култове например, използват положително чувствено отношение и положителна изповед, за да лекуват болести,

³¹¹ Уилям Бранхам – един от първите големи евангелизатори на Изцелителното съживление след Втората световна война. По време на неговите евангелизаторски походи са ставали чудеса на изцеление. Към края на служението му, обаче, неговата доктрина става изцяло еретична. Той отхвърля библейското учение за триединството, проповядвайки “единствено Христос”. Той обявява себе си за пророк Илия, а част от последователите му вярвали, че той е не само пророк, а възплъщение на самия Христос.

окултизмът свободно призовава сатанински сили в практиката си на лекуване. Въпреки, че култовете и окултизма могат да прогласят много изцеления, повечето християни не биха приели нито доктрината, нито практиката на подобни групи. И така, ако чрез доктрината за изцеление, практикувана от Движението на Вярата, може да се докаже неговия култов произход, тогава това би дало на харизматиците възможност да потърсят извора на техния привиден “успех” в областта на изцелението.

КУЛТОВА СЪЩНОСТ НА ДОКТРИНАТА ЗА ИЗЦЕЛЕНИЕТО

Доктрината за изцеление в богословието на Вярата е основана върху нейното разбиране за изцелението на Христос. **В богословието на Вярата изкуплението осигурява изцеление от болести така както и прощението на грехове. Базирайки се на пасажки като Исая 53:4, Мат. 8:7 и 1 Петър 2:24 – типичните текстове, на които се позовават онези петдесетници, които вярват, че изцелението е включено в изкуплението – Кениън и Хегин настояват, че Христос е осигурил цялостно физическо изцеление от всички болести.**³¹² За разлика от класическите петдесетници, обаче, учителите на Вярата вярват, че болестите са изцелени чрез Христовото духовно изкупление в ада, а не чрез Неговата физическа смърт на кръста.

БОЛЕСТТА Е ДУХОВНО СЪСТОЯНИЕ, А НЕ ФИЗИЧЕСКО

Христос трябваше да пострада духовно в ада и да осигури изцеление, защото всички болести са с физически ефект, но имат духовна причина. Кениън учи, че “болестта е духовно състояние изразяващо се във физическото тяло”³¹³. Решително, всяка болест идва от духовното царство на сатана³¹⁴. Следвайки своя наставник, Хегин твърди, че понеже всяка болест е духовна по произход, Божият метод за изцеление трябва да бъде също чисто духовен³¹⁵. **Оттук, учителите на Движението на Вярата заключават, че изкуплението е трябвало да бъде духовен, а не физически акт.**

Идеята, че всяка болест е физическа изява на нещо духовно по произход, идва директно от метафизическите култове. Основателят на Нова Мисъл, Куимби, също дефинира болестта изцяло с термини от физическите причини³¹⁶. Духовната причинност за болестта през целия живот, действително е централна догма на метафизиката. Съидейникът на Кениън в Емерсон, Ралф Уалдо Трайн, пише че “всяко нещо във видимия, материалния свят има своя произход в невидимия, духовен, мисловен свят”³¹⁷. Трайн обяснява по-нататък:

*Всичко съществува в невидимото преди да бъде отразено или реализирано във видимото, и в този смисъл истина е, че невидимите неща са реалните, докато онези, които се виждат, са нереални. Невидимите неща са причината; видимите неща са ефекта*³¹⁸.

Могат да бъдат посочени няколко поразителни паралела между богословието на Вярата и метафизиката. И двете системи на учение отричат, че болестта има някакви физически или органически причини, учейки вместо това, че тя е изцяло физически ефект на духовна причина. **И двете системи учат, че щом болестта е с духовна причина, то най-висшата форма на лечение трябва да бъде също духовна.** Това изключително духовно разбиране за болестта, върху което лежи доктрината за изцелението на Кениън, вероятно произхожда от неговата връзка с метафизиката.

³¹² Хегин, Изцелението ни принадлежи, стр. 16,17

³¹³ Кениън, Отгъждествяването, стр. 15.

³¹⁴ Кениън, Исус – Изцерителят, стр. 81

³¹⁵ Хегин, Надникване в невидимото, стр. 81.

³¹⁶ Quimby Manuscripts, стр. 186.

³¹⁷ Трайн, In Tune, стр. 112

³¹⁸ Пак там, стр. 25

НЕНОРМАЛНО Е ВЯРВАЩИЯТ ДА БОЛЕДУВА

В богословието на Вярата истинският вярващ не трябва никога да боледува. Чрез изповядване на своята вяра в изцелителното спасение на Христос, християнинът може и трябва да бъде свършено здрав. Така Кениън заключава, че “неправилно е да имаме болки и болести в телата си, когато Бог положи всички тях върху Исус”³¹⁹. От това, че Божията воля е винаги да изцелява, вярващият, който не е изцелен е очевидно вън от волята на Бога. “Болката не принадлежи на тялото Христово”, казва Кениън. “Това не е нормално или естествено”³²⁰.

Метафизичните култове също учат, че болестта е ненормално явление, за което вярващият е директно отговорен, чрез своето нарушение на духовния закон. Трайн отбелязва: „Пълното богато и изобилстващо здраве е нормалното и естествено условие на живота. Всяко друго е ненормално условие и ненормалните условия като правило идват чрез извращенията. Бог никога не създава болка, страдание и болест; те са човешко творение. Те идват чрез неговото нарушаване на закона, под който той живее”³²¹.

Учителите на Вярата отстояват метафизичната догма, че болестта винаги е причинена от неверие и грях. Те твърдят, че Бог е направил всичко необходимо за изцелението и насърчават вярващия да присвои свършеното изцеление, което е в изкуплението. Вярващият, който не успява да действа по този начин, трябва да вини единствено само себе си. Но с това той проваля не само себе си, но и Бога.

НЕГАТИВНАТА ИЗПОВЕД ПРОИЗВЕЖДА БОЛЕСТТА

Един сигурен път вярващия да си навлече болест е произнасянето на негативната изповед. “Негативна изповед” е всяко умствено или словесно признание за присъствие на болест в нечие тяло. Словесното признание за болестта дава “правото” на сатана да я причини³²². Да се говори за заболяване е равносилно на това да се възхвалява дявола и това е специално забранено от Кениън³²³. Когато един вярващ се тревожи или оплаква от някакво заболяване, то той е загубил своето “право” на свършено здравословно изкупление в Христос. Зрелите последователи на Движението на Вярата дори да приемат, че са болни, много по-малко говорят за самата болест.

Същата параноя относно словесното признание за болест характеризира метафизичните култове. Откритото приемане на болестта просто не се толерира в тези култове. Между онези, които вярват, че негативните становища и изповеди имат силата да причинят болестта, разговорите относно заболяването трябва да бъдат строго ограничени. Негативната изповед, предупреждава Трайн, има силата да „причини” и друго с болестта³²⁴. **Учителите на Вярата често използват подобни предупреждения към своята публика. В повечето радикални църкви на Вярата, на християнина не се позволява да говори за болестта в молитва. Онези, които постъпват по този начин често са порицавани или им се казва, че те трябва “да изповядват Словото” и “да благодарят за изцелението си”.**

³¹⁹ Кениън, Исус Изцелителят, стр. 44.

³²⁰ Пак там, стр. 67

³²¹ Трайн, In Tune стр. 65

³²² Кениън, Силата на положителната изповед, стр. 119.

³²³ Пак там, стр. 80.

³²⁴ Трайн, In Tune, стр. 66.

ВЯРВАЩИТЕ ТРЯБВА ДА ОТРИЧАТ СИМПТОМИТЕ

В Движението на Вярата, вярващият се инструктира, че изцелението е завършен “факт на вярата”, но това не е мигновено изявено като физически факт в неговото тяло. През промеждутъчния период между изповядването на изцелението и неговата проява, вярващият може да се сблъска със “симптомите” на болестта. Тези симптоми не са самата болест. Самата болест беше понесена от Исус, когато Той умря духовно. Всички симптоми на заболяването са духовни примамки, с които сатана се опитва да измами вярващия, за да може последния да направи негативна изповед и с това да загуби своето изцеление³²⁵. Оттук, Кениън съветва вярващите да отстояват тяхната изповед на изцеление, без значение дали те самите или някой друг възприема съществуването на симптомите. Той пише:

*„Изповедта винаги предшества изцелението. Не гледайте симптомите – гледайте на Словото; и бъдете сигурни че вашата изповед е смела и мощна. Не слушайте хората. Действайте чрез Словото. Бъдете изпълнител на Словото. Това са Божи думи. Вие сте изцерен. Словото потвърждава това. Не слушайте сетивата. Дайте място на Словото. Бог не може да лъже”*³²⁶.

Хегин също учи на “реалната вяра в Бога – здравата вяра – вяра в Божието Слово, незачитайки наличието на физически факти” и че „болният оздравява чрез упование на Божието Слово, а не гледайки на симптомите на болестта”³²⁷. Тези симптоми трябва да бъдат отречени, защото не са действителни

ВЯРВАЩИТЕ ТРЯБВА ДА ИЗТЪРПЯВАТ БОЛКИТЕ

Болката, причинена от тези измамни симптоми може да бъде наистина много страшна. Според Кениън, “Вярата декларира, че ти си изцелен, докато болката разкъсва тялото ти”³²⁸. Хегин твърди, че е лесно да се вярва в изцелението, когато липсва болка; истинският изпит на вярата идва, когато някой трябва да отрече болката и да направи положителна изповед³²⁹. Един от учениците на Хегин, Фред Прайс, описва пример, в който следвайки учението на своя наставник, претърпява силни болки:

*„Аз бях атакуван до такава степен и бях в такива болки, че почти не желяех да съм чувал за вяра и изцеление. Понякога имах желание да отида на доктор и да позволя да ми поставят инжекция и ме извадят за 6 седмици от това състояние – но това би било лесно. Но аз знаех по-добре... Аз отказах да им се дам”*³³⁰.

От този разказ някой може да заключи, че реалният изход за получаване на изцеление е способността на болния да изтърпява физическата болка. Прайс твърди, че той “знаел по-добре”, отколкото да приеме “лесното” решение чрез медицинска помощ. По негово мнение, ако постъпеше така, то това би било израз на лицемерие и отхвърляне на собственото му учение.

Идеята, че вярващият не трябва никога да признава или да говори за симптомите на заболяването, е също култово. Християнска Наука отхвърля напълно реалността на физическото тяло. По същия начин Мери Бейкър Еди е отричала физическите симптоми. Тя ги считала за “илюзия” и “грешка”, която може да бъде превъзможната чрез силата на мисълта. Еди съветва, „Когато илюзията на болестта или греха ви изкушава, хванете се здраво за Бога

³²⁵ Кениън, Какво се случи, стр. 109

³²⁶ Кениън, Исус Изцерителят, стр. 26

³²⁷ Хегин, Действителна вяра, стр. 13.

³²⁸ Кениън, Вътрешният човек, стр. 107.

³²⁹ Хегин, Действителна вяра, стр. 19-20.

³³⁰ Прайс, Вяра, Глупост или презумпция?, стр. 76-77.

и Неговата идея. Не позволявайте на нищо друго, освен Неговото подобие, да обсебва ума ви. Не позволявайте никакъв страх и съмнение да засенчат вашето тихо упование...”³³¹.

Еди поддържа, че “пътят за изцеление на пациента е да се направи болестта нереална за него”³³². С други думи, на болния трябва да се покаже, че той не може да уповава на физическите си сетива, които му говорят за болестта чрез симптомите. “За да се предотврати болестта или да бъде излекувана” твърди Еди, “силата на Истината, на Божествения Дух, трябва да разруши илюзията на материалните чувства” Болният човек трябва да бъде научен да “обърне погледа си от фалшивите доказателства на сетивата” към истините на Християнската наука”³³³. Еди съветва: „Когато се появят първите симптоми на болестта, оспорвайте свидетелството на материалните сетива посредством божествената Наука”³³⁴. И така, симптомите на заболяването показват само, че болният признава и говори за тяхното съществуване.

Разбирането на Нова Мисъл за симптомите се различава много малко от Християнска Наука и е повече извор на богословието на Движението на Вярата. В по-голямата си част, писателите на Нова Мисъл не отричат реалността на физическата материя, както правят това тези от Християнска Наука. Вместо това, те отстояват, че висшата реалност на духовната истина може да превъзмогне всяка реалност, възприета от физическите сетива. Но на практика, писателите на Нова Мисъл препоръчват същото отричане на физическите симптоми, практикувано от Християнска Наука. Ралф Уалдо Трайн цитира с одобрение следващото твърдение на един писател от Нова Мисъл:

*„Никога не потвърждавай или издавай какво не желаеш да бъде истина относно твоето здраве. Не мисли постоянно, за своите неразположения, нито изучавай симптомите си. Не позволявай да бъдеш убеден, че не си цялостен господар на себе си. Твърдо потвърди твоето превъзходство над телесните болести и не приемай да бъдеш роб на каква да е друга сила”*³³⁵

Подобно на Нова Мисъл, богословието на Вярата на теория не отрича реалността на физическата материя. На практика, обаче, то се занимава със същия вид отричане на физическите симптоми, защитено от Нова Мисъл и Християнска Наука. Учителите на Движението на Вярата може да използват голям брой потвърждаващи библейски текстове, за да оправдаят практиката на отрицанието, но въпреки това изворът на неговите практики му със сигурност е култов.

НАДРАСТВАМЕ НУЖДАТА ОТ МЕДИЦИНСКА НАУКА

Становището на учителите на Вярата за медицинската професия силно съответства на метафизичните култове. От една страна учителите от Движението на Вярата предупреждават последователите си да не избягват лечение, докато вярата им не стане достатъчно силна, за да могат да си служат с нея. От друга страна, чрез поучения и примери те мълчаливо ги подтикваат си да се въздържат от медицинска помощ, когато е възможно. Кениън, например е вярвал, че ползването на медицината опровергава изповедта на вярата³³⁶. Хегин често критикува директно медицината и докторите, наред с постоянната му хвалба, че не се нуждае от тях от 1933 г. Веднъж когато го запитали какво лечение предприема когато е болен, Хегин отговорил, “Аз вземам това което проповядвам. Ако проповядването ми не действа за мен, аз не знам как то ще действа за някой друг в света”³³⁷. Други учители на Вярата са доста цинични относно

³³¹ Еди, Наука и здраве, стр. 495

³³² Пак там, стр. 417

³³³ Пак там, стр. 420.

³³⁴ Пак там, стр. 390.

³³⁵ Трайн, In Tune, стр. 67.

³³⁶ Кениън, Двата вида вяра, стр. 42

³³⁷ Хегин, Божествена медицина, стр. 17,18 – Тук Хегин учи, че “Божествената медицина е Неговото Слово”

лекарите. Кенет Коупланд твърди решително: “Светът има система за лечение, която е един отчаян провал”³³⁸. “Докторите се борят срещу същите врагове, както и ние”, казва Фред Прайс, “единствената разлика е че те ползват ножове, а ние използваме атомни бомби”³³⁹. Прайс често рисува лекарството като “патерица”, на която незрелият вярващ разчита: “Ако ти се нуждаеш от патерица или нещо друго, което да ти помогне да се справиш, хвали Бога и накуцвайки ще получиш вяра, която ще те придвижи до мястото, където няма да се нуждаеш от патерица”³⁴⁰.

Твърдението на Прайс за лечението отразява типичната за Движението на Вярата неяснота. Неговата книга “Вяра, глупост или предположение?” е една от многото, която се занимават директно с предмета за лекарите и медицината. Това също е в противоречие с предмета на медицинската наука. Прайс достига дотам, че установява, че “не е грях да използваш медицината” и че медицината “не е в противоположна на божественото изцеление” (стр. 92-93). Той инструктира последователите си “да не позволяват лекарството да бъде нещото, което решава дали ти действаш чрез вяра или не” (стр. 93). Но лукаво, единствено като становище, в книгата на Прайс медицината се отхвърля и се налага избора да придобиваш желание да станеш подобен на учителите на Вярата.

- Първо самият Прайс отбелязва няколко пъти “аз не използвам хапчета”, защото “имам моята действаща вяра до такава степен, че не се нуждаю от тях” (стр. 65).
- Второ, Прайс често описва лекарството като “по-ниско ниво”, отговарящо на болестта, която истинският вярващ евентуално ще надрасне: “Лекарството не е Божието най- високо и най-добро. Има по-добър път, когато ти ще знаеш как да използваш вярата си. Когато ти си развил вярата си до такава степен, че можеш да стоиш върху обещанията на Бога тогава няма да се нуждаеш от лекарства” (стр. 88).
- Трето, Прайс поставя медицината на “невзрачна” територия, в която “всеки човек вероятно е преследван в собствения си ум дали желае да приеме лечението или не” (стр. 66).
- Четвърто, Прайс постоянно окуражава, на базата на своя личен пример, въздържание от лечение при “малки източници” на заболяване, като настинки и главоболия, в подготовка за по-сериозни заболявания. “Ако ти не можеш да повярваш на Бога за своето главоболие”, казва Прайс, “няма начин на света, чрез който ще повярваш за изцеление от рак” (стр. 91).
- Пето, лекарствата само помагат за намаляване на болката и симптомите на заболяването. Това не лекува самото заболяване (стр. 87).
- Накрая, всяка физическа болка, изпитана от вярващия, при въздържане от лекарства е описана в същите осакатени фрази като “оказване съпротива”, “Бог на Когото се доверяваме”, “движеща вяра”, “използваща вяра”, и “предаване на сърцето”. В движение, в което вярата е издигната над всички останали добродетели, вестта на Прайс е ясна. Онези, които истински вярват чрез вяра могат, подобно на самите учители на Вярата, да се научат да живеят без помощта на медицинската наука.

Позицията на богословието на Вярата за медицинската наука е основана върху метафизичното разбиране за физическите симптоми. Медицината е физическа наука. Тя е основана върху способността да открива, диагностицира и предписва лечение на болестта и нейните симптоми. Понеже учителите на Вярата приемат, че болестта е духовна (метафизична) по произход, те трябва, по дефиниция, да приемат също, че физическата наука използваща лекарства е по-нисш способ за лечение. Богословието за лечението е основано не върху способността да се откриват физическите симптоми, но да се отричат. Физическите симптоми не са реални. Те обаче, ще станат реални ако вярващият признава тяхното съществуване и се проваля при използване принципите на духовно лечение. Само хора, които не знаят как да вярват в Бога относно духовното изцеление, прибегват до медицината.

³³⁸ Кенет Коупланд, Законите на просперитета, стр. 22.

³³⁹ Прайс, Изцелението за всички ли е?, стр. 113.

³⁴⁰ Прайс, Как действа вярата, стр. 92-93.

Становището на Движение на Вярата за медицината е култово. То е метафизично по произход, “не библейско”, и същото становище е проповядвано от основателя на метафизиката през 19-ти век, Куимби. **Куимби обвинява лекарите, че убеждават хората “да вярват” в симптомите на техните болести, чрез което правят болестта реална.** Куимби изразява добре приемната враждебност на метафизичните култове към медицинската професия:

„Лекарят може да ти каже какво не е истина за теб. Ако ти го повярваш, въпреки че той те мамии, това не е позор за теб, това показва честно сърце и доверие в лекаря. Тогава следва създаването и появата на нещото, което той ти е казал. Що се отнася до теб ти си невинен, но лекарят е лъжец и лицемер и е използвал твоята градивна сила, за да те измами, заради собствения си егоизъм. Сега, когато хората са образовани и могат да разберат, че това което вярват ще го сторят, те ще могат да вярват на медиците и ще опитат да разчитат на техните чувства по много по-рационален начин”³⁴¹.

Поради учението, че болестта е духовно убеждение, Куимби твърди, че “няма лечебна добродетел в медицината” и всички ползи от лекарства, постигнати от медицината се дължат “изцяло” на упованието на пациента, а не на действието на лекарите. **Според Куимби, докторите са “експлоататори”, чиято единствена мотивация е да печелят от заболяванията, за които те самите спомагат да се създадат в техните пациенти** ³⁴². Официалната позиция за медицината на Християнската Наука на Едън е, че “материалната медицина няма място в живота на християнския учен” ³⁴³.

За разлика от Християнска Наука, метафизиците на Нова Мисъл позволяват комбинирано използване на медицинско и духовно изцеление. Въпреки това, точно както в богословието на Вярата, пророците на Нова Мисъл виждат деня, когато хората ще надрастнат нуждата от лекари и когато духовните “принципи” ще действат далеч по-добре от медицината. “Истинският лекар... на бъдещето”, предсказва Трайн, “няма да лекува тялото с лекарства, а така както разума – с принципи” ³⁴⁴. Подобно на учителите на Вярата, Трайн уважава медицината и лекарствата като най-добрата временна мярка. “Реалният процес на изцелението трябва да бъде осъществен чрез действието на живота, напирещ отвътре”³⁴⁵. **Трайн пророкува, че много хора ще се научат как да лекуват самите себе си и така повече няма да се нуждаят от лекари и лекарства: „Ще дойде време, когато работата на лекаря няма да бъде опит за лекуване на тялото, но за лекуване на ума, който като се промени ще лекува тялото... и след това ще дойде време, когато всеки ще бъде свой собствен лекар”** ³⁴⁶.

Трайн твърди, че знае редица примери за хора, които са се отказали от медицинската наука и по-късно са били излекувани чрез Нова Мисъл. Макар и не така враждебно настроен, както Християнска Наука срещу медицината, Трайн убеждава последователите си да се издигнат над нуждата от лекари и лекарства. Сходството между становището на Трайн и богословието на Вярата, не могат да бъдат отминати.

ВЯРВАЩИТЕ НЕ ТРЯБВА НИКОГА ДА УМИРАТ ОТ БОЛЕСТ

Може да се каже, че обещанието за свобода от болест е една от най-привлекателните страни от богословието на Вярата. Това обещание изисква да бъде зададен въпроса как истинският вярващ е “предразположен” към смъртта.

³⁴¹ Quimby Manuscripts, стр. 262-63.

³⁴² Някои от радикалните учители на Вярата казват, че ако Павел знаеше за успеха на тяхното Движение днес, не би позволил пак там, стр. 318-19

³⁴³ Чарлз Бредън, Християнска наука, стр. 256.

³⁴⁴ Трайн, In Tune, стр. 67

³⁴⁵ Пак там, стр. 43

³⁴⁶ Пак там. стр. 65-66.

Кениън отговаря на този въпрос с типично измъкване: “Аз вярвам, че планът на Отца е никой вярващ да не боледува, да изживее цялата продължителност на живота си, всъщност да се изчерпи и да заспи”³⁴⁷. Другаде, той твърди, “ние просто трябва да се изчерпим и да заспим без болка, без тези противни болести, които позорят Господа”³⁴⁸.

Следвайки водителството на Кениън, Хегин твърди: „*Аз вярвам, че планът на Бога, нашият Отец е, нито един вярващ да не боледува. Всеки вярващ трябва да изживее живота си, фактически да се изчерпи, ако Исус закъснее, и да заспи в Исус. Твърдя смело – волята на Бога, моят Отец, не е ние да страдаме от рак, или друга страшна болест, която ни носи болка и страдание. Не! Божията воля е ние да бъдем здрави*”³⁴⁹.

Болестта не би трябвало да има място в живота на християните. Богословието на Вярата никога не е отивала така далеч както доктрината “Манифестиращите синове на Бога”, която настоява, че вярващите могат да се научат да превъзмогват напълно смъртта. Въпреки това, начинът по който вярващият умира е показател за силата на неговата вяра. **Вярващите умират, но според Кениън и Хегин, те не би трябвало да умират от болест.**

Вярващите не бива никога да умират преди 70-годишна възраст. Не само как умира вярващият се определя от неговата вяра, но и въпросът кога да умре е също отговор на богословието на Вярата. Кениън прокламира, че вярващият би трябвало да преживее “цялата продължителност на времето си” и не би трябвало да умре преди изтичането на това време. Точно колко трябва да бъде тази “цяла продължителност от време”, според Божието намерение, никога не е изразявано от Кениън³⁵⁰, но популярната доктрина, циркулираща в съвременното Движение на Вяра, е че библията безусловно гарантира, че християните ще живеят дълъг и здрав живот. Например Прайс отбелязва: „*Минималните години на вашия живот трябва да бъдат 70. Би трябвало да доживеете 120 години. Това е библейско. Чрез Своята Собствена уста – в Стария Завет – Бог каза, че числото на дните ви ще бъде 120 години. Не съм го писал аз! Бог го казва! Минимумът би трябвало да бъде 70 години и тогава вие няма да си отидете с болести и болки*”³⁵¹.

Богословието на Вярата учи, че след 70 години живот, християнинът си “избира” времето за да умре. Вярващият, който умира преди 70 години би могъл да живее по-дълго, ако притежава и упражнява вяра в обещанията на библията. “Единствената причина хората да умират преждевременно”, проповядва Прайс, е, че “те не разбират как да упражняват вярата си съобразно словото, за да предотвратят смъртта, или че те избират да умрат преждевременно”³⁵². В отговор на въпроса защо понякога умират деца или се раждат мъртви, Прайс твърди: “Децата, които са мъртвородени са нямали контрол над живота си, но родителите им са имали този контрол. Ако родителите не познават Божието Слово и правата си в Христа, детето понася загубата”³⁵³. Така, отговорността за всяка преждевременна смърт лежи изцяло върху вярващия.

Убеждението, че хората избират времето кога да умрат и това, че трябва да преживеят над един век, има предшественици в Нова Мисъл. Позициите на Трайн за дълголетие, постигнато чрез метафизично лечение, са много подобни на тези в богословието на Вярата. Въпреки, че не претендира, че основава своето учение върху библията, Трайн отстоява, че “нашата естествена

³⁴⁷ Кениън, Исус Изцрителят, стр. 65

³⁴⁸ Кениън, Два вида вяра, стр. 109.

³⁴⁹ Хегин, Слово на вяра (1977), стр. 9.

³⁵⁰ В Движението на Вярата се носят слухове, че Кениън сам определил времето на своята смърт и когато моментът дошъл, той “предал духа си”, подобно на Исус на кръста. Дъщерята на Кениън – Рут отрича тези слухове, казвайки: “Учителите на Вярата опитват да направят легенда от моя баща”.

³⁵¹ Прайс, Изцелението за всички ли е?, стр. 104.

³⁵² Прайс (Fall, 1980), стр. 3

³⁵³ Пак там.

възраст би трябвало да бъде около 120 години”³⁵⁴. Хората не успяват да достигнат тази възраст, защото, гледайки как стареят другите, вярват, че и те също трябва да остареят. “Вземайки предвид тази предпоставка”, обяснява Трайн, тези хора “често докарват върху си тези условия много преди да е необходимо”³⁵⁵. За съжаление самият Трайн е доживял само до 92; един дълъг живот, но според неговия стандарт твърде къс. Интересно е да се види как много от днешните учители на Вярата изпълняват стандартите за „пълна продължителност на живота”.

БИБЛЕЙСКИ АНАЛИЗ НА ДОКТРИНАТА ЗА ИЗЦЕЛЕНИЕТО

Тъй като богословието на Вярата има метафизична основа, то е превърнала изцелението от дългогодишна практика в църквата, в култова мания. Изцелението е дарба на Святия Дух (1 Кор. 12:9). Църквата е упълномощена да се моли за болните (Яков 5:14,15). Знамения, изцеления, изгонване на бесове, често ще следват тези, които проповядват евангелието (Марк 16:15-20)³⁵⁶. Тези свръхестествени опитности и служения са наследството на Божия народ. Това наследство, обаче, не е самото благовестие. Християнството не е култ за изцеление и благовестието не е метафизична формула за божествено здраве и благополучие.

Прекомерното наблягане на богословието на Вярата върху изцелението е огромно преувеличение на библейската доктрина и изопачава акцента от Христа и благовестието.

ТРЯБВА ЛИ БОГ ВИНАГИ ДА ИЗЦЕЛЯВА?

Задължителното изцеление е неизменна доктрина в богословието на Вярата и именно там е проблемът. Подобно на метафизичните култове, учителите на Вярата догматизират онова, което не трябва. Така те проповядват причинна и ефективна сила за техните изцелителни формули понеже е невъзможно Бог да не спаси тези формули от писанието, вярващият бива обвиняван за болестта си. По този начин изцелението не е суверенно чудо дадено от милостивия Бог. То е “причина и следствие” – формула, която действа всеки път, когато християнинът я приложи с “вяра”. Критикувайки доктрината на Вярата относно изцелението не трябва да отиваме в крайността напълно да отричаме изцелението. Нито пък това е уместно. Изцелението е божествен дар и служение на църквата. Това не може да бъде отричано. Моето убеждение обаче е, че дарбата на изцеление не беше ограничена в някаква доктринална формула. Ние не трябва нито да отричаме изцелението, нито да го опростяваме в “стъпки” или “принципи” или “формули”, на които Бог е длъжен да отговори. Цитираме отново Гордън Фий: “Бог не е длъжен да прави нищо!” Бог обаче прави, отговаряйки на вярата, но не винаги отговаря с изцеление. Както във всяка сфера ние трябва да се молим и да упражняваме вяра под господството на Христос, а Неговото господство изисква да оставим себе си на Неговата воля. Всяка доктрина за изцеление, която учи, както прави богословието на Вярата, че “ние не трябва да чакаме волята на Духа”, не е истинска вяра. Наречете я метафизика. Наречете я положителна мисловна предпоставка. Наречете я магия. Но не я наричайте вяра.

Тези, които употребяват формули на изцеление проповядвайки, че Бог лекува всички болести, по всяко време, отричат действителността. Те игнорират очевидния факт, че християните постоянно се разболяват. Някои оздравяват от болестите си, но други не. Всеки ден, някъде по света, умират християни от същите болести, от които и други са починали. Това не е приятен факт, но той не може да бъде отречен. Да направим това означава да отричаме не само действителността, но също и онова, което библията казва за живота в това физическо тяло.

³⁵⁴ Трайн, In Tune, стр. 60.

³⁵⁵ Пак там.

³⁵⁶ Марк [AB27,1986], стр. 675-76.

СТРАДАТ ЛИ ВЯРВАЩИТЕ В ТЕХНИТЕ ТЕЛА?

Библията учи, че вярващите няма да бъдат изцяло свободни от телесните страдания до завръщането на Христос и всеобщото възкресение. Твърденията на Кениън и Хегин, че вярващите могат да бъдат изцяло освободени от телесни страдания в този живот, директно оспорват павловото учение за спасението на тялото. В Римляните, Павел учи, че цялото творение “стене” под проклятието на греха и вярващите “стенат” точно както него. Точно както падналата природа очаква възстановяването си при повторното идване на Христа (Римл. 8:19; Откр. 21:1-5), така също вярващите очакват завършването на изкуплението: “изкупването на нашите тела”. Въпреки, че чрез Светия Дух, ние имаме “първите плодове” на изкуплението, даже вярващите “стенат” в очакване на телесното си изкупление. Заедно с останалата природа, ние също трябва “с постоянство да го очакваме” (Римл. 8:24,25).

Темата, че “стенем” докато очакваме изкуплението на нашите тела чрез възкресение, може да се види и във 2 Коринтяни. Павел допуска, че може “да тлее външният наш човек”, но убеждава вярващите да “не се обезсърчават”, защото “вътрешният се подновява всеки ден” (2Кор. 4:16). Основание за неговата вяра, дори при вида на физическо тлеене е сигурността в телесното изкупление (2 Кор. 5:1-4). Макар, че “стенем” в това земно тяло, ние имаме Духа “в залог”, че Бог ще ни даде ново тяло, тяло, в което страданието и болестта ще бъдат “погълнати от живота” (2Кор. 5:4,5). Павел учи, че вярващите няма да бъдат напълно изкупени, докато Христос не дойде отново, за да преобразува “нашето унищожено тяло, за да стане съобразно с Неговото славно тяло, по упражняването на силата Си да покори и всичко на Себе Си” (Фил. 3:21). Човешкото тяло, в цялата негова слабост и неустойчивост, ще бъде чудесно преобразувано в тяло, в което болестта и смъртта няма да имат място. Достигайки до “възкресението на мъртвите” Павел пише: *„Тялото се сее в тление, възкръсва в нетление; сее се в безчестие, възкръсва в слава; сее се в немощ, възкръсва в сила; сее се одушевено тяло, възкръсва духовно тяло“* (1Кор. 15:42-44).

Противно на антропологията на Вярата, тялото на вярващия не става недостъпно за болест чрез вяра, новораждане, положителна изповед или нещо друго. Това напомня “тленното” тяло на “немощта” и “безчестието”. Но при завръщането на Христос, тленното и смъртно тяло на вярващия ще претърпи невероятна промяна (1 Кор. 15:51-55). Болестта ще бъде победена чрез окончателното поражение на смъртта: при второто идване на Христа и всеобщото възкресение. Грешката на богословието на Вярата е, че тя приписва на настоящия момент силата за изцелителна вяра, която ще бъде изявена в края на живота. Това е един от многото примери за нейната нереалистична есхатология. Колкото и чудесна да е, изцелителната сила е само временно осигуряване. В най-добрия случай, тя може само да забави болестта и смъртта.

ВЯРВАЩИТЕ ВИНАГИ ЛИ БИВАХА ИЗЦЕЛЯВАНИ В БИБЛИЯТА?

Доктрината за изцелението на Движението на Вярата опровергава не само павловото учение, но също и живота и служението му. Някои очакват, че понеже Павел познава и проповядва богословието на Вярата, то неговият живот и този на последователите му ще бъде свободен от болести и страдания³⁵⁷. Това обаче не е така. Често Бог върши “необикновени чудеса чрез Павловите ръце” (Деян. 19:11), но често той е неспособен да лекува най- близките си и най-скъпи сподвижници. Например, „Трофим оставих болен в Милит” (2Тим. 4:20). В случая с Епафродит, Павел обяснява, че “Бог му показа милост, не само на него, но и на мен, за да нямам скръб върху скръб” (Фил. 2:25- 27). Другаде, Павел съветва Тимотей “да употребява по малко вино за стомаха си и за честите си боледувания” (1Тим. 5:23). Може би в този съвет към Тимотей, Павел просто предава рецептата на друг свой пътуващ сподвижник “Лука, възлюбеният лекар” (Кол. 4:14). Може би при престоя на Павел по затворите, понякога единствено само с него (2 Тим. 4:11), Лука е оказвал медицинска помощ на Павловото тяло. Не ни е казано със сигурност, но не е недопустимо, че Лука е участвал не само като придружител

³⁵⁷ съработниците му да боледуват, а и самият той също не би бил болен.

и историк на Павел, а и като негов личен лекар.

БОЛЕСТТА И СТРАДАНИЕТО НА ПАВЕЛ

Павел със сигурност се е нуждаел от личен лекар, защото той самият е обект на заболяване. Той напомня на галатяните, че тяхната грижа за неговата болест е осигурила подходящ случай за неговото служение сред тях.

“Знаете, че когато ви благовестих за пръв път, аз бях немошен по плът, и при все това, вие не презряхте моето в плътта ми изкушение и не се погнусихте от него, но ме приехте като ангел Божи, като Христа Исуса. Колко благи бяхте тогава! Свидетелствам за вас, че ако можеше, очите си цяхте да изтръгнете и да ми ги дадете” (Галат. 4:13-15)³⁵⁸.

Павел споменава също за един загадъчен “трън в плътта”, за който три пъти неуспешно умолява Бога да го отстрани (2Кор. 12:7-9)³⁵⁹. Учените спекулират много относно точната природа на павловото заболяване. Едно често поддържано мнение е, че Павел е преживял случаен епилептичен припадък³⁶⁰. Може би причината за това е и периодичната маларийна треска, която често заразява много съвременни мисионери³⁶¹. Правени са и редица други предположения³⁶². За нашата цел, не е необходимо да знаем точната природа на павловото заболяване, а главният аргумент, който е достатъчен, за да хвърли сериозно съмнение върху учителите на Вярата, проповядващи че вярващият може и трябва винаги да манифестира съвършено здраве. Въпреки това, някои биха се учудили как Павловата телесна болест би била възприета между харизматиците. Биха ли харизматиците “презрели” и “намразили” болестта му като знак за незряла вяра. Или, както галатяните, бихме приели служението му “с благод” , като “ангел Господен”, като “самия Христос Исус”? Би ли имало такива между нас, които да са готови да “извадят” собствените си очи, така че Павел да е способен да вижда? **Какво огромно благословение би било пропуснато, ако поради нашия изопачен култов поглед върху изцелението, ние бяхме отхвърлили павловото служение, защото той е страдал от физическа болка.**

БОЛЕСТТА И СТРАДАНИЕТО НА ЙОВ

Тълкуването на страданията на Йов е друг пример, при който богословието на Движението на Вярата директно противоречи на библиейското учение. Учителите на Движението на Вярата твърдят, че Йов е предизвикал всичките си проблеми чрез отрицателна изповед и неверие. Не Бог измъчи Йов, според учителите на Движението на Вярата, а сатана. И причината, поради която сатана върши това, е страхът на Йов. Бог бе “обградил отвсякъде” (Йов 1:10) Йов, но той разруши всичко това чрез отрицателна изповед на страх: “Защото онова, от което се боях, случи ми се” (Йов 3:25)³⁶³. Когато Йов се покая за страха си и се помоли за приятелите си, Бог възвърна здравето и богатството му (Йов 42:1-10). Това е “истинската” история на Йов, казват учителите на Движението на Вярата.

Въпреки, че тълкуването им е неизвестно досега, учителите на Вярата изкривяват значението на горните пасажии и пропускат напълно други важни текстове. Техният стремеж да изключат намесата на Бога в страданията на Йов, може да изглежда благороден, но той се противопоставя на директното библиейско свидетелство, това на Йов и в крайна сметка на самия Бог. Библията определено учи, че макар сатана да беше посредник при изпитанието на

³⁵⁸ . Не всички приемат, че Гал. 4:13, 14 се отнася за телесна болест. Херман Ридебърс вярва, че страданията на Павел е физическо нараняване и изнурително страдание при преследването му в Галатия

³⁵⁹ Няма единомудрие в естеството на Павловия “трън в плътта”.

³⁶⁰ Кристър Стендал, Павел (Fortress 1980) стр. 42.

³⁶¹ Сър Уилям Ремси, Св. Павел: Пътешественик и римски гражданин, стр. 95-97.

³⁶² Вгисе, 2-то послание към Коринтяните, стр. 248.

³⁶³ Прайс, Изцелението за всички ли е?, стр. 11.

Йов, то Бог беше първоначалния му източник. Бог беше Този, който отмести “преградата” и постави Йов под въздействието на силата на сатана (Йов 1:12, 2:6). Сатана не би могъл да докосне Йов без разрешението на Бога. Бог му даде това разрешение, за да подложи на изпит вярата на Йов и да отговори на обвинителните въпроси на сатана: “Дали без причина се бои Йов от Бога?” (Йов 1:9). В първото изпитание, Бог разреши на сатана да избие слугите на Йов, чрез меч на савците (1:15) и децата му чрез “огън от Бога” (1:16), чрез “острото на ножа на халдейците” (1:17) и чрез “силен вятър” (1:19). Ако Йов беше поразен единствено от сатана, защо е казано, че “огън от Бога” изгори овцете и овчарите му? Същото се повтаря в Йов 42:11, когато всичките му близки се събират, за да го утешат “относно цялото зло, което Господ му беше нанесъл”.

Йов ясно приписва страданието си на Божията ръка. Неговият отговор на тези трагедии беше като на един благочестив, наскърбен евреин: „*Тогава Йов стана, раздра дрехите си и обръсна главата си, и като падна на земята, поклони се. И рече: Гол излязох от утробата на майка си: гол и ще да се върна там. Господ даде, Господ отне; да бъде благословено Господното име*” (Йов 1:2-21).

Забелязваме, че макар сатана да е директният причинител на бедствието, Йов в крайна сметка приемаше, че Бог беше Този, Който му беше дал деца и имот, и Бог беше Този, който му ги бе отнел. Забележително е, че някои учители на Вярата имат смелостта да твърдят, че твърденията на Йов в това отношение, не са нито “истинни”, нито “вдъхновени”³⁶⁴. Те проповядват, че Йов по погрешка приписва страданието си на Бога. Това, в което те грешат, Йов видя съвсем ясно: и доброто и лошото идват по Божия воля – дали Неговата пряка или индиректна към нас воля. Например, след второто му изпитание, в което Бог позволи на сатана да атакува тялото на Йов, Йов укори жена си, когато тя го принуждаваше да изостави праведността си и да „похули Бога и умре!” (Йов 2:9). „Ти говориш като една от безумните жени” отговори Йов. “Доброто ли ще приемаме от Бога, и да не приемаме и злото?” (Йов 2:10). Йов разбра, че макар Бог да не е автора на злото, Той често го допуска в живота дори и на най-набожните хора. Учителите на Движението на Вярата отричат, че Бог с готовност допуска страдание. Въпреки, че сатана бе подстрекателят и извършителят на страданията на Йов, Бог пое отговорността да изпита праведността на Йов. След първото изпитание, сатана повторно се яви пред Бога.

“После Господ рече на сатана: Обърнал ли си внимание на слугата ми Йов...” (Йов 2:3).

Сатана действаше като “подстрекател” на Бога. Той е “клеветникът на нашите братя, който ги клевети денем и нощем пред нашия Бог” (Откр. 12:10). Всъщност, сатана беше и подстрекател на Бога, и обвинител на Йов. Въпреки че Бог направи това непряко в края на краищата Той беше Този, който изпита Йов и допусна бедствието му. Йов 2:3 също противоречи на друг основен пункт от учението на Движението на Вярата относно Йов. Проповядва се, че страхът на Йов събори оградата, като позволи на сатана да го атакува. Това е твърде далеч от истината. В Йов 2:3, Бог обявява, че е погубил Йов “без причина”. Нищо в първите две глави на Йов не показва, че той е причинил собствените си проблеми чрез страх или неверие. Точно обратното, първия стих на книгата казва, че Йов “бе непорочен и правдив, боеше се от Бога и се отдалечаваше от злото” (Йов 1:1). Два пъти Бог попита сатана: “Обърнал ли си внимание на слугата ми Йов”? – на неговата непорочност и праведност (Йов 1:8, 2:3). Страхът не беше нито причината за страданието на Йов, нито негов резултат. Два пъти също е подчертано, че Йов не съгреша в резултат на изпитанията от Бога. След първото му изпитание е писано, че “във всичко това Йов не съгреша, нито се изрази безумно спрямо Бога” (Йов 1:22). По същия начин, след второто му изпитание е писано, че “при всичко това Йов не съгреша с устните си” (Йов 2:10). Неговата надежда в Бога беше силна през цялото изпитание: “Ако и да ме убие Той, аз ще го чакам” (Йов 13:15). Вярата на Йов бе непоколебима, дори и пред лицето на

³⁶⁴ Прайс, пак там, стр. 10.

смъртта (Йов 19:25,26) Йов зададе много въпроси на Бога по време на страданието си, за някои от които по-късно се покая (Йов 42:6). Но в края на краищата “Господ прие Йов” (Йов 42:9) и смърти неговите “утешители”, съобщавайки им, че “не са говорили за Мене, което е право, както слугата ми Йов” (Йов 42:7).

Изглежда, че в учението на Движението на Вярата, Йов все още има свои „утешители“, такива, които биха го обвинили със съвсем прости и банални отговори. В обвинения Йов, учителите на Движението на Вярата оклеветяват един човек, което Бог никога не направи, но два пъти нарече “непорочен и правдив”. Несъмнено, страданието на Йов го накара да пита Бога. Но неговите въпроси не бяха грях и не бяха причинени от страданието му. Учителите на Движението на Вярата са допуснали грешката на Елифаз, Валдад, Софар и Елиу. Опитвайки се да оправдаят Бога, те несправедливо са осъдили един невинен човек. Те “не говориха, което е право” нито за Йов нито за Бога.

ЗАКЛЮЧИТЕЛЕН НЕБОГОСЛОВСКИ ПОСЛЕПИС

Въпреки, че доктрината на Движението на Вярата за изцелението има сериозни богословски грешки, неговите основни грешки са практически. Богословските грешки на учителите на Движението на Вярата неизменно ги водят към една много опасна практика. Въпреки, че цитираме тези грешки в послеписа, това не е мярка за тяхното значение. В много случаи тези грешки са на живот и смърт.

Една от най-опасните практики, насърчавана от учителите на Движението на Вярата, чрез поучение и пример, е опровергаването. **Поради връзката си с метафизичните култове богословието на Движението на Вярата обучава вярващите да отричат всякакъв физически симптом на болест. Християнска наука отрича симптомите защото отрича действителността на физическата материя и способността на физическите сетива да възприемат реалността. Противно на Християнска наука (но също както Нова Мисъл и Единство) богословието на Движението на Вярата не отрича действителността на физическата материя и достоверността на физическите сетива. И трите течения (Нова Мисъл, Единство и Вярата), обаче учат, че вярващите трябва да отричат физическата действителност и физическите си сетива като изповядват по-високата духовна реалност, божественото изцеление.** Учителите на Движението на Вярата проповядват, че сатана има силата да им отнеме тази по-висока реалност, представяйки пред вярващите лъжливи симптоми. **По тази причина симптомите на болестта, включително и болката, трябва да бъдат отричани.** Подобно отричане е една много опасна игра. При болести като рака, където ранното определяне е жизненоважно за лечението това е не само опасно, но може да доведе до смърт. Както Кублер-Рос подчертава в книгата си “За Смъртта и умирането”, хора със сериозни болести имат тенденцията да ги отричат. Богословието на Движението на Вярата дава на такива хора разнообразие от религиозни рационализации за практикуване на отричането, особено отричане на симптомите на болестта. При болест като главоболието и простудата, отричането на симптомите обикновено не е толкова сериозно и изтърпявайки малка болка, вярващият може да провъзгласи, че Бог го е изцелил. При по-сериозни болести, обаче, където симптомите са постоянни и се задълбочават, практикуването на отричането може да предизвика задълбочаване на болестта отвъд точката, в която медицинската наука може да помогне. В някои случаи, симптомите са отричани до такава степен, че сериозната болест стига до неизлечим стадий.

Друга практика на Движението на Вярата е отхвърлянето на медицинската грижа за болестта. Тази практика може би е резултат от участието на Хегин в радикалното съживително движение между Петдесатните евангелисти през 1950 и 1960 г. Дори ако допуснем, че отхвърлянето на медицинската грижа е повече петдесатен отколкото култов феномен, ние отново трябва да подчертаем две неща. Първо, по умерените изцелители от Изцелителното Обновление като Орал Робъртс и Катрин Кулман, непрекъснато предупреждават

последователите си да не отхвърлят медицината. Всъщност, винаги, когато е било възможно, Робъртс и Кулман са проверявали провъзгласените изцеления с лекари.

Второ, дори ако практиката на отхвърляне на медицинската грижа не е *директно* култова, то тя е *индиректно* такава, т.е. има много допирни точки с култовото мислене и практика. Движението на Вярата и метафизичните култове имат три основни еднакви положения:

- (1) Те рядко търсят медицинска помощ, а когато правят това, те чакат възможно най-дълго;
- (2) Те получават силно чувство на вина и провал, когато вярата им “пропада” и са принудени да отидат при лекар;
- (3) Когато накрая отидат при лекаря, те са неохотни и несъдействащи пациенти. В края на краищата, тяхната “вяра” повече пречи, отколкото съдейства.

Най-логичните злоупотреби от доктрината за изцеление на Движението на Вярата са пренебрегването на хората с хронични и/или неизлечими болести. Поради вярването, че слушането на “отрицателната изповед” може да поквари нечия вяра, много членове на Движението не желаят дори да посещават и да слушат хора, които са сериозно болни в църквите им. Основно, църквите на Движението на Вярата имат малка или изобщо нямат представа за пасторска грижа за хронично или неизлечимо болния вярващ. Такъв вярващ е избягван, изолиран и дори отлъчван от обществото като невярващ, иначе той не би бил болен. Тези, които желаят да рискуват, излагайки се на отрицателна изповед, често служат на неизлечимо болния за “утешение”, като това дадено на Йов от “приятелите” му. В момента, в който умиращият вярващ се нуждае от окуражение, той получава проповед за провала на своята вяра. В момента, в който умиращият вярващ се нуждае най-вече от вярата си, му се казва, че тя е недостатъчна. В момента, в който той се нуждае от подкрепата на съчувствителното, подкрепящо тяло от вярващи, той е пренебрегнат и изолиран. Може би най-нехуманният факт, разкрит за Движението на Вярата е следният: когато членовете му умират, те умират сами.

ГЛАВА 10

ДОКТРИНАТА ЗА ПРОСПЕРИТЕТА: УСПЕХЪТ И УСТРЕМЕНИЯТ ХРИСТИЯНИН

“Има някои привилегии, съпътстващи ходенето чрез вяра. Работодателите имат достатъчно благоприличие, за да не наемат никого безплатно на работа. Ако човек има достатъчно съвест, за да прави това, можеш ли да вярваш, че Бог Отец ще ни приеме да Му служим безплатно?” (Фред Прайс; Вярата, глупост или презумпция, стр. 7)

“Американското християнство бързо се е заразило с коварна болест, тъй нареченото евангелие на “благополучие и здраве”, което съдържа много малко от характера на истинското евангелие. В неговите крайни форми... просто се казва: “Служи на Бога и ще станеш богат”... в неговите поносими, но гибелни форми то построява кристални катедрали за 15 милиона долара, за гордост на охолните еснафски християни” (Гордън Фий, “Култът на просперитета”, стр. 13)

В своята книга “Всички неща са възможни”, Давид Харел твърди, че доктрината за просперитета се е появила, за да бъде “най-важната нова идея на харизматичното откровение, идея, която “почти е изместила предишното ударение върху изцелението”³⁶⁵. Движението на Вярата определено е доказало правотата на твърдението на Харел. Докато в началото си Движението на Вярата беше известно със своето радикално наблягане върху изцелението, днес то е един от главните извори на учението за просперитета сред модерните харизматици. Макар, че не са основатели на учението и нямат особено значение за разпространението му, учителите на Вярата с типично увлечение направиха най-възмутителните твърдения за тази доктрина. Техните обещания за материално благополучие и финансов успех са безсъмнено главен извор за мнозина, които се присъединяват към това движение.

КУЛТОВАТА СЪЩНОСТ НА ДОКТРИНАТА ЗА ПРОСПЕРИТЕТА

Учението за просперитета винаги е характеризирало изцеляващите чрез вяра евангелизатори. В по-голямата си част това учение търпи критика в два пункта. Първо, учението за просперитета съдържа егоцентризъм. То обещава успех и просперитет от Бога за тези, които дават за евангелското служение. То е егоцентрично, защото се съсредоточава върху личността на евангелиста и благополучието на неговото служение. Второ, съществува космическо учение за просперитета. Този вид учение обещава успех и приоритет от Бога за онези, които познават духовните закони на вселената, които управляват финансовия просперитет. То е космическо, защото се съсредоточава върху вселенските принципи за просперитета, които Бог е заложил в света.

Понякога учителите на Вярата стават егоцентрични в призивите си за пари, но най-вече проповядват просперитет в космически мащаб. Тяхната цел е да предадат знанието за духовните закони, които управляват просперитета във вселената. Следващият цитат от Кенет Коупланд е типичен за космическия възглед за просперитета, проповядван от Движението на Вярата:

“Ние трябва да разбираме, че има закони, ръководещи всяко едно нещо в съществуването му. Нищо не е случайно. Има закони от духовния свят, има и закони от природния свят... Ние трябва да установим, че духовният свят и неговите закони са много по-силни от физическия свят и законите му. Духовните закони са родили физическите. Светът и управляващите го

³⁶⁵ Харел, Всичко е възможно, стр. 229.

физически сили са били сътворени чрез могъществото на вярата – духовната сила... Това е тази сила на вярата, която задейства законите на физическия свят... Същото правило важи за просперитета. Има закони, които ръководят просперитета чрез Божието Слово. Вярата е тази, която ги задейства... Успешните формули от Божието Слово произвеждат резултати, които могат да се използват директно”³⁶⁶.

За разлика от егоцентричните разнообразни просперитетни учения, Коупланд обикновено не твърди, че тези, които дават за неговото служение, ще просперират. Неговото намерение е да обясни “успешните формули” от библията, които реализират “силата на вярата”. Тази вяра привежда в действие духовните закони, ръководещи просперитета във вселената.

Един пример за “успешна формула” е принципът на Коупланд основан върху Марко 10:30, познат като “стократно възвръщане”. Глория Коупланд обяснява този духовен закон:

“Даваш \$1 за благовестието и \$100 ти принадлежат; даваш \$10 и получаваш \$1000; даваш \$1000 и получаваш \$100000. Знам, че можеш да умножаваш, но аз искам да видиш колко огромно е стократното възвръщане... Даваш една къща и получаваш 100 къщи или 1 къща струва 100 пъти повече. Даваш един самолет и получаваш 100 пъти цената на самолета. Даваш една кола и възвръщането ѝ ти осигурява коли през целия ти живот. Накратко Марко 10:30 е много добър дял.”³⁶⁷.

Този “много добър дял” се проповядва като универсален духовен закон. Той действа за всеки, който го познава, както и всички останали закони на просперитета. Гледайки как невярващия прилага закона на просперитета, Хегин пише: *“Той не получава Божието благословение, защото е грешник. Той го получава, защото зачита Бога. Бог има закон за просперитета и когато влезеш в контакт с този закон и тези правила, то той започва да действа и за теб – който и да си. Когато ти влезеш в контакт с божествените закони, те започват да действат.”³⁶⁸*

И така, даже “грешникът”, който влиза в контакт със законите на просперитета ще пожъне тяхното възнаграждение. **Вярващ, който живее в бедност, макар че познава Бога, позори Неговото име.**

Космическото учение за просперитета е друг пример за въздействието на метафизичните култове върху Движението на Вярата. Тези култове проповядват просперитета подобно на Коупланд. Една от главните атракции на Обединеното Християнско Училище винаги е била учението за просперитета. В своята книга “Просперитета”, Чарлз Филмор, основател на Съюза, настоява че “законът за просперитета е бил доказан с времето. Всички хора, които са просперирали са използвали този закон – друг път няма”³⁶⁹. Много преди Коупланд да проповядва “разкрити” закони на просперитета, Филмор пише, че “всяко нещо се ръководи от закон” и че “има закон, който управлява снабдяването на нашите нужди”³⁷⁰. Подобно на Коупланд, Филмор твърди, че за да задействаш закона на просперитета, **първо:** трябва да го разбираш; **второ:** трябва да вярваш в него; и **трето:** трябва да го приложиш в нужда³⁷¹. И така, просперитетът на метафизичните култове и богословието на Вярата е основан върху безлично познание за това как да се управляват духовните закони, вместо върху личното упование в суверенния Бог.

Съидейникът на Кенигън в Нова Мисъл, Ралф Уалдо Трайн също рисува космична представа за

³⁶⁶ Коупланд, Законите на просперитета, стр. 18-20.

³⁶⁷ Глория Коупланд, Божията воля е просперитет, стр. 54.

³⁶⁸ Хегин, “Законът на вярата”, стр. 2-3

³⁶⁹ Чарлз Филмор, Просперитетът, стр. 33.

³⁷⁰ Пак там, стр. 72

³⁷¹ Пак там, стр. 50,51.

просперитета, която звучи много подобно на тази на Коупланд. В книгата си „В хармония с безкрайността”, една от главите е названа “Изобилие от всички неща – Законът на просперитета.” В нея Трайн казва: “Ако някой мислено се вижда в бедност, той ще бъде беден и шанса е да остане в тази бедност. Ако мислено се вижда проспериращ, въпреки съществуващите условия, той ще постави в действие силите, които по-рано или по-късно ще му донесат обстоятелствата на просперитета. Законът на привличането действа непрекъснато във вселената”³⁷².

Подобно на учителите на Вярата, Трайн учи, че във вселената има “законо”, които управляват просперитета и че вярата е ключът за привеждането им в действие³⁷³. Трайн и Коупланд проповядват, че вярата е “Законът на успеха”, която дава силата за създаване на проспериращи обстоятелства. И двамата учат, че тези **законо се поставят в действие посредством позитивни умствени становища (положителен начин на мислене) и положителна изповед**. Коупланд определено свързва просперитета с личното становище и изповед. “**Ти можеш да имаш това, което кажеш! Това, което казваш е точно това, което получаваши. Ако живееш в бедност, мизерия, и нищета, промени това, което казваши... Това ще промени онова, което имаш... Дисциплинирай своя речник. Дисциплинирай всяко нещо, което правиш, всяко нещо, което казваш и мислиш в съгласие с онова, което Бог върши, което Бог казва и мисли. По този начин Бог ще бъде задължен да задоволи нуждите ти, понеже това е обещание в Словото Му... Ако застанеш твърдо върху тази позиция, твоите нужди ще бъдат задоволени**”³⁷⁴.

Тази връзка между просперитета и положителното мислене не е нещо ново. Много години преди изявлението на Коупланд, че е получил откровение за това, водачът на Нова Мисъл Трайн пише: “Това е законът на просперитета: Когато нещастие то идва явно, не изпадай в отчаяние, но направи най-доброто и винаги гледай напред към по-добри неща, към проспериращи условия. Да поддържаши такова становище на разума означава да задвижиши умело, безшумно непреодолими сили, които по-скоро или по-късно ще актуализират в материална форма това, което днес е просто едни идея. **Идеите имат окултна сила, но когато са правилно посадени и добре отгледани, представляват семена за осъществяване на материалните условия**”³⁷⁵.

Забележително е становището на Трайн за просперитетната изповед като “окултна сила”. Трайн е вярвал, че “мисълта е сила, притежаваща окултно влияние в неизвестни пропорции, когато е правилно употребена и разумно насочена”³⁷⁶. Тази употреба на окултните сили учителите на Движението на Вярата публично отхвърлят. Въпреки че те убедено твърдят, че онези, които практикуват положително умствено становище и положителна изповед придобиват богатства, което е същата окултна сила.

Трайн например, защитава окултната практика за представата на осъществен просперитет. Той и учи своите последователи на изкуството за просперираща представа чрез умствено внушение и устно твърдение: “**Внуши си, че ти самият си проспериращ. Виж себе си в проспериращи условия. Потвърди, че скоро ще живееш в тези проспериращи условия. Потвърди го тихо и спокойно, но смело и с пълна вяра. Вярвай в това, вярвай напълно. Очаквай го – поддържай го с надежда. Така ти ставаши магнит, който привлича нещата, за които мечтаеш**”³⁷⁷.

В “Съблазняването на християнството”, Дейв Хънт предупреждава срещу практикуването на зрителна представа основана на култовете и източни религии. Макар да има някои безвредни

³⁷² Трайн, In Tune, стр. 135.

³⁷³ Пак там, стр. 141

³⁷⁴ Коупланд, Законите на просперитета, стр. 98,101.

³⁷⁵ Трайн, In Tune, стр. 138.

³⁷⁶ Пак там, стр. 137

³⁷⁷ Пак там, стр. 138,139.

случаи на тази представа, то Хънт решително посочва, че произходът ѝ е нехристиянски. Препоръчвайки онагледена вяра и дисциплиниран ум, учителите на Движението на Вярата представят една чужда, може би окултна практика, като заместител на библийската вяра.

Както и при доктрината за изцелението, богословието на Вярата учи, че щом човек е беден, то за това трябва да вини единствено себе си. Христос умря за да изкупи човека от бедността и затова “не е нормално за вярващите да живеят под игото на нищетата и да очакват помощ”³⁷⁸. Когато човек е беден, независимо дали е християнин или не, той позори Бога. Хегин коментира: “Ние живеем в бедност или в охолство, ако опозоряваме или почитаме Бога. Можем да кажем Амин, защото това е така. Аз мога да го докажа чрез писанието”³⁷⁹.

Бедният вярващ позори Бога, защото не си е присвоил избавлението от бедността, което е осигурено в изкуплението.

Кениън, проповядва просперитет, но не извинява материализма и лакомията. Прави му чест, че дефинира просперитета не като “способност за успешен личен живот”, но като “възможност да използваш способността, дадена от Бога, за да помагаш на човечеството”³⁸⁰. Библийският просперитет “не е просперитет на сетивата, които мислят за злато и политическа изгода”. Библийският просперитет е присъствието на Самия Бог³⁸¹. Въпреки всички добри идеи, които присъстват в трудовете му, Кениън дефинира просперитета като освобождение от бедността и сила за освобождаване на другите.

Модерното Движение на Вярата отива много по-далеч от доктрината на Кениън за просперитета. Докато Кениън тълкува просперитета от гледна точка на основните нужди на вярващия, много модерни учители на Вярата проповядват, че Бог е готов да задоволява всяко наше желание. Хегин учи, че Бог не само желае да избави вярващия от бедността, Той желае Неговите деца да се хранят с най-доброто, да носят най-хубави дрехи, да карат най-модерни коли, да имат най-доброто от всяко нещо”³⁸². Нищо не е достатъчно добро за “царските деца”. Като деца на царството, вярващите трябва да живеят по начин, подхождащ на тяхното високопоставено място в Христос. Фред Прайс, например, учи че Бог желае да подsigури не само транспорт за вярващия. Той желае да му подsigури луксозен автомобил. По-нататък Прайс пита: “Щом мафията може да се вози на коли Линкълн, защо да не могат и царските деца?”³⁸³. Напротив, “царските деца трябва да се возят на Ролс Ройс”³⁸⁴. Прайс предупреждава, че новоповярвалият може да няма достатъчно вяра за луксозна кола и би молил Бога за един заем за Фолксваген³⁸⁵. Вярващият може да се въздържа от купуване и продаване на коли, докато “накрая не повярва, че Ролс Ройсът е колата, която очаква”. “Аз лично бих предпочел Линкълн”, казва Прайс. “Но, различни хора, различни вкусове”³⁸⁶. Прайс учи, че “вярващите могат да имат различна кола за всеки ден от седмицата (освен неделя)”³⁸⁷. Това е един от многото примери в доктрината на просперитета, в който отсъства някаква ясна разлика между нуждите на вярващия и неговите желания.

БИБЛЕЙСКИ АНАЛИЗ НА ДОКТРИНАТА ЗА ПРОСПЕРИТЕТА

Учителите на Движението на Вярата са съвсем прави да насочват вярващите към Божиите

³⁷⁸ Кениън, Исус Изцерителят, стр. 67.

³⁷⁹ Хегин, Authority, стр. 22

³⁸⁰ Кениън, Предварителен библийски курс, стр. 59.

³⁸¹ Пак там.

³⁸² Хегин, New Thresholds стр. 54-55

³⁸³ Прайс, Вярата, глупост или презумпция?, стр. 34.

³⁸⁴ Пак там, стр. 28.

³⁸⁵ Пак там, стр. 25, 26.

³⁸⁶ Пак там, стр. 28.

³⁸⁷ Пак там

обещания в Словото за снабдяване на техните нужди. Библията обещава че, при нормални обстоятелства, Бог желае да посрещне всяка основателна нужда на вярващия. В Своята Проповед на планината, Господ Исус учи, че “вашият Отец знае от какво се нуждаете преди вие да Му поискате” (Мат. 6:8). Той ни учи “да не се безпокоим за живота си, какво ще ядем или какво ще пием, и какво ще облечем” (Мат. 6:25). “Защото всичко това търсят езичниците” (Мат.6:32а). Исус не отрече, че това са насъщни нужди. Той уверяваше последователите си, че “небесният ни Отец знае, че се нуждаете от всичко това” (Мат. 6:32б). Ако “търсите Неговото царство и Неговата правда”, обещава Исус, “всичко това (храна, питие и облекло) ще ви се прибави” (Мат. 6:33). **Ако вярващият истински търси царството Божие, Бог обещава Своята вяност, с която да посрещне всички негови съществени нужди.**

КОЯ Е НАШАТА ДЕЙСТВИТЕЛНА НУЖДА?

Изопаченото становище за просперитета в богословието на Вярата набляга върху дефинирането на “нуждата”. Думата “нужда”, използвана от Исус в Проповедта на планината е съществителното *chreia* (Мат. 6:8), и неговата глаголна форма *chrezo* (Мат. 6:32), основното значение на което е “необходимост”³⁸⁸ [24]. Според Исус, ние ще имаме “нужда” (*chreia*) от много неща в живота. Проповедта на планината съобщава само 3: храна, питие и облекло. Павел ограничава “нуждата” до 2 неща: “а, като имаме прехрана и облекло, те ще ни бъдат доволно” (1

Тим. 6:8). На друго място Исус казва, че “едно е потребно” (Лука 10:42). В контекста на Лука 10:42, това, което е необходимо (*chreia*) е да се стремим да прекараме времето си с Христос и Неговото Слово. Това не означава, разбира се, че Исус отрича работата, чрез която си набавяме храна, питие и облекло. Това което Исус казва в Лука 10:42, напълно се потвърждава с учението му в Мат. 6:33. **Само ония, чиято цел е “да търсят първо Царството Божие”, могат да очакват Бог да снабди нуждите им.**

При дефиниране на “нуждата” учителите на Вярата са отишли много по-далеч от Исус и Павел, които ограничават нуждата до храна, питие и облекло. Ако приемем дефиницията в речника, че нуждата е нещо, без което ние ще умрем или не можем повече да функционираме, тогава бихме казали, че учителите на Вярата са прескочили даже границите на английския език. Новите лъскави коли и красивите дрехи твърдо окачествяват “нуждите” като неща, без които бихме загинали. Доктрината на просперитета се проваля когато не прави разлика между нужда, желание и страст. При нормални условия, Бог обещава да снабди всяка наша нужда. Бог също е готов да изпълни много от нашите желания. Но никъде не казва, че ще задоволява страстите ни. Единственото “обещание”, което Бог даде относно нашите страсти, е обещанието за разпъването им (Римл. 6:1-14; 8:12,13; Гал. 5:16-24).

³⁸⁸ Bauer, Arndt, Gindrich, Гръцко-английски лексикон на Новия Завет и другите ранни християнски произведения, стр. 893.

БЕШЕ ЛИ ПАВЕЛ ПРОСПЕРИРАЩ?

Подобно на изцелението, доктрината на учителите на Вярата за просперитета контрастира с павловото учение и начин на живот, които не винаги отразяват “съвършено здраве”, “просперитет” и “изобилие”. Той познаваше страданието и недоимъка. На онези коринтяни, които считаха себе си за “преситени” и “богати”, превърнали се в “царе”, Павел пише: *“Защото струва ми се, че Бог изложи нас, апостолите, най-последни, като човеци, осъдени на смърт; защото станахме показ на света, на ангели и на човеци, ние безумни заради Христа, а вие разумни в Христа, ние немощи, а вие силни, вие славни, а ние опозорени. Ние до тоя час и гладуваме и жадуваме, и сме голи, бити сме и се скитаме, трудим се, работейки със своите ръце; като ни хулят, благославяме, като ни гонят, постоянстваме; като ни злословят, умоляваме; станахме до днес като измет на света, измет на всичко”* (1Кор. 4:9-13).

Коринтяните бяха заблудени по начин много подобен на мнозина модерни съвременни харизматици. Те си бяха въобразили, че са “царски деца”, започнали царуването си в този живот. Тези коринтски харизматици бяха смутени от жертвения живот и страдание на апостол Павел. Естествено е, че в Посланието към коринтяните, много повече от другите си послания, Павел намира за необходимо многократно да защитава апостолското си служение (виж 2 Кор. 10:7-18; 11:5-33; 12:1-6). Подобно на много модерни харизматици, коринтяните бяха впечатлени само от проповядване на сила, престиж и просперитет. **А учителите на Вярата проповядват, обикновено от касети, че ако Павел би знаел какво означава Движението на Вярата днес, то неговото страдание и нищета не биха били необходими.**

ПРОСПЕРИТЕТ И КРЪСТЪТ

Коринтяните не разбраха Павел по същата причина, по която и учителите на Вярата не го разбират днес. Те не разбраха, че кръста на Христа беше в основата на неговото богословие и живот. **С други думи, понеже коринтяните не разбраха благовестието на Павел, те не можаха да оценят живота му; а неговия живот беше израз на благовестие. Павловото благовестие беше “словото на кръста” (1Кор. 1:18). Това слово на кръста не беше нищо друго освен разпнатия Месия: “Ние проповядваме разпнатия Христос” (1 Кор. 1:23).** За разлика от много модерни проповедници, Павел не проповядваше “с мъдри думи, да не се лиши Христовия кръст от значението си” (1 Кор. 1:17). Напротив, той казва, че не знае след коринтяните нищо друго “освен Исуса Христа и то Христа разпнат” (1Кор. 2:2). Парадоксално, позорната смърт на Исус от Назарет и Неговото последвало възкресение, бяха централното събитие от благовестието на Павел. Апостолът не продължава да говори по-нататък за Бога, докато това беше залегнало като „първата истина” в умовете на неговите слушатели.

Учителите на Движението на Вярата, разбира се, не отричат необходимостта от Христовата смърт. Напротив, те постоянно прокламират ползата от кръста на Христос за вярващия, като например просперитета и изцелението. Понякога те говорят за правата на кръста в живота на вярващия. Тяхното основно становище е, че Исус отиде на кръста вместо нас, вярващите. Колко далече е това от словото на кръста, проповядвано от Павел!

Учителите на Вярата критикуват Павел за неговата бедност и примирение със страданието, като воля Божия. Това, което те не успяват да схванат е онова, което Павел добре знаеше: да вярваш в разпнатия Месия означава да се подчиниш на правата на Неговия кръст. **Никой не може да експлоатира ползата от кръста без да се подчини на неговите претенции. Да отхвърлим кръста на Исус означава да отхвърлим Неговото господство.**

ВЯРВАЩИЯТ И КРЪСТЪТ

За Павел, кръстът на Христос разпъва целия живот на вярващия. Това включва живота на вярващия и неговите страсти към всичко в този свят. Разпъването на вярващия се простира даже до зависимостта от Божия закон. Тази последна тема с особено силна в Посланието към Галатяните. Смъртта и възкресението на Исус не са само събития, в които трябва да вярваме. Кръстът на Исус стана кръст на Павел. Исусовото възкресение – Павлово. Да вярваш в кръста, означава да се “съразпнеш с Христа”. Да вярваш в кръста означава да живееш за Бога чрез закона. Да вярваш в кръста означава “да не живееш вече ти, а Христос да живее в тебе”. Всичко по-малко “осуetyа Божията благодат” и омаловажава Христовата смърт (Гал. 2:20-21).

ИЗИСКВАНИЯТА НА КРЪСТА

Това също беше доказателство за галатяните, че Павел не се отнася към кръста от гледна точка на световните облаги. Той казва, че отъждествяването с кръста на Исус изисква съразпването на вярващия за света и неговите страсти. “Хвалбата” на Павел е, че кръстът на Исус разпъва неговото желание за света и желанието на света за него: “А далеч от мене да се хваля освен с кръста на нашия Господ Исус Христос, чрез който светът за мене е разпнат, и аз за света” (Гал. 6:14). Отличителният белег на християнина трябва да бъде готовността му да разпъне плътските страсти и светските желания: “А които са Исус Христови, разпнали са плътта заедно със страстите и похотите ѝ” (Гал. 5:24). Павел живее и поучава един разпнат живот.

Павел не измисля нова доктрина, когато поучава последователите си относно разпнатия живот. Другите апостоли също много ясно учат, че да вярваш в Исуса изисква отричане от светските страсти. Яков смъмря читателите си: “Прелюбодейци! Не знаете ли, че приятелството със света е вражда против Бога? И тъй, който иска да бъде приятел на света, става враг на Бога” (Як. 4:4). Вярващият не може да бъде приятел със света без да бъде враг и прелюбодец спрямо Бога. По същия начин Йоан увещава, че любовта към Бога и любовта към светските страсти взаимно се изключват (1Йоан 2:15- 17). От къде произлиза единомушното мнение на апостолите? Несъмнено, от Самия Господ Исус, Който ги учеше: “Никой не може да слугува на двама господари, защото или ще намрази единия, а ще обикне другия, или към единия ще се привърже, а другия ще презира. Не можете да слугувате на Бога и на мамона” (Мат. 6:24). Исус не понесе кръста, за да могат последователите Му да се отдадат на светски страсти. Точно обратното, само онези, които правят Христовия кръст свой кръст, могат да претендират, че са Негови последователи. Тези, които учат, че целта на кръста е да подсигури на вярващите просперитет в света, трябва отново да се вслушат внимателно в думите на разпнатия Месия: “Ако иска някой да дойде след Мене, нека се отрече от себе си, нека вдигне кръста си, и така нека Ме следва” (Марк 8:34). “И който не вземе кръста си и не върви след Мене, не е достоен за Мене” (Мат. 10:38).

Главната грешка на доктрината за просперитета при Движението на Вярата не е твърдението, че Бог желае да направи вярващите богати. Проблемът е много по-дълбок. Основният въпрос е значението на централното събитие на християнството: кръстът и възкресението на Исус. Учителите на Вярата тълкуват кръста на Исус, наблягайки изключително върху облагите, които вярващите трябва да получат. По този начин те отклоняват последователите си от истинското значение на кръста.

ПРОБЛЕМЪТ С ПРОСПЕРИТЕТА

Това просперитетно мислене опровергава кръста поне в три аспекта. **Първо**, то нарушава изискването на Кръста за себеотрицание. Волята на Бога е приета като синоним със задоволяване на волята на човека. Вярващият може да бъде убеден, че Божията воля е да му дава “каквото сърцето му пожелае”. **Второ**, доктрината за просперитета намалява значението на Бога. Много от тези, които практикуват това учение, започват да търсят повече обществено положение отколкото Бога. В тяхната концепция за Бога има едно фундаментално разместване. Бог става средство за постигане на най-голям просперитет. Той се превръща в извор, от който изтича просперитета, вместо в пълновластен господар, за Когото е пожертван просперитета на този живот. **Трето**, просперитетното мислене се фокусира върху нещата от този свят, които са знак на Божествено одобрение и имат значението на Божествено благословение. Изискването на Исус да оставим света и да вземем кръста си за да Го последваме е притъпено, ако не и забравено, от доктрината на просперитета. За доктрината на просперитета Исус не е разпнатия Месия. **Но какво тогава е правилното библиейско становище за парите и просперитета?** Въпросът за връзката на вярващия с богатствата на този свят, разбира се, е труден, и отговорът му лежи извън възможностите на настоящата книга. Гордън Фий, един петдесятен последовател, написал най-много трудове за просперитетната доктрина, цитира две крайни гледни точки относно вярващия, който трябва да се пази от богатствата и света. Според първата позиция, вярващият отхвърля всякакъв просперитет с вярата, че парите са естествено зло. Втората крайност е приспособяване. В това становище, вярващият се приспособява към световните културни ценности, без да мисли за изискванията на Исус и Неговия кръст, или за огромното икономическо неравенство, съществуващо днес в света³⁸⁹ [25].

БИБЛИЯТА И БЕДНОСТТА

Ние наблюдаваме същото нагаждане на богословието на Вярата относно доктрината за просперитета. **Доктрината за просперитета всъщност е едно плътско приспособяване към дълбокия материализъм на американската култура.** Тя игнорира или прави компромиси с изискванията в Новия Завет относно богатството и съгражда едно богословие, което не само рационализира несъответствието между богати и бедни. **Всъщност то унижава бедните, твърдейки, че тяхната бедност е резултат от “опозоряването” на Бога.** Бедността е проклятие, както казват учителите на Вярата, но тя не е проклятие, което Бог налага на хората. **Тя е проклятие, което хората сами налагат на себе си.** Дори един бегъл поглед на библията показва, че доктрината за просперитета не може да устои на проверката чрез библиейски доказателства. **Просперитетът е основан върху подбрани библиейски текстове, повечето от Стария Завет.** Той може да се поддържа само изключвайки безбройните пасажки от библията, адресирани към богатството и бедността. Тези пасажки са така многобройни, че в тази книга е възможно цитирането само на главните от Новия Завет. Следващите пасажки са подбрани така, че да покажат отношението на Бога към бедните и Неговото предупреждение към богатите.

³⁸⁹ Гордън Фий, Новият Завет – становище за благополучие и богатство, стр. 8.

Грижата на Бога за бедните	Божие предупреждение към богатите
“Блажени вие сиромаси, защото е ваше Божие царство” (Лука 6:20).	“Но горко на вас богатите, защото сте приели вече утехата си” (Лука 6:24)
“Духът на Господа е на Мене, защото Ме е помазал да благовестявам на сиромасите” (Лука 4:18).	“По-лесно е камила да мине през иглени уши, отколкото богат да влезе в Божие царство” (Марк 10:25).
“Едно ти недостига (на богатия младеж); иди продай всичко, което имаш и дай насъбирайте си съкровища на небето... Защото където е сиромасите, и ще имаш съкровище на небето; и съкровището ти, там ще бъде и сърцето ти” (Мт. 6:19-21)	“Недейте си събира съкровища на земята... Но събирайте си съкровища на небето... Защото където е сиромасите, и ще имаш съкровище на небето; и съкровището ти, там ще бъде и сърцето ти” (Мт. 6:19-21)
“Защото сиромасите всякога се намират между вас и когато искате можете да им сторите добро” (Марк 14:7)	“Никой не може да слугува на двама господари, защото или ще намрази единия, а ще обикне другия, или към единия ще се привърже, а другия ще презира. Не можете да служите на Бога и на мамона” (Мат. 6:24).
“Тази бедна вдовица пусна повече от всичките, които пускат в съкровищницата; защото те всички пускат от излишъка си, а тя от немотията си пусна всичко що имаше, целия си имот” (Марк 12:43-44).	“А светските грижи, примамката на богатството, и пожеланията за други работи, като влязат, заглушават словото и то остава безплодно” (Марк. 4:19).
“Те (апостолите) искаха само да помним сиромасите – това което и аз (Павел) ревностно желях да върша” (Гал. 2:10).	„На ония, които имат богатството на този свят, заръчвай да не високоумстват, нито да се надяват на непостоянното богатство, а на Бога, който ни дава всичко изобилно да се наслаждаваме“, (1Тим. 6:17)
“Или презирате Божията църква и посрамяте тя, които нямат нищо? Що да ви кажа? Да ви похваля ли за това? Не ви похвалявам” (1Кор. 11:22).	“Заръчвай им (на богатите) да вършат добро, да богатеят с добри дела, да бъдат щедри, съчувствителни, да събират за себе си имот, който ще бъде добра основа за в бъдеще, за да се хванат за истинския живот” (1Тим. 6:18-19)”
“Слушайте, любезни ми братя: Не избра ли Бог ония, които са сиромаси в светските неща, но богати с вярата и наследници на царството, което обещал на тях, кои го Го любя?” (Яков 2:5).	“Дойдете сега, вие богатите, плачете и ридайте поради бедствията, които идат върху вас. Богатството ви изгни, дрехите ви са изядени от молци. Златото и среброто ви ръждясаха; и ръждата им ще свидетелства против вас и ще пояде месата ви като огън. Вие сте събирали съкровища в последните дни. (Яков 5:1-3)

В заключение, доктрината за просперитета е резултат от две действия: едното култово, а другото – културно. Първото е резултат от метафизичното влияние върху бащата на богословието на Вярата – Кениън. Метафизичните култове, отчасти Нова Мисъл и Обединеното Християнско Училище, са първите, които разпространяват идеята, че Бог желае да направи богати всички онези, които познават “законите на просперитета”, управляващи вселената. Чрез Кениън, тази култова доктрина навлиза в Движението на Вярата и бива разширена от Хегин и останалите учители на Вярата до степен, която самите те никога не могат да потвърдят. Второто действие представя доктрината за просперитета като груб пример на културно приспособяване на църквата към световните ценности на американския материализъм. Това са именно примерите на Исус Христос, на апостол Павел и на всички останали герои на вярата, които “с камъни биваха убити, с трион претрити, с мъки мъчени; те, за които светът не беше достоен” (Евр. 11:37-38). Доктрината за просперитета не е достойна за подобни мъже.

ОБОБЩЕНИЕ И ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Този анализ на Движението на Вярата характеризира теологията на Вярата като "друго благовестие". В Гал. 1:6-9 Павел произнася божествена анатема към тези, които проповядват друго благовестие. **Смятам, че теологията на Вярата е друго благовестие по три причини: (1) Нейният исторически произход; (2) Нейната еретична доктрина; и (3) Нейната култова практика.**

ИСТОРИЧЕСКИ ПРОИЗХОД

Учителите на Вярата, като обикновени вярващи, не са потомци на опустошително сектанство. Съществуват две исторически течения на божествено изцеление в историята на Американската църква: (1) Святото/Петдесетно движение и (2) Нова Мисъл/Християнска наука. **Движението на Вярата произлиза от второто течение.** Често то се приписва неправилно на Святото/Петдесетно течение, понеже изследователите приемат, че поради Кенет ХЕГИН - стълбът на Изцерителното движение от Втората световна война и негов духовен евангелизатор и харизматик, Движението на Вярата би трябвало да бъде също съвременен харизматичен феномен. Брус Барън правилно счита, че Кенет Хегин може да бъде класифициран като харизматичен изцерител, но не и като баща на Движението на Вярата. Хегин плагиатства дословно и обемно теологията си от Кениън. Всички учители на вярата, включително Кенет Хегин и Кенет Коупланд, дали приемат или не, са духовни синове и внуци на Кениън. Кениън, а не Хегин, формулира всяка главна доктрина на съвременното Движение на Вярата. Хегин смесва теологически положения и части от неговото позоваване върху класическото Петдесетничество и изцелително съживление. Но съществената част на теологията на Вярата - нейните 5 главни доктрини за Познание по Откровение, Отъждествяване, Вярa, Изцеление и Просперитет - са взети от трудовете на Кениън.

За да се разбере историческия произход на Движението на Вярата, трябва да се започне с неговия патриарх, Кениън. Той не принадлежи нито на класическото Петдесетничество, нито на изцерителното съживление. Кениън проповядва изцеление и просперитет, но не като петдесетен. Историческият произход на теологията на Вярата трябва да лежи някъде в живота на Кениън. Корените на теологията на Кениън могат да бъдат открити в личното му позоваване на метафизичните култове, по-специално Нова Мисъл и Християнска Наука. По време на образованието си той е изложен на влиянието на многобройни не-християнски идеологии. През 1891 година той посещава Емерсон колеж – една институция, обрисувана от собствените си историци като просмукана с метафизиките на Нова МИСЪЛ и чийто основател, Чарлз Емерсон, умира като член на Християнска Наука. През време на престоя си в Бостън, Кениън посещава службите на Севидж, виден унитариянски проповедник, автор и водач. Приятелите на Кениън потвърждават, че той е добре запознат с метафизиките и трудовете на Емерсон и Новият Английски Трансцендентализъм. Приятелите му потвърждават също, че Кениън открито признава влиянието на метафизичното мислене върху собствената теология. По-рано цитирахме Джон Кенингтън, който казва, че Кениън е "добре запознат с концепциите на Християнска наука" и че "свободно черпи вода от тяхното мислене". Цитирахме също Ерн Бакстър, който твърди, че Кениън му е казал, че има много, което може да се вземе от Мери Бейкър Еди и несъмнено е бил повлиян от нея. Мотивите на Кениън за влиянието на метафизичната мисъл върху теологията му са неясни, но вероятно са добронамерени. Тъй като в традиционните църкви отсъстват свръхестествени елементи, Кениън се опитва да внедри синтезисите на метафизиката, съчетани с евангелската мисъл, за да помогне на традиционната църква. **В резултат, теологията на Вярата е една странна смесица от библейски фундаментализъм и метафизиката на Нова Мисъл.**

ЕРЕТИЧЕСКИ ДОКТРИНИ

Терминът "ерес" е най-добре съхранен от главните клонове на ортодоксалното Християнство, специално при доктрините за Бога, Христос, откровение, спасение. **Съществуват много специфични идеи и практики в теологията на Вярата, но заслугата им, за да бъде тя еретична са следните:**

- (1) нейната деистична позиция за Бога, който трябва да играе по свирката на човешките опити да манипулират духовните закони във вселената;
- (2) нейното демонично становище за Христос, който се изпълва със "сатанинска природа" и трябва да се "новороди" в ада;
- (3) нейното гностично виждане за откровението, което изисква отричане от физическите сетива и класифицира християните според изпълнението на това изискване; и
- (4) нейното метафизично становище за спасението, което обожествява човека и одухотворява изкуплението, съсредоточавайки го в ада вместо на кръста, и по този начин разрушава решаващото библийско становище, че Христовата смърт и проляна кръв ни изкупват от греха.

Тези четири ереси могат да бъдат обяснени чрез синкретизма на Кениън от метафизичното мислене с традиционалната библийска доктрина.

КУЛТОВИ ПРАКТИКИ

Много от ексцентричните и опасни практики на Движението на Вярата също могат да бъдат обяснени чрез тази асоциация. Тези практики може да не предизвикват директно ортодоксалното Християнство (правилната вяра), но те нарушават църковната общоприета практика (правилна практика) и по този начин поставят сериозна заплаха пред духовната, психологична и физическа сигурност на Божиите люде. **Следващите култови практики на теологията на Вярата са споменати по този повод:**

- (1) Позитивното мисловно становище/Положителна изповед. Много хора ги зачитат като здравословна практика, наблягайки върху психологическата полза от положително мислене, и говорене. Тяхната **сила се приписва на космическите принципи и окултните божества. Макар, че Библията набляга върху значението на чистия разум и свято говорене, никъде не се казва че човек може да променя физическата реалност чрез мисловни значения и със сигурност не окуражава устната изповед на божественото Име и Слово за манипулиране на Божията воля. Всъщност, Писанието забранява и двете (Позитивното мисловно становище и Положителната изповед).**
- (2) Сетивно отричане. **Подобно на метафизичните култове, Движението на Вярата учи вярващите да отричат сетивната реалност, особено когато тя регистрира физични симптоми на заболяване.** Тази практика е водила до редица трагични последици и смъртни случаи в двете движения.
- (3) Абсолютно отхвърляне на медицината. Тези смъртни случаи са били трагични, защото при една бърза медицинска намеса, много от тях биха били лесно избягнати. Учителите на Вярата, подобно на малкото радикални учители в Нова Мисъл отхвърлят косвено медицината и лекарите, а не както практиците на Християнска Наука, които изрично забраняват използването на медицината. По силата на техния собствен пример, учителите на Вярата настояват, че вярващите могат и трябва да израстват във вярата си до положението когато повече няма да се нуждаят от медицинско лечение. **Само онези от Движението на Вярата,**

които са недозрели в тяхната вяра виновно търсят медицинска грижа.

(4) Просперитет. Тази практика, превърнала се в ръководна при Движението на Вярата, може също да бъде забелязана и при метафизичните култове. Доктрината за просперитета внушава ненаситност по материалните неща, тя учи егоцентричната идея, че трябва да даваме, за да получим и не обуздава амбициите на много харизматични служители и ТВевангелисти

А ОТТУК НАКЪДЕ?

Обръщение към Движението на Вярата

Макар, че много автори поддържат, че учителите на Вярата са станали по-умерени и въздържани, то тази умереност все още не е намерила място в техните трудове и касети, които продължават да се произвеждат и разпръскват без проверка в масов мащаб. Учителите на Вярата може да намаляват риториката си и да променят някои от жаргоните, но тяхната култова технологична система е същата, която предизвиква полемиката на Вярата в началото на 1980 г. Дискусиите на Вярата никога не са били решавани на доктринално ниво, нито ще бъдат, докато учителите на Вярата се отмятат от горните доктрини и практики. Култовата и еретична доктрина не може да бъде "смекчена" чрез някои козметични поправки. Теологията на Вярата е основана върху култови предположения и докато последните се отричат, всяко псевдосмекчаване ще представлява по-голяма заплаха. Смекчената ерес е все още ерес.

Аз бих апелирал към пастирите и миряните от Движението на Вярата да установят следното:

- (1) култовия исторически произход на тяхното движение;
- (2) степента, до която този произход е повлиял на техните доктрини и практики; и
- (3) нуждата да бъдат отхвърлени тези култови доктрини и практики и да се преустрои теологията им върху солидна библейска основа.

ВЪПРОС КЪМ НЕЗАВИСИМОТО ХАРИЗМАТИЧНО ДВИЖЕНИЕ

Наличието на израснала либерална протестантска деноминация, която участва силно в екоменическото движение, ни прави особено чувствителни към призивите за обединение, което не включва библейска доктрина като основа за Християнския съюз. Усилията на някои организации, като Мрежата, да спомогнат обединяването на независимото харизматично движение са осакатени; техният дневен ред звучи подобно на Световния Съвет на Църквите, който харизматиците остро критикуват като проява на либерализъм. Моят въпрос към независимото харизматично движение е следния: кога тези два главни спора (дискусии) на нашето движение - Пастирският спор и спорът на Вярата - ще бъдат разрешени, наистина разрешени на доктринално ниво? До разрешаването им не може да се очаква истинско обединение.

ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ НА ПЕТДЕСЯТНОТО И ЕВАНГЕЛСКО ДВИЖЕНИЕ

Тези, които са евангелски и класическите Петдесятни църкви да не смятат, че понеже не са преки участници в независимото харизматично движение, ще останат непокътнати от неговите екстремистки елементи. Способността на харизматичните доктрини и практики да просмукват деноминационните църкви е много добре доказана в миналото, за да бъде пренебрегната в бъдеще. Учителите на Вярата имат далеч по-широка сфера на влияние, отколкото в независимото харизматично движение. Техните метафизични концепции са възприети от

редица вярващи, които не се числят към Движението на Вярата, включващо много Петдесетни и Евангелски църкви. Теологията на Вярата трябва да бъде отъждествена и пренебрегната като друго благовестие.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА БЕЛЕЖКА И ПРЕДВИЖДАНЕ

Би било чудесно да мислим, че ако спорът на Вярата (и пастирството) бъде разрешен, то независимото харизматично движение би се върнало към здравите доктринални стандарти и практики. Това е привлекателната перспектива, а не реалистичната. Историята диктува, че не след дълго един "пророк" ще се появи, който ще изяви най-новата дума "сега" за харизматиците, и те ще се съберат в следващото движение, което ще помете нашите редици. Главният мотив за тези хронични доктринални отклонения вече се е появил. От началото и досега независимото харизматично движение е имало погрешна доктрина на откровение. **Все още харизматиците не са възприели принципа, че Библията е единственото непогрешимо правило на вяра и практика. Правилната доктрина има единствен източник: апостолското учение - изразено и запазено в Светото Писание. Дарбите на Духа - пророкуване, говорене с мъдрост и знание - могат и трябва да имат място в църквата, но не бива да се очаква тези дарби да се превърнат в алтернативен източник на доктрина, чрез която да се разрушава учението на Господ Исус и Неговите апостоли.** Само когато се подчини на принципа, че всяка доктрина и практика трябва да произлизат от Божието Слово, движението ни ще стане неуязвимо за безкрайните серии пророчески откровения и фантастични учения. Какво тогава трябва да се направи, за да се предотврати повтарянето му в харизматичното движение? Ние се нуждаем от доктринално реформирана основа върху принципите на Реформация. Ние трябва да реконструираме нашата доктрина на откровение, така че да позволим дарбите на Духа (нашето харизматично наследство) да поддържат здраво реформаторския принцип за Sola Scriptura. Реформаторите добре знаеха, че Писанието единствено трябва да управлява вярата, доктрината и практиката на една църква. Същото това Писание учи, че дарбите на Духа също имат своята сфера на живот в църквата.

Това специално прозрение може да позволи на харизматиците да казват много повече отколкото Реформаторите са казали за доктрината на откровението, но и ние можем да кажем не по-малко от тях.